

Güvenlik Stratejileri Dergisi

The Journal of Security Strategies

ATATÜRK STRATEJİK ARAŞTIRMALAR ENSTİTÜSÜ
ATATÜRK INSTITUTE OF STRATEGIC STUDIES

Yıl/Year: 13
Sayı/Issue: 25
Nisan/April 2017

DERGİMİZİ TARAYAN VERİ TABANLARI
DATABASES INDEXING OUR JOURNAL

EBSCO Publishing - Academic Complete Search

International Security and Counter-Terrorism Reference Center

Central and Eastern European Online Library

MİLLÎ SAVUNMA ÜNİVERSİTESİ
ATATÜRK STRATEJİK ARAŞTIRMALAR ENSTİTÜSÜ
GÜVENLİK STRATEJİLERİ DERGİSİ

Yıl 13 • Sayı 25 • ISSN 1305-4740
Uluslararası Hakemli Dergidir.

Atatürk Stratejik Araştırmalar Enstitüsü adına
Sahibi ve Sorumlusu
Dr. Orhan SEZGİN

YAYIN KURULU

Baş Editör
Dr. Orhan SEZGİN

Editörler
Doç.Dr. Gültekin YILDIZ
Özgür KÖRPE

Teknik Editör
Dilek KARABACAK

Bilim Kurulu
Prof.Dr. Gülden AYMAN
Prof.Dr. Esra HATİPOĞLU
Doç.Dr. Fuat AKSU
Doç.Dr. Hikmet KIRIK

Düzeltilen
Dilek KARABACAK

BASKI

Milli Savunma Üniversitesi Basımevi

YAZIŞMA VE HABERLEŞME ADRESİ

Milli Savunma Üniversitesi	Telefon	: 0 212 398 01 00 Dâhili: 2854/3851/3871
Atatürk Stratejik Araştırmalar Enstitüsü	Belgegeçer	: 0 212 398 01 00 – 3802
Yenilevent / İSTANBUL	E-posta	: makale@harpak.edu.tr guvenlikstratejileri@gmail.com
	Web	: www.msu.edu.tr/enstituler/atasaren/gsd

Atatürk Stratejik Araştırmalar Enstitüsü yayını olan Güvenlik Stratejileri Dergisi, yılda iki kez nisan ve ekim aylarında yayımlanan uluslararası hakemli bir dergidir. Makalelerdeki düşünce, görüş, varsayım, sav veya tezler eser sahiplerine aittir; Milli Savunma Üniversitesi ve Atatürk Stratejik Araştırmalar Enstitüsü sorumlu tutulamaz.

**NATIONAL DEFENSE UNIVERSITY
ATATÜRK INSTITUTE OF STRATEGIC STUDIES
THE JOURNAL OF SECURITY STRATEGIES**

Year 13 • Issue 25 • ISSN 1305-4740
International Peer-Reviewed Journal

Owner on behalf of
Atatürk Strategic Research Institute
Orhan SEZGİN, Ph. D.

EDITORIAL BOARD

Chief Editor
Orhan SEZGİN, Ph.D.

Editors
Assoc.Prof. Gültekin YILDIZ, Ph.D.
Özgür KÖRPE

Technical Editor
Dilek KARABACAK

Scientific Board
Prof. Gülden AYMAN, Ph.D.
Prof. Esra HATİPOĞLU, Ph.D.
Assoc. Prof. Fuat AKSU, Ph.D.
Assoc. Prof. Hikmet KIRIK, Ph.D.

Proofread
Dilek KARABACAK

PRINTED BY

National Defense University Publishing House

CORRESPONDENCE AND COMMUNICATION

Milli Savunma Üniversitesi	Telephone	: 0 212 398 01 00 Dâhili: 2854/3851/3871
Stratejik Araştırmalar Enstitüsü	Fax	: 0 212 398 01 00 – 3802
Yenilevent / İSTANBUL	E-mail	: makale@harpak.edu.tr
TÜRKİYE		guvenlikstratejileri@gmail.com
	Web	: www.msu.edu.tr/enstituler/atasaren/gsd

The Journal of Security Strategies is an international peer-reviewed journal and published biannually in april and october. The opinions, thoughts, postulations or proposals within the articles are but reflections of the authors and do not, in any way, represent those of National Defense University or of Atatürk Institute of Strategic Studies.

DANIŞMA KURULU

Prof. Dr. Yücel ACER
Prof. Dr. Sertaç Hami BAŞEREN
Prof. Dr. Mitat ÇELİKPALA
Prof. Dr. Yaşar GÜRBÜZ
Prof. Dr. Nakanishi HISAE (JAPONYA)
Prof. Dr. Mustafa KİBAROĞLU
Prof. Dr. Ayşegül KİBAROĞLU
Prof. Dr. Wang LI (ÇİN HALK CUMHURİYETİ)
Prof. Dr. Masanori NAITO (JAPONYA)
Prof. Dr. Maqsudul Hasan NURİ (PAKİSTAN)
Prof. Dr. Murat ÖZGEN
Prof. Dr. Hasan SAYGIN
Prof. Dr. Tolga YARMAN
Doç. Dr. Ali Faik DEMİR
Doç. Dr. Ahmet Kasım HAN
Doç.Dr. Nihat Ali ÖZCAN
Doç.Dr. Haldun YALÇINKAYA
Dr. Giovanni ERCOLANI (İTALYA)

BU SAYININ HAKEMLERİ

Prof.Dr. Hasan KÖNİ
Prof.Dr. Yaşar ONAY
Prof.Dr. Sıddık YARMAN
Doç.Dr. Olgun DEĞİRMENCİ
Doç.Dr. Ahmet Kasım HAN
Doç.Dr. Mert GÖKIRMAK
Doç.Dr. R.Kutay KARACA
Doç.Dr. İrfan Kaya ÜLGER
Yrd.Doç.Dr. Zeynep Ece ÜNSAL
Dr. Sedat YETİM

ADVISORY BOARD

Prof. Yücel ACER, Ph.D.
Prof. Sertaç Hami BAŞEREN, Ph.D.
Prof. Mítat ÇELİKPALA, Ph.D.
Prof. Yaşar GÜRBÜZ, Ph.D.
Prof. Nakanishi HISAE, Ph.D. (JAPAN)
Prof. Mustafa KİBAROĞLU, Ph.D.
Prof. Ayşegül KİBAROĞLU, Ph.D.
Prof. Wang LI, Ph.D. (P.R.C.)
Prof. Masanori NAITO, Ph.D. (JAPAN)
Prof. Maşsudul Hasan NURÍ, Ph.D. (PAKISTAN)
Prof. Murat ÖZGEN, Ph.D.
Prof. Hasan SAYGIN, Ph.D.
Prof. Tolga YARMAN, Ph.D.
Assoc. Prof. Ali Faik DEMİR, Ph.D.
Assoc. Prof. Ahmet Kasım HAN, Ph.D.
Assoc. Prof. Nihat Ali ÖZCAN, Ph.D.
Assoc. Prof. Haldun YALÇINKAYA, Ph.D.
Giovanni ERCOLANI, Ph.D. (ITALY)

REFEREES FOR THIS ISSUE

Prof. Hasan KÖNİ, Ph.D.
Prof. Yaşar ONAY, Ph.D.
Prof. Sıddık YARMAN, Ph.D.
Assoc.Prof. Olgun DEĞİRMENCİ, Ph.D.
Assoc.Prof. Ahmet Kasım HAN, Ph.D.
Assoc.Prof. Mert GÖKIRMAK, Ph.D.
Assoc.Prof. R.Kutay KARACA, Ph.D.
Assoc.Prof. İrfan Kaya ÜLGER, Ph.D.
Asst.Prof. Zeynep Ece ÜNSAL, Ph.D.
Sedat YETİM, Ph.D.

İÇİNDEKİLER

Editörden

Türkiye–AB Geri Kabul Anlaşması:

AB–Türkiye Göç Diyalogu Üzerine Bir Eleştiri (İngilizce) 1

Pelin SÖNMEZ ve Hikmet KIRIK

Makarenko'nun “Kara Delik Sendromu” Teorisi

ve Terörizmin Finansmanında Sınırşan Organize Suçlar27

Seda ÖZ YILDIZ

Güney Kore'nin “Hedging” Stratejisinin Bir Parçası Olarak

Açık Deniz Donanması Programı (İngilizce)65

Emine AKÇADAĞ ALAGÖZ

Değişen Güvenlik Anlayışının

Uluslararası Örgüt Örnekleri Üzerinden Analiz Edilmesi99

Özlem ÖZKÖSEDAĞ İÇİN

İnternet Sitelerine Yapılan Siber Saldırıları:

2015 Yılı Türk Kamu Siteleri İncelemesi 149

Hüseyin Çakır, Nursel YALÇIN ve Mehmet Serkan KILIÇ

Yayın Esasları..... 193

CONTENTS

Editör's Note

Turkish–EU Readmission Agreement: A Critique of EU-Turkey Migration Dialogue	1
Pelin SÖNMEZ and Hikmet KIRIK	
“Black Hole Syndrome” Theory of Makarenko and Transnational Organized Crime in Financing Terrorism (in Turkish)	27
Seda ÖZ YILDIZ	
Blue-Water Navy Program as a part of South Korea's Hedging Strategy	65
Emine AKÇADAĞ ALAGÖZ	
Analyzing Changing Security Concept through Samples of International Organizations (in Turkish)	99
Özlem ÖZKÖSEDAĞ İÇİN	
Cyber Attacks to Web Sites: Examination of Government Web Sites of Turkey in 2015 (in Turkish)	149
Hüseyin Çakır, Nursel YALÇIN and Mehmet Serkan KILIÇ	
Publishing Principles	199

Editörden

Güvenlik Stratejileri Dergisi'nin değerli okuyucuları,

25'inci sayımızda sizlere tekrar ulaşabilmenin mutluluğunu yaşıyoruz. Bu vesileyle, dergimize yayın gönderen değerli akademisyen ve araştırmacılar ile makale inceleme aşamasında desteklerini hiçbir zaman esirgemeyen hakem heyetine, dergi yayın ve danışma kurulu üyelerine, derginin yayıma hazırlanmasında ve baskıda emeği geçen herkese teşekkür ederiz.

Bu sayımızda beş makale yer almaktadır. Sayımızın ilk makalesi Pelin Sönmez ve Hikmet Kırık'ın kaleme aldığı "*Turkish-EU Readmission Agreement: A Critique of EU-Turkey Migration Dialogue (Türkiye-AB Geri Kabul Anlaşması: AB-Türkiye Göç Diyalogu Üzerine Bir Eleştiri)*" adlı çalışmadır. Yazarlar AB-Türkiye ilişkilerinde Geri Kabul Anlaşması'nın zamanlaması ve muhtemel etkileri üzerine odaklanmakta ve Anlaşma'nın etkilerini dış yönetim ve insan güvenliği kavramları üzerinden tartışmaktadır.

Seda Öz Yıldız'ın çalışması, "*Makarenko'nun "Kara Delik Sendromu" Teorisi ve Terörizmin Finansmanında Sınırşan Organize Suçlar*" başlığını taşımaktadır. Bu makalede, günümüzde terör örgütlerinin aynı zamanda organize suç örgütleri haline dönüşmeye başladığı; taktik, operasyonel ve stratejik seviyede terörle mücadelede terörün finansmanı meselesinin daha çok önem kazandığı ileri sürülmektedir.

Bu sayımızın üçüncü makalesi ise Emine Akçadağ Alagöz tarafından yazılan "*Blue-Water Navy Program as a part of South Korea's Hedging Strategy*" (*Güney Kore'nin Hedging Stratejisinin Bir Parçası Olarak Açık Deniz Donanması Programı*) başlıklı makaledir. Yazar, bu makalede, Asya-Pasifik deniz gücünün ciddi ehemmiyet arz ettiği bir bölge olduğundan hareketle, Güney Kore'nin açık deniz donanması programını *hedging* stratejisi çerçevesinde ele almakta; daha güçlü ve yetenekli bir donanma gücünün, hem Güney Kore'nin bir numaralı ticaret ortağı ve Kuzey Kore sorununun çözümünde temel aktör olan Çin'in tehdit edilmeden dolaylı olarak dengelenmesine, hem de Güney Kore'nin en önemli müttefiki olan ABD'ye askerî alandaki aşırı bağımlılığının azaltılmasına katkıda bulunacağını savunmaktadır.

Özlem Özkösedâğ İçin'in "*Değişen Güvenlik Anlayışının Uluslararası Örgüt Örnekleri Üzerinden Analiz Edilmesi*" başlığını taşıyan dördüncü makale, geleneksel ve yeni güvenlik anlayışı

arasındaki farklılıkları Soğuk Savaş dönemi ve sonrasında koşulları göz önünde bulundurarak açıklamakta; güvenlik anlayışının geçirdiği değişimi Kuzey Atlantik Antlaşması Örgütü (NATO) ve Birleşmiş Milletler (BM) örnekleri üzerinden somutlaştırılarak analiz etmektedir.

Bu sayımızdaki beşinci ve son makale “*İnternet Sitelerine Yapılan Siber Saldırıları: 2015 Yılı Türk Kamu Siteleri İncelemesi*” başlıklı çalışmadır. Hüseyin Çakır, Nursel Yalçın ve Mehmet Serkan Kılıç, bu makalede, 2015 yılında Türkiye’de kamuya ait “.gov.tr” uzantılı internet sitelerine yapılan siber saldırıların (bütünlük ihlallerinin) değerlendirilmesi amacıyla, Zone-H internet sitesinde yer alan toplam 848 saldırı kaydını incelemekte, saldırıların %70’inin Türkiye merkezli olduğu ve saldırıya uğrayan internet sitelerinin %35’inin geçmişte de saldırıya uğradığı sonucuna ulaşmaktadır.

Bir sonraki sayıda buluşmak üzere saygılar sunarım.

Dr. Orhan SEZGİN

Editor's Note

Dear readers of the Journal of Security Strategies

We are happy to be with you again by presenting our 25th issue. On this occasion, we owe many thanks to the academics and researchers who have contributed to our journal by sending their articles and to the referees, members of our advisory, editorial and publication boards who provided their support in the process of peer reviewing and editing, and to all the staff who has contributed to our journal.

We have five articles in this issue. Our first article is titled as "*Turkish-EU Readmission Agreement: A Critique of EU-Turkey Migration Dialogue*" written by Pelin Sönmez and Hikmet Kırık. The authors focus on the timing and the possible impact of the Readmission Agreement on the EU-Turkey relations and discuss the effect of the Agreement under the external governance and human security concepts.

Written by Seda Öz Yıldız, the second article has the title of "*'Black Hole Syndrome' Theory of Makarenko and Transnational Organized Crime in Financing Terrorism*". In this article, the author concludes that terrorist organizations transform into organized crime organizations and the problem of financing terrorism is much more important regarding counter-terrorism at tactical, operational, and strategic level.

The third article in this issue has the title of "*Blue-Water Navy Program as a part of South Korea's Hedging Strategy*". Written by Emine Akçadağ Alagöz, the study aims to assess South Korea's blue-water navy program within the framework of its hedging strategy. It is argued that a more powerful and capable navy will contribute to indirect balancing of China, main trading partner of South Korea and key actor in dealing with North Korea and will also reduce military overdependence of South Korea on the US, its main ally.

In the fourth article titled as "*Analyzing Changing Security Concept through Samples of International Organizations*", Özlem Özkösedâğ İçin makes clear the differences between the traditional and the new security concept in consideration of Cold War era and post-Cold War era conditions. The author also analyses the transformation of the security concept by solidifying over the examples of North Atlantic Treaty Organization (NATO) and the United Nations (UN).

The fifth and last article in this issue is titled as “*Cyber Attacks to Web Sites: Examination of Government Web Sites of Turkey in 2015*”. In this article, Hüseyin Çakır, Nursel Yalçın and Mehmet Serkan Kılıç examine 848 cyber attack records in Zone-H web site in order to evaluate the cyber attacks (integrity violations) to Turkish government websites with “.gov.tr” extensions, and reach a conclusion that 70% of attacks are Turkey origin and 35% of web sites, which were attacked, had been attacked previously.

Hoping to meet again in our next issue, I offer my deepest respect to all of you.

Orhan SEZGİN, Ph.D.

Turkish-EU Readmission Agreement: A Critique of EU-Turkey Migration Dialogue

Türkiye-AB Geri Kabul Anlaşması:
AB-Türkiye Göç Diyalogu Üzerine Bir Eleştiri

Pelin SONMEZ* and Hikmet KIRIK**

Abstract

Europe's immigration problem became a "crisis" from the EU perspective. The growing numbers of migrants and asylum seekers fleeing from politically destabilized regions like the Middle East and Africa or war-torn countries, most notably from Syria, as well as people who just looking for a better life seeking refuge in Europe, poses complex challenges for European policymakers. Europe deals with the illegal immigration via number of ways and policy instruments. Readmission agreements are one of the important components for the EU to tackle with the immigration issue. The third generation readmission agreements, particularly targeting irregular migration flow from third countries, are generally trying to be ratified with border neighbors/near border countries of the EU and especially with the ones that put migration pressure to the Union. Here, Turkey is one of the major routes of illegal migrants from the Eastern Mediterranean to Europe. Given the magnitude of the problem, recently signed Readmission Agreement and visa liberalization roadmap with Turkey should be viewed from this perspective. This article focuses on the timing and the possible impact of the Agreement on the EU-Turkey relations and it discusses the effect of the

1

Güvenlik
Stratejileri

Yıl: 13

Sayı: 25

* Asst. Prof., Nişantaşı University, Faculty of Economics, Administrative and Social Sciences, e-mail: pelin.sonmez@nisantasi.edu.tr.

** Assoc. Prof., Istanbul University, Faculty of Political Sciences, e-mail: hikmetk@istanbul.edu.tr.

Readmission Agreement under the external governance and human security concepts. We, first of all, will analyze juridical structure and its role in EU law and attitude of EU towards readmission agreements. Secondly, we will study the readmission agreement with Turkey and its effects in terms of Turkey's relationship with the EU. Third, clauses of the Turkey-EU Readmission Agreement will be analyzed from external governance and human security concepts and questions characteristics of contemporary forms of border security mechanisms of the EU.

Keywords: *European Union, Turkey, external governance, human security, readmission agreement.*

Öz

Avrupa'ya göç sorunu Avrupa Birliği (AB) perspektifinden bakıldığında "kriz" halini almıştır. Orta Doğu ve Afrika gibi siyasi istikrarsızlıkların yaşandığı bölgelerden gelen göçmen ve mültecilerin sayısının artması veya en bilinen örneğiyle Suriye'de olduğu gibi savaştan zarar görmüş ülkelerden Avrupa'ya daha iyi bir hayat arayışıyla mülteci olarak gelenler Avrupalı politika yapımcıları için karmaşık zorluklar oluşturmaktadır. Avrupa yasadışı göç ile farklı yollar ve politika araçları üzerinden mücadele etmektedir. Geri kabul anlaşmaları AB için göç ile mücadelede önemli bir bileşendir. Üçüncü nesil geri kabul anlaşmaları, özellikle üçüncü ülkelerden gelen düzensiz göç akışını hedefleyerek, genel olarak AB'ye sınır veya sınır yakını ve özel olarak da AB'ye göç baskısı oluşturan ülkelerle imzalanmaya çalışılmaktadır. Bu noktada, Türkiye, Doğu Akdeniz'den Avrupa'ya göç etmek isteyen yasa dışı göçmenlerin ana rotalarından biridir. Sorunun önemi üzerinden, Türkiye ile imzalanan Geri Kabul Anlaşması ve vize serbestleştirilmesine yönelik yol haritası da bu bakış açısından değerlendirilmelidir. Bu makale AB-Türkiye ilişkilerinde söz konusu Anlaşma'nın zamanlaması ve muhtemel etkileri üzerine odaklanmakta ve Geri Kabul Anlaşması'nın etkilerini dış yönetim ve insan güvenliği kavramları üzerinden tartışmaktadır. Bu nedenle ilk olarak hukuki yapı ve AB hukukundaki rolü ve AB'nin geri kabul anlaşmalarına karşı tutumunu analiz edeceğiz. İkinci olarak Türkiye ile imzalanan Geri Kabul Anlaşması'nın AB ve Türkiye arasındaki

ilişkilere etkisini inceleyeceğiz. Üçüncü olarak da Türkiye-AB Geri Kabul Anlaşması hükümleri dış yönetim ve insan güvenliği kavramları üzerinden analiz edilerek AB sınır güvenliği mekanizmalarının çağdaş formları sorgulanacaktır.

Anahtar Kelimeler: *Avrupa Birliği, Türkiye, dış yönetim, insan güvenliği, geri kabul anlaşması.*

1. Migration Problem for the EU and its Readmission Policies

Although the refugee crisis on the European borders have been seeing a major and an ever mounting problem for the past five years, the EU sees the migration issue as an area of concern for almost 20 years and tries to control irregular migration coming to Europe from third countries. In today's countries of destination, immigrants are considered as potential threats due to security and employment concerns. According to International Organization for Migration data, 1,034,745 people arrived Europe by whether land or sea since January 2015, which actually proves the fact that the externalization of border controls is the primary objective of the EU's external migration policy, at least initially and then the conclusion of readmission agreements was the primary goal.¹ Therefore, one can claim that readmission agreements are effective means of controlling irregular migration for the EU.

Since the importance and functionality of readmission agreements have been seen as a *sine qua non* for the advancement of relations with third countries, especially with countries of origin, it than becomes a pre-requisite for any discussions about regular migration.² The EU decided to form its policy in relation with economic cooperation and foreign policy of the Union under migration management concept while

¹ Georgia Papagianni, "Forging an External EU Migration Policy: From Externalisation of Border Management to a Comprehensive Policy?", *European Journal of Migration and Law*, 15 (2013), p. 291.

² Paul James Cardwell, "New Modes of Governance in the External Dimension of EU Migration Policy", *International Migration*, Vol. 51 (6) 2013, p. 57.

fulfilling the aims of Global Approach to Migration and Mobility.³ Therefore, the Seville Council of 2002 was put the conditionality principle into readmission agreements, meaning more cooperation with third countries on irregular migration matters and suspending payment or aid when sufficient dialogue could not build.⁴ However, as conditionality measure has the potential to worsen the basic reasons of illegal migration in third countries such as development, human rights and democracy; the Commission noted it as unsuccessful as itself only. Therefore the Commission decided to take positive encouragement measures like visa facilitation and visa exemption in readmission negotiations.⁵ The current policy attracted readmission agreements through concessions and privileges given to the parties lead to differentiated integration with third countries. For example, with regard to the readmission agreements that are signed with Montenegro, Bosnia, Moldova, Ukraine, and Serbia, one of the important facts that enriched agreement negotiation was the EU's visa facilitation settlement to those countries. Hence, the Readmission Agreement with Turkey reflects the similar concern holding with visa facilitation negotiations between Turkey and the EU. Here, visa facilitation incentive includes facilitation of short term, multiple entry visas for certain categories and those agreements come into force when readmission agreements are signed and come into force. Visa exemption, on the other hand, gives exemption to enter Schengen area and stay there up to 90 days and this

4

Security
Strategies
Year: 13
Issue: 25

³ The first generation readmission agreements are signed in 1960's to prevent irregular migration between member states. Second generation readmission agreements are signed bilaterally by Member States and Central and Eastern European Countries aimed to readmit the irregular migrants coming from those countries after the fall of Berlin Wall. Daphne Bouteillet- Paquet, "Passing the Buck: A Critical Analysis of the Readmission Policy Implemented by the European Union and its Member States", *European Journal of Migration and Law*, Vol. 5, Number 3, 2003.

⁴ Sandra Lavenex, "Shifting up and out: The Foreign Policy of European Immigration Control", *West European Politics*, 29/2, 2006, p. 347.

⁵ Melike Akkaraca Köse, *Güvensizlik Sarmalında AB Göç Politikalarına Uyum, Türkiye'nin Dış Politika Tercihlerinde Rasyonalitenin Sınırları*, Derin Yayınları, İstanbul, 2014, p. 11.

procedure runs, if EU observes a successful implementation of readmission agreement and reforms on integrated border management, organized crime, and corruption in the third country.

1.1. Readmission Agreements in Primary Law of the EU

Migration policy has begun to take place as a common policy instrument of the European Community (EC) law by signing the Schengen Agreement dated 1985, which shows that migration policy has begun to take place as a common policy in the Community. Moreover, the Maastricht Agreement dated 1992 had a visible impact on EU migration policy by bounding visa, asylum, and migration matters to Justice and Home Affairs Pillar, which means that this policy would have an intergovernmental characteristic. However, Amsterdam Treaty was the most important agreement in terms of EU's intention regarding the common migration policy by which Community competences were defined and readmission agreements were put into the primary law of the EU. Negotiation and completing the powers of readmission agreements has been transferred from members to the Union with the Article 63-3(b) of the Amsterdam Treaty. On the other hand, Schengen Acquis were put into the Common Acquis (supranational level) and European Court of Justice has the power to give binding decisions on migration, visa, and asylum matters. That means, migration policy would have a supranational feature and third generation readmission agreements would work as a key measure to control border security of the EU from then on.

The Lisbon Treaty is the second treaty that discusses readmission subjects in the primary law of the EU after Amsterdam Treaty. The Treaty entered into force in 2009 after the successful ratification process and Article 79 of the Treaty on the Functioning of the European Union signifies that the Union may contract readmission agreements with third countries for illegal migrants. It shows a perspective that the EU is authorized to sign an agreement for one of the security concerns, which is against the third country nationals entering the territory of a member state and reside in the territory without meeting the residing conditions. Under these conditions, it authorized the EU to sign a readmission treaty with the country to which the third country nationals belong or

with the country from which third country national comes. Here, we can see a clearer security concern of the EU regarding irregular migration; therefore a more decisive attitude towards using its measures like readmission agreements towards them.

1.2. Structure of and Critics to Readmission Logic

All readmission agreements signed by the EU are formalized in a fully reciprocal way, including own nationals of parties, third country nationals, and stateless persons. The agreements are generally result of a negotiation process, which directs us to a specific kind of governance, which Bulmer and Padgett termed as “governance by negotiation.”⁶ This special kind of governance is generally used in the domestic policies of the EU and it is the process by which common rules and norms are agreed by the member states and adopted by the Union, generally by using the qualified majority voting principle.⁷ Governance by negotiation is actively used in external governance, named as negotiation system or network governance and it has become one sort of external governance method lately. Network governance delineates a relationship in which the actors are formally equal; meaning that actors have equal rights and that none of the parties can bind an obligation over another without the consent of the parties. According to Lavenex and Schimmelfennig, network governance at the macro-level of associative relations would explain a strongly institutionalized and unified system of ongoing horizontal co-ordination such as association councils, joint committees, working parties, action plans etc., that instructed with specific agreements.⁸ Hence readmission agreements are the unique examples of network governance as the parties negotiate on equality assumption,

6

Security
Strategies
Year: 13
Issue: 25

⁶ Simon Bulmer and Stephen Padgett, “Policy Transfer in the European Union: An Institutional Perspective”, *British Journal of Political Science*, Vol. 35, Number 1, January 2005, p. 109.

⁷ Ibid.

⁸ Sandra Lavenex and Frank Schimmelfennig, “EU Rules Beyond EU Borders: Theorizing External Governance in European Politics”, *Journal of European Public Policy*, Vol. 16, Number 6, September 2009, pp. 797, 798.

Turkish-EU Readmission Agreement:
A Critique of EU-Turkey Migration Dialogue

they form an agreement with their consent as a result and those agreements constitute new institutions and rules expanding the scope of the EU. In this regard, Joint Readmission Committee, for example, is a clear output of network governance explained in each Readmission Agreement above.

By analyzing EU Readmission Agreements signed with a group of countries, namely Turkey, Montenegro, and Serbia, which all have candidate status and all signed the readmission agreement, we have observed that there exist almost identical article headings including commonality of provisions with minor differences. Each Agreement start with a Council Decision with an exceptional Explanatory Memorandum involving Political Legal Framework, Outcome of the Negotiations, and Conclusions sections for each country. The Decision part has five Articles in each of the agreements for Turkey, Serbia, and Montenegro and the only difference is observed in wording of Article 1 and Article 4. The Article 1 says, “*The Agreement between EU and Republic of Turkey ... is hereby concluded*” in Readmission Agreement with Turkey; however in Readmission Agreements with Serbia and Montenegro, Article 1 says, “*The Agreement between European Community and ... is hereby approved on behalf of the Community*”. Article 4, on the other hand, mentions EU as Union in Readmission Agreement with Turkey; and it mentions EU as Community in Readmission Agreements with Serbia and Montenegro. Those differences are result of Lisbon Treaty and its new institutional structure designed with the Treaty on European Union.

Texts of Agreements are attached as Annexes. Here, Readmission Agreement with Turkey has 25 Articles and six annexes; Readmission Agreements with Serbia and Montenegro have 23 Articles and seven annexes. Three extra articles are added to the Readmission Agreement with Turkey while other articles are ranged under same headings and they are similar with Readmission Agreements of Serbia and Montenegro. Those extra articles are Article 2, Article 8 and Article 23. Article 2 explains the scope and mentions subjects of the Agreement in terms of applying for the provisions. Article 8 in Section III explains content of the Readmission application including such information on readmission application. On the other hand, Article 23 in Section VIII explains

technical assistance including financial resources in order to support Turkey for implementation of this Agreement.

To explain similarities over some articles of these Texts of Agreements, for example, in regards to readmission obligations by Serbia, Turkey, and Montenegro, the First Section of the agreements declare the readmission of minor unmarried children of the persons and spouses holding another nationality. Here, related articles of Turkey, Serbia, and Montenegro are identical and as follows:

*“-minor unmarried children of the persons mentioned in paragraph 1, regardless of their place of birth or their nationality, unless they have an independent right of residence in the Requesting Member State, -spouses, holding another nationality, of the persons mentioned in paragraph 1, provided they have the right to enter and stay or receive the right to enter and stay in the territory of Serbia/Montenegro, unless they have an independent right of residence in the Requesting Member State.”*⁹ Agreement between Turkey and the EU on Readmission of Persons is identical about abovementioned clauses; however it has some extra provisions in the same Article. For example, it says *“if the said independent right of residence is held by the other parent who has legal custody of the children concerned”* to the first paragraph of the same article and it also enhances that *“unless it is demonstrated by Turkey that according to its national legislation the marriage in question is not legally recognized”* to the second paragraph of the same article.¹⁰

Clauses on formation of a Joint Readmission Committee exist in all three examples almost with the same words.¹¹ Here, again, the related

8

Security
Strategies
Year: 13
Issue: 25

⁹ Serbia- EU Readmission Agreement Article 2 (2), Montenegro-EU Readmission Agreement Article 2 (2).

¹⁰ Turkey- EU Readmission Agreement Article 3 (2).

¹¹ The related subject is explained in Serbia-EU Readmission Agreement (Article 18) and in Montenegro-EU Readmission Agreement (Article 18) as follows: *“1. The Contracting Parties shall provide each other with mutual assistance in the application and interpretation of this Agreement. To this end, they shall set up a joint readmission committee (hereinafter referred to as ‘the committee’) which will, in particular, have*

Turkish-EU Readmission Agreement:
A Critique of EU-Turkey Migration Dialogue

clauses of Agreement with Serbia and Montenegro are identical and Agreement with Turkey has some extra sentences in the provisions. For example, Article 19(2) states that “following any necessary internal procedures required by the law of the Contracting Parties”, while Article 19(3) mentions the EU as Union, not Community as indicated in Montenegro and Serbia Agreements; as well as 19(3) of Turkey-EU Readmission Agreement includes clause such as “assisted by experts from member states.”¹²

The structure of readmission agreement seems to be a major tool for the EU on externalization of border control, as Papagianni mentioned. Moreover, this fact directs us to question EU’s dialogue with the candidate countries, which signed Readmission Agreement -whether those are seen as a future full members or they are seen as privileged partners, as mentioned for Turkey through negotiation process by the EU officials. Papagianni made a solid argument as she notes from Human Rights Council F. Crépeau’s Special Report, arguing that “EU’s external migration policy is still often perceived as primarily focusing on the externalization of border controls, regrettably not accompanied by appropriate human rights guarantees.”¹³ Her argument can be related with readmission agreements as those are considered as the primary tool for the externalization of the EU’s external orders, which builds common institutions like Joint Committees and gives technical assistance

the task: (a) to monitor the application of this Agreement; (b) to decide on implementing arrangements necessary for the uniform application of this Agreement; (c) to have regular exchanges of information on the implementing Protocols drawn up by individual Member States and Serbia/Montenegro pursuant to Article 19; (d) to recommend amendments to this Agreement and its Annexes. 2. The decisions of the committee shall be binding on the Contracting Parties. 3. The committee shall be composed by representatives of the Community and Serbia/ Montenegro; the Community shall be represented by the Commission. 4. The committee shall meet where necessary at the request of one of the Contracting Parties. 5. The committee shall establish its rules of procedures.”

¹² Turkey- EU Readmission Agreement Article 19.

¹³ Papagianni, loc.cit., p. 295.

grants, seen in the Agreement with Turkey to implement the agreement provisions effectively.

Readmission agreements are criticized in regards to their lack of sufficient resources on infrastructure and experience to adopt the readmitted people or such possible problems arising from readmission due to the reduction of remittances and the risk of internal migration. As a result, the possible long-term negative effects of readmission agreements in line with lack of proper protection of human rights especially in the case of transit countries are seen as the major critics. Having said that it pays, at this point, to give more attention to EU-Turkey relations, giving that the European policy makers have recently admitted that the current migration crisis cannot be solved without cooperation with Turkey. We will review the EU-Turkey Readmission Agreement negotiation process and its outcomes.

2. The EU-Turkey Readmission Agreement: Negotiation and Results

In 2004, the EU decided that Turkey should be a new negotiating party and started the readmission process. When the negotiating parties prepared a draft agreement text in 2010, the Turkish side objected to enhanced cooperation on migration, visa, and mobility issues in the Declaration prepared by EU Justice and Home Affairs Council.¹⁴ In 2011, when the negotiations come to an end, Turkey insisted on implementation of a Roadmap including visa liberation to Turkish citizens. However, it took almost ten years of hard negotiations when finally it bears fruit. The EU signed Readmission Agreement (after all the Agreement negotiation process) with Turkey on December 16, 2013 and it came into force on October 1, 2014. Pointing out the timing and the extent of Turkey-EU Readmission Agreement, one of the reasons for

¹⁴ Ahmet İçduygu, “The Irregular Migration Corridor between the EU and Turkey: Is it Possible to Block it with a Readmission Agreement?”, EU-US Immigration Systems No 14, *European University Institute Robert Schuman Centre for Advanced Studies*, 2011, p. 10.

Turkish-EU Readmission Agreement:
A Critique of EU-Turkey Migration Dialogue

the EU is to prevent illegal migration via Turkey what is perceived as a result of Turkey's "liberal visa system."¹⁵ Turkey hosts nearly three million Syrian refugees "Under Temporary Protection" and many of them wish to migrate to Europe using illegal routes. For Turkey, on the other hand, Visa Liberalization Dialogue with the EU parallel with the signature of Readmission Agreement on December 16, 2013 was crucial. Therefore, when the Roadmap towards the Visa-free Regime for Turkey prepared by the Commission has been added to the Dialogue, it seems satisfied Turkish demand.

According to the Dialogue, visa liberalization is said to be achieved on the basis of the priorities and criteria set by the Roadmap and Turkey should finish visa liberalization process as soon as possible. On the other hand, Article 24 of the Agreement declares that since the provisions about readmission of third country nationals are applicable, if free visa regime that includes removal of visa obligations will not be implemented towards Turkish citizens in a reasonable time, Turkey reserves the right to end the Readmission Agreement.¹⁶ Due to Readmission Agreement provisions, Turkey will start to readmit third country nationals three years after the Agreement came into force -namely in 2017-, which means for finishing the visa exemption process successfully, Turkey should wait at least three years and the Council will give its decision under qualified majority voting.

Turkey's functioning capacity defined in Roadmap would be determinant for visa exemption. With a clearer explanation, Turkey can only have its visa exemption right if it fulfills the five basic obligations with 72 criteria in the Roadmap. The basic obligations are document

¹⁵ Meral Açıkgöz, "Turkey's Visa Policy: A Migration-Mobility Nexus, Summer 2015", *Turkish Policy Quarterly*, September 14, 2015, (Access Date: 24.12.2015) <http://turkishpolicy.com/article/762/turkeys-visa-policy-a-migration-mobility-nexus-summer-2015>

¹⁶ First Meeting of the EU- Turkey Visa Liberalisation Dialogue Agreed Minutes, Article. 2, 4. (Access Date: 18.03.2014) <http://www.mfa.gov.tr/data/agreed%20minutes%20ve%20annotated%20roadmap.pdf>

security, migration and border management, public order and security, readmission of irregular migrants, and lastly basic rights.¹⁷ However, the Visa Liberalization Roadmap First Evaluation Report for Turkey, launched on October 20, 2014, says that the Commission did not have enough ground for proposing the Council and the European Parliament to remove Schengen Visa conditions for Turkey. An important point here is that through the implementation of the Roadmap, the EU's security based migration policy and its institutional measures like EUROPOL, EURJUST, and FRONTEX, which are the security and border institutions, legitimately have an impact on a non-member country, that is actually a common method for EU's migration management concept.

After the First Evaluation Report, relations turned to a positive direction with Commission's final decision on granting Turkey three billion Euros under Refugee Action Plan on February 3, 2016. In March 2016, Visa Liberalization Roadmap Second Evaluation Report for Turkey was launched and it stressed on 42 articles that were not yet been implemented by Turkey out of 72 criteria. However, visa liberalization process reached a prominent level, when the Commission declared six principles on Turkey-EU cooperation for the "refugee crisis" in March 16, 2016 including Commission proposal to lift the visa requirements for Turkish citizens at the end of April 2016 if Turkey takes the necessary measures. Henceforth, visa liberalization and readmission agreement are related with Turkey's negotiations with the EU, as one of those principles was about accelerating the accession negotiations and opening new chapters for Turkey.¹⁸ However, the announcement of Visa Liberalization Roadmap Third Evaluation Report for Turkey in

12

Security
Strategies
Year: 13
Issue: 25

¹⁷ European Commission, Roadmap towards a Visa-Free Regime with Turkey. (Access Date: 20.03.2014) http://ec.europa.eu/dgs/home-affairs/what-is-new/news/news/docs/20131216-roadmap_towards_the_visa-free_regime_with_turkey_en.pdf?utm_source=Weekly+Legal+Update&utm_campaign=fdb688b29c-WLU_20_12_2013&utm_medium=email&utm_term=0_7176f0fc3d-fdb688b29c-419648261

¹⁸ COM (2016) 166 final, Communication from the Commission to the European Parliament and the Council, Next Operational Steps in EU-Turkey Cooperation in the Field of Migration, Brussels, 16.3.2016.

Turkish-EU Readmission Agreement:
A Critique of EU-Turkey Migration Dialogue

May 2016 changed the positive atmosphere between the parties. The Report mentions five principles to be further integrated to Turkish system and one of them was on legal modifications on the Law to Fight Terrorism, which also contains changing the definition of terrorism in line with definitions used by the member states. This modification had a powerful negative reaction from Turkish Government plus the European Parliament decision on fulfilling all 72 criteria without exception for visa liberation started a political struggle between Turkey and the EU. Today the tension is quite high that actually damp down the hopes on visa free regime for Turkey and for the future of EU-Turkey Readmission Agreement as well.

Compared with other readmission agreements signed between EU and other third countries, Turkey's readmission potential is quite high for the EU. For example, the "Agreement between European Community and the Russian Federation on Readmission" was signed in 2006 and EU-Russia agreements concerning visa facilitation and readmission, entered into force on June 1, 2007 and a special clause of the Agreement provided Russia with a three-year transitory period. By November 2010, only 793 persons have been readmitted, including some police suspects and even some related to terrorist activity; cases of false documents have been discovered as well.¹⁹ Readmission Agreements with Serbia and Montenegro entered into force in 2008 and the Commission Evaluation of 2011 declares that Serbia has 249 applications under the accelerated procedure in 2008, falling to one application in the following year, and Montenegro with 88 applications in 2008, falling to three applications in the next year.²⁰ However, according to 2010 statistics, which was before the Syrian war, it is estimated that every year almost 72,000 illegal

¹⁹ Oleg Kornev, "Exchanging Knowledge, Enhancing Capacities, Developing Mechanisms: IOM's Role in the Implementation of the EU-Russia Readmission Agreement", *Journal of Ethnic and Migration Studies*, 2014, Vol. 40, No. 6, p. 896.

²⁰ COM 2011(76 final), Communication from the Commission to the European Parliament and the Council, Evaluation of EU Readmission Agreements, Brussels, 23.2.2011, p. 5.

immigrants enter Europe via Turkey.²¹

Those statistics actually explains why third country national clause is important through agreement negotiation process including Turkey-EU Readmission Agreement. The provision to stop that kind of illegal migration is called as third country national clause and, according to this provision, the signatory parties shall readmit third country nationals residing or transiting the signatory countries illegally. This situation is explained in Articles 4 and 6 of the Agreement -explaining readmission obligations by Turkey and the Union in detail and Article 4 define third country national who shall be readmitted as

- (a) hold, at the time of submission of the readmission application, a valid visa issued by Turkey entering the territory of a Member State directly from the territory of Turkey; or*
- (b) hold a residence permit issued by Turkey;*
- (c) or illegally and directly entered the territory of the Member States after having stayed on, or transited through, the territory of Turkey.*²²

Concerning transit passes and readmission of third country nationals, the third country national clause may create an unequal situation and responsibilities for Turkey. That is probably why Turkey remained so far reluctant to sign the Agreement. To explain the process from this point of view, in 2003, Turkey formally rejected Commission's negotiation invitation on draft Agreement until 2004 and explained that EU's demands are not acceptable referring to third country national clause. Turkish officials said an agreement can only be signed with readmission of its own nationals and permanently residing people, but

14

Security
Strategies
Year: 13
Issue: 25

²¹ Alexander Bürgin, "European Commission's Agency Meets Ankara's Agenda: Why Turkey is Ready for a Readmission Agreement", *Journal of European Public Policy*, Vol. 19, Number 6, August 2012, p. 888.

²² Council Decision Concerning the Conclusion of the Agreement between the European Union and Republic of Turkey on the Readmission of Persons Residing without Authorisation, COM(2012) 239 Final, Brussels, 22.06.2012, Article 4 (1)

not third country nationals.²³

The political turmoil in the Middle East and North Africa followed by what is called Arab Spring in general and civil wars in Libya and Syria in particular encouraged both sides to review their approaches. The EU has shifted its policy towards Turkey and Turkey, in return, altered its reluctance and accepted to sign the Agreement. The deal is struck as Turkey has accepted to take the issue within the framework of EU's migration management concept. As İçduygu claims, now it is possible to see that the Agreement is transformed to conditionality measure for proceeding and completing the Turkish EU membership negotiations.²⁴ Kirişçi, on the other hand, explains this situation as EU's desire to turn Turkey to a buffer zone and dumping ground for irregular migrants. He thinks visa-facilitation offer of the Commission let Turkish officials wonder about Turkey's status because visa-facilitation is perceived as a tool for third countries, but not for a future member-state.²⁵

3. Analysis of EU-Turkey Readmission Agreement under External Governance and Human Security Concepts

This section of the paper examines the EU-Turkey Readmission Agreement from two International Relations (IR) concepts -namely external governance and human security- in order to understand governance method of the EU or the dialogue logic behind EU's migration management concept. This analysis will ease to understand whether the EU have a mission on outsourcing its borders, as Gammeltoft-Hansen explains as a policy carried through delegation of migration control and derogate itself from international protection of asylum seekers.²⁶ Therefore, starting from the meaning and scope of these concepts, clauses of the Agreement will be our area of concern, which would actually helps us

²³ Bürgin, loc.cit., p. 888.

²⁴ İçduygu, loc. cit, p. 2.

²⁵ Bürgin, loc. cit, p. 884.

²⁶ Thomas Gammeltoft-Hansen, "Outsourcing Asylum: The Advent of Protection Lite", in L. Bialasiewicz (Ed.), *Europe and the World: EU Geopolitics and the Transformation of European Space*, Aldershot, UK: Ashgate, 2011, p. 139.

to analyze both future settlement of Turkey-EU relations regarding migration policy and the Agreement's long-term real effects over readmitted people.

3.1. External Governance Concept

The provisions of the Readmission Agreement have some elements that delineates external governance concept. First of all, expanding rules and procedures of EU over Turkey can be seen in Articles 4(4) and 6(4) in Section I and II on Readmission Obligations by Turkey and by the Union. Those Articles explain the readmission of third country nationals and stateless persons. It explains preparation of emergency travel documents for readmission activity and, regarding the external governance, it says that "in case there is no diplomatic mission or consular office of the Member State in Turkey or if the Member State has not, within three working days, issued the travel document, it shall be deemed to accept the use of the EU standard travel document for expulsion purposes", which means implementing EU rules to a (yet) non-member country on such conditions.

The other significant indicator provision of EU-Turkey Readmission Agreement under external governance concept is Article 19, explaining the foundation and function of Joint Readmission Committee. Proclaimed in the previous topic, negotiation system survives with common or macro level associations. Hence, readmission activities between Turkey and the EU will be organized and monitored through an institution called the Committee. According to Article 19(1) of the Agreement, the Committee has the task of

- (a) monitoring the application of this Agreement;*
- (b) deciding on implementing arrangements necessary for the uniform application of this Agreement;*
- (c) having regular exchanges of information on the implementing Protocols drawn up by individual Member States and Turkey pursuant to Article 20;*
- (d) recommending amendments to this Agreement and its Annexes.*

The Committee is composed of both representatives of Turkey and the Union and the Union shall be represented by the Commission

according to Article 19(3) of the Agreement. Due to its function and mission, the Committee is the permanent institution that aims sustainability of readmission activities of the parties and, therefore, it can be argued that the Committee is the protector of negotiation governance and one can question external governance between Turkey and the EU over readmission subject and specifically over Joint Readmission Committee.

3.2. Human Security Concept

Human Security, as a concept, generally means freedom from fear and want, and it has its roots in Millennium Development Goals in IR that was created at the turn of the millennium by all heads of states under United Nations (UN). The Declaration on Millennium Development Goals was aggregated in eight specific goals and designed to track the outcomes of a comprehensive approach to human development. Therefore, we can say that the concept is strongly connected with human development. First launched by the UN as Human Development Report in 1990, it said that development must be focused on people rather than security of their national boundaries, and on advancing health, education, and political freedom in addition to economic well-being.²⁷ Taking this report into consideration, the UN designed the Millennium Development Goals not only with economic and income based concerns, but also with other components of development.

However, as Picciotto rightly points out, widespread disillusion has set in by comprehending that most developing countries would not achieve agreed goals less than five-year time period. On the other hand, some events like 9/11 attack showed a change in post-Cold War era security concept and revealed a need to revise the Millennium Development Goals. Therefore, the September 2005 Summit in New York provided an opportunity to fill the gap between expectations and

²⁷ Gary King and Christopher J. L. Murray, "Rethinking Human Security", *Political Sciences Quarterly*, Vol. 116, No. 4, Winter 2001- 2002, p. 587.

realities of UN Member States.²⁸ Thus, human security as a concept was seen in the major commitments of the 2005 United Nations Summit and this concept became popular in IR afterwards. The concept was discussed in the sixth commitment of the Summit and it was summarized as “discuss and define the notion of human security in the General Assembly” in the final conclusions of the Summit. Responding efforts to security aspirations resulted with Millennium Security Goals of the UN, on the other hand, and the High-Level Panel on Threats, Challenges, and Change summed up the recommendations in eight security goals including directly human security. Those goals are formulated as “implement and enforce effective sanctions to protect human security” in the fifth goal and “reform the UN to meet the challenges of human security” in eighth goal.²⁹

Human Security defined as a shift from the state to the individual and encompassing military as well as non-military threats in security matters of international relations highly deals with generalized poverty concept that occurs when an individual falls below the threshold of any key domain of human well-being. From Williams’ words, it questions “an alternative line of critique of the inhuman characteristics of contemporary forms of border security under the banner of humanitarianism”³⁰ when analyzing the Readmission Agreement. Due to this reason, definition of human security has come with generalized poverty and it occurs when an individual falls below the threshold of any key domain of human well-being.³¹ In 1994, when the UN Development Program issued its Human Development Report and focused mainly on the topic of human security, it proposed that threats to human security could be grounded in seven categories: economic, food, health, environment, personal, community, and political. The Report also identified the essential

18

Security
Strategies
Year: 13
Issue: 25

²⁸ Robert Picciotto, “Why the World Needs Millenium Security Goals”, *Conflict, Security and Development*, Vol. 6, Number 1, 2006, p. 111, 112.

²⁹ Ibid, p. 119.

³⁰ Nick Vaughan-Williams, “We are not animals!” Humanitarian border security and zoopolitical spaces in Europe, *Political Geography*, No: 45, 2015, p. 9.

³¹ King and Murray, loc. cit, p. 585.

characteristics of human security by explaining that these are universal, its components are interdependent, it is best ensured through prevention, and it is people-centered.³² Therefore, combining the definition and fixed threats by UN Development Program, one can speak about human security whenever a person dips below the pre-defined threshold in any of the above-mentioned components.

This section of the article specifically analyses the generalized poverty situation referring to human security concept of the Readmission Agreement between Turkey and the EU. Starting with the readmission obligations by Turkey, in Article 3(4) and (5) where method for readmission of its own nationals is explained, it says that “Turkey shall, irrespective of the will of the person to be readmitted, within three working days, issue the travel document required for the return of the person to be readmitted with a period of validity of three months” without including any security or protection mechanism referring to human security. There is the same condition in Article 4(3) for the readmission of third country nationals and stateless persons. Furthermore, the Section II on readmission obligations by the EU has the same obligations defined for the Union. Here in Article 5(4) explaining the readmission of its own nationals and Article 6(3)(4) and(5) defining the readmission of third country nationals and stateless persons, only time limits, procedures, and responsible parties are explained accordingly.³³

A similar situation can be seen in Article 7 that set the principles of readmission procedure. Article 7(1) says that “the Member States and Turkey shall make every effort to return a person referred to in Articles 4 and 6 directly to the country of origin”, however attributing no reference to security or safety of these people. It gives the authority on making modalities of application to the Joint Readmission Committee according to Article 19(1) (b).

³² Ana Androsik, “Human Security and Economic Empowerment. Multi-Ethnic Women’s Representations in the Small and Medium Enterprise Sector. Selected Cases From Kosovo”, *Transcultural Studies*, Vol. 2, No. 3, 2006- 2007, p. 110.

³³ COM(2012) 239 Final, Article 3(4)(5), Article 4(3), Article 5(4), Article 6(3)(4) and(5).

On the contrary, the Agreement clearly addresses human security concept in two separate sections that are readmission application content and transit principles sections. Beginning with Article 8 explaining content of readmission application, Paragraph 2 says that the application shall contain some information which obviously concern security measures related to the people to be readmitted by indicating

- (a) *a statement indicating that the person to be transferred may need help or care, provided the person concerned has explicitly consented to the statement;*
- (b) *any other protection, security measure or information concerning the health of the person, which may be necessary in the individual transfer case.*³⁴

On the other hand, Article 14 on transit principles has important implications for human security. In the second Paragraph of Article 14, the term “transit” is explained under the Agreement logic as the onward journey in possible other States of transit and the readmission by the State of destination is assured. The third Paragraph of the same Article implies refusal conditions of transit by referring -mostly political and personal threats- human security concepts, hereunder defined as

- (a) *if the third-country national or the stateless person runs the real risk of being subjected to torture or to inhuman or degrading treatment or punishment or the death penalty or of persecution because of his race, religion, nationality, membership of a particular social group or political conviction in the State of destination or another State of transit; or*
- (b) *if the third-country national or the stateless person shall be subject to criminal sanctions in the requested State or in another State of transit; or*
- (c) *on grounds of public health, domestic security, public order or other national interests of the Requested State.*³⁵

³⁴ COM(2012) 239 Final, Article 8(2).

³⁵ COM(2012) 239 Final, Article 14(3).

Furthermore, Article 14(4) determines the result of such a situation occurred in abovementioned paragraph. It says that “Turkey or an EU Member State may revoke any authorization issued if circumstances referred to in Paragraph 3 of this Article.” It also emphasizes that if a situation against 14(3) occurs, the Requesting State shall take back the third-country national or the stateless person, as necessary and without delay, showing its precision about generalized poverty situation.

4. Conclusion

This article has analyzed integration forms and Turkey’s general status in the European system of rules through the recent Readmission Agreement signed between Turkey and the EU in 2013 and it has also studied the elements attributed to external governance and human security in terms of Agreement provisions.

One of the most important reasons behind signing Turkey-EU Readmission Agreement is transit passes targeted Europe using via Turkey especially after the Syrian war that turned to a refugee crisis for Europe lately. It is subjected in the Agreement and the provision to stop that kind of illegal migration and is called as third country national clause. The third country national clause, especially on transit passes and readmission of third country nationals creates unequal situation and responsibilities for Turkey, which may explain why Turkey acted reluctantly on signing the Agreement. However, if we consider Turkey as the third country, the Agreement may be turned to conditionality measure under negotiation system by signing the Roadmap explaining methods and process of visa liberation to Turkish citizens in line with the signature of Readmission Agreement. According to the Roadmap, Turkey can only have its visa exemption right if it fulfills the five basic obligations and those obligations, in fact, may open the question for a new governance dialogue between Turkey and the EU on EU’s security based migration policy. It also questions Turkey’s status as third country rather than a future member state as it’s quoted about visa facilitation in previous chapters. Articles 4(4) and 6(4) in Section I and II explaining preparation of emergency travel documents for readmission activity of Turkey-EU Readmission Agreement, in fact, flashes the related argument. Regarding the external governance, it says that “In case there is no

consular office of Turkey in a Member State or if Turkey has not, within three working days, issued the travel document, it shall be deemed to accept the use of the EU standard travel document for expulsion purposes”, that means implementing EU rules to a non-member country on such conditions. Moreover, Article 19 explaining the foundation and function of Joint Readmission Committee may be another indicator provision for external governance, and hence negotiation system survives with common or macro level associations.

The argument of security understood as “human” security refers to a considerable shift from the state to the individual and it should encompass military as well as nonmilitary threats. Hence, provisions between Turkey and the EU, Article 3(4)(5), Article 4(3), Article 5(4) and Article 6(3)(4)(5) of this Agreement that explains readmission procedures for own nationals, third country nationals, and stateless persons of both Parties’ in general, has no security or protection mechanism referring to human security. A similar situation can be seen in Article 7 that set the principles of readmission procedure. On the contrary, the Agreement clearly addresses human security concept in two separate sections that are readmission application content and transit principles sections. Therefore, Article 8 explaining content of readmission application, Paragraph 2 says that the application shall contain some information which obviously concern security measures related to the people to be readmitted. Also, Article 14 on transit principles has important implications for human security, especially determining refusal conditions of transit by referring -mostly political and personal threats- human security concepts in Article 14(3). Lastly Article 14(4) determines the result of such a situation occurred in Article 14(3) and declares its precaution by taking back the third country national or the stateless person, as necessary and without delay.

Özet

Uluslararası Göç Örgütü (IOM) verilerine göre, Ocak 2015’ten bu yana Avrupa’ya 1.034.745 kişi kara veya deniz üzerinden ulaşmıştır. Bu durum bir yandan başta Suriye Savaşı olmak üzere Orta Doğu ve

Afrika'daki siyasi karmaşanın olumsuz etkisinin Avrupa'da gün geçtikçe daha fazla hissedileceğini gösterirken, diğer yandan AB'nin yaklaşık 20 yıldır düzensiz göçü önleme alanında girişimlerinin yoğunlaşarak ve farklı araçlar kullanarak artacağını da bir göstergesidir. Bu anlamda ilgili makale, üçüncü nesil geri kabul anlaşmaları olarak bilinen AB göç politikası aracının göç yönetimindeki etkisini inceleyerek Türkiye ile 2013 yılında imzalanan ve yürürlüğe girmesinin ardından üç yıl sonra ilk geri gönderme uygulamalarının yapılacağı Geri Kabul Anlaşması'nın dış yönetim ve insan güvenliği kavramları üzerinden tartışmaktadır. Özellikle Arap Baharı, Libya ve Suriye İç Savaşlarının gerçekleşmesiyle birlikte Türkiye için bir "şartlılık aracına" dönüşen geri kabul anlaşması meselesi, 2004 yılından bu yana süren müzakerelerin ardından AB ile Türkiye arasında üyelik müzakerelerinin hızlandırılması, vize kolaylaştırmalarının ve aynı zamanda vize muafiyetinin gerçekleştirilmesi gibi şartlılık koşulları altında ve Anlaşmaya eklenen vize serbestleştirilmesine yönelik Yol Haritası ile beraber 2013 yılının Aralık ayında taraflarca imzaya sunulabilmiştir. AB'nin geri kabul anlaşması imzaladığı diğer ülkelerle genel bir karşılaştırma yapıldığında, bu süreç ve sonunda gelinen nokta, Türkiye'nin AB üyelik müzakerelerini yürütmekte olduğu bir aday ülke olarak, iki temel konuyu sorgulamamıza yol açmaktadır. Esasen bu makale, Türkiye ile imzalanan anlaşmada insan güvenliği konusunda özellikle belirli maddelerde bu hususa değinilmemiş olması (Madde 3(4)(5), Madde 4(3), Madde 5(4) ve Madde 6(3)(4)(5)) ve dış yönetim konusunda AB mevzuatı ve uygulamalarına daha fazla öncelik veren bir tutuma yer verildiğinin saptanması da söz konusu iki soruyu daha net olarak ortaya koymaktadır. Bunların biri Türkiye ile imzalanan Geri Kabul Anlaşması'yla AB'nin güvenlik temelli göç politikasında yeni bir yönetim diyalogunun kurulmak istenip istenmediği; diğeri ise Türkiye'nin AB üyeliği nezdindeki statüsünün gelecekte tam üyelik olarak mı yoksa daha çok AB ile yakın ilişkiler kuran ve ayrıcalıklara sahip bir üçüncü ülke olarak mı devam edeceği sorusudur.

Bibliography

Books

GAMMELTOFT-HANSEN, Thomas, “Outsourcing Asylum: The Advent of Protection Lite”, in L. Bialasiewicz (Ed.), *Europe and the World: EU Geopolitics and the Transformation of European Space*. Aldershot, UK: Ashgate, 2011.

KÖSE, Melike Akkaraca, *Güvensizlik Sarmalında AB Göç Politikalarına Uyum, Türkiye'nin Dış Politika Tercihlerinde Rasyonalitenin Sınırları*, Derin Yayınları, İstanbul, 2014.

Articles and Papers

AÇIKGÖZ, Meral, “Turkey’s Visa Policy: A Migration- Mobility Nexus, Summer 2015”, *Turkish Policy Quarterly*, September 14, 2015, (Access Date: 24.12.2015) <http://turkishpolicy.com/article/762/turkeys-visa-policy-a-migration-mobility-nexus-summer-2015>.

ANDROSIK, Ana, “Human Security and Economic Empowerment. Multi-Ethnic Women’s Representations in the Small and Medium Enterprise Sector. Selected Cases From Kosovo”, *Transcultural Studies*, Vol. 2, No.3, 2006- 2007, pp. 109-121.

BOUETTEILLET- PAQUET, Daphné, “Passing the Buck: A Critical Analysis of the Readmission Policy Implemented by the European Union and its Member States”, *European Journal of Migration and Law*, Vol. 5, Number 3, 2003, pp. 359-377.

BULMER, Simon, and Stephen Padgett, “Policy Transfer in the European Union: An Institutional Perspective”, *British Journal of Political Science*, Vol. 35, Number 1, January 2005, pp. 103-126.

BÜRGİN, Alexander, “European Commission’s Agency Meets Ankara’s Agenda: Why Turkey is Ready for a Readmission Agreement”, *Journal of European Public Policy*, Vol. 19, Number 6, August 2012, pp. 883-899.

CARDWELL, Paul James, “New Modes of Governance in the External Dimension of EU Migration Policy”, *International Migration*, Vol. 51 (6) 2013, pp. 54-67.

İÇDUYGU, Ahmet, “The Irregular Migration Corridor between the EU and Turkey: Is it Possible to Block it with a Readmission Agreement”, EU-US Immigration Systems No 14, European University Institute Robert Schuman Centre for Advanced Studies, 2011.

Turkish-EU Readmission Agreement:
A Critique of EU-Turkey Migration Dialogue

KING, Gary and, Christopher J. L. Murray, “Rethinking Human Security”, *Political Sciences Quarterly*, Vol. 116, No. 4, Winter 2001-2002, pp. 585-610.

KOORNEV, Oleg, “Exchanging Knowledge, Enhancing Capacities, Developing Mechanisms: IOM’s Role in the Implementation of the EU–Russia Readmission Agreement”, *Journal of Ethnic and Migration Studies*, 2014, Vol. 40, No. 6, pp. 888- 904.

LAVENEX, Sandra, “Shifting up and out: The Foreign Policy of European Immigration Control”, *West European Politics*, 29/2, 2006, pp. 329-350.

LAVANEX, Sandra and Frank Schimmelfennig, “EU Rules Beyond EU Borders: Theorizing External Governance in European Politics”, *Journal of European Public Policy*, Vol. 16, Number 6, September 2009, pp. 791-812.

PAPAGIANNI, Georgia, “Forging an External EU Migration Policy: From Externalisation of Border Management to a Comprehensive Policy?”, *European Journal of Migration and Law*, 15 (2013), pp. 283-299.

PICCIOTTO, Robert, “Why the World Needs Millennium Security Goals”, *Conflict, Security and Development*, Vol. 6, Number 1, 2006, pp. 111-120.

VAUGHAN-WILLIAMS, Nick, “We are not animals!” Humanitarian border security and zoo political spaces in Europe”, *Political Geography*, No: 45, 2015, pp. 1-10.

Official Documents

COM 2011(76 final), Communication from the Commission to the European Parliament and the Council, Evaluation of EU Readmission Agreements, Brussels, 23.2.2011.

COM (2016) 166 final, Communication from the Commission to the European Parliament and the Council, Next Operational Steps in EU-Turkey Cooperation in the Field of Migration, Brussels, 16. 3.2016.

Council Decision Concerning the Conclusion of the Agreement Between the European Union and Republic of Turkey on the Readmission of Persons Residing without Authorization, COM (2012) 239 Final, Brussels, 22.06.2012.

European Commission, Roadmap towards a Visa- Free Regime with Turkey. Internet access 20.03.2014, http://ec.europa.eu/dgs/home-affairs/what-is-new/news/news/docs/20131216-roadmap_towards_the_visafree_regime_with_turkey_en.pdf?utm_source=Weekly+Legal+Update&utm_campaign=fdb688b29cWLU_20_12_2013&utm_medium=email&utm_term=0_7176f0fc3d-fdb688b29c-419648261

First Meeting of the EU- Turkey Visa Liberalization Dialogue Agreed Minutes, Article. 2, 4. (Access Date: 18.03.2014), <http://www.mfa.gov.tr/data/agreed%20minutes%20ve%20annotated%20roadmap.pdf>.

26

Security
Strategies

Year: 13

Issue: 25

Makarenko'nun "Kara Delik Sendromu" Teorisi ve Terörizmin Finansmanında Sınırşan Organize Suçlar

"Black Hole Syndrome" Theory of Makarenko and
Transnational Organized Crime in Financing Terrorism

Seda ÖZ YILDIZ*

Öz

Bu çalışmanın konusu, Soğuk Savaş sonrası dönemde hem ulusal, hem de uluslararası güvenlik alanında önem kazanan terörizm ile sınırşan organize suçlar arasındaki ilişkinin teorik, kronolojik ve örnekler yönünden incelenmesidir. Araştırmanın amacı, Makarenko'nun "Kara Delik Sendromu" kavramı ile tanımladığı, 1990'lı yıllardan farklı olarak günümüzde terör örgütlerinin aynı zamanda organize suç örgütleri haline geldiği teorisinin örnekler üzerinden analiz edilmesidir. Bu amaca ulaşmak için PKK başta olmak üzere organize suç örgütü haline gelen çeşitli terör örgütleri faaliyetleri ile ilgili örnekler sunulacaktır. Uyuşturucu kaçakçılığı, silah kaçakçılığı, sahtecilik, insan kaçakçılığı, gasp ve hırsızlık ve siber suçlar, günümüzde terör örgütlerinin en sık başvurduğu organize suçlar arasındadır. Bu durum, ülkelerin terörle mücadele stratejilerini oluştururken aynı zamanda sınırşan organize suçla mücadele stratejileri de geliştirme ihtiyaçlarının önemini vurgulamaktadır. Çalışmadaki veriler, konuyla ilgili kapsamlı uluslararası literatür taraması üzerinden elde edilmiş olmakla birlikte; Türkiye'ye ait ulusal güncel veriler, Emniyet Genel Müdürlüğü'nün birincil verilerine dayanmaktadır. Çalışmanın sonunda günümüzde terör örgütlerinin aynı zamanda organize suç örgütleri haline dönüşmeye başladığı, taktik,

27

Güvenlik
Stratejileri

Yıl: 13

Sayı: 25

* Yrd.Doç.Dr., Polis Akademisi, Güvenlik Bilimleri Enstitüsü,
e-posta: ozseda@gmail.com.

operasyonel ve stratejik seviyede terörle mücadelede terörün finansmanı meselesinin çok daha önem kazandığı ileri sürülmektedir.

Anahtar Kelimeler: *Terörizm, Terör finansmanı, Organize suç, Sınırşan suçlar.*

Abstract

The subject of this study is to analyze the relationship between terrorism and transnational organized crime theoretically and chronologically and through examples that gained importance in both national and international security arena after Cold War. The aim of this study is to analyze the theory of Makarenko called "Black Hole Syndrome" which suggested that terrorist organizations become also organized crime groups, unlike 1990's. To reach this aim, examples of various terrorist organizations, which become also organized crime organizations such as PKK will be presented. Drug trafficking, weapon smuggling, forgery, human trafficking, extortion and theft and cyber crimes are the organized crimes, which are committed often by terrorist organizations. This situation emphasizes the importance of need to development of national strategy for struggle against organized crime, while also forming national strategy to struggle against terrorism. The data in this study are gathered from comprehensive international literature review and actual national data of Turkey are based on primary data of General Directorate of Security Affairs. It is concluded that terrorist organizations has began to transform into organized crime organizations and the problem of financing terrorism has become much more important regarding the counter terrorism at tactical, operational and strategic level.

Keywords: *Terrorism, Financing Terrorism, Organized Crime, Transnational Crimes.*

1. Giriş

Devlet olgusu var olduğundan beri devletin gücünün ve etkinliğinin göstergelerinin başında güvenlik kavramı gelmektedir. Günümüzde birey açısından temel hak ve özgürlüklerin sınırlanmasına, devletler açısından

demokratik değerlerin ve güç unsurlarının zarar görmesine, uluslararası sistem açısından ise devletlerarası ilişkilerin ve güven ortamının zedelenmesine yol açabilecek en önemli iki tehdit olarak terörizm ve organize suçlar görülmektedir. Küreselleşme ile etkinlik sahalarını daha fazla genişleten terör ve organize suç örgütleri gitgide daha yakın bir ilişkiye sahip olmaktadır. Bu durum, bu tür örgütlerin siyasi ve ekonomik güçlerini artırarak tehdit alanlarını da genişletmektedir.

Terörizmin dünyada ilk ortaya çıktığı tarihsel süreç ve coğrafya hakkında gerek tarihçiler, gerek siyaset bilimciler tarafından öne sürülen -hatta bazıları ilkçağlara dayandırılan- pek çok farklı görüş bulunmaktadır.¹ Ancak terörizm ideolojik amaçlı sistematik şiddet kullanma biçimi olarak tanımlandığında, bu olgunun Fransız İhtilali döneminde ve akabinde 1800'lerin sonlarına doğru Rusya'da devrime yönelik gerçekleştirilen şiddet eylemlerinde belirgin olarak görüldüğünü söylemek mümkündür. Organize suçlar ise terörizme kıyasla göreceli olarak yeni bir örgütlü suç türüdür. İlk kez Birinci Dünya Savaşı sonrası Amerika Birleşik Devletleri'nde (ABD) kullanılmaya başlanan "organize suç" terimi, İkinci Dünya Savaşı sonrası mafya terimi ile eş anlamlı hale gelmiştir. Nihayetinde 1970'li yıllarda Birleşmiş Milletler (BM) Suç Önleme ve Ceza Adaleti Birimi tarafından organize suç kavramı hakkında ortak kabul gören bir tanımlamaya gidilmeye çalışılmıştır.²

¹ "Laqueur'a göre tarihin ilk terör örgütlerinden biri M.Ö. 73-66 yıllarında yaşayan "Sicarii"lerdir. Geri kalmış bölgelerden erkeklerin oluşturduğu, çok sıkı organize olmuş dinî hüviyetli bir mezhep (sekte) olan bu örgütün üyeleri alışılmamış taktikler kullanmıştır. Düşmanlarına gündüz ve tatil günlerinde insan yığınlarının olduğu zamanlarda kalabalık yerlerde habersizce ve arkadan saldırmışlardır. Başlıca silahları, elbiselerinin altında sakladıkları kısa kılıçlardır. Örgüt militanları, düşmanlarını işlek yerlerde öldürerek kalabalığa karışıp kaybolmaktaydı. Romalılara karşı mücadele eden "Sicarii"ler, Ananias rahiplerinin manastırlarını, Herodes Sütalesi'nin saraylarını tahrip etmiş; borçların tahsil edilmesini önlemek için tefecilerin senetlerini ve devlet arşivlerini ortadan kaldırmış; buğday ambarlarını yakmış ve Kudüs'ün su kanallarını yıkmışlardır." (akt. İbrahim Üney, *Organize Suç ve Terörizm İlişkisi: PKK Örneği*, Basılmamış Yüksek Lisans Tezi, Polis Akademisi Güvenlik Bilimleri Enstitüsü, 2014, s. 10).

² Paula Dobriansky, "The Explosive Growth of Organized Crime", *Global Issues*, 2001, Vol. 6, No: 2, s. 2.

Organize suçun zaman içinde değişen tanımlamaları ile terörizmin değişen sınırları (ya da sınırsız hâle gelişi), eylem yapısındaki çeşitlenmeler ve terör örgütlerinin farklılaşan organizasyon yapısı arasındaki bağ elbette tesadüfî değildir.

Gerek terörizmin gerekse organize suçların belirgin bir biçimde ortaya çıktıkları tarihsel süreç ve coğrafya birbirinden farklı olsa da, her iki örgütlü suçun yollarının kesiştiği dönemin başlangıcının 1990'lı yıllar olduğu söylenebilir. 1990'lı yılların başında Avrupa'da bazı organize suç örgütleri (özellikle de Sicilya mafyası) terör örgütlerine benzer yöntemler kullanarak bombalama eylemlerine girişmiş ve işledikleri suçları soruşturan savcılara suikastlar düzenlemiştir.³ Soğuk Savaş sonrası olarak adlandırılan bu dönemde, terör örgütlerinin uyuşturucu kaçakçılığı başta olmak üzere, nükleer madde kaçakçılığı ve sahtecilik gibi örgütlü suçlar işlemeye başladığı da gözlenmektedir. Ancak her iki örgütlü suç grubu, karşılıklı olarak birbirlerinin taktiklerini uygulamalarına rağmen eylem amaçları yönünden birbirinden ayrılmaktadır. Organize suç örgütleri, terörist eylem taktiklerini daha çok gelir elde etmek için uygularken; terör örgütleri organize suçları ideolojik hedeflerine yaklaşmaya yönelik eylemlerini finanse etmek maksadıyla işlemektedir.

Dünyada küresel terörle mücadeleye yönelik ulusal ve uluslararası politikaların hız kazandığı 1990'lı yılların sonunda terörle mücadeleye ilişkin geliştirilen yenilikçi ve sistematik yöntemlerin başında terör finansmanının engellenmesine yönelik tedbirler gelmektedir. Terör ile organize suç arasında açık bir bağ olduğu ve bu bağın dünya için önemli bir tehdit olduğuna dair kabuller, ilk kez 1999 yılında

30

Security
Strategies
Year: 13
Issue: 25

3 1992'de İtalya'da mafya suçlarının soruşturmasını yürüten Giovanni Falcone ve Paolo Borsellino isimli iki savcı faili meçhul bir cinayetle öldürülmüş; bu olayla birlikte mafya suçları davalarını yürüten birçok savcı ve hakim ölümlü tehdit edilmiştir. Bu olaydan bir yıl sonra Floransa, Milano ve Roma'da çeşitli mafya grupları tarafından gerçekleştirilen çeşitli bombalama eylemlerinde toplam 10 kişi ölmüş, 93 kişi ise yaralanmıştır (akt. Harmony Toros ve Luca Mavelli, "Terrorism, Organised Crime and the Biopolitics of Violence", *Critical Studies on Terrorism*, 6:1, 2013, s. 77).

BM gündeminde tartışılmıştır.⁴ Zira organize suç örgütleriyle terör örgütlerinin kurduğu iş birliği dâhilinde birbirinden öğrendiği taktikler sayesinde bu örgütler, özellikle 1990'lı yıllarda demokrasiye geçiş sancısı içinde bulunan Sovyet Sosyalist Cumhuriyetler Birliği'nden (SSCB) ayrılan ülkeler başta olmak üzere, birçok zayıf devlet içinde giderek köklenme ve yayılma göstermiş; küresel güvenlik için daha fazla tehdit oluşumuna neden olmuştur.

Dobriansky'nin de dediği gibi, İran suç örgütleri tarafından uyuşturucu ham maddesi Afganistan'dan Hollanda'ya kaçırılırken kaçakçılık rotasının çeşitli terör örgütleri tarafından haraç karşılığı korunması; Hollanda'da terör örgütleri mensupları kontrolünde üretilen uyuşturucunun İsrail organize suç grupları tarafından ABD'ye taşınması ya da Orta Doğu'daki pek çok terör örgütünün Rus organize suç örgütlerinin yardımıyla dünyanın farklı ülkelerinde kara para aklamaları günümüzde sıklıkla rastlanılan olaylardandır.⁵ Diğer taraftan, terör ve organize suç örgütlerinin iş birliğinin faaliyet gösteren çokuluslu şirketlerin ticari ağlarından bile daha hızlı ve etkin bir örgütlenmeye sahip olduğunu söylemek mümkündür.

2. Organize Suç Kavramı

Organize suçları diğer suç türlerinden ayıran belirli nitelikler bulunmaktadır. Bu farklı niteliklerin ortaya konulması neticesinde, organize suçlar mevzuatta diğer suçlardan farklı biçimde düzenlenmiş ve organize suçlarla mücadele adı altında uzmanlığa dayalı yeni bir çalışma alanı oluşturulmuştur. Diğer suç türleri kamu düzeni temelli çalışmaların konusu olurken; organize suç, kriminoloji ve hukuk yanında psikoloji, sosyoloji, ekonomi, uluslararası ilişkiler ve yönetim bilimi gibi çok disiplinli bir çalışma alanı haline gelmiştir.

Organize suçların temel faaliyet sahasının dünya pazar ekonomisinde

⁴ H. Irrera Carrapico ve B. Tupman, "Transnational Organised Crime and Terrorism: Different Peas, Same Pod?", *Global Crime*, 2014, 15:3-4, s. 213.

⁵ Paula Dobriansky, "The Explosive Growth of Organized Crime", *Global Issues*, 2001, Vol. 6, No: 2, s. 5.

temini yasaklanan veya temininde güçlük çekilen mal ve hizmetler kategorisi üzerine odaklandığı söylenebilir. Bahse konu kategori içine uyuşturucudan organa, nesli tükenmekte olan bitki ve hayvandan nükleer maddeye, fuhuştan kara para aklamaya kadar pek çok mal ve hizmet girmektedir. Bu suç türüyle mücadele yöntemini zorlaştıran temel sebep ise organize suç pazarındaki mal ve hizmetlere dünyanın pek çok yerinde yüksek arz ve talebin bulunması ve dolayısıyla yüksek orandaki kârlılıktır. Organize suçlar temel olarak, mal ve hizmetlerin bir doğrultudaki yasadışı hareketi ile bunun karşılığında elde edilen gelirin ters yönde yasadışı hareketini kapsamaktadır.⁶ Örneğin uyuşturucu kaçakçılığında ham madde Afganistan'dan Avrupa'ya uzanan rotada seyrederken, uyuşturucu kaçakçılığında elde edilen gelir Avrupa'dan Afganistan'a doğru ilerleyen kara para aklama rotasını takip etmektedir.⁷ Dolayısıyla küreselleşmeyle birlikte tüm ekonomik faaliyetlerde olduğu üzere organize suçlarda da sınır aşan hareketler kaçınılmaz hâle gelmektedir.

Organize suçlar, temel olarak nitelikli suçlar kapsamında yer aldığı için ülkelerin güvenlik güçleri açısından da bu söz konusu suçların tespiti ve bu suçlarla mücadelede nitelikli ve uzman ekibe ihtiyaç duyulmaktadır. Yine diğer suçlardan farklı olarak, organize suçlar bir kere vuku bulan ve sona eren ya da kısa süreli suçlar değil, süreklilik arz eden suçlardır. Örneğin bir ülkede gasp, cinayet gibi asayiş suçlarla mücadelede suçun görünür olması sebebiyle suçla mücadele nispeten kolaydır ve bu suçlar tespit edildikten sonra suç faillerini ortaya çıkarmak, suçla mücadelenin neredeyse tamamını oluşturmaktadır. Ancak organize suçların tespiti zordur ve üstelik tespit edildikten sonra bütün şebekeye ulaşmak, faillerin bulunması ve yakalanması çoğu zaman yıllar süren izleme, takip ve operasyonu içine alan uzun ve zor bir süreci içermektedir.

Organize suçlar dünyada neredeyse tüm ülkeleri tehdit etmekle birlikte, özellikle bazı ülkeler daha fazla risk altında bulunmaktadır.

⁶ Ömer Urhal, *İstihbarat ve Örgütlü Suçlar*, Seçkin Yayınevi, Ankara, 2008, s. 480.

⁷ *A.g.e.*, s. 481.

Örneğin yozlaşma ve rüşvetin oldukça yaygın olduğu, güvenlik güçlerinin teknik, eğitim ve bütçe yönünden yetersiz bulunduğu, yasama ve yargı güçlerinin etkinliğini yitirdiği, finansal kurumlarda şeffaflık ve hesap verebilirlik ilkesinin uygulanmadığı ülkeler her zaman için organize suçların kökleşmesine en uygun zemini hazırlamaktadır. Diğer taraftan, hukuka saygının azaldığı, sınır güvenliğinin etkin uygulanmadığı, sosyo ekonomik eşitsizliklerin fazlasıyla belirgin olduğu toplumlarda da organize suçlar daha kolaylıkla ortaya çıkmakta ve yaygınlık göstermektedir.⁸

3. Giderek "Sınırsızlaşan" Terör ve Organize Suç Faaliyetleri

Terörizm ile organize suçlar arasındaki ilişkiyi betimlerden, elbette, her iki olgunun da kavramsal yönden sınırlandırılmasına ve tanımlanmasına ihtiyaç duyulmaktadır. Bu anlamda terörizmin yanı sıra organize suç için de ortak bir tanıma ulaşma çabaları önem taşımaktadır. Ancak günümüzde tıpkı terörizmde olduğu üzere, organize suçluluk kavramında da tanım sorunu karmaşık ve üzerinde uzlaşılması zor bir husustur. Çünkü organize suçluluk günümüzde 1969'da ABD'li yazar Mario Puzo'nun kaleme aldığı Baba romanından ya da Joe Valachi'nin itiraflarından çok daha karmaşık ve farklı bir yerdedir.⁹ Bu durum bizi sınır aşan organize suç kavramına götürmektedir ki zaten terörizmin finansman kaynaklarından en önemlisini de bu sınırlara sadık kalmayan

⁸ Enver Alper Güvel, *Organize Suç Ekonomisi ve Hukuk Uygulaması*, Roma Yayınevi, Ankara, 2004, s. 56.

⁹ "1930'lardan 1950'lere değin daha çok kumar gelirlerinden pay alan, düşük rütbeli bir çete mensubuydu. 1959'da uyuşturucu suçundan 15 yıl hapis cezasına çarptırıldı. Haziran 1962'de Atlanta, Georgia'daki federal cezaevinde, polise muhbirlik yaptığı gerekçesiyle, birlikte kaldığı gangster liderlerinden Vito Genovese'den ölüm tehdidi aldı. Bunun üzerine paniğe kapılarak kendini öldürecek kişi olduğunu sandığı bir mahkûmu öldürdü. Yanlış yaptığını anlayınca pişmanlık duygusuyla her şeyi ABD Uyuşturucu ve Tehlikeli İlaçlar Bürosu'na, Federal Soruşturma Bürosu'na (FBI), Adalet Bakanlığı'na ve John L. McClellan'ın başkanlık ettiği ABD Senato Daimi Soruşturma Alt Komitesi'ne anlattı. Böylece "*Cosa Nostra*" (Bizim Davamız) olarak tanımladığı suç çetesinin gelişimini, üyelerini ve iç işleyişini açıklayan ilk çete üyesi oldu. O dönemde ABD Adalet Bakanı olan Robert Kennedy, Valachi'nin tanıklığını ABD'de örgütlü suç ve dolandırıcılığa karşı mücadelede en büyük istihbarat kaynağı olarak nitelendirdi." (Kaynak: https://tr.wikipedia.org/wiki/Joe_Valachi Erişim Tarihi: 28 Ocak 2016)

organize suçluluk oluşturmaktadır.

1960'lı yıllarda ortaya çıkan organize suç olgusundan günümüzdeki sınır aşan organize suç olgusuna kadar çeşitli dönemlerde organize suç kavramının hukuki ve kriminolojik tanımı yapılmaya çalışılmıştır. Bununla birlikte, özellikle sınır aşan organize suçlarla ilgili olarak 1990'lardan sonra AB raporlarında yer alan karakteristik özellikler, organize suç kavramında ortak bir tanımlamaya gidilmesinde önem taşımaktadır. Bu tanımlamaya göre, bir suçun sınır aşan organize suç sayılabilmesi için aşağıdaki şartlardan en az altısına sahip olması gerekmektedir:

İkiden fazla kişi arasında iş birliği, suçu işleyenlerin önemli suçların şüphelileri olmaları ve suç kapsamında maddi kazanç/güç elde etmeye çalışmaları ön şartları ile birlikte suçun işleme biçiminin görev dağılımı göstermesi, uzun ve belirli olmayan bir süre dâhilinde faaliyetin sürdürülmesi, suç örgütünün içinde hiyerarşik ilişki ve kontrol mekanizmasının bulunması, uluslararası seviyede faaliyet gösterilmesi, suç örgütünün şiddet ve baskı yöntemlerine başvurması, ticari yapılanma faaliyetine benzerlik gösterilmesi, kara para aklama faaliyetinde bulunmaları ve etkilerini siyaset, medya, kamu yönetimi ya da ekonomik alanlarda göstermeleri.¹⁰

1970'li yıllarla birlikte, Avrupa'da ortak bir siyasi iş birliğinin kurulmasında önemli rol oynayan terörizm tehdidi, 20'nci yüzyılın son çeyreğinde özellikle aşırı sol ve ayrılıkçı örgütler tarafından daha yaygın bir eylem biçimi olarak kullanılmaya başlanmıştır. 1980'lerin sonları ve 1990'ların başında, aşırı sol örgütler Almanya ve İtalya'da faaliyetlerini durdurmalarına karşın, ayrılıkçı örgütler başta Birleşik Krallık, İrlanda ve İspanya olmak üzere Avrupa'nın çeşitli ülkelerindeki faaliyetlerine devam ederken terörle mücadele konusu Avrupa Birliği ülkelerinin

¹⁰ Bkz. [http://www.coe.int/t/dghl/standardsetting/pc-oc/PCOC_documents/Documents%202014/CDPC%20\(2014\)%2011%20Fin%20-%20e%20-%20White%20paper.pdf](http://www.coe.int/t/dghl/standardsetting/pc-oc/PCOC_documents/Documents%202014/CDPC%20(2014)%2011%20Fin%20-%20e%20-%20White%20paper.pdf)
Erişim tarihi: 1 Şubat 2016; ayrıca Ömer Urhal, *İstihbarat ve Örgütlü Suçlar*, Seçkin Yayınevi, Ankara, 2008, s. 481.

önemli güvenlik meselelerinden biri hâline gelmiştir.¹¹ 1993'te imzalanan Maastricht Anlaşması ile sınır aşan suçlar başlığı, organize suçlar ve terörizmi de içine alacak biçimde meseleyi Avrupa Birliği ülkelerinin öncelikli ortak güvenlik meselesi olarak öne çıkarmıştır. Bu durum, Avrupa Birliği üyesi ülkelerin polis teşkilâtları için suç analizi yapmak, operasyonel ve stratejik istihbarat toplamakla yükümlü kılınan Avrupa Polis Teşkilatı'nın (EUROPOL) da kurulmasına öncülük etmiştir.¹²

12-15 Aralık 2000 tarihleri arasında İtalya'nın Palermo şehrinde yapılan toplantıda kabul edilen ve 2003 yılında yürürlüğe giren 4800 sayılı Kanun ile Türkiye'nin de taraf olduğu Uluslararası Organize Suçlara Karşı Birleşmiş Milletler Sözleşmesi'nde, organize suç örgütü, "*Belirli zaman için oluşturulmuş, üç ya da daha fazla kişiden oluşan ve amacı doğrudan veya dolaylı yollardan menfaat sağlamak için şiddete ve diğer yasadışı yollara başvurarak ciddi uluslararası suç işleyen ya da suç işleme için sarf edilen çabayı gösteren grup*" olarak tanımlanmaktadır.¹³ Diğer taraftan, adı geçen sözleşmenin ikinci maddesinde, organize suç örgütü, "*Doğrudan veya dolaylı olarak herhangi bir maddi çıkar elde etmek amacıyla belli bir süreden beri var olan ve bu sözleşmede belirtilen bir ya da daha fazla ağır suç veya yasadışı eylemi gerçekleştirmek amacıyla birlikte hareket eden, üç veya daha fazla kişiden oluşan yapılanmış bir grup*" olarak tanımlanmıştır.¹⁴

Sınır aşan organize suç kavramını, Lloyd¹⁵ gibi, "çağımızın en büyük başarısı" olarak yorumlamak da mümkündür; Shelley¹⁶ gibi 20'nci yüzyılda Soğuk Savaş'la uğraşmak zorunda kalan dünyanın 21'inci yüzyıldaki yeni baş belası olarak da yorumlamak mümkündür.

¹¹ Lauren R. Heller, "Notions of (In)Security within the EU. How European Policy-makers view the Sources and costs of Terrorism and Organised Crime", *Defence and Peace Economics*, 2011, 22:2, s. 194.

¹² Lauren R. Heller, a.g.m., s. 195.

¹³ <https://www.tbmm.gov.tr/kanunlar/k4800.html> Erişim tarihi: 1 Şubat 2016.

¹⁴ 18.03.2003 tarih ve 25052 sayılı Resmi Gazete.

¹⁵ John Lloyd, "The Godfathers Go Global", *Ns Millennium*, 1999, Vol. 3, s. 57.

¹⁶ Louise Shelley, "Crime Victimized Both Society and Democracy", *Global Issues*, 2001, Vol. 6, No. 2, s. 19.

Hatta Aden'in belirttiği üzere, terörizmin kendisinin başlı başına bir organize suç olduğu iddia edilebilir.¹⁷ 1990 öncesine kadar ülke sınırları içerisinde vuku bulan organize suçlar, bu tarihten sonra Afganistan, Sri Lanka, Sovyetler Birliği ve Yugoslavya'dan koparak yeni kurulan ülkelerde sınır ve içerik değişikliğine uğramıştır. Bu çerçevede, küreselleşmeyle birlikte organize suç gruplarının diğer ülkelerdeki suç grupları ile iş birliği içinde riski paylaşıp, yeni pazarlar bulmak ve kârlarını artırmak amacıyla kendilerine yeni bir yaşam alanı buldukları gözlenmektedir. Diğer yandan, yakın geçmişe kadar iki ya da üç kişiden daha fazla bir grup üyesi ile belirli bir ülke ya da şehir sınırları içinde suçları işleyen organize çetelerin tespiti, kriminolojik analizi ve bu çetelerle mücadele nispeten daha kolay biçimde gerçekleştirilmekteydi. Ancak günümüzde organize suçlarla ilgili olarak "az kazanan kolay yakalanır, çok kazanan ise zor" orantısı üzerinden giderek çeşitlenen ve artan gelir düzeyi göz önüne alındığında, bu suçla mücadele daha da zorlaşmaktadır. Zira günümüzde terör örgütleri ile organize suç şebekeleri arasında uyuşturucu kaçakçılığında insan kaçakçılığına, sahtecilikten nükleer madde kaçakçılığı ve illegal biyoçeşitlilik ticaretine kadar pek çok farklı sektörde ve coğrafyada gerçekleşen bir suç ortaklığından söz etmek mümkündür. Söz konusu suç ortaklığı ise terörizmin politik ideolojik yönüyle uyuşmayan bir dava ittifakından ziyade daha çok organize suçların maddi çıkar sağlama ittifakına dayanmaktadır.¹⁸ Diğer taraftan, her ne kadar ideolojik yönden aralarında bir ortaklık bulunmasa da, terör ve organize suç ilişkisinin pratikte özellikle de kârlılık ve maddi gelirlerin artırılması yönünden önemli ortak alana sahip olduğu söylenebilmektedir.

Klasik organize suçla terörizmin arasındaki ilişki düzeyi her ne kadar çok yakın bir ilişki biçimi olmasa da organize suç olgusunun sınır aşan boyuta ulaşmasıyla birlikte bu ilişki giderek daha yakın bir

¹⁷ Hartmut Aden, "Convergence of Policing Policies and Transnational Policing in Europe" *European Journal of Crime, Criminal Law and Criminal Justice*, 2001, Vol: 9/2, s. 105.

¹⁸ Enver Alper Güvel, *Organize Suç Ekonomisi ve Hukuk Uygulaması*, Roma yayınevi, Ankara, 2004, s. 84.

hâl almaktadır. Leong, sınır aşan suç örgütleriyle terör örgütleri arasındaki ayırımın gün geçtikçe azaldığına dikkat çekmekte, daha da ötesi günümüzde terörle sınır aşan organize suç unsurları arasında bir ayrıma gidilmesini anlamsız olarak nitelendirmektedir.¹⁹ Bu iç içe girmişlik karşısında belki en radikal tanımlamayı da Stanislawski "Terörizm en sert yöntemi kullanan sınır aşan organize suçtur" şeklinde yapmaktadır.²⁰

Sınıraşan Örgütlü Suçlara Karşı Birleşmiş Milletler Sözleşmesi'nde sınıraşan organize suç "*Suçun birden fazla devlette işlenmesi, suçun tek bir devlette işlenmekle beraber hazırlık, plan, idare aşamasının tamamının veya bir bölümünün başka bir devlette oluşturulması, suçun tek devlette işlenmesi ancak birden fazla devlette faaliyet gösteren örgütlü suç grubunun suça karışması ve suçun tek devlette işlenmesi ancak başka bir devlette etkilerinin olması*" şeklinde tanımlanmaktadır.²¹ Diğer taraftan, terörizm de giderek daha sınır aşan hâle gelmekte ve her iki suç türünün de ulusal sınırların dışına doğru yayıldıklarında daha fazla yolları kesişmektedir. Gerek faaliyet gösterdiği bölge ya da ülkeler, gerekse örgüt içi yapısı giderek "sınır aşan" hâle gelen terör örgütlerinin faaliyetleriyle mücadele alanı da doğal olarak genişlemektedir.²² Örneğin, Türkiye'de en son 3713 sayılı Terörle Mücadele Kanunu'nun Temmuz 2006'da yeniden düzenlemesiyle birlikte, terör suçlarının kapsamı da bu amaçla oldukça genişletilmiştir.²³ Tamil Gerillalarının göçmen

¹⁹ Angela Veng Mei Leong, "Definitional Analysis: The War on Terror and Organised Crime" *Journal of Money Laundering Control*, 2004, Vol. 8, No. 1, s. 31.

²⁰ Bartosz Stanislawski, "Transnational Bads in the Globalized World: The Case of Transnational Organized Crime", *Public Integrity*, 2004, Vol. 6, No. 2, s. 157.

²¹ Bkz. 4800 sayılı Sınıraşan Örgütlü Suçlara Karşı Birleşmiş Milletler Sözleşmesi.

²² A.g.e.

²³ "Buna göre; göçmen kaçakçılığı, insan ticareti, kasten öldürme, başkasını intihara teşvik, kasten yaralama, eziyet, bir başkasını; kendisinin veya yakınının hayatına, vücut veya cinsel dokunulmazlığına bir saldırı gerçekleştireceği şeklinde tehdit etme, şantaj, cebir, kişiyi özgürlüğünden yoksun bırakma, eğitim ve öğretimin engellenmesi, kamu kurumu veya kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşlarının faaliyetlerinin, siyasi hakların, inanç, düşünce ve kanaat hürriyetinin kullanılmasının engellenmesi, konut dokunulmazlığının, iş ve çalışma hürriyetinin ihlali, sendikal hakların engellenmesi, nitelikli hırsızlık, yağma, nitelikli yağma, mala zarar verme, genel güvenliğin kasten

kaçakçılığı ve insan ticareti ile; El Kaide gibi dinî motivasyonlu radikal terör örgütlerinin uyuşturucu, silah ticareti, pasaport sahteciliği, göçmen kaçakçılığı ve insan ticareti ile; PKK'nın ise Almanya dışındaki ülkelerde uyuşturucu ve silah ticareti üzerinden mali kaynak sağladığı göz önüne alındığında, ulusal düzeyde terörle mücadelede finansmanın engellenmesine yönelik bu tür hukuksal düzenlemeler daha da gerekli hâle gelmektedir.²⁴

4. Makarenko'nun Kara Delik Sendromu Teorisi ve Terörizm ile Organize Suçlar İlişkisi

Terör örgütleriyle organize suç örgütlerinin yollarının neden kesiştiğini açıklamak için çok özel bir analiz tekniğine de ihtiyaç yoktur; zira ilişkinin nedeni gayet açıktır: Gelir elde etmek. Diğer taraftan, terör örgütlerinin var olma maksatlarının temelde gelir elde etmek olmaması, ancak terör faaliyetlerinin gerçekleştirilebilmesi içinse örgütün finansal güce sahip olması gerçeği ortadadır. Terör örgütlerinin gelir ihtiyacının sadece eylem ve operasyon maliyetleri üzerinden değil; örgüt mensuplarının giyecek, yiyecek, barınma, sağlık, ulaşım, silah ve diğer askerî malzeme gibi geniş yelpazeye sahip maliyet kalemlerinden de oluştuğu göz önüne alındığında sürdürülebilir finansal kaynakların

38

Security
Strategies
Year: 13
Issue: 25

tehlikeye sokulması, radyasyon yayma, atom enerjisiyle patlamaya neden olma, tehlikeli maddelerin izinsiz bulundurulması veya el değiştirmesi, içilecek sulara, her çeşit besine zehir katarak veya başka şekillerde bozarak kişilerin hayatını ve sağlığını tehlikeye düşürme, uyuşturucu ve uyarıcı madde imal ve ticareti, para ve kıymetli damgaların üretiminde kullanılan alet ve malzemenin izinsiz üretimi, mühürde sahtecilik, resmî belgede sahtecilik, halk arasında korku ve panik yaratmak amacıyla tehdit, suç işlemeye tahrik, suçu veya suçluyu övme, ulaşım araçlarının kaçırılması veya alıkonulması, kıta sahanlığında veya münhasır ekonomik bölgedeki sabit platformların işgali, bilişim sistemine girme, sistemi engelleme, bozma, verileri yok etme veya değiştirme, görevi yaptırmamakta direnme, kaçmaya imkân sağlama, devletin egemenlik alametlerini aşığılama, suç için anlaşma, askerî komutanlıkların gaspı, halkı askerlikten soğutma ve askerleri itaatsizliğe teşvik ve cumhurbaşkanına suikast dışındaki fiili saldırılar, terör amacıyla işlenmesi halinde, terör suçu olarak sayılabilmektedir.” (bkz. Terörle Mücadele Kanunu)

²⁴ Emniyet Genel Müdürlüğü, *Karapara Aklama, Terörizmin Finansmanı ve Suç Gelirleri ile Mücadelede AB ve Türkiye Yaklaşımı Eğitim Materyali*, 2008, Ankara, s. 160-161.

varlığının terör örgütleri için yaşamsal öneme sahip olduğu açıktır. Örneğin, El Kaide örgütünün bazı faaliyetleri göz önüne alındığında, 2001'de ABD'deki 11 Eylül saldırıları için 500 bin dolar, 2002'de Bali'deki bombalama olayı için 35 bin dolar, 2003'te İstanbul'daki bombalama eylemi için 40 bin dolar civarında örgüte bir maliyetinin bulunduğu tahmin edilmektedir.²⁵ Diğer taraftan El Kaide örgütünün tüm gelirinin ancak %10'unun operasyonlara ayrıldığı, örgütün gelirinin kalan %90'lık bölümünün ise idari ve eğitim işlerine ayrıldığı değerlendirilmektedir.²⁶ Yine bir örnek olarak ABD'de tutuklanan El Kaide örgütü üyelerinden Ahmed Rezzam, sorgusunda Los Angeles Havaalanı'nda bir bombalama eylemi gerçekleştirmesi için örgüt tarafından kendisine 12 bin dolar verildiğini, bunun dört bin dolarıyla bomba yapımı için gerekli kimyasal malzemeleri satın aldığı ve eylemde kullanacağı aracı kiraladığını belirtmiştir.²⁷

Elbette her terör örgütü aynı büyüklükteki finansal desteğe ihtiyaç duymamaktadır. Aynı zamanda, amaç ve stratejileri birbirinden farklı terör örgütlerinin mali ihtiyaçlarını da aynı kategoriye sokmak her zaman doğru olmayabilir. Ancak faaliyet alanının genişliği ile örgüt büyüklüğü eş değer olmakla birlikte, genel olarak terör örgütlerinin mali ihtiyaçları, silah temin ihtiyacı, örgüt üyelerinin giderleri, eğitim ve seyahat masrafları ile bazı durumlarda diğer terör örgütlerine maddi destek başlıkları altında toplanabilir.

İlk olarak, terör örgütlerinin amaçlarına ulaşmak için kullandıkları temel yöntem sansasyonel nitelikteki silahlı eylemler olup bu sebeple silah ve mühimmat temini, terör örgütleri için başlıca harcama kalemi haline gelmektedir. Diğer bir deyişle, silah temini ihtiyacı, terör eylemlerinin doğrudan maliyetini oluşturmaktadır. Terör örgütlerinin silah ve mühimmat teminini yasal yollardan gerçekleştirme imkânı

²⁵ Thomas Biersteker ve Sue Eckert, *Countering The Financing of Terrorism*, Routledge Publications, New York, 2008, ss. 15-18.

²⁶ Thomas Biersteker ve Sue Eckert, *a.g.e.*, s. 8.

²⁷ Gail Wannenburg, "Links Between Organised Crime and Al-Qaeda", *South African Journal of International Affairs*, 10:20, 2003, ss. 84-85.

bulunmadığı için, bunu gerçekleştirecek ayrı bir teşkilatlanmaya ihtiyaç duymaları da ilave bir masraftır. Diğer taraftan, terör örgütlerinin faaliyet alanları genellikle belirli bir bölge ile sınırlı kalmamaktadır. Birbirinden farklı ülke ve şehirlerde ya da kırsal alanlarda terör eylemleri düzenlemenin ise yüksek maliyeti bulunmaktadır. İkinci olarak, terör örgütü mensupları, tamamıyla örgütsel faaliyetlerle uğraştıkları için barınma ve beslenme gibi temel ihtiyaçlarını karşılamak amacıyla örgütün göndereceği paraya ihtiyaç duymaktadır ve bu harcamalar örgüt üyelerinin doğrudan oluşturduğu maliyetlerdir.²⁸ Üçüncü olarak, gerek teröristlerin günlük faaliyetleri gerekse eylem hazırlıkları kapsamında iletişim kurmaları gerekmektedir. Bu da örgütler için farklı bir maliyet unsurunu oluşturmaktadır. Terör örgütü mensuplarının ideolojik olarak örgüte bağlı hâle gelmeleri ve savaş teknikleri, bomba düzeneği hazırlama gibi operasyonel beceri kazanmaları için ciddi bir eğitimden geçmeleri gerekmektedir. Ayrıca örgüt mensupları, terör örgütünün faaliyet gösterdikleri alanlarda iletişim, kurye vb. hizmetleri görmek için de seyahat edebilmekte ve tüm bu faaliyetler eğitim ve seyahat masraflarını doğurmaktadır. Son olarak, terör örgütleri amaç ve ideoloji bakımından kendine yakın gördüğü diğer terör örgütlerine mali destek sağlama stratejisini izleyebilmektedir. Bu durum bir terör örgütü için yüksek meblağlar gerektirmektedir. Diğer taraftan, terör örgütlerinin ideolojilerini yaymak, yeni üyeler kazanmak ve mevcut üyelerinin örgüte bağlılıklarını pekiştirmek amacıyla uyguladıkları propaganda faaliyetleri de önemli bir harcama kalemi olarak öne çıkmaktadır. Benzer şekilde, terör örgütlerinin kâr amacı gütmeyen vakıf ve dernekler gibi kuruluşları kullanmaları imkânı varsa bu kuruluşların faaliyetlerini devam ettirmeleri için de önemli miktar paraya ihtiyaç duyulmaktadır. Ayrıca yapılan araştırmalarda, terör örgütlerinin sempatan ve eylemci kadrolarını oluşturmak için yaptığı harcamaların, toplam harcamalar içinde %90'lık bir dilimi teşkil ettiği görülmüştür.²⁹

²⁸ Bartosz Stanislawski, "Transnational Bads in the Globalized World: The Case of Transnational Organized Crime", *Public Integrity*, 2004, Vol. 6, No. 2, s. 155.

²⁹ Thomas Biersteker ve Sue Eckert, *a.g.e.*, s. 10.

Yine belirli terör örgütleri faaliyet gösterdikleri bazı devletlerde yasal ve idari alanda karşılaştıkları engelleri aşmak için ilgili ve yetkili kişileri rüşvet verme yoluna da gidebilirler ki, tüm bu belirtilen masraflar ciddi finansal desteğin gerekli olduğu faaliyetleri kapsamaktadır.³⁰

Organize suçlar ve terörizm arasındaki ilişkiyi çeşitli boyutlarıyla inceleyen akademisyenlerin üzerinde mutabık kaldığı konulardan biri de, terör örgütlerine yapılan devlet desteğinin azalmasıyla birlikte bu örgütlerin silah temin etmek ve finansal destek sağlamak amacıyla örgütlü suç gruplarıyla ilişkiler kurmasıdır.³¹ El Kaide, İrlanda Cumhuriyet Ordusu (IRA) ya da Kızıl Tugaylar gibi geleneksel ve katı hiyerarşiye sahip terör örgütlerinin maddi gelir elde etmek amacıyla silahlı banka soygunları, gasp, şantaj, dolandırıcılık, kredi kartı ve belge sahteciliği gibi uzmanlık ve bilgi gerektiren suç faaliyetlerini yürütmek için organize suç örgütleriyle iş birliği içine girdiği, hatta kendi terör örgütleri içinde bu faaliyetleri yönetecek ayrı bir birim kurduğu gözlenmektedir.³²

Küreselleşme ile birlikte faaliyetleri ve etki alanları birden fazla ülkeye yayılan ve böylelikle sınır aşan bir olgu haline gelen terörizmin en önemli desteği, diğer devletler tarafından verilen destekler olmuştur. Zira devletler terör örgütü mensuplarına sığınma hakkı vermek, yayın ve propaganda faaliyetlerine destek sağlamak, çeşitli kuruluşlar açmasına izin vermek, eğitim kampı, silah ve diğer askerî malzeme yardımı yaparak lojistik imkânlar sağlamak biçiminde açık veya örtülü yardımlarda bulunmaktadır. Ancak Soğuk Savaş sonrası dönemde belirli ülkelerin

³⁰ *A.g.e.*

³¹ Bkz. Steven Hutchinson ve Pat O'Malley, "A Crime-Terror Nexus? Thinking on some of the Links between Terrorism and Criminality", *Studies in Conflict & Terrorism*, 30:12, 2007, ss. 1095-1107; Tamara Makarenko, "The Crime-Terror Continuum: Tracing the Interplay between Transnational Organised Crime and Terrorism", *Global Crime*, 6:1, 2004, ss. 142-145; Mitchel Roth ve Murat Sever, "The Kurdish Workers Party (PKK) as Criminal Syndicate: Funding Terrorism through Organized Crime, A Case Study", *Studies in Conflict & Terrorism*, 30:10, 2007, s. 901-920.

³² Grabosky'den akt. Harmony Toros ve Luca Mavelli, "Terrorism, Organised Crime and the Biopolitics of Violence", *Critical Studies on Terrorism*, 6:1, 2013, s. 76.

terörizme verdikleri mali desteğin oldukça azalmasıyla birlikte, bu durum, terör örgütlerinin yeni finansal kaynaklar aramasına neden olmuştur. Zira belirli devletlerden açık bir biçimde beslenen terör örgütlerinin bu devletlerin desteğinin azalmasıyla yeni kaynak arayışına yönelmeleri 11 Eylül sonrası dönemde çok daha fazla ön plana çıkmaktadır.³³

11 Eylül 2001 tarihi sonrasında küresel terörle mücadele çerçevesinde özellikle finansal desteklerinin ciddi biçimde zarar görmesiyle birlikte, terör örgütlerinin organize suç faaliyetlerine daha fazla biçimde yönlendiği gözlenmektedir.³⁴ Örneğin El Kaide ve Kolombiya Devrimci Silahlı Güçler Örgütü (Fuerzas Armadas Revolucionarias de Colombia veya kısaca FARC) gibi terör örgütlerinin 90'lı yılların sonunda artık kendi organize suç şebekelerini kurduğu ve örgüt faaliyetlerinin önemli bir kısmını organize suçlar üzerinden gerçekleştirdiği bilinmektedir. Öyle ki 1998 yılında Kolombiya'da tutuklanan Mısır İslami Cihat Örgütü üyesi Muhammed Abed al-Aal'ın ifadesinde FARC ile ortaklaşa uyuşturucu ve silah kaçakçılığı ile kara para aklama faaliyetlerini yönettiği tespit edilmiş, benzer yöntemlerin El Kaide örgütü tarafından da uygulandığı belirlenmiştir.³⁵ İran tarafından desteklediği bilinen Hizbullah terör örgütünün operasyonel faaliyetlerini geliştirmek ve finanse etmek maksadıyla organize suç faaliyetlerine giderek daha fazla yoğunluk verdiği de gözlenmektedir.

Haberleşme, seyahat ve bilgiye hızlı ulaşımı kolaylaştıran, giderek genişleyen devletlerin "hukuk devleti" olmaktan uzaklaşarak zayıf devletlerin sayısının artışı, birçok bölgesel devletin ve organize suç ve terör örgütleriyle mücadele edecek ekonomik güce sahip olmaması, suç faaliyetlerinde kullanım maksatlı ya da yasadışı gelir kaynağı olarak silah kaçakçılığının yaygınlaşması ve devlet sınırlarının güvenliğinin

³³ Steven Hutchinson ve Pat O'Malley, "A Crime-Terror Nexus? Thinking on some of the Links between Terrorism and Criminality", *Studies in Conflict & Terrorism*, 30:12, 2007, s. 1095.

³⁴ Steven Hutchinson ve Pat O'Malley, a.g.m.

³⁵ Rachel Ehrenfeld, *Funding Evil: How Terrorism is Financed and How to Stop It*, Bonus Books, Los Angeles, 2003, ss. 26-28.

denetimindeki zorluklar gibi pek çok faktör, organize suç-terörizm ilişkisini güçlendiren unsurlar olarak öne çıkmaktadır. Bir ülkede organize suçlar ile terörizm arasındaki ilişkiyi belirleyen faktörler arasında coğrafi konum, yolsuzluk ve rüşvet düzeyi, finansal kurumların şeffaflık ve hesap verebilirliği, genel ekonomik istikrar, sınır güvenliği etkinliği ve kanunların uygulanma düzeyi sayılabilir.³⁶

Var olan bir organize suç şebekesinin varlığını devam ettirebilmesi için dış devlet desteğinin ya da bölgesel düzeyde korunmaya ve kollanmaya ihtiyacının olmaması aynı zamanda terör örgütlerinin hücre yapılanmaları için de ilham kaynağı olmaktadır. Terör ve suç örgütleri arasındaki ideolojik ve örgütsel farklılıkların aynı zamanda her iki yapılanma arasında iş birliğinin önüne geçtiğini de iddia edenler bulunmaktadır.³⁷ Her iki bakış açısında da terör örgütleriyle organize suç örgütlerinin arasında bir iş birliğinin bulunduğu dair bir emareye ulaşıldığında, genellikle organize suç örgütleri yasadışı pazarı kontrol ettiği için teröristlerin bu suç gruplarıyla karşılıklı faydaya dayalı bir ilişkiden ziyade faydalanıcı/sömürücü ilişki kurdukları kabul edilebilir.³⁸

BM Güvenlik Konseyi'nin 28 Eylül 2001 tarihli ve 1373 sayılı kararının dördüncü paragrafında uluslararası terörizm ile yasadışı uyuşturucu, kara para aklama, silah ve insan kaçakçılığı suçları arasında yakın bir ilişki bulunduğu açıkça belirtilmiştir. Özellikle uyuşturucu kaçakçılığının hem sınır ötesi organize suç örgütleri, hem de terörizmin öncelikli ve en önemli gelir kaynağı olduğu bilinmektedir.³⁹

³⁶ Mitchel Roth ve Murat Sever, "The Kurdish Workers Party (PKK) as Criminal Syndicate: Funding Terrorism through Organized Crime, A Case Study", *Studies in Conflict & Terrorism*, 30:10, 2007, s. 914.

³⁷ Alex Schmid, Alex, "The Links Between Transnational Organised Crime and Terrorist Crimes", *Transnational Organised Crime*, Vol. 2, No: 4, 1996, s. 40.

³⁸ Steven Hutchinson ve Pat O'Malley, "A Crime-Terror Nexus? Thinking on some of the Links between Terrorism and Criminality", *Studies in Conflict & Terrorism*, 30:12, 2007, s. 1096.

³⁹ Louise Shelley ve John Picarelli, "Methods Not Motives: Implications of the Convergence of International Organized Crime and Terrorism", *Police Practice and Research*, 3:4, 2002, s. 305.

2007 yılı itibariyle Uluslararası Para Fonu (IMF) küresel ekonominin %2'sinin uyuşturucu kaçakçılığına dayandığını tahmin ederken, BM yetkili organları dünyadaki tüm uluslararası ticaretin %7'sinin uyuşturucu kaçakçılığından oluştuğunu öne sürmektedir.⁴⁰ Uyuşturucu kaçakçılığı pazarına terörist grupların girmesiyle ilgili olarak uluslararası kuruluşların raporlarında yer alan bazı örnekler bu ilişkinin önemli göstergelerini oluşturmaktadır. Örneğin, Afganistan'daki Taliban'ın çok uzun yıllardan bu yana terör eylemlerini finanse etmek için uyuşturucu kaçakçılığı faaliyetlerini yönettiği bilinmektedir.⁴¹ Bireysel uyuşturucu kullanımının çok ağır cezası olmasına rağmen, Taliban kontrolündeki Afganistan'da yer alan uyuşturucu laboratuvarları, afyon tarlaları ve taşıma rotasındaki trafikten yine Taliban'ın kendisi tarafından haraç toplanmaktadır.⁴² Taliban, kendi yönetimindeki Afgan halkına uyuşturucu kullanımını yasaklarken, uyuşturucunun üretim ve ticaretini sürdürmesinin nedenini açıklarken şu cümleyi kullanmıştır: “Uyuşturucu, batılı kâfirlere yönelik kullanılan çift taraflı bir silahtır”.⁴³ Taliban'ın Afganistan'daki haşhaş ekimi ve ticareti üzerinden haraç alarak elde ettiği gelirin yıllık 100 milyon doların üzerinde olduğu tahmin edilmektedir.⁴⁴ Yine Türkiye üzerinden Orta Doğu'dan Avrupa'ya yasadışı uyuşturucu kaçakçılığı faaliyetinin PKK'ya yıllık bir milyar doların üzerinde bir gelir sağladığı düşünülmektedir.⁴⁵

Terörizmin finansmanı kavramı, özetle, terör örgütünün amaçladığı hedeflere ulaşabilmesi ve varlığını sürdürebilmesi için ihtiyaç duyduğu

⁴⁰ Akt. Steven Hutchinson ve Pat O'Malley, “A Crime-Terror Nexus? Thinking on some of the Links between Terrorism and Criminality”, *Studies in Conflict&Terrorism*, 30:12, 2007, s. 1096.

⁴¹ Alain Labrousse, “The FARC and the Taliban's Connection to Drugs”, *Journal of Drug Issues*, 35(1), 2005, s. 119.

⁴² Alain Labrousse, a.g.m., s. 124-125.

⁴³ Akt. Alain Labrousse, a.g.m. s. 125.

⁴⁴ Steven Hutchinson&Pat O'Malley, “A Crime-Terror Nexus? Thinking on some of the Links between Terrorism and Criminality”, *Studies in Conflict&Terrorism*, 30:12, 2007, s. 1097.

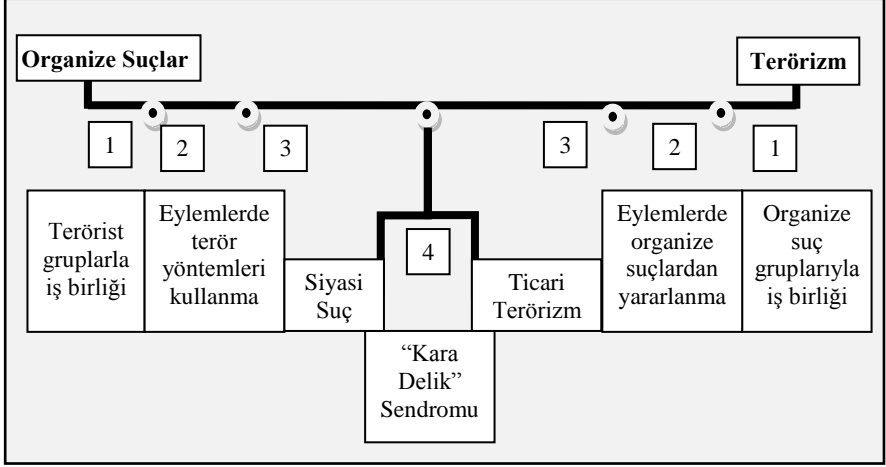
⁴⁵ Emannouela Mylonaki, “The Manipulation of Organised Crime by Terrorists: Legal and Factual Perspectives”, *International Criminal Law Review*, (2), 2002, s. 231.

fonu temin etmek amacıyla gerçekleştirdiği her türlü legal ve/veya illegal faaliyet olarak tanımlanabilir. 11 Eylül'den sonra terörün ekonomik, siyasi, psikolojik ve güvenlik açısından yol açabileceği tehditler çok iyi bir şekilde anlaşıldığından terörizmle mücadele ülkelerin öncelikli politikaları haline gelmiş ve terörizmin finansmanı ile mücadele, yine bu dönemde pek çok ülkenin gündeminde üst sıralarda yer almaya başlamıştır. Ulusal ve uluslararası barış ve güvenliğe yönelik ciddi bir tehlike haline gelen terörle etkin bir mücadele edebilmek için geleneksel tedbir ve uygulamaların yanında, terör örgütlerinin finansal kaynaklarının tespit edilerek bu kaynaklardan mahkûm bırakılması ve bu alanda uluslararası iş birliğinin geliştirilmesi büyük önem arz etmektedir. BM nezdinde hazırlanan ve üye ülkelerce kabul edilen Terörün Finansmanının Önlenmesine Dair Uluslararası Sözleşme'nin ilgili maddesinde terörizmin finansmanı; herhangi bir kimse tarafından Sözleşme'de belirtilen eylemlerde kullanılmak amacıyla ya da kısmen veya tamamen bu tür eylemlerde kullanılacağını bilerek fonlar toplaması ve sağlaması olarak belirtilmiştir.

Makarenko, terör ile organize suçların kesişim noktalarını dört başlık altında temellendirerek iki suç arasındaki ilişkiyi tek seferlik, kısa süreli, uzun süreli ya da iç içe geçmiş biçimdeki birliktelikler olarak kategorize etmektedir.⁴⁶ Terör örgütleri finansal güce sahip olmak, kara para aklama, sahtecilik ya da bomba yapımı gibi uzmanlık isteyen bir alanda deneyim sahibi olmak, uluslararası kaçakçılık güzergâhlarını kullanmak, daha geniş bir alanda faaliyet sürdürmek veya örgüt mensup sayılarını artırmak gibi sebeplerden dolayı, organize suç örgütleriyle çeşitli zaman dilimleri süresince birlikte hareket edebilmektedir.⁴⁷ Diğer taraftan organize suç örgütü mensupları da özellikle yasadışı uyuşturucu madde ekimi, işlenmesi ve ticaretiyle ilgili olarak terör örgütlerinin silahlı ve göreceli politik gücünden yararlanmayı öngörebildiği gibi, aynı zamanda terör örgütlerinin devlet otoritesine zarar veren faaliyetlerinden kaynaklı ortamlarda kendilerine daha rahat yaşamsal alan bulabilmektedir.

⁴⁶ A.g.e., ss. 131-135.

⁴⁷ A.g.e., s. 138.

Şekil 1: Makarenko'nun Terörizm-Organize Suçlar İlişki Cetveli⁴⁸

Makarenko'ya göre, organize suç örgütleriyle terör örgütlerinin ilk iş birliği düzeyini, iki suç örgütünün eylem amaçlarının kesişmesi aşaması oluşturmaktadır (bkz. Şekil 1). Bu aşamadaki karşılıklı iş birliği motivasyonunu meydana getiren asıl unsur, organize suç örgütlerinin caydırıcı eylemler gerçekleştirmek istemesi; terör örgütlerinin ise finansman kaynaklarını artırmayı amaçlamasıdır. İkinci düzey iş birliğinde ise terör örgütleri bizzat organize suçları kendi örgüt elemanları ile işlemeye başlarken, organize suç örgütleri de terör örgütü yöntemlerini benimsemeye başlamaktadır. Söz konusu ilişkinin üçüncü aşamasında, organize suç örgütleri varlıklarını siyasi bir gerekçe ve amaçla meşru göstermeye çalışırken, terör örgütleri de organize suçtan elde ettikleri gelirleri terör eylemlerinin finansmanının dışında ticari amaçlara yönlendirmektedir. “Kara Delik Sendromu” adı verilen son aşamada ise, organize suç örgütleri ile terör örgütleri arasında artık bir ayrım yapmak mümkün değildir. Keza Afganistan, Liberya ya da Sierra Leone gibi

⁴⁸ Tamara Makarenko, “The Crime-Terror Continuum: Tracing the Interplay Between Transnational Organised Crime and Terrorism”, *Global Crime*, 6:1, 2004, s. 142.

merkezî otoritenin güçsüz ve yoksulluğun fazla olduğu ülkelerde organize suçlarla terör örgütlerinin iç içe geçmiş haline sıklıkla rastlanmaktadır.⁴⁹ Bu aşamada, iç içe geçmiş olan terör ve organize suç örgütleri aynı zamanda devlet üzerinde ekonomik ve siyasal kontrolü de ele geçirmeye odaklandığı için gerek terörizmle, gerekse organize suçlarla mücadele neredeyse imkânsız hâle gelmektedir.

Terör örgütleri ile organize suç örgütlerinin gerçekleştirdiği operasyonlar ve örgütlenme biçimleri arasındaki benzerlikler de her iki yapılanma arasında yakın bir bağa işaret etmektedir. Özellikle Rusya ve İtalya gibi ülkelerde faaliyet gösteren organize suç örgütlerinin taktiksel olarak devlet görevlilerini tehdit, kaçırma ve korkutmaya yönelik faaliyetlerinde aslında bir terör örgütü yöntemini benimsedikleri tespit edilmiştir.⁵⁰ Yine terör örgütlerinin benimsediği yöntemlerden hâkimlerin kararlarını etkilemeye çalışmak, polis ve güvenlik görevlilerinin faaliyetlerini engellemek, suikast de dâhil olmak üzere her türlü yıldırma ve korkutma politikaları izleme gibi yöntemler de özellikle sınır aşan organize suç örgütlerinin başvurduğu yöntemler arasında yer almaktadır.⁵¹

Terör örgütleri ile organize suç örgütlerinin birbirine benzediği diğer bir nokta da, kadro yapısıdır. Gerek terör örgütü, gerekse organize suç örgütü olsun, herhangi bir silahlı örgütlü suç şebekesinin temel kadro yapısı liderler, militanlar, yeraltı kadrolanması ve sempatanlar olmak üzere keskin bir hiyerarşik yapılanma içindedir. Hücre yapılanması ise aynı örgüt içerisinde birbirini tanımayan, ancak hücre liderleri arasında oluşturulan bir iletişim ağıyla birbirine bağlı en fazla üç veya dört kişilik gruplardan teşkil edilmiş kadrolaşmayı ifade etmektedir.⁵² Örgütlü suçlardaki lider kadro örgütün karar alma mekanizmasını temsil

⁴⁹ Tamara Makarenko, "The Crime-Terror Continuum: Tracing the Interplay between Transnational Organised Crime and Terrorism", *Global Crime*, 6:1, 2004, s. 142.

⁵⁰ Rachel Ehrenfeld, *Funding Evil: How Terrorism is Financed and How to Stop It*, Bonus Books, Los Angeles, 2003, s. 39.

⁵¹ Emniyet Genel Müdürlüğü, *Karapara Aklama, Terörizmin Finansmanı ve Suç Gelirleri ile Mücadelede AB ve Türkiye Yaklaşımı Eğitim Materyali*, 2008, Ankara, s. 168.

⁵² *A.g.e.*, s. 169.

etmektedir ve aynı zamanda örgüte eleman kabulü, örgüt elemanlarının cezalandırılması, bütçenin kontrolü gibi temel fonksiyonlara sahiptir. Küçük çaplı tüm organize suç örgütleri ve yerel terör örgütlerinde oldukça katı hiyerarşiye sahip ve tek liderin otoritesine dayalı bir karar alma mekanizması gözlenmektedir. Örgütün faaliyet gösterdiği saha ve büyüklüğü arttıkça, diğer bir deyişle sınır aşan bir boyuta ulaştıkça, katı hiyerarşi ve otoriterliğin karar mekanizmasının “konsey”, “şura”, “komite” ve benzeri isimler altındaki birden fazla kişi arasında bölüştürüldüğü görülmektedir.⁵³ Gerek terör örgütlerinin, gerekse organize suç örgütlerinin lider kadrosu genellikle gizli tutulmakta ve kendisine yakın birkaç kişi dışında örgüt üyeleri arasında da genellikle bir kod adıyla tanınmaktadır.⁵⁴ Lider kadro aynı zamanda suç faaliyetini yürüttüğü ülkelerde de devlet güçlerinin hedefi konumunda bulunduğu için öncelikle gerek içe sızmanın gerekse liderliğinin meşruiyetini devam ettirmek adına önemli bir disiplin mekanizmasını da işletmek zorundadır.⁵⁵

Terör örgütlerinin “militan”, organize suç örgütlerinin ise “tetikçi” adını verdiği doğrudan lider kadroya bağlı ikinci kadroda yer alan kişiler ise, genellikle devletin silahlı güçlerinin fiilen karşılaştıkları grubu oluşturmaktadır. Her iki örgütlü suç grubu tarafından suç fiilinin icrasındaki temel silahlı güç unsuru olan bu kişiler çoğunlukla en çabuk deşifre olan ve yakalanabilen örgüt üyeleridir ve bu sebeple de “yeraltı teşkilatı” denilen diğer örgüt üyelerince desteklenmeye ihtiyaç duymaktadır. Ortaya çıkarılması en az lider kadro kadar zor olan bu yeraltı teşkilatı militana ya da tetikçiye yeme, içme barınma, silah, iletişim, ulaşım ve istihbarat alanlarında aktif destek sağlamakla yükümlüdür. Silahlı suç örgütünün içeriğine göre bu yeraltı teşkilatı üyeleri kurye, muhasip, eleman gibi isimler de alabilmektedir. Bazen tek bir militanı ya da tetikçiyi eylem sahasında tutabilmek için 40’a yakın destekçiye ihtiyaç duyulduğu gözlenmektedir.⁵⁶

⁵³ A.g.e., s. 171.

⁵⁴ A.g.e., s. 175.

⁵⁵ A.g.e.

⁵⁶ Rachel Ehrenfeld, *Funding Evil: How Terrorism is Financed and How to Stop It*,

Hem terör örgütlerinin hem de organize suç örgütlerinin kadro yapısında yer alan ortak gruplardan en sonuncusu ise "pasif destekçiler"dir. Terör örgütleri tarafından sempatan, organize suç örgütleri tarafından iş birlikçi eleman olarak nitelendirilen pasif destekçilerin belirli bir eyleme fiilen destek vermedikleri sürece tanımlanmaları oldukça zordur. Pasif destekçilerin sayısının artışı, aynı zamanda terör örgütünün ya da organize suç örgütünün gücünün de bir göstergesidir. Özellikle merkezî otoritenin etkinliğini yitirdiği, ekonomik yönden oldukça güçsüz ve devlet yönetiminin yozlaşmaya açık olduğu Afganistan, Somali ve Liberya gibi ülkelerde terör ve organize suç örgütleri birliktelikleri, giderek artan pasif destekçiler ile baş edilmesi en zor yapıya kavuşmaktadır.

Ancak terör ve organize suç örgütleri arasında bu denli benzer noktalar olmasına rağmen, önemli farklılıkların da göz önüne alınmasında fayda bulunmaktadır. Öncelikle her ikisi de örgütlü bir suç olmasına rağmen her iki olgu kendini meydana getiren motivasyon açısından birbirinden ayrılır. Terörün temel motivasyonu siyasi güç; organize suç örgütünün temel motivasyonu ise ekonomik güçtür. Siyasi güç ve ekonomik gücün birbirine ihtiyacı olduğu noktalarda her iki örgütlü suç birlikte hareket etmektedir. Terör örgütü için finansal gelir elde edilmesi uzun vadeli ideolojik hedefine varmak için ancak bir araç olabilir; diğer taraftan bir organize suç örgütünün kısa vadeli amacı gelir elde etmek uzun vadeli amacı daha çok gelir etmektir.

Terörizm ve organize suçların birbirinden ayrıldığı bir diğer husus da, işlenen suçun üstlenilmesi ile ilgilidir. Terör örgütleri herhangi bir suikast, bombalı eylem ya da silahlı saldırı terör eylemini propaganda maksatlı gerçekleştirdiğinden bu eylemi mümkün mertebe en kısa zamanda sahiplenmektedir. Bu durum organize suç örgütlerinin işlediği suçlar açısından aynı değildir. Zira organize suç örgütleri, işledikleri suçları gerek devletten, gerek kamuoyundan ve çoğu zaman diğer organize suç örgütlerinden gizli tutmaya çalışmaktadır.

Terör ve organize suç örgütlerinin birbirinden ayrıldığı bir diğer nokta da, uygulanan şiddet türü ve şiddetin hedef kitlesidir. Bu çerçevede, terör örgütleri tarafından uygulanan şiddette ses getirmek maksadıyla mümkün mertebe en fazla insanın ölümüne neden olacak yöntemler izlendiği için uzun menzilli silahlar, bomba ve biyolojik silahlar kullanılmaktadır. Bu bağlamda, özellikle nükleer silah elde etmeye yönelik eylemler ve kitle imha silahı kullanma tehditleri, terör örgütleri açısından bir güç unsuru oluşturmaktadır. Terör örgütleri tarafından düzenlenen eylemlerde -suikastlar hariç- kimin öldüğünden ziyade ölen kişinin sayısı önemlidir. Uygulanan şiddet ve şiddetin yöneldiği özne tarafından bakıldığında ise, organize suç örgütlerinin terör örgütlerinden oldukça farklı amaçlara sahip olduğu görülmektedir. Zira bir organize suç şebekesi açısından uygulanan şiddet genellikle örgüt içi cezalandırma, hiyerarşiyi sağlama, planlı örgütlü suç faaliyetlerinin önündeki engellerin kaldırılması gibi sadece mağdur, suçlu ve tanığın arasında kalan ve genellikle ateşli silahlarla meydana gelen kitleye ya da gruba değil, bireye yönelik şiddet olaylarıdır.

Makarenko'nun "Kara Delik Sendromu" Teorisi
ve Terörizmin Finansmanında Sınıraşan Organize Suçlar

Organize Suç Örgütleri	Terör Örgütleri
Suç, organize işlenir.	
Yöntem olarak baskı, cebir, şiddet ve tehdit unsurlarını kullanırlar.	
Korku ve şiddet araçsaldır (ikincil).	Korku ve şiddet, amaçsaldır (birincil).
Ekonomik kaygı (kâr) ön plandadır. (Siyaset araçsaldır.)	Siyasi kaygı (güç) ön plandadır. (Ekonomi araçsaldır.)
Suçun gizliliği esastır.	Suçun ifşası, medyatikliği önemlidir.
Kati hiyerarşik yapı mevcut olup bu hiyerarşik yapı içerisinde örgüt üyeleri arasında yaptırım sistemi vardır.	
Suç türü ve yöntemleri çok hızlı değişkendir.	Suç türü ve yöntemleri değişken olmakla birlikte çok hızlı değildir.
Örgüt ile mağdur arasında dolaylı veya direk ilişki vardır.	Örgüt ile mağdur arasında (örgüt içi cezalandırma hariç) genellikle bir ilişki bulunmaz.
Teknolojik değişime ayak uydurma	
Sürekli gelir artışı esastır.	Sürekli eylem artışı esastır.
Toplumdaki azınlıkların kullanımı	
Deşifreyi engellemek amacıyla karşı istihbarat yöntemleri kullanırlar.	
Ulusal- bölgesel ya da sınır aşan faaliyetlere yönelim	
Suç gelirlerinin aklanması faaliyeti	

Tablo 1: Organize Suç Örgütleri ile Terör Örgütlerinin Karşılaştırması

5. Terörün Finansmanında Organize Suçlar

5.1. Uyuşturucu Kaçakçılığı

Terörün başlıca yasadışı finansman kaynağını organize suçlar oluşturmakla birlikte, terör örgütlerinin gelir kaynağı olarak seçtiği organize suçların en önemlisini ise uyuşturucu kaçakçılığı oluşturmaktadır. Öyle ki terör örgütleri tarafından gerçekleştirilen uyuşturucu kaçakçılığını tanımlamak üzere literatüre "narko terörizm" kavramı eklenmiştir. Örneğin Avrupa pazarına ulaşan uyuşturucunun %80'ine yakın bir miktarının ülkemiz üzerinden transit olarak aktarıldığı, özellikle bu uyuşturucunun Türkiye'ye giriş noktası olan Güneydoğu Anadolu Bölgesi kırsal alanlarında faaliyet yürüten PKK/KONGRA GEL terör

örgütü tarafından yönetildiği bilinmektedir.⁵⁷

Uyuşturucu ham maddesinin temininin kolay olması, gerektiğinde rahatlıkla nakit paraya dönüştürülebilmesi, uluslararası diğer suç örgütleriyle bu alanda bağlantı kurulmasının kolay olması sebebiyle, terör örgütlerinin bu organize suça daha fazla eğilim gösterdiği değerlendirilmektedir. Ayrıca uyuşturucu kaçakçılığının, finans temini yanında bazı terör örgütleri tarafından stratejik taktik olarak görülen “mücadele içinde oldukları toplumu zayıf düşürme” amacına hizmet etmek amacıyla kullanıldığı bilinmektedir.⁵⁸ En önemli etken, uyuşturucu maddelerin karşılığında alınan paranın çoğunlukla uyuşturucunun kendisinden daha fazla yer kaplamasıdır. Aynı zamanda terör örgütleri bizzat kaçakçılığa müdahil olmayarak ve kaçakçılığın yapıldığı bölgelerde hâkimiyet kazanarak vergi ve haraç gibi isimler altında kaçakçılardan para almaya çalışmaktadır.⁵⁹

Örgütlerce haraç toplama, kaçakçıları ve kaçakçılık faaliyetini koruma, zarar vermeme ve tehdit gibi sebepler ortaya sunularak gerçekleştirilmektedir. Diğer taraftan, terör örgütleri kişilere koruma vaadinde bulunma, zarar vermeme garantisi sağlama, bir şekilde şahit olduğu veya öğrendiği suçu yetkili mercilere bildirme tehdidinde bulunma veya adam kaçırma karşılığında şahıs ya da gruplardan haraç olarak fon temin etmeye çalışmaktadır.⁶⁰ Terör örgütleri için görünüşte organize suç faaliyetleri örgütün siyasi eylemleri ve amaçlarına ulaşmak için önemli bir aracı vazifesi görmektedir.

1970’lerden bu yana FARC, Basque, ETA, PKK ve Sandero Luminoso gibi terör örgütleri uyuşturucu kaçakçılığı faaliyetlerinde

⁵⁷ Rachel Ehrenfeld, *Funding Evil: How Terrorism is Financed and How to Stop It*, Bonus Books, Los Angeles, 2003, s. 40

⁵⁸ Sabrina Adamoli, *Organized Crime Around The World*, European Institute for Crime Prevention and Control, United Nations Publications, Helsinki, 1998, s. 48.

⁵⁹ Emniyet Genel Müdürlüğü, *Karapara Aklama, Terörizmin Finansmanı ve Suç Gelirleri ile Mücadelede AB ve Türkiye Yaklaşımı Eğitim Materyali*, 2008, Ankara, ss. 151-152.

⁶⁰ A.g.e., s.156.

bulunmaktadır.⁶¹ Balkan rotasının Asya'dan Avrupa'ya geçiş imkânı veren coğrafi avantajı, bölgede faaliyet gösteren PKK'nın uyuşturucu ticareti üzerinden oldukça geniş maddi imkânlara kavuşmasına neden olmuştur. 1990'lardan bu yana, Hizbullah gibi radikal sağ terör örgütleri Bekaa Vadisi başta olmak üzere Asya'daki afyon üretimiyle Avrupa'daki eroin ve kokain laboratuvarlarının kazançlarına ortak olmaya başlamıştır.⁶²

PKK/KCK terör örgütünün Türkiye'ye sınırı olan Irak topraklarında Ore, Hakuk, Haftanın, Derari, Nazdur bölgelerinde; İran topraklarında Şehidan, Tise, Harçini, Erbilai Urumiye-Makü ve Esendere bölgelerinde; Irak-İran sınırında ise Keleşin, Zele, Dut Vadisi ve Kuzine bölgelerinde sözde gümrük noktaları bulunduğu; bu noktalardan geçiş yapanlardan haraç alındığı ve ayrıca Kuzey Irak ve terör örgütünün etkili olduğu kırsal alanlarda örgüte ait eroin imalathaneleri bulunduğu Emniyet birimlerince yakalanan örgüt mensuplarının ifadelerinde yer almaktadır.⁶³

5.2. Silah Kaçakçılığı

Terör örgütleri silah kaçakçılığını hem gelir elde etmek, hem de kendi silah ve mühimmat ihtiyaçlarını temin etmek amacıyla yapmaktadır. Örneğin ülkemize yasadışı yollardan giren silahların Diyarbakır, Gaziantep ve Şanlıurfa gibi terör faaliyetlerinin yoğun olduğu bölgelerde depolandığı, talebe uygun olarak satıldığı ya da toplu olarak nakledildiği bilinmektedir.⁶⁴

Soğuk Savaş döneminin başlıca silah ve cephane üretim kaynağı olan Bulgaristan savunma endüstrisi, uzun süre boyunca o dönemden kalan pek çok silah ve cephaneyi elinde bulundurmaya devam etmiştir. Tespit edilen 29 farklı suç grubunun bu silah stokunu kullandığı, hatta silah kaçakçılığının bazı bölgelerde savaş helikopteri, denizaltı ve hatta

⁶¹ Tamara Makarenko, "The Crime-Terror Continuum: Tracing the Interplay between Transnational Organised Crime and Terrorism", *Global Crime*, 6:1, 2004, s. 134.

⁶² Tamara Makarenko, a.g.m., s. 135.

⁶³ Emniyet Genel Müdürlüğü Terörle Mücadele Daire Başkanlığı 2016 verileri.

⁶⁴ Sedat Güner, *Organize Suç Örgütleri, Karapara ve Aklanması*, Bilgi Yayınları, Ankara, 2003, s. 118.

nükleer madde tedarik etme seviyesine kadar ulaştığı tespit edilmiştir.⁶⁵ Diğer taraftan, Kolombiya’da faaliyet yürüten FARC örgütünün Kolombiya ordusu karşısında Sovyet organize suç grupları vasıtasıyla temin ettiği bu tür ağır silâhları kullandığı, uyuşturucunun naklini denizaltılar, korsan havaalanları ve denizden kaldırdığı uçaklar vasıtasıyla gerçekleştirdiği bilinmektedir.⁶⁶ Silahlı grupların silahların bedelini uyuşturucu madde ile ödemeleri, uyuşturucu kartellerine çift yönlü rant alanı sağlamıştır. Suç grupları tarafından silahlı gruplara tedarik edilen silahlar “kaleşnikof kültürü” olarak literatüre giren ve grupların ilişkilerini karşılıklı istişare ederek anlaşma yerine, silâhla çözmeyi tercih ettikleri bir sosyal yapıyı doğurmuştur.⁶⁷ Örneğin uzun namlulu kaçak silahların tamamına yakınının Türkiye’ye PKK/KCK’nın etkili olduğu İran, Irak ve Suriye sınırlarından giriş yaptığı bilinmektedir. PKK/KCK terör örgütünün etkin olduğu bu bölgelerde ve kırsal alanda silah kaçakçılığı yapan bazı suç gruplarının taşeron olarak kullanıldığı ve bunlardan silah başına haraç alındığı tespit edilmiştir.⁶⁸ Son 10 yılda Türkiye’de silah kaçakçılığı gerçekleştiren organize suç örgütlerinin İstanbul, Ağrı, Kayseri, Siirt, İzmir ve Adana illerinde PKK terör örgütü ile; İstanbul ilinde ise PKK, DHKP/C ve TDKP terör örgütleri ile bağlantılı oldukları belirlenmiş olup tespit edilen olaylarda toplamda 207 şahıs yakalanarak 70 şahıs tutuklanmıştır.⁶⁹

5.3. Sahtecilik

Sahtecilik, terör örgütlerinin fon temininde kullandığı faaliyetler arasında yer almaktadır. Günümüzün teknolojik imkânlarını da kullanarak terör örgütleri, gerek kendi mensuplarına sahte seyahat belgeleri

⁶⁵ Sabrina Adamoli, *Organized Crime Around The World, European Institute for Crime Prevention and Control*, United Nations Publications, Helsinki, 1998, s. 41.

⁶⁶ *A.g.e.*, s. 42-43

⁶⁷ Rachel Ehrenfeld, *Funding Evil: How Terrorism is Financed and How to Stop It*, Bonus Books, Los Angeles, 2003, s. 39.

⁶⁸ Emniyet Genel Müdürlüğü Kaçakçılık ve Organize Suçlarla Mücadele Daire Başkanlığı verileri, 2016.

⁶⁹ *A.g.e.*

hazırlamakta, gerekse bu belgeleri üçüncü şahıslara satmak suretiyle hatırı sayılır bir miktarda gelir elde edebilmektedir. PKK terör örgütünün sahte belgelerle Avrupa'da sosyal yardım fonlarından faydalanarak örgüte gelir aktardığı bilinmektedir.⁷⁰

Sahtecilik, El Kaide örgütü tarafından da sıklıkla başvurulan organize suçlardan birini oluşturmaktadır. El Kaide, özellikle Amerikan doları sahteciliğiyle hem eylemleri için finansal kaynak elde etmek, hem de sahte para krizleriyle ABD parasına uluslararası piyasalarda duyulan güveni sarsmak için bu yola başvurmuştur.⁷¹ Günümüzde uluslararası piyasalarda günlük el değiştiren yaklaşık 170 milyon sahte ABD dolarının bulunduğu tahmin edilmektedir.⁷² Örneğin 2002 yılında sahte ABD doları basmaktan tutuklanan Faruk Aksu'nun evinde ele geçirilen 3,5 milyon sahte ABD dolarının Irak'tan getirildiği ve gerçeğinden hiçbir şekilde ayırt edilemeyecek kadar ileri bir teknolojiyle üretildiği; bu teknolojinin suç örgütlerinin Hollanda'daki baskı teknolojileri firmalarıyla iş birliği içinde hareket ederek iki hafta içinde 300 milyon sahte ABD doları üretme kapasitelerinin olduğu da durumun vahametini bir kez daha gözler önüne sermektedir.⁷³

Sri Lanka'daki Tamil Gerillalarının özellikle kredi kartı sahteciliği konusunda oldukça profesyonelleştiği, başta akaryakıt istasyonlarına ve alışveriş merkezlerine kurdukları özel kamera sistemiyle kişilerin kullandıkları kimlik ve kart bilgilerini kaydettiği ve bu kartları kopyalayarak para transferi yaptığı ortaya çıkmıştır.⁷⁴ Bir diğer husus ise, sahte belgeler yerine sahte ürünlerin kaçak yollardan ticaretiyle elde edilen gelirin örgütlerin finansmanında kullanılmasıdır. Hizbullah sempatzanı bir grubun

⁷⁰ İbrahim Üney, *Organize Suç ve Terörizm İlişkisi: PKK Örneği*, Basılmamış Yüksek Lisans Tezi, Polis Akademisi Güvenlik Bilimleri Enstitüsü, 2014, s. 79.

⁷¹ Gail Wannenburg, "Links Between Organised Crime and Al-Qaeda", *South African Journal of International Affairs*, 2003, 10:20 s. 85.

⁷² Gail Wannenburg, a.g.m., s. 86.

⁷³ *A.g.e.*

⁷⁴ Rachel Ehrenfeld, *Funding Evil: How Terrorism is Financed and How to Stop It*, Bonus Books, Los Angeles, 2003, s. 39.

Avrupa’da üretilen ve Güney Amerika’daki bir serbest bölgeye ihraç edilen malları üçüncü ülkelere pazarlayarak gelir elde ettiği tespit edilmiştir.⁷⁵

5.4. İnsan Kaçakçılığı

İnsan kaçakçılığı belirli bir ücret karşılığında kişilerin mensubu oldukları ülkeden hedef ülkeye yasadışı yollardan transferini kapsamaktadır. Gelişmiş ülkelerin ekonomi, siyaset ve güvenlik gerekçeleriyle kendi ülkelerine yönelik yasal göçü engellemeleri karşısında az gelişmiş ya da gelişmekte olan ülkelere buraya yönelik devam eden yoğun göç talebi, insan kaçakçılığını giderek daha kârlı hale getirmektedir. Bu açıdan bakıldığında, insan kaçakçılığı ve insan ticaretinin terörizmin finansmanı açısından kullanım sıklığı, narko terörizm ile oldukça fazla benzerlik göstermektedir.

Genel olarak bakıldığında, terör örgütlerinin uyuşturucu ve silah kaçakçılığını gerçekleştirdiği güzergâhlar doğrultusunda insan kaçakçılığı da gerçekleştirdiği söylenebilir. Diğer taraftan, insan kaçakçılığı, silah ve uyuşturucu kaçakçılığında olduğu gibi sermaye gerektirmemesi ve örgütler açısından para tahsilinde nispeten daha az risk sebebiyle giderek daha fazla tercih edilen bir organize suç türü olmaktadır. İnsan kaçakçılığı yoluyla, terör örgütü maddi gelir elde ederken, aynı zamanda kendisine eleman da temin edebilmektedir.

Belçika’da faaliyet gösteren organize suç örgütleri arasında, Türkiye menşeli örgütler İtalya’dan sonra en faal ve büyük ikinci organize suç örgütü konumunda olmakla birlikte, Europol tarafından yayınlanan “AB’de Terör Durumu ve Eğilimler 2014” başlıklı raporun “Terörün Finansmanı” başlığı altında, başta Belçika olmak üzere pek çok gelişmiş Avrupa ülkesinde finansman sağlama, lojistik destek ve militan devşirme faaliyetlerini sürdüren örgütlerin başında PKK ve DHKP-C’nin geldiğinin öne sürülmesi bir tesadüf olarak görülmemelidir.⁷⁶ Örneğin

⁷⁵ Gail Wannenburg, “Links Between Organised Crime and Al-Qaeda”, *South African Journal of International Affairs*, 2003, 10:20 s. 86.

⁷⁶ The EU Terrorism Situation and Trend Report (TE-SAT), <https://www.europol.europa.eu/content/te-sat-2014-european-union-terrorism-situation-and-trend-report>

24 Haziran 2000 tarihinde İngiltere'nin Dover limanında bir tır içinde Çin uyruklu 58 kaçak göçmen ölü olarak bulunmuştur. Bununla ilgili olarak, Hollanda NRC Gazetesi ve Belçika Le Soir gazeteleri insan ticareti konusunda Türk ve Çinli organize suç örgütleri arasında yakın bir bağ bulunduğunu ileri sürmüştür; yapılan uluslararası soruşturmada ise Türk organize suç şebekesi ile PKK arasında organik bağ tespit edilmiştir.⁷⁷

5.5. Siber Suçlar

Bilgisayar ve bilgisayar sistemleri kullanılarak gerçekleştirilen suç anlamına gelen siber suçlar, ve gelişen teknolojiyle birlikte kullanımı yaygınlaşan internet tabanlı sistemler, gerek terör örgütlerinin gerekse organize suç örgütlerinin faaliyetleri için oldukça uygun bir ortam oluşturmaktadır. Gelişen ve yaygınlaşan bu teknolojilerle birlikte bilgi toplama, propaganda, eylem planı ve devlete yönelik zarar verme gibi pek çok faaliyet amacına da hizmet edebilmektedir.

1998'de Meksika hükümetinin web sitesinin erişim dışı bırakılması, bilgisayar korsanlarının ilk politik eylemi olarak adlandırılmaktadır. Birinci Körfez Savaşı'nda Hollandalı ve Fransız bilgisayar korsanlarının Saddam Hüseyin'e bir milyon dolar karşılığında ABD'nin silah sistemlerini devre dışı bırakmayı teklif etmesi ise, siber suçların organize suç şebekeleriyle ilişkisinin ilk göstergelerinden biridir.⁷⁸ Diğer taraftan, El Kaide'nin Bali saldırısından sorumlu tutularak tutuklanan yöneticilerinden İmam Samur'un hapisanede yazdığı notlar arasında, tüm Müslüman bilgisayar korsanlarının Batılı ülkelerin internet ağlarını sistem dışı bırakmaları çağrısında bulunduğu bilgisi gözlenmektedir.⁷⁹

Kredi kartı dolandırıcılığı ile fon sağlamaya çalışma, terör örgütlerinin ilgilendiği bir diğer illegal faaliyet sahasıdır. Bahsi geçen

2014, Erişim Tarihi: 2 Şubat 2016.

⁷⁷ Güven Özalp, "Yine Türk Mafyası", *Milliyet Gazetesi*. <http://www.milliyet.com.tr/2000/07/01/dunya/dun01.html> (Erişim Tarihi: 28 Şubat 2017).

⁷⁸ Taner Altunok, "Dünyadan Siber Terör Örnekleri", iç. Altunok Taner, Çakmak Haydar. (ed.) *Suç, Terör ve Savaş Üçgeninde Siber Dünya*, Barış Platin Yayıncılık, Ankara, 2009, s. 87.

⁷⁹ Taner Altunok, *a.g.e.*, s. 88.

faaliyet türü, bir başkasının kimlik bilgilerinin ve kredi kartı bilgilerinin çalınması, bu bilgilerin para karşılığı satılması ya da kopyalama yoluyla sahte kredi kartlarının yapılarak menfaat temini gibi farklı yöntemleri içermektedir. Özellikle bu yöntemle gelir elde edilmesi, terör örgütlerince de sıklıkla kullanılmaya başlanan bir yöntem olarak dikkat çekicidir.

İnternet ortamında faaliyet gösteren terör örgütleri listesi oldukça uzundur. Orta Doğu'da Hizbullah, Hamas, El-Aksa Şehitleri Tugayı, İslami Cihat Örgütü, Halkın Mücahitleri Örgütü, PKK/ Kongra-Gel, DHKP/C, İBDA-C, DAESH; Avrupa'da ETA, Armata Corsa, IRA; Latin Amerika'da Ulusal Özgürlük Ordusu ELN, Silahlı Devrim Kuvvetleri, Tupac Amaru; Asya'da El Kaide, Ensan el İslam, Japon Kızıl Ordusu, Tamil Gerillaları, Hizbul İdin gibi pek çok örgüt, faaliyetlerinin önemli bir kısmında internet ortamını kullanmaktadır. Hatta dijital teknolojiyi en iyi kullanan terör örgütlerinden biri olarak Japonya'daki Aum Shinrikyo Terör Örgütü kendilerine ait bir bilgisayar firması ve yazılım şirketi kurup 10 farklı devlet ve 190 özel sektör firmasına kimliğini saklayarak hizmet vermiştir.⁸⁰ Dijital teknolojiyi oldukça başarılı bir şekilde kullanan El Kaide'nin ise Pakistan, İran, Mısır ve Endonezya gibi ülkelerden bilgisayar uzmanlarını örgüt sempatzmanı haline getirerek onları Vatikan ve ABD gibi ülkelerin bilgisayar sistemlerinin hacklenmesine yönelik faaliyetlere yönlendirdiği bilinmektedir.

6. Sonuç

Dış ülke desteği olarak da tanımlanabilecek ve faaliyet gösterdikleri ülkenin dışındaki diğer ülkeler tarafından sağlanan açık ya da örtülü her türlü kaynak ve kolaylaştırıcılık, terör örgütlerinin önemli destek kaynakları arasında gelmektedir. Dünyada uzun yıllardan beri terörizm, güçlü devletler tarafından dış politikada örtülü bir yönetim aracı olarak kullanılmaktadır. Rakip devletlerin güçlenmesi engellenmek ya da kendi çıkarları doğrultusunda karşı ülkeleri zor durumda bırakmak amacıyla terörist faaliyetler bazı devletler tarafından desteklenebilmektedir. Diğer

⁸⁰ Sabrina Adamoli, *Organized Crime Around The World, European Institute for Crime Prevention and Control*, United Nations Publications, Helsinki, 1998, s. 43.

tarafından uluslararası arenada isteklerini diplomatik yollarla elde edemeyen devletlerin de çeşitli terör oluşumlarına açık ya da örtülü destek verdiği de söylenebilir.

Gerek terör, gerekse organize suç olgusunun devlet ve toplum üzerindeki olumsuz etkileri oldukça ciddi düzeydedir. Devlet otoritesinin, toplumun devlete olan güveninin ve aynı zamanda toplumda bireylerin birbirine olan güvenlerinin sarsılmasıyla oluşan kargaşa ortamında devlet otoritesinin giderek azalması, kaotik ve birbirini tetikleyen süreçlerdir. Toplumdaki geleneksel ilişkilerin zayıflayarak toplumsal çözümlerin hızlanması ve beraberinde adalet duygusunun önemli ölçüde zedelenmesi de bu güvensizliğin toplumsal yıkıma doğru evrilmesine neden olabilmektedir. Yine siyasi otoritenin terör ve organize suç örgütlerinin faaliyetleri sebebiyle zarar görmesi, demokratik ve parlamenter sisteme olan inancın kaybolmasına neden olarak bireysel, toplumsal, ulusal ve küresel güvenliği olumsuz yönden etkileyecektir. İnsani ve mali kaynakların boşa harcanmasına neden olan terör ve organize suç faaliyetleri, bir ülkenin ekonomik, sosyal ve siyasi gelişmesinin önündeki en büyük engellerden biridir.

Terörle mücadele, çok boyutlu ve çok disiplinli bir yaklaşım tarzı gerektirmektedir. Siyasi, ekonomik, sosyal, kültürel ve askerî/polisiye boyutlarıyla ele alınması gereken terörizmle mücadele stratejilerinde terörizmin finansmanı ile mücadele de göz ardı edilemez. Terörizmin finansmanı ile mücadele, terör örgütüne veya terör eylemlerine mali destek sağlayanların tespiti, engellenmesi ve cezalandırılmasını içermektedir. Bahsi geçen tespit ve cezalandırma aşaması kadar finansal kuruluşların terör örgütlerine kullanılmasının engellenmesi ya da en azından zorlaştırmaya çalışılması ve terörün finansmanına yönelik istihbarat faaliyetleri önem taşımaktadır. Terörizmin finansmanı ile mücadele, terör örgütlerinin yaşam kaynaklarını azaltarak terör örgütlerinin eylem sayısını, eylem gücünü ve eylem büyüklüğünü bertaraf etmeye yardımcı olması yönünden değer taşımaktadır. Organize suçlarla iç içe girmiş terör örgütlerinin finansmanı ile mücadele ise bu önlemlere ek olarak terör örgütünün illegal uluslararası fonlarının takibi gibi mali suçlarla mücadeleyi de içeren bir yaklaşımı ifade etmektedir.

Hem terörün, hem de organize suçların sınır ötesi bir yayılmaya başlamasından önceki dönemde, yani 1980-1990 arasında, örgütlü suçlarla yapılan mücadelelerin daha çok örgütleri hiyerarşik grup yapısı üzerinden betimleyerek örgüt liderlerini yakalamaya yönelik geleneksel mücadeleler üzerine odaklandığı söylenebilir. Bu geleneksel mücadele çerçevesinde ancak çete lideri yakalandığında örgütün çökertileceği varsayımları doğrultusunda ağırlıklı olarak polisye ve askerî operasyonel faaliyetler yapılmaktaydı. Bu yaklaşımı en çok benimseyen ülkelerin başında ise ABD'nin geldiğini söylemek mümkündür. Ancak zaman içinde örgütlü suç şebekeleri, liderlerinin yokluğunda dahi suç trafiğinin devam edebileceği yeni yapılanma biçimleri izlemiştir. Bu durum ise salt askerî tarzda ve merkezî devlet yaklaşımı üzerinden gerçekleşen örgütlü suçlarla mücadele operasyonlarını etkisiz kılmıştır.

Günümüzde yakın iş birliği içinde bulunan terör örgütleri ve organize suç örgütleri arasındaki bağın daha da güçlenerek birbirinden ayrılmaz bir yapıya kavuştuğu açıktır. PKK gibi organize suç örgütü hâline gelen terör örgütleri teknolojik, siyasal, sosyal, ekonomik ve hukuksal değişimlere çok kısa süre içinde uyum sağlamaktadır. Organize suç örgütlerinin kâr odaklı yaklaşımı terör örgütleri için; terör örgütlerinin stratejik hedeflere yönelik şiddet eylemi ve caydırıcılık gücünü perçinleyen diğer terör faaliyetleri de organize suç örgütleri için cazibesini korumaktadır. Gerek organize suç örgütlerinin gerekse terör örgütlerinin izlediği yöntemlerin toplum ve devlete yönelik meydana getirdiği baskı gücü, her iki oluşum için birbirine ilham kaynağı olmaya devam etmektedir.

Oldukça ileri seviyede uzmanlık gerektiren siber suçlar, kara para aklama, sahtecilik gibi nitelikli suçlar ile fuhuş, uyuşturucu, yasadışı ilaç ve organ kaçakçılığı gibi dünyanın hemen her yerinde arz ve talebin bulunabildiği yüksek kâr getiren suçlar organize suç şebekelerinin temel faaliyet sahalarında yer almaktadır. Aynı anda pek çok kıtada yapılanması bulunabilen organize suç örgütlerinin özellikle terör örgütleriyle kurduğu iş birliği küresel güvenlik tehdidini daha da artıran unsur olmaktadır. Artık küreselleşme ile birlikte gerek terörün, gerekse organize suç faaliyetlerinin ülkelerin bir iç güvenlik meselesinden ziyade, çok boyutlu olarak ele alınması, sosyal, ekonomik ve kurumsal

anlamda çok uluslu iş birliği ve hareketin etkin kılınması, bu suçlarla mücadelede önemli katkılar sağlayacaktır. Günümüzde geleneksel polisiye tedbirlerle tespiti ve önlenmesi neredeyse imkânsızlaşan terör ve organize suç ilişkisi biçimiyle mücadelede devletin güvenlik güçlerinde hâkim olması gereken koordinasyon ve hareket tarzı, mücadele edilen suç örgütlerinin değişim hızına yakın olmalıdır.

Summary

In this article, the relationship between terrorism and transnational organized crime is analyzed. Financing terrorism by organized criminal activities has gained importance after Cold War period and has become important issue in both national and international security level of the countries. The main thesis of the article is that financial support of foreign states into terrorism is decreasing while financing terrorism through organized crime is increasing dramatically.

There are some common motivations between terrorist groups and transnational organized criminals. Both groups commit the crimes in organized way, they use the same methods as pressure, force, violence and threats, they have a strong hierarchical structure and there is a kind of sanctions system among the members of organizations. Also both terrorist groups and organized criminals rapidly orientate themselves into technological changes and especially provide their staff from minority groups in the society. On the other hand, there is dissimilarity between transnational organized crime and terrorism. For instance, for organized criminals, fear and violence are instrumental, whereas fear and violence are main goals of terrorist organizations. Since main motivation of organized criminals is to gain money and to increase the profit, politics is an instrument for organized criminals; but since main motivation of terrorist groups is political power, economics is an instrument for terrorist activities.

Drug trafficking, weapon smuggling, forgery, human smuggling, extortion and theft, cyber crimes and money laundering are organized crimes which are committed often by terrorist organizations. This situation emphasizes the importance of need to development of national

strategy for struggle against organized crime and terrorism together.

In conclusion, the comprehensive fight strategy against terrorism requires a multi dimensional approach. In addition to political, economic, social, cultural, and military/police combating efforts with the terrorism, the vital approach is prevention of financing instruments of terrorism. The combat with transnational organized crime is very important in blocking financing of terrorism as a way of prevention of providing financial support to terrorist activities.

Kaynakça Kitaplar

ADAMOLI, Sabrina, *Organized Crime Around The World, European Institute for Crime Prevention and Control*, United Nations Publications, Helsinki, 1998.

BIERSTEKER, Thomas, ECKERT Sue, *Countering The Financing of Terrorism*, Routledge, New York, 2008.

EHRENFELD, Rachel, *Funding Evil: How Terrorism is Financed and How to Stop It*, Bonus Books, Los Angeles, 2003.

GÜNER, Sedat, *Organize Suç Örgütleri, Karapara ve Aklanması*, Bilgi Yayınları, Ankara, 2003.

GÜVEL, Enver Alper, *Organize Suç Ekonomisi ve Hukuk Uygulaması*, Roma yayınları, Ankara, 2004.

TAŞKIN, Mustafa, *Türk Hukukunda Mafya (Çıkar Amaçlı Suç Örgütleri) ve Karaparayla Mücadele*, Seçkin Yayınları, Ankara, 2004.

URHAL, Ömer, *İstihbarat ve Örgütlü Suçlar*, Seçkin Yayınevi, Ankara.

Makaleler ve Kitap Bölümleri

ADEN, Hartmut, "Convergence of Policing Policies and Transnational Policing in Europe" *European Journal of Crime, Criminal Law and Criminal Justice* vol: 9/2, 2001.

CARRAPICO, H. Irrera, "Transnational Organised Crime and Terrorism: Different Peas, Same Pod?", *Global Crime*, 15:3-4, 2014.

- ALTUNOK, Taner, "Dünyadan Siber Terör Örnekleri", (içinde) Altunok Taner, Çakmak Haydar. (ed.) *Suç, Terör ve Savaş Üçgeninde Siber Dünya*, Barış Platin, Ankara, 2009.
- DOBRIANSKY, Paula, "The Explosive Growth of Organized Crime" *Global Issues*, Vol. 6, No: 2, 2001.
- FLANIGAN, Shawn Teresa, "Terrorists Next Door? A Comparison of Mexican Drug Cartels and Middle Eastern Terrorist Organizations", *Terrorism and Political Violence*, 24:2, 2012.
- GALLAGHER, Martin Joseph, "Terrorism and Organised Crime: Co-operative Endeavours in Scotland?", *Terrorism and Political Violence*, 26:2, 2014.
- HELLER, Lauren R. "Notions of (In)Security within the EU. How European Policy-makers view the Sources and costs of Terrorism and organised Crime", *Defence and Peace Economics*, 22:2, 2011.
- HUTCHINSON, Steven and O'MALLEY, Pat, "A Crime-Terror Nexus? Thinking on some of the Links between Terrorism and Criminality", *Studies in Conflict & Terrorism*, 30:12, 2011.
- LABROUSSE, Alain, "The FARC and the Taliban's Connection to Drugs", *Journal of Drug Issues*, 35(1), 2005.
- LEONG, Angela Veng Mei, "Definitional Analysis: The War on Terror and Organised Crime" *Journal of Money Laundering Control*, Vol.8, No.1, 2004.
- LI, Quan and SCHAUB, Drew, "Economic Globalization and Transnational Terrorism", *Journal of Conflict Resolution*, 2004, 48(2), 2004.
- LLOYD, John, "The Godfathers Go Global", *Ns Millenium*, Vol. 3, 1999.
- MAKARENKO, Tamara, "The Crime-Terror Continuum: Tracing the Interplay between Transnational Organised Crime and Terrorism", *Global Crime*, 6:1, 2004.
- MYLONAKI, Emannouela, "The Manipulation of Organised Crime by Terrorists: Legal and Factual Perspectives", *International Criminal Law Review*, (2), 2002.
- ROTH, Mitchel and SEVER, Murat, "The Kurdish Workers Party (PKK) as Criminal Syndicate: Funding Terrorism Through Organized Crime, A Case Study", *Studies in Conflict & Terrorism*, 30:10, 2007.

SCHMID, Alex, “The Links Between Transnational Organised Crime and Terrorist Crimes”, *Transnational Organised Crime*, Vol. 2, No: 4, 1996.
SHELLEY, Louise, “Crime Victimized Both Society and Democracy”, *Global Issues*, Vol. 6, No. 2, 2001.

SHELLEY, Louise ve PICARELLI, John, “Methods Not Motives: Implications of the Convergence of International Organized Crime and Terrorism”, *Police Practice and Research*, 3:4, 2002.

STANISLAWSKI, Bartosz, “Transnational Bads in the Globalized World: The Case of Transnational Organized Crime”, *Public Integrity*, Vol.6, No.2, 2004.

TOROS, Harmony and MAVELLI, Luca, “Terrorism, Organised Crime and the Biopolitics of Violence”, *Critical Studies on Terrorism*, 6:1, 2013.

WANNENBURG, Gail, Links Between Organised Crime and Al-Qaeda, *South African Journal of International Affairs*, 10:20, 2003.

İnternet Kaynakları

Federation Of American Scientist, International Crime Threat Assesment Report, ABD, <http://www.fas.org/irp/threat/pub45270chap1.html> (Erişim Tarihi: 28 Şubat 2017).

ÖZALP, Güven, “Yine Türk Mafyası”, *Milliyet Gazetesi*. <http://www.milliyet.com.tr/2000/07/01/dunya/dun01.html> (Erişim Tarihi: 28 Şubat 2017).

Resmî Kaynaklar

Emniyet Genel Müdürlüğü, *Karapara Aklama, Terörizmin Finansmanı ve Suç Gelirleri ile Mücadelede AB ve Türkiye Yaklaşımı Eğitim Materyali*, Ankara, 2008.

Sınıraşan Örgütlü Suçlara Karşı Birleşmiş Milletler Sözleşmesi, Resmi Gazete, Kanun No.4800, 30 Ocak 2003. <https://www.tbmm.gov.tr/kanunlar/k4800.html> (Erişim Tarihi: 28 Şubat 2017).

Terörizmin Finansmanının Önlenmesine Dair Uluslararası Sözleşme, T.C. Resmi Gazete, Kanun No. 4738, 10 Ocak 2002, <https://www.tbmm.gov.tr/kanunlar/k4738.html> (Erişim tarihi: 28 Şubat 2017).

Terörle Mücadele Kanunu, T.C. Resmi Gazete, Kanunu No.3713, 12 Nisan 1991, http://www.uhdigm.adalet.gov.tr/suggam/ulusal_mevzuat/3713%20Ter%C3%B6rle%20M%C3%BCcadele%20Kanunu.pdf (Erişim tarihi: 28 Şubat 2017).

Blue-Water Navy Program as a part of South Korea's Hedging Strategy

Güney Kore'nin "Hedging" Stratejisinin
Bir Parçası Olarak
Açık Deniz Donanması Programı

Emine AKÇADAĞ ALAGÖZ*

Abstract:

Competing interests of regional countries and the US-China competition in the Asia-Pacific have led a regional security dilemma and debates over power transition between these two strongest powers. This uncertainty about the future landscape of the region pushed South Korea to pursue hedging strategy, using the combination of cooperative and competitive strategic instruments. Considering the security architecture dominated by sea in Asia-Pacific, this study aims to assess South Korea's blue-water navy program within the framework of its hedging strategy. It will be argued that a more powerful and capable navy will contribute to indirect balancing of China, main trading partner of South Korea and a key actor in dealing with North Korea and also reduce military overdependence of South Korea on the US, its main ally. Such an analysis will also allow reconsidering the roles of carriers in today's international security context.

Keywords: Aircraft carrier, Asia-Pacific, Blue-water navy, Hedging, South Korea.

* Asst. Prof., Ph.D. İstanbul Gelişim University, Faculty of Economics, Administrative and Social Sciences, Department of Political Science and International Relations, e-mail: eakcadag@gelisim.edu.tr.

Öz

Asya-Pasifik'teki Çin-ABD rekabeti ve bölge ülkelerinin kesişen çıkarları, bölgesel güvenlik ikilemini ve iki büyük güç arasında güç geçişi tartışmalarını beraberinde getirmiştir. Bölgenin gelecekteki durumu hakkındaki bu belirsizlik, Güney Kore'yi iş birlikçi ve rekabetçi dış politika araçlarının bir arada kullanılmasını öngören "hedging" stratejisini izlemeye itmiştir. Bu çalışmanın amacı, Asya-Pasifik'in deniz gücünün ciddi ehemmiyet arz ettiği bir bölge olduğundan hareketle, Güney Kore'nin açık deniz donanması programını "hedging" stratejisi çerçevesinde ele almaktır. Daha güçlü ve yetenekli bir donanma gücünün, hem Güney Kore'nin bir numaralı ticaret ortağı ve Kuzey Kore sorununun çözümünde temel aktör olan Çin'in tehdit edilmeden dolaylı olarak dengelenmesine, hem de Güney Kore'nin en önemli müttefiki olan ABD'ye askerî alandaki aşırı bağımlılığının azaltılmasına katkıda bulunacağı ifade edilecektir. Ayrıca bu analiz, günümüz uluslararası güvenlik ortamında uçak gemilerinin rolünün yeniden değerlendirilmesine de olanak sağlayacaktır.

Anahtar Kelimeler: Uçak gemisi, Asya-Pasifik, Açık deniz donanması, Hedging, Güney Kore.

1. Introduction

The dramatic rise of countries outside Europe and North America has reshaped contemporary international relations. Asia's remarkable economic performance, demographic trends, increasing military strength, and global political position led to debates over whether the 21st century should be called the "Asian century". Even though East and South Asian countries made significant economic progress over the course of the last three decades, it would not be wrong to say that the rise of China has been the main source of change in the Asia-Pacific. China's role in regional order has remarkably increased due to its economic and military power, demonstrating that "economic wealth and military

power become increasingly synonymous.”¹ This role caused changes in the distribution of power, causing not only global change of power to the Asia-Pacific region, but also shifts between actors within the region.

China’s growing role in regional order and the US desire to maintain its position of regional preponderance, leading to a power transition debate, has created uncertainty about the future landscape of the region. This uncertainty has inevitably reflected on bilateral and regional relations, and pushed regional actors to reconsider their foreign policy strategies. Both great powers and middle/small powers have various foreign policy options, such as balancing, containment, bandwagoning, buck-passing, etc.

Apart from these largely explored ones, hedging, derived from the financial terminology is another foreign policy strategy. There is a lack of consensus on a common definition of this notion, theoretically least analyzed. It means an investment position intended to offset potential losses or gains that may be incurred by a companion investment.² The notion of hedging began to be used in International Relations (IR) literature in 2000s. Evelyn Goh defines it as “a set of strategies aimed at avoiding (or planning for contingencies in) a situation in which states cannot decide upon more straightforward alternatives such as balancing, bandwagoning, or neutrality.”³ When hedging, states have possibility to employ a mix of various strategic instruments including engagement, enmeshment, balancing, and restraining. Hence, hedging should be distinguished from classical strategic choices of states, such as balancing and containment, to face a changing balance of power or the rise of a

¹ Robert Gilpin, *War and Change in World Politics*, Cambridge University Press, Cambridge, 1981, p. 124.

² Antonio Fiori and Andrea Passeri, “Hedging in Search of a New Age of Non-Alignment: Myanmar between China and the US”, SISP Conference, Firenze, 12-14 September 2013, p.8.

³ Evelyn Goh, “Understanding Hedging in Asia-Pacific Security”, Japanese Institute of Global Communication, 2006, www.glocom.org/debates/20060901_goh_understand/index.html (Access date: 20.04.2016).

new influent power as this new notion explicitly includes engagement.

The new political realm of the Asia-Pacific, reshaped by the rise of China, has allowed scholars to apply the notion of hedging in order to analyze new complex relations between the US and China, as well as between regional actors and these two strongest powers. Within the scope of hedging strategy, states can use a combination of cooperative and competitive strategic instruments as insurance against unclear intentions of target state. For example, the hedging strategies of the US and China towards each other involve engagement and integration mechanisms on one hand, balancing in the form of security cooperation with regional countries and military build-up in the Asia-Pacific on the other hand.

Hedging is the core strategy in today's security environment, not only for great powers, but also for other regional powers, due to economic interdependency and growing security concerns. Given that today's international conjuncture is rather different than the atmosphere of the Cold War and there is robust economic engagement between the US and China, it does not seem possible for the former to contain the latter. Therefore, the US tries to hedge China by enhancing military capabilities in East Asia and improving its power projection ability.⁴ In response to the US hedging strategy, China strengthens its security arrangements and bilateral partnerships to tarnish the US hub and spoke alliance.⁵ As for secondary powers, their main purpose is to "avoid having to choose one side at the expense of another",⁶ considering economic benefits and the need for security cooperation. For instance, strengthening its alliance with the US, South Korea use hedging to prevent China from leading or dominating the regional order, while also developing its economic relations with this country. Besides, the anarchical security

⁴ Richard Weitz, "Meeting the China Challenges: Some Insights from Scenario-Based Planning", *The Journal of Strategic Studies*, 2001, Vol: 24, No: 3, 19-48, p. 26.

⁵ Robert Manning and James Przystup, "Asia's Transition Diplomacy: Hedging against Futureshock", *Survival-Global Politics and Strategy*, 1999, Vol: 41, No: 3, p. 43-68.

⁶ Evelyn Goh, "Understanding Hedging in Asia-Pacific security".

architecture causing a persistent distrustful environment⁷ leads these secondary powers to establish new alliances and strengthen their military capabilities as ways of balancing, while also seeking to maximize their economic benefits by pragmatically forging commercial links.

The effectiveness and sustainability of a hedging strategy derive from the ability to avoid giving the image of an antagonistic state. However, this does not mean that hedging strategy ignores military power or defense capability. On the contrary, almost all scholars working on hedging in IR emphasize more or less the importance of security-related elements⁸, as long as this component does not lead to a pure-balancing strategy in favor of one side. The complex security environment of the Asia-Pacific prompt regional actors to improve their military power -especially naval capabilities- since mutual maritime activities creating action-reaction dynamics have led to a rigorous naval competition in the region. Consequently, the Asia-Pacific has witnessed a severe naval build-up and a visible increase in the number of big ships, classified as amphibious ships, helicopter destroyers or aircraft carriers in an attempt to improve naval power. While the US has six carriers stationed in the region, China has officially announced the construction of its second aircraft carrier at the end of 2015. Japan also launched its second Izumo-class helicopter carrier in 2015.

⁷ Van Jackson, "The Rise and Persistence of Strategic Hedging across Asia: A system-level analysis" In Ashley Tellis, Abraham Denmark and Greg Chaffin (eds.), *US Alliances and Partnerships*, NBR, Washington, 2014, 316-342, p. 322.

⁸ See for example, Art, R. J., "Europe hedges its security bets" In T.V. Paul, J. J. Wirtz and M. Fortman (eds.), *Balance of Power: Theory and Practice in 21st Century*, Stanford University Press, Stanford, 2004, p. 179-213; Manning R., and Przystup J., "Asia's Transition Diplomacy: Hedging against future shock", *Survival-Global Politics and Strategy*, 1999, vol. 41, no. 3, p. 43-68; Park, J., "The US-led alliance in the Asia-Pacific: Hedge against Potential Threats or an Undesirable Multilateral Security Order?", *Pacific Review*, 2011, vol. 24, no. 2, p. 137-158; Roy, D., "Southeast Asia and China: Balancing or Bandwagoning?", *Contemporary Southeast Asia: A Journal of International & Strategic Affairs*, 2005, vol. 27, no. 2, p. 305-322; Weitz, R., "Meeting the China challenges: Some insights from scenario-based planning", *The Journal of Strategic Studies*, 2001, vol. 24, no. 3, p. 19-48.

Aircraft carriers should be considered as an important part of security realm of hedging, since the security architecture in Asia-Pacific is dominated by sea. These vessels are seen as a status of symbol along with playing a considerable role to carry out oceanic operations such as sea denial, sea control, flag showing, and power projection. Relationship between power and aircraft carrier is the main reason that pushes regional countries to possess these huge vessels within the context of hedging strategy, since hedging aims to reduce risks, expand freedom of action, and shape other actor's choices.

South Korea is one of the regional countries which opted to hedge, rather than choosing pure-balancing or pure-bandwagoning, considering a possible shift in the global/regional distribution of power and lasting regional security dilemma. Seoul intends to strengthen its military alliance with the US, while also seeking to develop a stronger partnership with Beijing. Taking into account the naval dimension of the US-China competition for regional influence, ongoing maritime disputes, and regional rivalry between secondary powers, South Korea accelerated its blue-water navy program, which implicitly includes the possession of an aircraft carrier in order to strengthen its hand in pursuing hedging strategy. The present study aims to assess the significance of joining to the aircraft carrier club for South Korea within the framework of its hedging strategy. Such an analysis will also allow reconsidering the roles of carriers in today's international relations and international security context.

2. Power Transition Debates and the Complex Security Environment of Northeast Asia

During the Cold War, the rivalry between the US and the USSR over spheres of influence had significant effects in Northeast Asia. Especially after the Korean War, a balance of power between the US-led coalition of Japan, South Korea, Taiwan and the continental powers of the USSR and China became more apparent in this region. Military balance was one of the most important factors to preserve stability of the region. The presence of US troops and military bases in Japan, South Korea, Taiwan and the presence of the US 7th fleet in the Indo-Asia-Pacific region have guaranteed security of these countries

against the Soviet or Chinese invasion.

This regional security architecture began to change in the post-Cold War era, largely as a result of the economic development of China, and its concomitant military modernization. Considering the impact of China's rise on the international system, some scholars has argued that the US and China are engaged in a power transition process⁹, applying Kenneth Organski's power transition theory to the rise of China. According to Organski, throughout history, shifts in the balance of power have led to struggles among great powers.¹⁰ Put another way, power transitions are often the results of wars, since the second-ranked big nations, which dissatisfied with the existing international order, challenge to the dominant nation. Regarding the US-China power transition, even though it is unlikely that these highly interdependent countries will initiate war, China's challenge to US supremacy becomes more and more visible in the Asia-Pacific.

Northeast Asia is one of the regions where the impacts of US-China power transition process are largely felt. Although Beijing often emphasizes the idea of a peaceful rise, its increasing military spending, military modernization, cyber warfare capacity, and anti-satellite technology arouse concerns. The Taiwan issue, territorial disputes, competition for influence in the South China Sea, security of its

⁹ See for example: Chan, Steve, *China, The US and Power Transition Theory*, Routledge, New York, 2008; Lai, David. "The United States and China in Power Transition", Strategic Studies Institute, US Army War College, December 2011; Tammen, Ronald L., Kugler, Jacek, Lemke, Douglas, Alsharabati, Carole, Efir, Brian and Organski, Abramo, F. K., *Power Transitions: Strategies for the 21st Century*, New York: Seven Bridges Press, 2000; Beeson, Mark, "Hegemonic transition in East Asia? The Dynamics of Chinese and American Power", *Review of International Studies*, 2009, vol. 35, no. 1, pp. 95-112; Goldstein, Avery, "Power Transitions, Institutions, and China's Rise in East Asia: Theoretical Expectations and Evidence", *Journal of Strategic Studies*, 2007, vol. 30, no. 4, p. 639-682; Levy, Jack S., "Power Transition Theory and the Rise of China." In Ross, Robert S. and Zhu, Feng (eds), *China's Ascent: Power, Security, and the Future of International Politics*, Cornell University Press, New York, 2008.

¹⁰ Abramo F. K. Organski, *World Politics*, Alfred A. Knopf, New York, 1969.

maritime commerce, and its energy supply are the main factors for China's military rise.

In addition to the rise of China, Japan's steps towards military normalization, North Korea's nuclear tests, and the growing economic and military strength of South Korea shape the complex security environment of Northeast Asia. This is why rather than focusing only to two strongest powers; it would be useful to take a broader view to better understand the complex security architecture in the region. Van Jackson draws attention to the persistent inability of states to trust the intentions of one another in an anarchical security environment.¹¹ The increasing influence of China in the Asia-Pacific region and its military power, disputes over Senkaku/Diaoyu and Dokdo/Takeshima islands, growing doubts about US security guarantees because of the US shrinking military budget, the American people's war fatigue and several crises in Eastern Europe and the Middle East have pushed the Shinzo Abe government to rethink Japan's pacifist constitution and move towards military normalization. The hike of its military spending (Japan increased its military budget for the first time in eleven years in 2013), the creation of a National Security Council and the publication of its first strategy paper, the lift of the self imposed ban on weapons exports and the reinterpretation of the Article 9 of the Constitution to allow the Self Defense Forces to engage in collective self defense were the main steps for this purpose.

The security threat posed by North Korea's belligerent posture towards the US, South Korea, and Japan, its aggressive rhetoric and its survival strategy of acquiring nuclear weapon is a major source of concern for regional security and stability. Pyongyang's interest in a nuclear weapons program reaches back to the end of the Second World War. It already conducted three nuclear tests in 2006, 2009, and 2013. In spite of economic and political sanctions and the Six Party Talks aiming to end North Korea's nuclear program through negotiations, Pyongyang

¹¹ Van Jackson, , "The Rise and Persistence of Strategic Hedging across Asia", p. 318.

Blue-Water Navy Program
as a Part of South Korea's Hedging Strategy

continues its efforts to develop nuclear weapon capability and the means of delivery. North Korea's middle range missiles can reach Japan, South Korea, and the US state of Alaska. Moreover, it is known that Pyongyang takes steps to field an intercontinental ballistic missile that could threaten the US mainland.

Within this regional context, South Korea has opted to hedge rather than pure-balancing or pure-bandwagoning. John Ikenberry emphasizes that "Asia is experiencing the emergence of a dual hierarchy: a security hierarchy, with the US at the apex, and an economic hierarchy dominated by China."¹² South Korea feels heavily the effects of this hierarchical order, which prompt Seoul to engage in hedging strategies. South Korea uses hedging to prevent China from leading or dominating the regional order. Hence, its alliance with the US is a key element of this strategy. Meanwhile, it continues to strengthen its economic and political ties with China, since South Korea is heavily dependent on trade with China as its main trading partner. This dependence pushes Seoul to pursue economic pragmatism. Besides, considering China's role in regional order and its alliance with North Korea, Seoul attaches importance to development of strong diplomatic relations with Beijing, as the attendance of the President Park Geun-hye at the military parade in Beijing on September 3, 2015 to commemorate the 70th anniversary of victory in the Second World War and its participation to the China led Asian Infrastructure Investment Bank demonstrated. North Korea originated threats, China's future strategic intentions (considering the Socotra Rock dispute with China and the increasing influence of China in the East China Sea), and the concern over America's long term presence in the Asia-Pacific are the key drivers of South Korea's military spending and modernization efforts. Strengthening its defense and deterrence capabilities, South Korea intends to improve its position within the US alliance system in East Asia, enhance its leverage in dealing with Beijing, and strengthen its hand in regional rivalry over influence

¹² Andrew O'Neil, "Middle Power Hedges against China", *Real Clear Defense*, December 4, 2015.

in the region. Besides, the geopolitical situation in Northeast Asia, and overlapping sovereignty claims at sea, and also energy and maritime security issues lead South Korea to reinforce its naval capabilities.

3. Naval Rivalry in the Region

Naval power occupies an important place in security and defense policies of China, Japan, South Korea, and North Korea as coastal countries. A significant share of the defense budgets is allocated to the navy, and naval modernization efforts still continue. These maritime activities, creating action-reaction dynamics, have embroiled Northeast Asia in a severe naval competition.

Taking into account its losses of sovereignty from European powers and Japan that came from sea,¹³ China has been giving special importance to naval power since the Mao era. In line with its rapid and extensive economic growth and rising defense spending, China has recently increased its activities in the maritime domain in order to address the Taiwan problem, defend China's territorial claims in the East and South China Sea, enforce China's view with regard to the limits of the exclusive economic zone, secure its maritime commerce and energy supply, reduce US influence in the region, and assert China's status as a leading regional power.

For more than two decades, China has engaged in a military build-up and, as a result, it has become a considerable military power on a global scale. Regarding navy, Beijing's 2015 Military Strategy Paper explicitly indicates that "the traditional mentality that land outweighs sea must be abandoned, and great importance has to be attached to managing the seas and oceans..." and "People's Liberation Army (PLA) Navy will gradually shift its focus from "offshore waters defense" to the combination of "offshore waters defense" with "open seas protection".¹⁴ As a reflection of special importance given to naval power, the PLA Navy has been

¹³ Michael McDevitt, *Northeast Asia Security Environment: Moving toward a New Reality*, CSIS Report, 2005, p. 3.

¹⁴ "Documents: China's Military Strategy", *USNI News*, May 26, 2015.

undergoing a qualitative revolution in its equipment to carry out comprehensive offshore operations and develop blue-water capabilities. China's naval forces include some 77 principal surface combatants, more than 60 submarines, 55 medium and large amphibious ships, roughly 85 missile equipped small combatants and one aircraft carrier.¹⁵ Placing a high priority on the modernization of its submarine force, China continues the production of JIN-class nuclear-powered ballistic missile submarines. The next generation JIN-class submarines will carry the new JL-2 submarine launched ballistic missile with an estimated range of 7,400 km.¹⁶ Beijing also endeavors to improve its force of nuclear-powered (SHANG-class) and diesel-powered (KILO-class, SONG-class and YUAN-class) attack submarines. According to Geoffrey Till, Japan's submarine expansion plan aims to counter the perceived weakness of China's submarine warfare capabilities.¹⁷ The Military Balance, published by International Institute for Strategic Studies, draws attention to the quality of Chinese vessels, especially the Type-052C and the new Type-052D destroyers, which allow for the deployment of anti-air, anti-ship and even land attack cruise missiles.¹⁸ Also, the littoral patrol fleet was strengthened with new Type-056 corvettes. Besides, according to media reports, after the commission of "Liaoning" in 2012, China is building a second aircraft carrier, estimated to be completed by 2018.¹⁹

As the US primary competitor in the Asia-Pacific, China invests in "anti-access/area-denial" capabilities intended to weaken US capacity to project power in the region. This approach aims to deter US intervention in a conflict in China's near seas region over Taiwan or some other

¹⁵ "Quadrennial Defense Review Report", US Department of Defense, February 2010, p. 10, http://www.defense.gov/Portals/1/features/defenseReviews/QDR/QDR_as_of_29JAN10_1600.pdf.

¹⁶ "Quadrennial Defense Review Report", p. 9

¹⁷ Geoffrey Till, *Asia's Naval Expansion: An Arms Race in the Making?*, Routledge, London, 2012, p. 23.

¹⁸ "Asia", *The Military Balance*, 2015, p. 207-208.

¹⁹ Shanon Tiezzi, "Chinese Admirals spill the beans on new aircraft carrier", *The Diplomat*, March 12, 2015.

issue, or failing that, delay the arrival or reduce the effectiveness of intervening US forces.²⁰ For this purpose, Beijing heavily invests in attack submarines, land based ballistic and cruise missiles, long range radars and surveillance satellites. This investment is also crucial for breaking through the “first island chain blockade”, composed of the first major archipelagos off the East Asian continental mainland, including the Kuril Islands, Japanese Archipelago, Ryukyu Islands, Taiwan, the northern Philippines and Borneo. Besides, China seeks a permanent presence in the Indian Ocean through its “string of pearls” strategy in order to secure its sea lines of communication, increase access to ports and airfields and foster stronger diplomatic relationships with trading partners.²¹ These “pearls” include Sri Lanka, Myanmar, Bangladesh, and Pakistan. Additionally, the joint exercises between the Iranian and Chinese navies in 2014, focusing on anti piracy and rescue operation and the joint Sino-Russian maritime exercise in the Mediterranean Sea in 2015 show Beijing’s intention to expand its ability to operate in far flung waters, as well as its growing interest in Africa and the Middle East.

In response to China’s growing naval presence in the Asia-Pacific and its asymmetrical anti-naval capabilities, the US has strengthened its powerful naval and air forces in the region and has put into effect its Air Sea Battle strategy. Covering the Pacific, Arctic and Indian Oceans, the US Navy’s Pacific Fleet is the Navy’s largest fleet and the Pacific Air Forces Command is the largest US Air Force Command with bases in Hawaii, Japan, South Korea, Guam, and Alaska. As for the Air Sea Battle strategy, it aims to counter to the anti-access/area-denial (A2/AD) threats, integrating air and naval capabilities. The US Department of Defense’s Quadrennial Defense Review published in 2010 stated that “The Air Force and Navy together are developing a new joint air-sea battle concept for defeating adversaries across the range of military operations, including adversaries equipped with sophisticated anti-access

²⁰ “Documents: China’s Military Strategy”.

²¹ Christopher J. Pehrson, “String of Pearls: Meeting the Challenge of China’s Rising Power Across the Asian Littoral”, *Strategic Studies Institute*, July 2006, p. v.

Blue-Water Navy Program
as a Part of South Korea's Hedging Strategy

and area-denial capabilities. The concept will address how air and naval forces will integrate capabilities across all operational domains -air, sea, land, space, and cyberspace- to counter growing challenges to US freedom of action".²² This strategy was renamed to Joint Concept for Access and Maneuver in the Global Commons in 2015. Japanese, South Korean, and Taiwanese support as regional allies is a key factor for successful implementation of this strategy.

Japan's Maritime Self Defense Force (JMSDF) is one of the most powerful and modern navy in the Asia-Pacific, in spite of a historically low military spending and a pacifistic constitution. In order to enhance its response capabilities for various missions, Japan decided to increase the number of destroyers from 48 to 54.²³ Furthermore, Japan has four Kongo-class and two Atago-class destroyers equipped with Aegis combat system. Two Aegis destroyers will be added by 2020 against Chinese and North Korean ballistic missile developments.²⁴ Since Japan aims to improve its power projection capabilities, it has engaged in the production of Osumi-class landing ship, Landing Craft Air Cushion-class hovercraft, Hyuga-class helicopter destroyer and Izumo-class helicopter destroyer. The last one is the largest surface combatant in the Japanese fleet to date with a 27,000 tons displacement when fully loaded and with a length of 248 meters.²⁵ The ship is designed to accommodate up to 14 helicopters. Because of its size, this ship is alleged by China to be an aircraft carrier in disguise, the production of which is banned under constitution. In terms of submarines, JMSDF has two Harushio-class, eleven Oyashio-class, and five Soryu-class submarines. It will also maintain the augmented submarine fleet in order to effectively conduct patrol and defense of the seas surrounding Japan, as well as regularly

²² "Quadrennial Defense Review Report", p. 32.

²³ "National Defense Program Guidelines for FY 2014 and Beyond", Japan Ministry of Defense, December 17, 2013, p. 23.

²⁴ "National Defense Program Guidelines for FY 2014 and Beyond", p. 24.

²⁵ Franz-Stephan Gady, "Japan's New Helicopter Carrier: Bad News for Chinese Subs?", *The Diplomat*, March 28, 2015.

engage in broad underwater intelligence gathering, warning, and surveillance in those seas.²⁶ Japan also plans to acquire three reconnaissance drones, four more refueling tankers, four more maritime patrol aircraft, and 28 F-35 jet fighters by 2019.²⁷ Although China has more offensive weapons and projection power, it would not be wrong to say that Japan maintains its technological superiority.²⁸ Besides, it should be noted that the Treaty of Mutual Cooperation and Security grants US the right to have military bases on the archipelago in exchange for a US pledge to defend Japan in the event of an attack. Thus, Japan is home to several US bases and around 37,000 US troops.

Despite of the difficulty in obtaining reliable information on North Korea's armed forces, it is possible to say that its military equipment is mainly in a poor state. It is reported that one of its submarine chasers and one of its smaller patrol boats sank during maneuvers in the Sea of Japan/East Sea in 2013.²⁹ North Korea's Soviet era Romeo-class submarines lack any missile capabilities and can only fire short-range Cold War vintage torpedoes.³⁰ Most of the North Korea's strong green-water fleet is at least 30 years old and does not operate more than 50 miles offshore. North Korea has recently built a new high speed, wave-piercing craft to deploy troops, a stealth ship destroyer and two helicopter frigates to enhance its anti-submarine warfare capabilities. Although North Korea maintains a considerable number of patrol and coastal combatant and amphibious landing crafts, they are largely obsolete. Pyongyang hence relies on its asymmetric capabilities (including electronic and cyber warfare) and the deployment of short-range Scud

²⁶ "National Defense Program Guidelines for FY 2014 and Beyond", p. 27.

²⁷ "Defense of Japan 2015", Japan Ministry of Defense, 2015, p. 245.

²⁸ Liu Ming, "Northeast Asia Order after WWII: Continuity, Compliance, Power-Transition and Challenges", *The Korean Journal of Defense Analysis*, 2015, Vol: 27, No: 2, 163-186, p. 177.

²⁹ Samantha Stainburn, "North Korea Admits that One of Its Navy Ship Has Sunk, Killing Sailors", *Global Post*, November 4, 2013.

³⁰ Koh Swee Lean Collin, "North Korea's Asymmetric Submarine Doctrine", *The Diplomat*, July 23, 2014.

Blue-Water Navy Program
as a Part of South Korea's Hedging Strategy

missiles to deter the US and South Korea. In addition to pursuing nuclear weapons capability, with three devices tested in 2006, 2009, and 2013, Pyongyang gives priority to its ballistic missile program. Following the development of the Taepodong-2 missile with an expected range of 5,000-6,000 km, North Korea has theoretically gained capability to strike all countries in Southeast Asia, as well as the western side of the US.

Concerning the South Korean Navy (ROKN), it could be mentioned that Seoul's strategic focus has become far more maritime in nature. The ROKN has acquired a substantial fleet of modern and powerful ships in line with its aspiration to have a strong blue-water navy, which was first proposed by Admiral An Byong-tae in 1995. Today South Korea's Navy acquires six Chungmugong Yi Sun-Shin class general purpose destroyers, three Gwanggaeto the Great class destroyers, and three Sejong the Great class (KDX-III) guided missile destroyers. It is acknowledged that South Korea will build another six equipped with the Aegis radar system between 2019 and 2026.³¹ South Korea's frigate force consists of nine Ulsan-class and one Inchon-class frigates. The Ulsan-class is to be replaced with six ships of the new Inchon-class frigate, which displace 2,000 tons and have Sea Sparrow missiles. South Korea has also a large patrol craft force consisting of 74 Chamsuri-class patrol crafts. The ROKN amphibious fleet has gotten a major upgrade with the construction of one more Dokdo-class helicopter carrier, which is capable of carrying some 750 marines, landing crafts, and up to 10 helicopters. As for submarines, South Korea will replace its nine German made Type-209 submarines with Type-214 class, which are larger than the Type-209 class, but have roughly the same performance and armament.³² Regarding naval aviation, the ROKN has about 20 aircrafts and 50 helicopters.

Moreover, in 2011 South Korea began the construction of its newest naval bases on Jeju Island located southwest of the Korean

³¹ Kyle Mizokami, "Two Koreas, Three Navies", *USNI News*, May 8, 2014.

³² Kyle Mizokami, "Two Koreas, Three Navies".

Peninsula and on Ulleung Island located east of the Korean Peninsula and the closest territory to the disputed islets of Dokdo. It should be noted that these bases will be closer to islets disputed with China and Japan respectively. The ROKN considers it “a tactical and strategic point to secure southern sea lanes for transporting energy supplies and to conduct mobile operations in the case of emergency in the region.”³³ Besides, except for annual joint naval exercises with the US, South Korea’s Navy participates in naval exercise with regional countries such as India and Thailand.

These efforts of Seoul can be explained by “soft or indirect balancing” option which constitute a component of hedging in terms of risk-contingency measures.³⁴ The aim of this option is to reduce the risks originated by the rising power through military means without directly targeting it, while also gaining advantageous position in regional competition over influence. South Korea’s maritime activities have not overtly targeted China’s naval presence in the region, even though they contribute to the US hub and spoke alliance in East Asia. Concerning its ambition to develop a blue-water navy, Seoul meticulously notes that its purpose is to boost the country’s international status. Admiral Byoung-Tae, former chief of naval operations, stated that “the navy should also be able to operate as a member of a multinational coalition, which would enable the South Korean government to play a greater role in international efforts.”³⁵ Seoul thus aims to give its neighbors a message that, taking into account potential threats or risks to regional security and stability, the development of a more powerful navy isn’t just in South Korea’s interests. Since South Korea has many reasons to maintain good relations with its neighbors, the ROKN has refrained from taking any specific operational measures in response to their actions.

³³ Sung-ki Jung, “Jeju to Open Eco-friendly Naval Base in 2014”, *Korea Times*, September 23, 2009.

³⁴ Cheng Chwee Kuik, “The Essence of Hedging: Malaysia and Singapore's Response to a Rising China”, *Contemporary Southeast Asia*, 2008, Vol: 30, No: 2, 159-185.

³⁵ Mingi Hyun, “South Korea’s Blue-water Ambition”, *The Diplomat*, November 18, 2010.

However, its blue-water navy initiative aiming to project power should be considered as an answer to regional security dilemma and China's uncertain future strategic direction.³⁶ This initiative would also foster South Korea's own ability to operate in near seas. Therefore, the possession of an aircraft carrier, essential blue-water ship, should be assessed as a part of South Korea's hedging strategy.

4. Functions of Aircraft Carriers

Aircraft carriers played a considerable role in the Second World War, changing the nature of naval combat. They "supported major landing operations; raided and interdicted warship and shipping movement on the high seas and in the littoral; attacked and destroyed shore installations and facilities; protected merchant shipping against submarine, surface, and air attack; and hunted submarine and surface raiders."³⁷ The 1941 Japanese surprise attack on Pearl Harbor illustrated the importance of the power projection capability provided by aircraft carriers. Since the air superiority became a determining factor during the war, belligerent powers started to create a number of carriers. This extensive usage required the construction of several new light carriers which was smaller but faster, such as *USS Independence*.

The world's naval situation radically changed at the end of the Second World War. Aircraft carrier became the capital ship of the fleet instead of the battleship. Along with the increase in size, the new class aircraft carriers were also equipped with more firepower to reduce their vulnerability to attack by other ships, aircraft, submarines or missiles.

Nonetheless, the high coast to acquire a giant floating airport with its aircrafts and helicopters, complete with anti-aircraft missile batteries, radars, and other defense systems, and operating with its large number of escorts limits the expansion of the aircraft carrier club.

³⁶ Terence Roehrig, "Strengthening the ROK-US Alliance", *The Asan Forum*, June 11, 2015, <http://www.theasanforum.org/option-2-strengthening-the-rok-us-alliance/>.

³⁷ Paul Fontenoy, *Aircraft Carriers: An illustrated History of Their Impact*, ABC-CLIO, California, 2006, p. 111.

Excluding landing helicopter dock or helicopter destroyer, today only a few countries (Brazil, China, France, India, Italy, Russia, Spain, Thailand, the UK, and the US) have aircraft carriers in their navies' inventory. Having 10 Nimitz-class³⁸ aircraft carriers in service, the United States fields the largest modern carrier force in the world. Moreover, three Ford-class³⁹ super carriers are under construction. As for other countries, India possesses two carriers (*INS Viraat*⁴⁰ and *INS Vikramaditya*⁴¹) in service and two new carriers under construction; China has one carrier (*Liaoning*)⁴² in service and one carrier under construction; Italy possesses two carriers (*Giuseppe Garibaldi*⁴³ and *Cavour*⁴⁴) in

³⁸ With over 6,000 personnel (crew and aircrew), the nuclear-powered carrier has a displacement of 102,000 long tons, and an overall length of 332.8 meters. Its name comes from US Pacific Fleet Commander Admiral Chester W. Nimitz. The first of its class, USS Nimitz, was commissioned in 1975 (America's Navy).

³⁹ Gerald R. Ford class supercarriers will replace US Navy's existing Nimitz class carriers. With an overall length of 337 meters and full-load displacements of over 100,000 long tons, these supercarriers will be the largest warships. Carriers of the Ford-class will be built with a higher level of technology: advanced arresting gear, automation, updated missile system, advanced dual-band radar, advanced aircraft launch system, stealth features and ability to carry up to 90 aircrafts. The first of class is scheduled to be delivered in 2016 (America's Navy).

⁴⁰ This British-built ship is the oldest carrier in service in the world. With an overall length of 226.5 meters and full-load displacement of 28,700 tons, this carrier can carry up to 30 aircrafts (Indian Navy).

⁴¹ Entering into service with the Indian navy in 2013, this Kiev-class carrier has a displacement of 45,400 tons and an overall length of 283.5 meters. It can carry 36 aircrafts (Indian Navy).

⁴² This ex-Soviet Navy carrier was sold to China by Ukraine and after being completely rebuilt, it was commissioned into the Chinese Navy in 2012. This Kuznetsov class carrier has a displacement of 54,000 tons and an overall length of 304.5 meters. It can carry 36 fixed wing and rotary wing aircrafts (Global Security).

⁴³ Commissioned in 1985, this carrier has a displacement of 10,000 tons and an overall length of 180 meters. Involved in combat air operations off Somalia, Kosovo, Afghanistan, and Libya, it can carry up to 18 aircrafts (Italian Ministry of Defense).

⁴⁴ With an overall length of 244 meters and full-load displacements of over 27,000 long tons, this carrier was commissioned in 2008. Being able to carry 20 aircrafts, *Cavour* was dispatched to Haiti as part of Italy's operation for Haiti earthquake relief (Italian Ministry of Defense).

Blue-Water Navy Program
as a Part of South Korea's Hedging Strategy

service; Spain (*Juan Carlos*⁴⁵), France (Charles de Gaulle⁴⁶), Russia (*Admiral Kuznetsov*⁴⁷), Brazil (*Sao Paulo*⁴⁸) and Thailand (*HTMS Chakri Naruebet*⁴⁹) each have one carrier in service. The UK Royal Navy's two new carriers (*HMS Queen Elizabeth*⁵⁰ and *HMS Prince of Wales*⁵¹) are expected to enter into service in 2016 and 2018 respectively.

Along with its excessive pricing, carrier is subjected to criticism, because of its vulnerability due to advanced missile technology and ultra stealthy submarines, and its diminishing military effectiveness in today's modern threat environment. Considering these factors, carrier skeptics question the relevance of aircraft carriers in future naval operations.⁵² These disincentives do not, however, seem to discourage countries from developing aircraft carrier programs, as these ships continue to play important roles in navies.

⁴⁵ Launched in 2009, this carrier has a displacement of 26.000 tons and an overall length of 230 meters and can carry 25-30 aircrafts (Spanish Ministry of Defense).

⁴⁶ This nuclear-powered carrier was commissioned in 2001. It has a displacement of 37.000 tons and an overall length of 261.5 meters, and it can carry 28-40 aircrafts. France sent *Charles de Gaulle* to Indian Ocean in support of US-led operation against Taliban and to Arabian Sea due to Indian-Pakistani crisis (*French Ministry of Defense*).

⁴⁷ With full-load displacement of 55.200 tons and an overall length of 305 meters, this Soviet carrier can carry 41-52 aircrafts (Naval Technology).

⁴⁸ Commissioned in 1963 by the French Navy, this carrier was transferred to Brazil in 2000. It has full-load displacement of 32.800 tons and an overall length of 265 meters. It can carry 39 aircrafts (Brazilian Ministry of Defense).

⁴⁹ Constructed by Spanish shipbuilder, it was commissioned in 1997. With full-load displacement of 11.486 tons and an overall length of 182.6 meters, this Soviet carrier can carry up to 15 aircrafts. It has been deployed on several disaster relief operations (Global Security).

⁵⁰ Scheduled to commission in early 2017, it will be the largest warship ever built for the Royal Navy with a displacement of 70.600 tons and an overall length of 280 meters. It can carry up to 40 aircrafts (Royal Navy).

⁵¹ Scheduled to commission in 2020, it has a displacement of 70.600 tons and an overall length of 280 meters. It can carry up to 40 aircrafts like *HMS Queen Elizabeth* (Royal Navy).

⁵² David Isenberg, "The Illusion of Power: Aircraft Carriers and US Military Strategy." *Cato Institute Policy Analysis*, no. 4, 1990.

First of all, it helps to avoid dependency to another country's ground bases or airspace as an aircraft carrier is a miniature airbase on the seas. During Bosnia War in the early 1990s, UK's aircraft carrier helped to maintain the no-fly zone over Bosnia and British aircrafts carried out numerous operations during the war.

In the event of combat, aircraft carrier is useful not only to provide striking power, but also air cover. Italy's *Giuseppe Garibaldi* took part in the 2011 military intervention in Libya with the objective to participate in strike air-ground operations.

An aircraft carrier can carry a huge number of troops during war, military intervention, peacekeeping or humanitarian operation. This capacity reduces the cost of troop transportation and gives ability to move fast.

It can be used to ensure air support to landing operations. For example, France dispatched *Charles de Gaulle* to the Indian Ocean in support of Operation Enduring Freedom against Taliban in 2001.

An aircraft carrier can also support a no-fly zone established in a military context. Washington sent the *USS Enterprise* to support a no-fly zone over Libya during the 2011 Libya intervention.

In combat oriented situations, it can provide a coordinated situational awareness and analysis platform which are critical to preventing errors and being able to adapt to situations in a timely manner.

As it offers a considerable mobility and flexibility, it can help to keep the sea lines of communication secure. This is one of the main reasons why China wants a second aircraft carrier. Since China is very dependent on free passage of its merchant traffic, especially through the Malacca Strait, it is of prime importance for China to protect its sea lines of communication.

Aircraft carrier can effectively contribute to humanitarian operations due to its capacity to deploy several rescue helicopters and it can bring back home hundreds of citizens from a foreign country in case of emergency. The aircraft carrier *USS George Washington* contributed to the relief operation in the typhoon ravaged central Philippines in 2013.

Aircraft carriers also play a threatening role in today's asymmetric warfare, like the gunboat diplomacy of the past. The notion of gunboat diplomacy, coined by James Cable, can be considered a starting point for using naval force as a form of coercive diplomacy.⁵³ Even though gunboat diplomacy was a tool of foreign policy during the Age of Imperialism, using naval forces, and especially aircraft carriers, to achieve foreign policy objectives still remains important. During the Indo-Pakistan Crisis of 1971, the US sent a task force, which included the *USS Enterprise* carrier to the Bay of Bengal to support Pakistan, its ally at the time. The UK sent *HMS Ark Royal* to the Adriatic in 1993/94 to help controlling the no-fly zone during the Bosnian War. These examples point out that states continue to use their carriers as a tool for bargaining, signaling, and coercing in foreign policy.⁵⁴

Because of its capacity to carry a huge number of troops and a considerable amount of fighter aircrafts very close to the shores of an adversary nation, a carrier serves as a potent deterrent. For example, after Iran's threat to close the Strait of Hormuz, US aircraft carrier *Abraham Lincoln* went through the Strait of Hormuz in 2012.

The arrival of an aircraft carrier to a regional port of call brings more diplomatic weight than an attack by a submarine or a destroyer, especially in a time of crisis. Russia sent its carrier on a port visit to Syria in 2013, as a sign of Moscow's long-term commitment to the regime of Assad.

Last, but not least, the powerful imagery and symbolism of carriers makes them potent status symbol.⁵⁵ Even though Thailand's

⁵³ James Cable defines gunboat diplomacy as "the use or threat of limited naval force, otherwise than as an act of war, in order to secure advantage or to avert loss, either in furtherance of an international dispute or else against foreign nationals within the territory or the jurisdiction of their own state" (James Cable, *Gunboat Diplomacy, 1919-1991*, Macmillan, London, 1994, p. 14).

⁵⁴ Robert Mandel, "The Effectiveness of Gunboat Diplomacy", *International Studies Quarterly*, 1986, Vol: 30, No: 1, 59-76, p. 60.

⁵⁵ Tom de Castella, "Does Anybody Still Need Aircraft Carriers?", *BBC News*, May

carrier, *Chakri Naruebet*, is the smallest aircraft carrier of the world, it gives Thai navy the prestige of being the only Southeast Asian navy to have a carrier.

5. From the Dokdo-class LPH to a Light Aircraft Carrier

As East Asia is a predominantly maritime region, any regional competition has inevitably a maritime dimension. This is why strong naval forces became an important part of South Korea's hedging strategy to deal with an uncertain future. Seoul hence began to make efforts to modernize and diversify its naval inventory. The Dokdo-class Landing Platform Helicopter (LPH), the largest and most remarkable ship in the South Korean Navy, was the result of these efforts.

Launched in 2005 and commissioned into the ROKN in 2007, this vessel displaces 14,000 tons empty and 18,000 tons fully loaded. It is capable of carrying up to 700 marines, 10 CH-60 helicopters, 10 armored vehicles, up to 200 vehicles, 15 helicopters, and two Landing Craft Air Cushion (LCAC) hovercrafts.⁵⁶ The flight deck can accommodate five helicopters, the size of Sikorsky S-70 Blackhawk/Seahawk simultaneously. Its well deck, accommodated to Amphibious Assault Vehicles (AAVs) and two LCACs, provides amphibious operation capability. Thanks to its ability to launch troop landings from both sea and air, it can conduct "over the horizon" amphibious operations, whereas there is always a risk of being fired upon by the enemy for a Landing Ship Tank, as it has to approach the coastline for landing. The Dokdo is a multi role vessel which can conduct a wide range of activities, military or nonmilitary, including UN peacekeeping operations and disaster relief. It was part of a task force conducting search and locate operations for the ROKN corvette *Cheonan* which had been sunk by a North Korean torpedo in 2010.

It is however possible to mention that South Korea is not willing to be satisfied with this remarkable ship, since it is already reported

29, 2012.

⁵⁶ "LPX Dokdo (Landing Platform Experimental) AmphibiousShip", Global Security, 2015, www.globalsecurity.org/military/world/rok/lp-x.htm (Access date : 23.04.2016).

that this country considers deploying a light aircraft carrier by 2036 in line with its ambition to build a blue-water navy. According to a Defense News report that cited a South Korean navy source, “There are no fixed requirements at the moment, but the ways of launching light aircraft carriers over the next two decades have been studying.”⁵⁷ Chung Hee Soo of the ruling Saenuri Party stated that “to cope with potential maritime disputes with neighboring countries, we need to secure aircraft carriers as soon as possible.”⁵⁸ Considering South Korea’s regional and global ambitions and the high cost of an aircraft carrier with its aircrafts, it is possible to note that the ROKN would aim to build a 26,000-30,000 tons light aircraft carrier similar to Italian or Spanish aircraft carriers, which can support 20-30 aircrafts rather than a US Nimitz-class supercarrier. AV-8B Harrier V/STOL or F-35B STOVL aircrafts would most likely to be the choice of Seoul; nevertheless, Lockheed S-3 Viking which can be used for anti-submarine warfare, patrol, electronic intelligence, and aerial refueling can be a cheaper option for the ROKN. The KDX-III Aegis destroyers, Inchon-class frigate and Type 214 attack submarines would probably be the other components of the carrier battle group in order to defend the carrier against air and missile attack and against submarines -North Korea’s only offensive capabilities.

Even though aircraft carriers are expensive to build and to maintain, and they are vulnerable to air and missile attack, they still remain essential for oceanic operations, such as sea denial, sea control, flag showing, and power projection. The Dokdo LPH is considerably important naval asset for amphibious operations and humanitarian assistance. Nevertheless, naval maritime reconnaissance and fighter aviation are crucial to develop a blue-water navy and to acquire a strong naval power. Within this context, in military terms, a carrier allows to move tactical aircraft to distant theaters of war and give support, to respond rapidly to changing military situations, to support several missions at once, to serve as a

⁵⁷ Sung-ki Jung, “S. Korea Envisions Light Aircraft Carrier”, *Defense News*, October 26, 2013.

⁵⁸ Sung-ki Jung, “S. Korea Envisions Light Aircraft Carrier”.

mobile sovereign airbase and to remain on assignment for months. Their command, control, communications, and intelligence facilities reinforce carriers' versatility on the sea. One of the major advantages of aircraft carrier is to procure situational awareness over the opponents, taking into account the undeniable importance of having precise and real time knowledge of the locations of the enemy and allied forces.

Since South Korea's prime focus remains North Korea, an aircraft carrier would significantly strengthen deterrence against North Korea, packing serious combat capability. Thus, it may push Pyongyang to reconsider its reckless and aggressive acts, such as the sinking of the *Cheonan* in March 2010 and the bombardment of Yeonpyeong Island in November 2010. Moreover, its mobility and striking power make the carrier an important tool of military coercion against North Korea. It can also be stationed and integrated into the forward area for South Korea's air defense against North Korea's missile threat. In addition to ensure homeland defense, it would also demonstrate a commitment to regional security in line with hedging strategy, since Pyongyang's aggressive acts endanger regional security and stability.

Moreover, giving possibility to alter the aircraft mix aboard the ship, aircraft carrier would provide flexibility to the ROKN. In combat oriented situations, reconnaissance and surveillance capability via manned aircraft or UAVs would come into prominence, while in humanitarian assistance or low intensity operations, helicopters and vertical lift aircrafts would be more needed. It should be remarked that drones, which are low cost, low risk, versatile, and powerful, assume an important role in military and civilian operations. Since the need to find somewhere to launch them from remains, it can be deployed across the world through an aircraft carrier, without requiring foreign airfields to operate.

Furthermore, refueling and rearming from a carrier close to the operating area eliminate the need for expensive tankers and gets more sorties more often from fewer aircrafts.⁵⁹

⁵⁹ "The Strategic Defence and Security Review and the National Security Strategy",

A mobile sovereign airbase would give the South Korean government political and military choices, since positioning and remaining close to areas of interest for long duration missions improve the ability to coerce, deter, and intervene. An aircraft carrier would provide a wide range of option from diplomacy to high intensity warfare. The deployment of carriers with either aircraft or embarked troops gives a government the potential to act without serious risk of escalation, and later withdraw without penalty.⁶⁰ This is particularly important for dealing with North Korea as bilateral relations are quite delicate and can easily be deteriorated.

Besides, as an aircraft carrier can be used for bringing aid, offering relief and escape from disaster sites, and conducting evacuations from unsafe situations, it will indirectly contribute to South Korea's soft power which seems to have gained momentum in recent years. Seoul gives a special importance to project the image of a provider of global security through its contributions to international peace and security via foreign aid, development assistance, disaster relief operations and involvement in UN peacekeeping operations.⁶¹ Aircraft carriers can also supply electricity by its electrical generators and freshwater by water distilleries as a part of disaster relief and humanitarian operations. For example, *USS Carl Vinson* produced 200.000 gallons of freshwater a day after the 2010 Haiti earthquake.⁶²

Furthermore, it would not be wrong to say that the attempts of other regional actors to acquire aircraft carriers push South Korea to follow this trend, not to weaken its hand in territorial disputes with Japan and China.

Additionally, carriers allow keeping the sea lines of communication

UK House of Commons Defence Committee 2011, <http://www.publications.parliament.uk/pa/cm201012/cmselect/cmdfence/761/761vw07.htm> (Access date: 30.04.2016).

⁶⁰ "The Strategic Defence and Security Review and the National Security Strategy".

⁶¹ South Korea is currently a part of eight UN peacekeeping operations: UNMOGIP (India&Pakistan-1949), UNIFIL (Lebanon-1978), MINURSO (West Sahara-1991), UNMIL (Liberia-2003), UNOCI (Cote d'Ivoire-2004), MINUSTAH (Haiti-2004), UNAMID (Darfur-2007), and UNMISS (South Sudan-2011).

⁶² Tim Padgett, "The Haiti Earthquake", *Time*, January 18, 2010.

secure, thanks to their mobility and flexibility and reduce South Korea's overdependence on the US security umbrella. Thus, acquiring a carrier would help the ROK to ensure by its own means the security of the "shipping routes connecting the Strait of Hormuz, Malacca and Singapore straits and Southeast Asian waters which form the most important ocean routes used to import strategic commodities for South Korea."⁶³

Last, but not least, as a potent status of symbol, carrier's visit to different port of call and its participation to multinational task forces would bring a significant diplomatic weight to South Korea and boost its prestige in the international community.

Since aircraft carriers are multi functional and they do not necessarily serve offensive purposes, these naval assets are compatible with South Korea's hedging strategy based on cultivating a middle position between the US and China. Considering China's role for its commercial interests, the management of the North Korea question, and the security of the sea lines of communication, it is of prime importance for South Korea not to draw China's reaction because of its aircraft carrier program, while also "neutralizing its aggressive overtures without directly threatening the country."⁶⁴

With an aircraft carrier in service, the ROKN would play a greater role in US-led coalitions or regional initiatives aiming to restrain China. Diversifying South Korean government's political and military choice as a mobile sovereign airbase, it would maximize Seoul's bargaining position with Beijing. In the worst case scenario, if China becomes more aggressive after it rises, such an asset would improve South Korea's credibility to protect its interests.

Additionally, a carrier would help South Korea to gain

⁶³ Seo-Hang Lee, "SLOC Security in Northeast Asia: Korean Navy's Role." In Dalchoong Kim and Doug-Woon Cho (eds.), *Korean Sea Power and the Pacific Era*, Yonsei University Press, Seoul, 1990, p. 86.

⁶⁴ Antonio Fiori and Andrea Passeri, "Hedging in Search of a New Age of Non-Alignment", p. 11.

advantageous position in territorial disputes, deter North Korean threats, protect its national interests, and increase its credibility as an influential middle power in a distrustful regional neighborhood.

6. Conclusion

The competition between China and the US for regional influence leading to a power transition debate has created uncertainty about the future architecture of the Asia-Pacific. This uncertainty pushed regional middle powers to adopt hedging strategy to diversify strategic options and reduce potential risks, avoiding choosing one side at the expense of other. South Korea is one of the regional countries, which opted to hedge as it needs the US for security and China for economic interests. Considering the unpredictability of China's future strategic direction, as well as the mistrust about the intentions of other regional countries, Seoul has engaged in improving its military capabilities as a tool of indirect balancing, an integral part of hedging. Within this framework, the main attempt of South Korea was to speed up its efforts to fulfill its blue-water navy ambition, including the acquisition of an aircraft carrier, since the security architecture in East Asia is dominated by sea.

As hedging strategy leads to an insurance seeking behavior, blue-water navy program would help to strengthen South Korea's naval capabilities and reinforce military cooperation with the US and neighboring countries, as well as to constrain China and North Korea. Like other countries around China's periphery, South Korea is anxious about an eventual Chinese domination in the region. Nevertheless, as a result of its hedging strategy, Seoul avoids directly targeting China. Therefore, Seoul is more silent about the South China Sea question, compared to other related countries, which have weighed in against China. Opting for an indirect balancing, South Korea accelerates its efforts to improve its naval capabilities that will diversify Seoul's political and military options without threatening China, main trading partner of South Korea and key actor in dealing with North Korea. Besides, taking advantage of the US involvement in East and South China Seas disputes, Seoul can strengthen its hand by reinforcing its navy and consolidating its defense cooperation with the US. A multifunctional aircraft carrier would not only facilitate carrying out oceanic operations,

such as sea denial, sea control, and power projection, but also help South Korea to foster defense diplomacy with the US and neighboring countries.

It should be emphasized that South Korea is hedging heavily when security is concerned, as Seoul's standoff over Air Defense Identification Zone and its decision on the deployment of the Terminal High Altitude Area Defense system demonstrate. Given that the PLA Navy is developing capabilities to control near seas, a more powerful ROKN would assist the US Navy more effectively in implementing A2/AD strategy against China. However, since one of the main aims of Seoul's hedging strategy is to tackle North Korean threat and separate China from North Korea, Seoul is drawn to Beijing for its impact on Pyongyang. This is why it is of the utmost importance for South Korea to avoid choosing a side between two powers and opt for a middle position.

A mobile sovereign airbase provided by an aircraft carrier would give the South Korean government a broad range of political and military choices, improving its ability to coerce, deter, and intervene. Consequently, while contributing South Korea's risk reduction efforts in its interaction with China, it would also reduce overdependence on the US for the protection of the sea lines of communication. A blue-water navy would thus be a considerable investment to pursue hedging strategy in the complex and uncertain security environment of the Asia-Pacific.

92

Security
Strategies
Year: 13
Issue: 25

Özet

Asya-Pasifik bölgesindeki güç dengesinin, son 30 yılda gösterdiği emsalsiz büyüme neticesinde gerek ekonomik, gerek siyasi, gerekse askerî anlamda etkinliğini artıran Çin lehine değişmeye başlaması ve ABD ile Çin arasında süregelen rekabet bölgenin geleceğine ilişkin soru işaretlerini beraberinde getirmektedir. Bu belirsizlik bölgedeki orta ölçekli devletleri, stratejik tercihlerini şekillendirmekte ve riskleri minimize etmek adına “hedging” stratejisi izlemeye sevk etmektedir. Dengeleme, çevreleme, bir gücün peşine takılma (*bandwagoning*), sorumluluk transferi (*buck-passing*) gibi dış politika seçeneklerinden farklı olarak, “hedging”, çeşitli stratejilerin bir arada kullanımını

öngörmektedir. Amaç, rekabet halindeki iki büyük güçten birini diğeri aleyhine seçmekten imtina edip her ikisiyle de çıkarlar çerçevesinde ilişki geliştirmektedir.

Güvenlik sebebiyle ABD ile, ekonomik çıkarlar sebebiyle Çin ile iyi ilişkiler yürütme gereksinimi duyan Güney Kore de “hedging” stratejisine başvuran bölge ülkelerindedir. Çin’in gelecekteki yönelimlerinin belirsizliğini ve diğerk bölge ülkelerinin öngörülemez amaçlarını göz önünde bulunduran Güney Kore, “hedging” kapsamında ekonomik ve ticari ilişkilerine zarar vermeden dolaylı dengelemeyi sağlamak adına askerî gücünü artırma yoluna gitmektedir. Zira Asya-Pasifik bölgesindeki karmaşık güvenlik ortamı bölge ülkelerini başta deniz gücü olmak üzere askerî kabiliyetlerini geliştirmeye itmektedir. Bu durum Seul’u açık deniz donanması hedefini gerçekleştirme ve bir uçak gemisine sahip olma amaçlı çalışmalarına hız vermeye sevk etmiştir. Bölgedeki güvenlik ortamı denizlerin kontrolünde bağımsız düşünölemeyeceğinden açık deniz donanması programı Güney Kore’nin “hedging” stratejisinin önemli bir parçası haline gelmektedir. Zira, ABD ile Çin arasındaki rekabetin deniz boyutu, Çin’in denizlerde artan varlığı, süregelen deniz yetki alanı ve ada tartışmaları ve Kuzey Kore unsuru, Güney Kore açısından deniz gücünün ehemmiyetini artırmaktadır.

İki güçlü aktör arasındaki rekabette orta yolcu bir yaklaşım olarak ifade edilebilecek “hedging” stratejisinin yürütülmesinde güçlü bir donanma; riskleri minimize etme, hareket serbestisi sağlama ve diğerk aktörlerin tercihlerini şekillendirme bağlamında ciddi bir artıdır. Hem doğrudan Çin’i hedef almadığından bu ülkenin tepkisini çekmemekte, hem ABD ve diğerk bölge ülkeleriyle askerî iş birliğinin geliştirilmesine olanak vermekte, hem de dolaylı dengeleme imkânı sağlamaktadır. Diğerk bölge ülkeleri gibi, Çin’in bölgede artan varlığından, bilhassa gelecekte bölgede hegemon güç olmasından endişe etmekle birlikte, Güney Kore, Çin’i karşısına almaktan kaçınmaktadır. Güney Çin Denizi meselesinde bölge ülkeleri Çin’e karşı tavır alırken Güney Kore’nin temkinli davrandığı görölmektedir. “Hedging” stratejisi çerçevesinde açıklanabilecek bu hareket tarzı, Seul’un bir numaralı ticaret ortağı ve Kuzey Kore meselesinin çözümünde temel aktör olan Çin’in tepkisini çekmeme amacını ortaya koymaktadır. Bunun yerine, “hedging”

kapsamında, Güney Kore, Çin'i dolaylı dengeleme yoluna gitmekte ve elindeki siyasi ve askerî seçenekleri artırma adına deniz gücünü geliştirmektedir. Zira bu sayede hem Güney ve Doğu Çin Denizi meselelerinde daha aktif bir rol oynamaya başlamış olan ABD ile askerî iş birliğini artırabilecek, hem bölge ülkeleriyle savunma diplomasisi kapsamında ilişkilerini geliştirebilecek, hem de Çin'in bölgedeki gücünü dengelemek adına uygulanacak girişimi engelleme ve bölgeye hapsedme stratejisine daha etkili destek verebilecektir.

Öte yandan zorlayıcılık, caydırıcılık ve müdahale yeteneğini artıracak olan açık deniz donanması, Güney Kore'nin deniz ticaret yollarının korunması gibi çıkarları hususunda ABD'ye olan aşırı bağımlılığını da azaltacaktır. Dolayısıyla, Asya Pasifik'teki mevcut güvensizlik ortamı ve belirsiz stratejik yönelimler göz önüne alındığında, daha gelişmiş ve güçlü bir deniz gücü Güney Kore'nin "hedging" stratejisini destekler mahiyettedir.

Bibliography

Books and Book Chapters

- CABLE, James, *Gunboat Diplomacy, 1919-1999*, Macmillan, London, 1994.
- FONTENOY, Paul, *Aircraft Carriers: An Illustrated History of Their Impact*, ABC-CLIO, California, 2006.
- GILPIN, Robert, *War and Change in World Politics*, Cambridge University Press, Cambridge, 1981.
- JACKSON, Van, "The Rise and Persistence of Strategic Hedging across Asia: A system-level analysis." In Ashley Tellis, Abraham Denmark and Greg Chaffin (eds.), *US Alliances and Partnerships*, NBR, Washington, 2014.
- LEE, Seo-Hang, "SLOC Security in Northeast Asia: Korean Navy's Role" In Dalchoong Kim and Doug-Woon Cho (eds.), *Korean Sea Power and the Pacific Era*, Yonsei University Press, Seoul, 1990.
- ORGANSKI, Abramo F. K, *World Politics*, Alfred A. Knopf, New York, 1969.

TILL, Geoffrey, *Asia's Naval Expansion: An Arms Race in the Making?*, Routledge, London, 2012.

Articles and Papers

CASTELLA, Tom de, "Does Anybody Still Need Aircraft Carriers?", *BBC News*, May 29, 2012.

COLLIN, Koh Swee Lean, "North Korea's Asymmetric Submarine Doctrine", *The Diplomat*, July 23, 2014.

FIORI Antonio and PASSERI Andrea, "Hedging in Search of a New Age of Non-Alignment: Myanmar between China and the US." SISP Conference, Firenze, 12-14 September 2013.

GADY, Franz-Stephan, "Japan's New Helicopter Carrier: Bad News for Chinese Subs?", *The Diplomat*, March 28, 2015.

House of Commons Defense Committee, "The Strategic Defense and Security Review and the National Security Strategy." Sixth Report of Session 2010-12, vol. II, August 2012.

ISENBERG, David, "The Illusion of Power: Aircraft Carriers and US Military Strategy", *Cato Institute Policy Analysis*, no. 4, 1990.

JUNG, Sung-ki, "Jeju to Open Eco-friendly Naval Base in 2014", *Korea Times*, September 23, 2009.

JUNG, Sung-ki, "S. Korea Envisions Light Aircraft Carrier", *Defense News*, October 26, 2013.

MANDEL, Robert, "The Effectiveness of Gunboat Diplomacy", *International Studies Quarterly*, 1986, vol. 30, no. 1.

MANNING, Robert and PRZYSTUP, James, "Asia's Transition Diplomacy: Hedging against Future shock", *Survival-Global Politics and Strategy*, 1999, vol.41, no.3.

MCDEVITT, Michael, "Northeast Asia Security Environment: Moving toward a New Reality", CSIS Report, 2005.

MING, Liu, "Northeast Asia Order after WWII: Continuity, Compliance, Power-Transition and Challenges", *The Korean Journal of Defense Analysis*, 2015, vol. 27, no. 2.

MIZOKAMI, Kyle, "Two Koreas, Three Navies", *USNI News*, May 8, 2014.

PADGETT, Tim, "The Haiti Earthquake", *Time*, January 18, 2010.

PEHRSON, Christopher J., “String of Pearls: Meeting the Challenge of China’s Rising Power Across the Asian Littoral”, Strategic Studies Institute, July 2006.

“Asia”, *The Military Balance*, 2015.

TIEZZI, Shanon, “Chinese Admirals spill the beans on new aircraft carrier”, *The Diplomat*, March 12, 2015.

WEITZ, Richard, “Meeting the China Challenges: Some Insights from Scenario-Based Planning”, *The Journal of Strategic Studies*, 2001, vol. 24, no. 3.

YEO, Mike, “Aircraft carriers or not? Flattops in the Pacific”, *The Diplomat*, September 8, 2013.

Internet

America's Navy, “Aircraft Carriers”, www.navy.mil/navydata/fact_display.asp?cid=4200&tid=200&ct=4 (Access date : 20.04.2016).

French Ministry of Defense, “Charles de Gaulle”, www.defense.gouv.fr/marine/decouverte/equipements-moyens-materiel-militaire/batiments-de-combat/porte-avions/charles-de-gaulle-r-91 (Access date : 20.04.2016).

Global Security, “LPX Dokdo (Landing Platform Experimental) Amphibious Ship.” www.globalsecurity.org/military/world/rok/lp-x.htm (Access date : 23.04.2016).

Global Security, “Liaoning-Specifications” www.globalsecurity.org/military/world/china/liaoning-specs.htm (Access date: 23.04.2016).

GOH, Evelyn, “Understanding Hedging in Asia-Pacific Security.”, Japanese Institute of Global Communication, 2006, www.glocom.org/debates/20060901_goh_understand/index.html (Access date: 20.04.2016).

Indian Navy, “Aircraft Carriers”, 2015, www.indiannavy.nic.in/naval-fleet/viraat (Access date: 25.04.2016).

Italian Ministry of Defense, “Garibaldi”, www.marina.difesa.it/EN/thefleet/ships/Pagine/garibaldi.aspx (Access date: 25.04.2016).

Japan Ministry of Defense, “National Defense Program Guidelines for FY 2014 and Beyond.” December 17, 2013, http://www.mod.go.jp/j/approach/agenda/guideline/2014/pdf/20131217_e2.pdf (Access date: 28.04.2016).

Naval Technology, “Kuznetsov Class Aircraft Carrier”, www.naval-technology.com/projects/kuznetsov/ (Access date: 28.04.2016).

Blue-Water Navy Program
as a Part of South Korea's Hedging Strategy

O'NEIL, Andrew, "Middle Power Hedges against China." *Real Clear Defense*, December 4, 2015, <http://www.lowyinterpreter.org/post/2015/12/04/Middle-powers-hedge-against-China.aspx> (Access date: 28.04.2016).

Office of the Secretary of Defense, "Military and Security Developments Involving the People's Republic of China 2014", Annual Report to Congress, 2014, http://www.defense.gov/Portals/1/Documents/pubs/2014_DoD_China_Report.pdf (Access date: 28.04.2016).

Royal Navy, "Aircraft Carriers" www.royalnavy.mod.uk/our-organisation/the-fighting-arms/surface-fleet/aircraft-carriers (Access date: 28.04.2016).

Spanish Ministry of Defense. "LHD Juan Carlos I", www.armada.mde.es/ArmadaPortal/page/Portal/ArmadaEspa%F1a/buques_superficie/prefLang_en/02_lhd-juan-carlos-i (Access date: 28.04.2016).

STAINBURN, Samantha, "North Korea Admits that One of Its Navy Ship Has Sunk, Killing Sailors." *Global Post*, November 4, 2013, <http://www.globalpost.com/dispatch/news/regions/asia-pacific/north-korea/131104/north-korea-admits-one-its-navy-ships-has-sunk> (Access date: 30.04.2016).

The Diplomat, "Why Aircraft Carriers Sail On", September 18, 2012, <http://thediplomat.com/2012/09/why-aircraft-carriers-sail-on/> (Access date: 30.04.2016).

UK House of Commons Defence Committee, "The Strategic Defence and Security Review and the National Security Strategy", 2011, <http://www.publications.parliament.uk/pa/cm201012/cmselect/cmdfence/761/761vw07.htm> (Access date: 30.04.2016).

US Department of Defense, "Quadrennial Defense Review Report", February 2010, http://www.defense.gov/Portals/1/features/defense%20Reviews/QDR/QDR_as_of_29JAN10_1600.pdf (Access date: 30.04.2016).

USNI News, "Documents: China's Military Strategy", May 26, 2015, <https://news.usni.org/2015/05/26/document-chinas-military-strategy> (Access date: 30.04.2016).

Değişen Güvenlik Anlayışının Uluslararası Örgüt Örnekleri Üzerinden Analiz Edilmesi

Analyzing Changing Security Concept
through Samples of International Organizations

Özlem ÖZKÖSEDAĞ İÇİN*

Öz

Soğuk Savaş yılları boyunca ve sonrasında koşullarda, sistemde ve algılamalarda beliren değişiklikler, güvenlik anlayışının farklılaşmasına neden olmuştur. Güvenlik anlayışında meydana gelen değişim, uluslararası örgütlerin yapısal yenilenmeye gitmelerine, güvenlik strateji belgelerini yeni koşullara uygun olacak şekilde düzenlemelerine yol açmıştır. Uluslararası örgütlerdeki yenilenme, teoride ve pratikte kendini gösteren güvenlik alanındaki zihniyet farklılaşmasının somut delillerindedir. Çalışmada, ilk olarak güvenlik kavramının ifade ettikleri incelenecek, ardından geleneksel ve yeni güvenlik anlayışı arasındaki farklılıklar Soğuk Savaş dönemi ve sonrasında koşulları göz önünde bulundurularak açıklanacaktır. Güvenlik anlayışının geçirdiği değişim, NATO ve BM örnekleri üzerinden somutlaştırılarak analiz edilecektir. Bu bağlamda çalışmanın amacı, geleneksel güvenlik yaklaşımını benimseyenlerin iddia ettiklerinin aksine güvenlik anlayışının geri dönüş olmayacak şekilde değiştiğini göstermek ve bu değişimin sadece düşünce dünyasında varlık göstermediğini, uygulama itibari ile de sonuç doğurduğunu vurgulamaktır.

Anahtar Kelimeler: Güvenlik, Yeni Güvenlik Anlayışı, Uluslararası Örgütler, NATO, BM.

* Uludağ Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Uluslararası İlişkiler Bölümü
Doktora Öğrencisi, e-posta: ozlemozkosedag@hotmail.com.

Abstract

The resulting changes in the system, in the conditions and in the perception during and after the Cold War years, have caused the differentiation of the security concept. Changes occurring in the security concept have led to the structural revision of international organizations and the regulation of security strategy documents in accordance with the new condition. Revision in international organizations is one of the tangible proofs which manifests itself differentiation mentality on theory and practice in the field of security. With this study, the expression of the concept of security will be primarily examined, and then the differences between the traditional and the new security concept will be described in consideration of Cold War era and post-conditions. The transformation of the security concept will be analyzed by solidifying over the examples of NATO and the UN. In this context, the purpose of the study is, to show that security concept has changed and there is no going back unlike it was claimed by the adopters of the traditional security approach. This transformation shows itself not only in the world of ideas, but it also generates results in practice.

Key Words: Security, New Security Concept, International Organization, NATO, UN.

100

Security
Strategies

Year: 13

Issue: 25

1. Giriş

Güvenlik, realist kuramcılar tarafından varlık sorunuyla ilintili bir kavram olarak değerlendirilmektedir. Uluslararası ilişkiler disiplini çerçevesinde, değişen koşullara bağlı olarak uluslararası örgütler ve hatta bireyler, devletlerin yanı sıra sistemin yeni aktörleri arasında sayılmıştır. Dolayısıyla bütün aktörlerin varlığının bekası güvenliğin kapsamı içine girmiştir. Böylece, güvenliğin kapsamı genişlemiş ve Soğuk Savaş sonrası koşullar dikkate alınarak yeni güvenlik anlayışları gündeme getirilmiştir.

Yeni güvenlik anlayışı, var olan güvenlik durumuna ilişkin daha kabul edilebilir açıklamalar yapan, teorik altyapısı farklı disiplinlerden gelen akademisyenler tarafından inşa edilmiş yeni perspektifleri anlatabilmek için kullanılır. Aynı zamanda, güvenliğin farklı boyutları olduğunu belirtir ve güvenlik söz konusu olduğunda bireyi merkeze

yerleştirir. Bu kapsamda yeni güvenlik anlayışının ürünü olan insan güvenliği anlayışı, güvenlik alanında, devletlerin tartışmasız üstünlüklerinin ve devletin ulusal güvenliğinin bireylerin güvenliğinden önce geldiği ön kabulünün sorgulanmaya başlandığını gösterir.

Yeni güvenlik anlayışı çerçevesinde, devletler, otonom hareket edebilen bağımsız aktörler olmaktan ziyade, kendisiyle birlikte diğer sistem aktörlerinin ve çevrenin güvenliğini düşünerek politika belirlemesi gereken aktörler olarak kabul edilirler. Soğuk Savaş sonrası dönemde devletlerin hareket alanı yeni aktörler ve değişen sistem koşulları tarafından daraltılmıştır.

Yeni dönemin aktörleri arasında zikredilen uluslararası örgütlenmeler, küreselleşme ve farklı alanlarda yaşanan karşılıklı bağımlılık ilişkileri göz önünde bulundurulduğunda sistemdeki etkililik oranlarını yükseltmiştir. Aldıkları kararlarla, güvenlik anlayışının değiştiğini kanıtlayan uygulamalara imza atmaktadırlar. Çalışmada geçirdiği değişim inceleme altına alınan örgütler Kuzey Atlantik Antlaşması Örgütü (NATO) ve Birleşmiş Milletler'dir (BM). Bilindiği gibi NATO, İkinci Dünya Savaşı'nın ardından Batı Bloğu'nun ortak savunma şemsiyesi olarak kurgulanmış ve günün güvenlik anlayışına uygun olarak ulus devletlerin askerî güvenliğinin sağlanması amacıyla hizmet etmiştir. Sovyet Bloğu'nun muhtemel saldırılarının caydırılmasında vazife üstlenen NATO, örgüt üyesi devletlerin sınırlarının korunmasını amaçlamıştır. BM, NATO ile karşılaştırıldığında farklı amaçlara hizmet etmek için kurulmuş olmasına ve daha geniş bir değerler sistemini karşılamasına rağmen, Soğuk Savaş son bulana dek özellikle ilgilendiği alan, devletler ve onların öncelikli sorunları olmuştur. Güvenlik anlayışının çerçevesini ise 1990'lı yıllarda uluslararası sistemde köklü değişimler yaşanmaya başlanınca genişletmiştir. Geleneksel güvenlik anlayışının egemen olduğu dönemde kurulan ve mevcut anlayışa uygun olarak tasarlanan bu iki örgüt, yeni dönemin koşullarında yaşanan değişime ayak uydurarak kendini yenilemiştir. Kendilerinde gerekli değişiklikleri yapmış olmaları, bu dönüşüm sayesinde sistem dışına atılmadan sistem içinde yerlerini muhafaza etmiş olmaları, bahsi geçen örgütlerin çalışmaya dâhil edilmelerine neden olmuştur.

NATO, Soğuk Savaş sonrası yeni güvenlik anlayışına uyum

sağlayarak Yeni Strateji Konseptleri belirlemiş, kurumsal yapısında değişikliğe gitmiştir. Güvenliği tehdit eden asimetrik tehditlerin var olduğunu ve bu tehditlerle mücadele edebilmek için devletler ve örgütlenmelerle gerçekleştirilecek iş birliklerinin gerekli olduğunu belirtmiştir. Çünkü tehditler sınır aşan niteliktedir, devletler ve örgütler tek başlarına yeni tehditlere mücadele edemeyeceklerdir. Yine NATO Strateji Konseptleri incelendiğinde güvenliğin farklı alanlarına vurgu yapıldığı görülmektedir. BM ise insan güvenliği anlayışının önemi üzerinde durmuş, güvenliğin farklı alanlarda tehdit edildiğini belirtmiştir. Soğuk Savaş sonrası dönemde BM düzenlemelerinde, ortaya çıkan yeni tehditlerin öncelikle bireylerin güvenliğini tehdit ettiği bildirilirken, çevresel ve ekonomik sorunların artan önemine vurgu yapılmıştır. BM yeni ajanslar kurarak ve programlar oluşturarak kurumsal yapısını yeni dönem güvenlik sorunları ile başa çıkabilmek için yenilemiştir.

Çalışmada öncelikle güvenlik kavramının anlamı üzerinde durulacak, ardından Soğuk Savaş sonrası yaşanan değişim ve koşullar göz önünde bulundurularak yeni güvenlik anlayışı açıklanacaktır. Son olarak NATO ve BM'nin geçirdiği değişim anlatılarak güvenlik anlayışındaki zihniyet farklılaşmasının izleri takip edilecektir.

2. Güvenliğin Anlamı, Soğuk Savaş Yılları ve Sonrasında Koşullarda Yaşanan Değişim ile Güvenlik Anlayışları

Varlık sorunu çerçevesinde değerlendirildiğinde insanlık tarihi kadar derin kökleri olan güvenlik, risk ve tehdit kavramlarıyla yakından ilgilidir.¹ Uluslararası ilişkiler kapsamında güvenlik ve politika arasındaki bağ İkinci Dünya Savaşı sonrasında kurulmuştur. Amerika Birleşik Devletleri (ABD) tarafından 1947'de düzenlenen Ulusal Güvenlik Şurası/Konseyi sonunda, güvenliğin de bir ulusal politika alanı olduğu tespit edilirken, diğer ulus devletler de bu tespite katılmıştır.²

¹ Fikret Birdişi, *Soğuk Savaş Sonrası Dönemde Güvenlik Alanında Yaşanan Son Gelişmeler İle Birlikte Teori ve Pratikte Uluslararası Güvenlik. Kavram, Teori, Uygulama*, Seçkin, Ankara Ocak 2014, s. 13.

² Bertel Heurlin and Kristian Kristensen, "International Security", *International*

Güvenliğin ortak tanımının yapılması mümkün olmamıştır. Güvenlik, genel olarak tehdit ve tehlikeden uzak olma hali olarak açıklanırken; Wolfers'ın tanımlamasında tehdidin kazanılmış değerlere yönelik olması ayrıca vurgulanmıştır. Başka bir deyişle, değerlere yönelmiş bir tehdidin varlığı durumunda da “mutlak güvensizlik” yaşanacaktır.³ Devletler için, elde ettikleri ve elinde bulundurdukları her türlü somut ve soyut değere yönelik tehdidin olmaması önemlidir. Ancak bu durumda devletler kendilerini güvende hissedecektir.⁴ Ullman'a göre ise, güvenlik, uğruna başka şeylerden vazgeçmeyi gerekli kılan bir olguyken, değeri kaybedilince veya tehdit edilince anlaşılmalıdır.⁵ Aktöre ve konuya göre güvenliğin tanımı ve çerçevesi değişmektedir. Baldwin, “Kim için güvenlik?” ve “Hangi değerler için?” soruları sorularak güvenliğin daha rahat tanımlanabileceğini vurgular. Baldwin'e göre, “Ne kadar güvenlik?”, “Hangi tehditlere karşı?”, “Hangi araçlarla?”, “Ne pahasına ve hangi zaman dilimi içerisinde?” gibi sorular güvenliğin tanımlamaları yapılırken çerçeveyi netleştirmek için kullanılmalıdır.⁶

Güvenlik, uluslararası ilişkiler kapsamında yapılan çalışmalarda dönemlere ayrılarak ve bu dönemlerin koşulları göz önünde bulundurularak anlaşılmış ve kategorize edilmiştir. Soğuk Savaş döneminin görece istikrarlı yapısı, ulus devletlerin güvenliği anlayışı olarak açıklanabilecek geleneksel güvenlik anlayışının olgunlaşmasına neden olurken nükleer yarışta dengeye gelmesi, silahlanmanın ürkütücü boyutlara ulaşması, fıkırsel anlamda daha liberal söylemlerin güç kazanmaya başlaması neticesinde mevcut durumun sürdürülebilir olmadığı ifade edilmeye başlanmıştır. Soğuk Savaş yıllarındaki güvenlik anlayışını şekillendiren tehdit algılaması neticesinde oluşan bloklu yapının son bulması,

Relations, Vol. 2, p. 4.

³ Arnold Wolfers, “National Security: As an Ambiguous Symbol”, *Political Science Quarterly*, Vol. 67, No. 4, December 1952, pp. 484-485.

⁴ Wolfers, a.g.m, p. 484.

⁵ Richard H. Ullman, “Redefining Security”, *International Security*, Vol. 8, No. 1, Summer, 1983, p. 133.

⁶ David A. Baldwin, “The Concept of Security”, *Review of International Studies*, 1997, pp. 13-16.

kutupların çekim etkisinin bitmesiyle güvenliğin alanı genişlemiş; güvenlik, farklı boyutlarıyla ele alınmaya başlanmıştır. Bu değişimin gerçekleşmesini sağlayan ve çeşitli boyutlarda cereyan eden farklılaşma öncelikle sistem üzerinde kendini göstermiştir.

Soğuk Savaşın 1990'da son bulması ve iki bloklu yapının nihayete ermesiyle, ABD dünya liderliği iddiasında bulunmuş,⁷ sistem şekil değiştirmiş, örümcek ağına benzeyen bir şekle bürünmüştür. Yeni dönemde, Burton ve Haas'ın çalışmalarında uluslararası örgütler, karar vericiler ve liderler sisteme dâhil olan aktörler olarak tanımlanmıştır.⁸ Küreselleşme ulaşım ve iletişim imkânlarını artırmış; ulusal ve uluslararası kamuoyları etkili aktörler olarak sisteme eklenmiştir. Küreselleşme sayesinde iç-dış ayrımı muğlâklaşmış, böylece karar vericiler kararlarını verirken daha fazla etkeni hesap etmek durumunda kalmıştır. Küresel ekonomik bağlantıların kurulması karşılıklı bağımlılık ilişkisinin gerçekleşmesine neden olmuştur. Held'e göre, küreselleşme sonucunda tüm bu yaşananlar, ulus-devlet mantığına dayalı yapıyı sorunlu hâle getirmiştir.⁹ Burton'a göre, yeni dönemde egemen devletlerarası ilişkiler, var olan çok boyut ve taraflı ilişkileri açıklamak konusunda yetersiz kalmıştır.¹⁰ 1990 sonrasında, sistemin yeni oyuncularını olan sivil toplum kuruluşları, hükümet dışı kuruluşlar, ulus-ötesi oluşumlar, ulus devlet dünyasına ait güvenlik meselelerinde yeri geldiğinde birey haklarının koruyuculuğunu yapmaktadır.¹¹ Yeni dönem,

⁷ Zbigniew Brezezinski, *Büyük Satranç Tahtası, Amerika'nın Küresel Üstünlüğü ve Bunun Jeostratejik Gereklilikleri*, çev. Yelda Türedi, İnkılâp Kitapevi, İstanbul, 2005, ss. 41-43.

⁸ Tayyar Arı, *Uluslararası İlişkiler Teorileri. Çatışma. Hegemonya, İşbirliği*, Alfa, Bursa, 2002, ss. 297-300.

⁹ David Held, *Democracy and the Global Order From the Modern State to Cosmopolitan Governance*, Polity Press, 1995, pp. 89-98.

¹⁰ John W. Burton, "International Relations or World Society", Paul R. Viotti and Mark V. Kauppi (ed.), *Theory: Realism, Pluralism, Globalism*, 2. ed., Macmillan Publishing Co., pp. 375-377.

¹¹ İbrahim S. Canbolat, *Uluslararası İlişkilerde Türkiye Savaş ve Barış Arasında Dünya*, 4.Baskı, Aktüel, Kasım 2012, ss. 185-187.

yeni güvenlik tehditlerini beraberinde getirmiştir. Mikro milliyetçilik temelli etnik grup çatışmaları, salgın hastalıklar, suç örgütleri, AIDS, terör, gıdaların yapısında meydana gelen bozulmalar, kıtlık, iklim değişiklikleri, ekonomik kriz ve başarısızlıklar, göçmen ve göç sorunu, temel kaynakların kirlenmesi ve çevre sorunları, başarısız devlet yönetimleri yeni dönemde karşılaşılan tehditlerden sadece bazılarıdır. Bu tehditlerin kurbanları bireyler, toplumlar, küresel anlamda bütün varlıklar olmaktadır. Yeni tehditler dünya ve üzerindeki yaşamı fiziken yok oluşa götürebilecek kadar tehlikeli sonuçların doğmasına neden olabilecek boyuttadır.¹² Tehditler o kadar artmıştır ki, alınan önlemlere rağmen güvenliğin tam olarak sağlanması devletler ve bireyler için ulaşılabilir bir hedef olmaktan uzaktır.¹³ Üstelik bu tehditler 11 Eylül terör saldırılarının gösterdiği gibi öngörülememektedir, bu da saldırının neden olacağı yıkıma dair duyulan korkuyu artırmaktadır.

Soğuk Savaş sonrasında insanlara ve ulus devletlere yönelmiş tehditlerin birçoğu artık başka devletlerin ordularından gelmemektedir. Herhangi bir devlet orijinli olmayan tehditler ve daha ciddi bir devletin kendi içinde vatandaşlarına uyguladığı şiddet Soğuk Savaş sonrasında yaşanan çatışmaların esas sebebi olarak görülmektedir.¹⁴ İnsan ölümlerine neden olan çatışmaların büyük çoğunluğu etnik temelli iç savaşlar ve terör eylemleri sonunda gerçekleşmiştir. Bu dönemde devletlerarası çatışmaların yaşanan bütün çatışmalar içindeki payı %10 olarak tespit edilmektedir. Devletlerin güven içinde olması, her zaman vatandaşlarının da güven içinde yaşıyor olması anlamına gelmemektedir.¹⁵ Ulus devletlerin rejimlerine yönelik tehditlerin pek çoğu yine iç tehdit mahiyetinde zuhur etmektedir. Hükümetler kendi ordularının

¹² Heurlin and Kristensen, a.g.m., p. 3.

¹³ Evren Balta Paker, *Küresel Güvenlik Kompleksi. Uluslararası Siyaset ve Güvenlik*, Birinci Baskı, İletişim, 2012, İstanbul, ss. 121-129.

¹⁴ Benjamin Miller, "The Concept of Security: Should It Be Redefined?", *Journal of Strategic Studies*, Vol. 24, Issue 2, 2001, p. 19.

¹⁵ *Human Security Report 2005*, daha fazla bilgi için bkz. <http://www.hsrgroup.org/human-security-reports/2005/text.aspx>, Erişim Tarihi: 02.01.2015.

müdahaleleriyle görevden uzaklaşmak zorunda kalmaktadır. İnsan hakları ihlalleri, etnik ve dini temelli çatışmalar, ekonomik başarısızlıklar gibi sorunlar devletlerin içyapılarında tehlikeli istikrarsızlık dönemlerinin yaşanmasına neden olmaktadır. İç çatışmalar, kitlesel göç hareketlerini tetiklemekte; neticede devletlerarası çatışmalar yaşanabilmektedir.¹⁶

Tüm bu değişiklikler güvenlik anlayışını değiştirirken, yapılan güvenlik çalışmalarının içeriğini de belirlemektedir. Güvenlik konulu çalışmalar içerikleri itibariyle geleneksel olanlar ve yenilikçi anlayışla yapılmış olanlar olarak temelde ikiye ayrılabilir. Bu ayrımı yapabilmek, çalışmalara yön veren teorik açıklama zeminlerinin katkısıyla mümkün olmaktadır. Klasik realist ve neo-realist yaklaşımların savunuları geleneksel anlayışı açıklamak için kullanılırken; eleştirel güvenlik yaklaşımı, feminist güvenlik çalışmaları, insan güvenliği anlayışı yeni yaklaşımlar konusunda çalışma yapılırken dayanak noktası olmaktadır. Çalışmanın bu kısmında geleneksel ve yeni güvenlik anlayışları, çeşitli uluslararası ilişkiler teorilerinin açıklayıcı güçlerinden de faydalanılarak incelenecektir.

2.1. Geleneksel Güvenlik Anlayışı

Geleneksel güvenlik anlayışının temelleri modern ulus devletler ortaya çıkmadan önce atılmış; 17'nci yüzyıl hanedan ulus devletlerinden itibaren var olan iç güvenlik-dış güvenlik ayrımı neticesinde şekillenmiştir.¹⁷ Geleneksel güvenlik anlayışı temelde devletlerin dış güvenliği üzerine eğilir. Amaç, devletlerin sınırlarının güvenliğinin tesis edilmesi ve varlığının devam ettirilmesinin sağlanmasıdır. Bu bağlamda, geleneksel yaklaşımlar, daha çok güvenliğin askerî ve siyasi boyutuyla ilgilenmektedir. Ulus devletin esas gündemi ulusal güvenliktir. Devletin bekası, vatandaşlarının da varlıklarını devam ettirmesi anlamına gelecektir. Geleneksel güvenlik anlayışının realist retoriğinde güvenliği

¹⁶ Ken Booth, "Security and Emancipation", *Review of International Studies*, Vol. 17, No. 4, Oct. 1991, pp. 313-326, p. 318.

¹⁷ Hans Günter Brauch, "Güvenliğin Yeniden Kavramsallaştırılması: Barış, Güvenlik, Kalkınma ve Çevre Kavramsal Dörtlüsü", *Uluslararası İlişkiler*, Cilt 5, Sayı 18, Yaz 2008, s. 3.

sağlayan devlet olmadan vatandaşların yaşamlarının zorlaşacağı inancı vardır.¹⁸ Bu nedenle, devlet güvenlik halinin inşasından sorumlu tutulmuştur.

Geleneksel güvenlik anlayışı çerçevesinde yapılan ilk güvenlik çalışmaları realist perspektifle oluşturulmuştur. Realizmin kuram olarak güvenlik alanına hâkim olması ise İkinci Dünya Savaşı sonrasında başlayan Soğuk Savaş yıllarında gerçekleşmiştir. Yapılan çalışmaların mahiyetlerine bakılınca bu tespit yapılmaktadır.¹⁹ Bu dönemde yapılan çalışmalar, ulus devletin askerî güvenliği üzerine odaklanmıştır. Güç ve egemenlik alanının dokunulmazlığı ve ulusal sınırların dokunulmazlığı, güvenlik çalışmalarının temel konuları olmuştur. Soğuk Savaş boyunca ulusal ve uluslararası güvenlik, Sovyet Sosyalist Cumhuriyetler Birliği (SSCB) ve ABD rekabeti çerçevesinde ele alınmıştır. İki kutuplu dünya sistemi, güvenlik çalışmalarının içeriğini de belirlemiştir. Kutuplaşmanın etkisiyle tüm dünyadaki güvenlik çalışmaları ideolojik, ekonomik ve askerî rekabetin gölgesinde yapılmıştır.²⁰ Geleneksel güvenlik anlayışında devletler en etkili aktör olarak kabul edildiğinden, devletlerin iç işlerine müdahale etmeme bir prensip haline getirilmiştir. İkinci Dünya Savaşı sonrasında kurulan BM'nin müktesebatında da bu anlayış yer bulmuştur.²¹

Çalışmada geleneksel güvenlik anlayışı realist teorinin açıklamalarıyla ortaya konulurken, belirtilmelidir ki realist teori kendi içinde farklı anlayışları barındırmaktadır. Realist teori, klasik realizm, neo-realizm/yapısal realizm ve neo-klasik realizm olarak ayrıştırılabilecekken, her birinin vardığı sonuçlar ve nedenleri farklı olsa

¹⁸ Mustafa Aydın, "Uluslararası İlişkilerin "Gerçekçi" Teorisi: Kökeni, Kapsamı, Kritiği", *Uluslararası İlişkiler*, Cilt 1, Sayı 1, Bahar, 2004, s. 42.

¹⁹ Ken Booth, "Security and Self: Reflections of a Fallen Realist", Keith Krause and Micheal C. Williams (ed.), *Critical Security Studies. Concepts and Cases*, UCL Press, UK, 1997, ss. 94-95.

²⁰ David Mutimer, "Reimagining Security: The Metaphors of Proliferation", Keith Karuse and Michael C. Williams (ed.), *Critical Security Studies: Concepts and Cases*, UCL Press, UK, 1997, p. 187.

²¹ H. Tarık Oğuzlu, "Dünya Düzenleri ve Güvenlik: Ulus-Devlet Güvenlik Anlayışı Açılıyor mu?", *Güvenlik Stratejileri Dergisi*, Sayı 06, 2007, s. 7.

dahi, güvenlik üzerine düşünceleri incelendiğinde, aktör olarak devleti ele almaları, güvenliği en önemli politika alanlarından biri olarak tanımlamaları ve öncelikli olarak ulus devletlerin güvenliğine odaklanmaları itibariyle bir uyum sergilemektedirler. Bu nedenle, açıklamalar yapılırken farklı bakış açılarına has değerlendirmelerde, akımın hangi kolundan bahsedildiği açıkça belirtilecektir. Ortak noktalarda ise realist yaklaşım tanımlaması tercih edilecektir. Bu üç temel realist anlayış arasındaki farklardan biri, güvenliğin nasıl sağlanacağıyla ilgilidir. Güvenliği ve uluslararası ilişkileri belirleyen etken klasik realistlere göre insanın yapısı, neo-realistlere göre devletler sisteminin yapısı ve neo-klasiklere göre devletin yapısıdır.²²

Klasik realistler, insanın, doğası itibariyle kusurlu olduğunu belirtir. Bu nedenle hırs ve çıkarlarını gerçekleştirmeye çalışan insan güç peşinde koşacaktır. Dolayısıyla, sistem anarşik bir yapı arz edecektir. “Uluslararası sistemde güç mücadelesi esastır” şeklinde sıralanabilecek, Morgenthau tarafından geliştirilen ve siyasal realizmin temel savlarından olan bu savlar klasik realist düşüncenin temelini oluşturur.²³ Morgenthau, realizmin temel kaynaklarından biri olarak kabul edilen eserinde yer aldığı şekliyle, siyasal realizmi var olanı daha iyi anlamak için geliştirilen bir teori olarak değerlendirir ve geleneksel güvenlik anlayışının önemli konularından biri olan güç konusunun üzerinde durur. Ona göre, güç bireylerin ve devletlerin birbirleri üzerinde kurdukları kontroldür. Çıkarlar ise güç çerçevesinde belirlenir. Güç açısından tanımlanan çıkar konsepti sayesinde politikanın konusuna mantıksal bir düzen getirilmiş olur. Böylelikle politika teorik olarak anlaşılabilir bir hâl alır. Çıkarlar dış politikanın yönetilmesi ve değerlendirilmesi sırasında başvurulan temel standartlardır; fakat çıkarlar ve ulus devlet arasındaki ilişki tarihi akış esnasında kurulmuştur, zaman içinde çıkarlar değişebilir. Devletler varlık mücadelesi verir ve onlar için varlık sorunları bütün moral

²² Eyüp Ersoy, “Realizm”, Ramazan Gözen (der.) *Uluslararası İlişkiler Teorileri*, 1. Baskı, İletişim Yayınları, İstanbul, 2014, s. 166.

²³ Hans J. Morgenthau, *Politics Among Nations, The Struggle For Power and Peace*, MC Graw Hill Higher Education, Seventh Edition, pp. 3-16.

değerlerin üstünde yer alır. Siyasal realizmde devletler rasyonel varlıklar olarak kabul edilir. Her devlet çıkarlarına uygun şekilde hareket edecektir. Çıkarlarına ulaşabilmek için de gücünü artırmak isteyecektir. Her devlet çıkarlarına ulaşmak için güç artırmak isteyeceğinden sistem anarşiktir. Bu yapıda devletler kendi güvenliğinden sorumludur. İş birlikleri ya işlevsizdir ya da geçicidir. Uluslararası iş birlikleri sadece güvenliğin sağlanması için yapılan tercihler neticesinde gerçekleştirilir. Öncelikli tercih, devletlerin askerî kapasitelerini artırarak güvenliği tesis etmesidir. Bu rasyonel bir tercih olacaktır.²⁴ Ancak mümkün değil ise iş birliğine gidilecektir. İş birlikleri de örgütler sayesinde gerçekleştirilebilecektir. Ancak genel olarak realistler, uluslararası ilişkilerde uluslararası örgütlerin fonksiyonu, hukukun yeri ve etkinliği konularında iyimser olmayan bir yaklaşım sergilemektedir.²⁵ Kenneth N. Waltz'a göre, devletler, uluslararası sistemde diğer aktörlerle iş birliği gerçekleştirerek ekonomik anlamda kazanç elde edeceklerini bilseler dahi, iş birliği konusunda çekimser davranacaktır. Bunun nedeni ise sistemin anarşik yapısının devletlerin davranışlarını belirlemesidir. Ulusal güvenlik konularını, askerî perspektiften değerlendirme geleneğine sahip olan devletler, sistemden kaynaklanan riskleri göz önünde bulundurarak iş birliğine gitmemeyi tercih edecektir.²⁶ Devletler maksimum güvenliğe ulaşmak için tehditlerin tamamen ortadan kaldırılmasını sağlayacak stratejiler belirleyecektir.²⁷ Şu da belirtilmelidir ki, realist güvenlik anlayışı tehdidin ortadan kaldırılması için her türlü önlemin alınmasını meşru kabul etmektedir.²⁸ Uzun yıllar uluslararası ilişkilere hâkim olan bu teorik algılama ve pratikteki uygulama güvenliğin farklı boyutlarıyla

²⁴ John J. Mearshimer, *The Tragedy of Great Power Politics*, W. W. Norton, New York, 2001, p. 21.

²⁵ Mustafa Aydın, "Uluslararası İlişkilerde Teori, Yaklaşım ve Analiz", *Siyasal Bilgiler Fakültesi Dergisi*, Cilt 50, No. 3-4, 1996, s. 93.

²⁶ Kenneth N. Waltz, "Anarchic Orders and Balances Of Power", Robert O. Keohane (ed.), *Neorealism and Its Critics*, New York, 1986, Columbia University Press, pp. 100-104.

²⁷ Oğuzlu, a.g.m., s. 6.

²⁸ Barry Buzan et. al., *Security: A New Framework for Analysis*, Lynne Rienner Publishers, London, 1998, s. 21.

ele alınmasını kısıtlayıcı etki yapmıştır.

Klasik realizmin önemli isimlerinden olan E. H. Carr, İkinci Dünya Savaşı'na giden yolu ve bu süreçte dönemin idealistlerinin hatalarının neler olduğunu belirttiği eserinde, idealist söylemler çerçevesinde bir sistemin inşa edilememiş olmasının sebebi olarak idealist değerlendirmelerin gerçeklerden hareket edilmeden yapılmış olmasını gösterir. Ona göre, sistemin realist değerlendirmesi yapının ne olması gerektiğiyle değil, nasıl olduğuyla ilgilenmelidir. İdealistlerin hatası yapıyı tanımadan ideal bir yapı önermeleriydi; bu da ütöpik bir yaklaşımdı.²⁹ Güç, siyasal düzenlerin mecburi bileşenidir. Her devlet güçlü olmak ve güçlü olduğu ölçüde kontrolü elinde bulundurmak ister. Diğer devletler de güçlü olana kontrol etme yetkisini verme eğilimindedir.³⁰ Devletler ulusal güvenliklerini sağlamak için güç artırmayı tercih edecektir. Bu da güç mücadelelerini ve savaşları kaçınılmaz yapacaktır. Güç ve güvenlik, ayrılmaz iki unsur olarak değerlendirilir. Güç aynı zamanda vazgeçilemeyecek bir yönetim aracı olarak kabul edilir.³¹ Ancak güç mücadelesinin esas olduğu sistemde, düzenleyici görev üstlenecek hukuk kurallarının gerekli olduğunu da ret edilmez. İdealist ütopyacılar ve realistler, arasında görüş farklılıkları olmasına rağmen, özellikle uluslararası hukuk kurallarını üstlendikleri fonksiyonlar açısından önemser. Hukukun ihtiyacın bir ürünü olduğunu ve idealistlerin Milletler Cemiyeti'ni (MC) oluştururken, amaçlarının sistemde düzeni sağlayacak ve oluşturulan kuralların uygulanmasını takip edecek mekanizma ihtiyacının karşılanması olduğunu belirtir. Realistlerin ise hukuku güçlüler kulübününün bir aracı olarak değerlendirdiğini belirtir. Bu bağlamda, idealistler hukukla ahlaki ilişkilendirirken, gerçekçiler güç ile hukuku bağdaştırmaktadır.³² Carr idealistlerin uluslararası hukukun oluşturulmasında gösterdikleri çabayı ve katkıyı takdir etmektedir.

²⁹ E. H. Carr, *Yirmi Yıl Krizi 1919-1939*, Can Cemgil (çev.), 2. Baskı, İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları, Ekim 2015, ss. 54-59.

³⁰ Carr, a.g.e., ss. 267-270.

³¹ Carr, a.g.e., ss. 147-151.

³² Carr, a.g.e., ss. 210-218.

Ancak realist düşüncenin genelinde, uluslararası hukukun uluslararası sorunların çözümünde işlevsiz olduğu yönündeki kanaatin var olduğu belirtilmelidir.

Klasik realistler, ulus devletin güvenliğini bireylerin ya da vatandaşların güvenliğinin üstünde görür. Güvenliğin asıl konusu ulus devletin güvenliği ve varlığının devam ettirilmesi olmalıdır. Çünkü bireylerin güvenliğini temin edecek oluşum devlettir. Bu nedenle, devletin güvenliğinin tesis edilmesi, güvenlik halinin yaşanabilmesi için ön şart olarak kabul edilir. Realizmin klasik dönemin önemli isimlerinden biri olan Hobbes'in tespitiyle, "güvenliği temin eden ve refahın artırılmasını sağlayan devlet olmasa idi vatandaşlarının yaşamı kısa ve sefil olurdu".³³

Neo-realistler, insan doğasıyla ilgili saptamalara katılmakla birlikte, özellikle sistemin anarşik yapısının mevcut sistemi açıklayacak en önemli etken olduğunu ileri sürer. Anarşik yapı ile kast edilen, sistemde sürekli savaşların yaşanması veya savaş durumunun süreklilik arz etmesi ya da uluslararası hukuk kurallarının yokluğu değildir. Anarşiye sebep olan, küresel düzeyde uluslararası hukuk kurallarının uygulanmasını sağlayacak bir örgütlenmenin olmaması ve uluslararası çatışmaları yönetip engelleyecek etkili küresel bir kurumun bulunmamasıdır.³⁴ Uluslararası sistemde etkili olan egemen ulus devletlerin davranışlarını düzenleyecek bir üst otoritenin olmaması, her devletin kendi güvenlik sorununu kendisinin çözme yoluna gitmesine yol açmaktadır.³⁵ Bu da anarşiye süreklilik kazandırmaktadır. Neo-realistlere göre, anarşik sistemde güvenliğin sağlayıcısı devletin kendisi iken, kazanılmış değerlere yönelik tehdidin olmaması hâli güvenlik hâlidir. Ancak bu, anarşik yapı nedeniyle pek mümkün değildir. Bu durumda, devlet, muhtemel tehdidi makul

³³ Thomas Hobbes, *Leviathan*, der. C. B. Macpherson, Harmondsworth, Penguin, 1986, s. 82.

³⁴ Jil Steans et. al., *Introduction to International Relations Perspectives and Themes*, 3rd Edition, Routledge, 2009, s. 57.

³⁵ John J. Mearsheimer, "Back to the Future: Instability in Europe after the Cold War", *International Security*, Vol. 15, No. 1, Summer 1990, pp. 5-56, p. 12.

maliyetle ortadan kaldırılabilecek güç ve kabiliyette olmalıdır.³⁶

Realist yaklaşıma göre, uluslararası güvenlik, ulusal güvenlik çerçevesinden incelenebilir. Her iki güvenlikte de, ana aktör ve güvenliği sağlanacak aktör, devlettir. Uluslararası güvenlikten bahsedileceği zaman devletlerarası ilişkilere bakılmalıdır. Fakat Soğuk Savaş sonrası yaptığı çalışmalarla güvenlik alanında isminden söz ettiren Buzan, uluslararası güvenliği devletlerarası ilişkilerden farklı faktörlerin de etkilediğini düşünmektedir; bunları devletlerin iç politik, ekonomik, toplumsal yapıları ve sosyo-kültürel durumları olarak belirlemektedir.³⁷

Geleneksel güvenlik anlayışının temel konularından biri, savaşlardır.³⁸ Bu anlayış için savaşlar kaçınılmazdır. Savaşların yaşanmadığı geçici süre olarak tanımladıkları barış hâli kalıcı değildir. Savaşa yapılan fayda-maliyet analizi sonucunda başvurulmaktadır. Neo-realist Mearsheimer'ın belirttiği gibi, yapılan analiz neticesinde savaş maliyetli oluşu ve yararının az oluşu nedeniyle gerçekleşmez ise ancak bu durumda barış hâli yaşanır.³⁹ Geleneksel güvenlik anlayışı çerçevesinde yapılan çalışmalar askerî gücün kontrolü, edinilmesi ve kullanımı konuları üzerine odaklanır. Geleneksel olarak adlandırılan ve köken olarak realist bakış açısı ile yapılan çalışmalar, askerî gücü varlığın garantisi olarak görür.⁴⁰ Savaşa hazır olunması ve bu amaçla silahlanmanın, iyi niyete dayalı barış çalışmaları yapmaktan ve silahsızlanmadan daha çok barışa hizmet edeceğine inanırlar. Aksi yönde belirlenecek politikaların dünya gerçeklerine uygun olmayacağını söylerler.⁴¹ Realistler rasyonel davranış olarak adlandırdıkları kuvvet artırmanın diğer aktörlerin de aynı şekilde davranmasına neden

³⁶ Ayoob, *The Third World Security Predicament*, aktaran, Miller, a.g.m., p. 16.

³⁷ Barry Buzan, *People, States and Fear: An Agenda for International Security Studies in the Post Cold War Period*, Brighton, Harvester Wheatsheaf, 1991, s. 60.

³⁸ Stephen M. Walt, "The Renaissance of Security Studies", *International Studies Quarterly*, Vol. 35, No. 2, Jun. 1991, pp. 211-239, p. 212.

³⁹ Mearsheimer, a.g.m., p. 12.

⁴⁰ Steans et. al., a.g.m., p. 64.

⁴¹ Aydın, a.g.m., s. 36.

olacağını belirtirler. John H. Herz bu durumu güvenlik ikilemi⁴² olarak tanımlar ki, bu kavram realist retoriğin literatüre önemli katkılarından biridir. Sürekli güç biriktirmeyle sonuçlanacak rekabet birbirlerinden ve niyetlerinden emin olmayan aktörler tarafından gerçekleştirileceği için sürüp gidecektir diyen Herz, güvenlik ikileminin kaçınılmaz olarak oluşacağını vurgular.⁴³

Neo-realistlere göre mutlak güvenliğin sağlanması, anarşi nedeniyle mümkün değildir. Dolayısıyla sağlanan güvenlik ancak göreceli güvenlik olacaktır.⁴⁴ Mearsheimer ve Waltz gibi neo-realistler, sistemin anarşik yapısı ile sistem düzeyinde açıklamalar yaparken, anarşik sistemde güç dengesinin sağlanmasının uluslararası güvenlik için kilit önemde olduğunu düşünür. Her ikisi de çalışmalarında farklı sayıda oyuncunun olduğu güç dengesi sistemlerini inceler. Waltz, iki kutuplu güç dengesi sisteminin uluslararası güvenliğin sağlanması için daha faydalı olduğunu iddia etmektedir. Çok kutuplu yapının daha çok risk barındıracağını belirtmektedir.⁴⁵

Neo-realist teori, güvenliği, ulus devletlerin temel motivasyon kaynağı olarak görür. Ulus devletler güvenliklerini sağladıktan sonra başka politik hedeflere yönelebilir. Çünkü Waltz'a göre güvenlik varoluşla ilgili bir meseledir. Aynı zamanda neo-realist teoride güvenlik, sıfır toplamlı oyun gibidir. Her devlet güvenliğini artırmaya çalışır fakat bu başkalarının güvenliklerinin tehdit edilmesi veya azalması anlamına gelebilir. Bu da tek kazananın olduğu sistemin ne kadar sürdürülebilir bir yapı olduğu konusunda sorgulamaların ortaya çıkmasına neden olmuştur.⁴⁶

⁴² John H. Herz, "Idealist Internationalism and Security Dilemma", *World Politics*, Cilt. 2, No. 2, 1950, pp. 157-180.

⁴³ Herz, a.g.m. p. 157.

⁴⁴ Buzan, a.g.e., pp. 22-23.

⁴⁵ Kenneth N. Waltz , "The Origins of War in Neorealist Theory", *Journal of Interdisciplinary History*, Vol. 18, No. 4, The Origin and Prevention of Major Wars ,Spring 1988 , 615-628, pp. 620-624.

⁴⁶ Baldwin, a.g.m., pp. 21-22.

Realist güvenlik anlayışı, küreselleşme ve Soğuk Savaş'ın bitişi gibi önemli olaylar karşısında teorik açıklama zeminini yeterince güçlendirememiştir. Güvenlik konusundaki indirgemeci yaklaşımı, var olan değişimleri açıklama gücüyle karşılaşmasına neden olmaktadır. Sistemin yanı sıra değişen, çoğalan ve sadece devletten devlete olmayan bu açıdan asimetrik ve tahmin edilemez tehditlere karşı kapsayıcı çözümler önerememektedir. Yine de, 11 Eylül saldırılarından sonra bazı çevreler tarafından geleneksel güvenlik anlayışıyla, reel dünyaya ilişkin en sağlıklı değerlendirmelerin yapıldığı iddia edilmiştir. Güç mücadelesinin ve savaşların esas tehdit olduğu koşulların devam ettiği, bu kapsamda günümüzde de askerî güvenliğin temel güvenlik alanı olarak değerlendirilmesi gerektiği belirtilmiştir.⁴⁷ Geleneksel güvenlik anlayışının ve tezlerinin 11 Eylül saldırılarının ardından tekrar gündeme oturması ve ulusal güvenlik anlayışı ile askerî yöntemlerin hâlâ geçerliliğini koruduğuna yönelik söylemler destek bulurken, ABD'nin Güvenlik Strateji Belgesi'ne de bu anlayış damgasını vurmuştu.⁴⁸ 2003 Irak müdahalesi de geleneksel güvenlik anlayışıyla şekillendirilen yeni ABD güvenlik politikasının bir ürünüydü. Ancak müdahale sonucunda, geleneksel güvenlik anlayışı çerçevesinde ve yine geleneksel yöntemler kullanılarak güvenliğin tesis edilemeyeceği anlaşılmıştır.

Balkanlardaki çatışmalar da geleneksel güvenlik anlayışının tezlerinin Soğuk Savaş sonrası dönemde geçerliliğinin göstergelerinden biri olarak gösterilmiştir. Savaşların güvenliğin temel konusu olmaya devam edeceği ve 21'inci yüzyılın kanlı bir yüzyıl olacağı belirtilmiştir.⁴⁹ Muhtemel tehlikeye karşı ön alıcı yöntem olarak geleneksel yöntemlerin kullanılması, istenilen sonuçların alınmasını engellemektedir. Ulusal güvenliğin silahlanmayla sağlanabileceği yönündeki geleneksel düşünce

⁴⁷ Baylis, a.g.m., s. 71.

⁴⁸ Felix Sebastian Berenskoetter, "Mapping the Mind Gap: A Comparison of US and European Security Strategies", *Security Dialogue*, Vol. 36, No. 1, March 2005, pp. 75-90.

⁴⁹ Colin S. Gray, "The 21st Century Security Environment and the Future of War", *Parameters*, Winter 2008-2009, p. 17.

güvenlik sorunlarının artış göstermesine neden olmaktadır.⁵⁰ Günümüzde BM gibi örgütlerin çalışmaları çerçevesinde şekillenen, 11 Eylül öncesinde var olan ve saldırılar sonrasında savunulmaya devam edilen yeni güvenlik anlayışı, geleneksel olan bakışa karşı sağlam muhalif yaklaşımlar sergilemeye devam etmektedir.

2.2. Yeni Güvenlik Anlayışı

Soğuk Savaş'ın son bulmasıyla birlikte güvenliğin doğası, en çok düşünülen konulardan biri haline geldi. Yeni dönemde geleceğe iyimser bakanlar, değişimle beraber yeni yüzyılın barışın ve iş birliğinin zamanı olduğunu söyledi. Liberal demokrasi uygulamalarının yaygınlaşması, ulus ötesi kapitalist hareketler, uluslararası örgütlerin faaliyetleri sayesinde iş birliğin artacağını ve barışın yerleşeceğini öne sürdüler. Geleceğe kaygıyla bakanlar ise, anarşinin, etnik milliyetçi hareketler, çatışmalar, kitle imha silahlarının yaygınlaşması sonucunda artacağını düşünüyordu. Var olan güvenlik anlayışının dışına çıkıp yeni koşulları değerlendirenler de güvenliğin değişen tehditler ve yeni güvenlik alanlarını kapsayacak şekilde tekrar tanımlanması gerektiğini ileri sürdü.⁵¹ İşte bu üçüncü bakış açısı yeni güvenlik anlayışının öncülüğünü yapacak isimleri kapsıyordu. Güvenliğin konusu, kapsamı, aktörleri ve tanımı yeni güvenlik anlayışı çerçevesinde belirlendi. Geleneksel anlayışa ait kabuller, yapılan yeni çalışmalarda dikkate alındı. Devletin sistemin temel aktörü olduğu yeni anlayışın temsilcilerinin pek çoğu tarafından da kabul edildi. Ancak Soğuk Savaş sonrası dönemde güvenlik anlayışının “yeni” olarak adlandırılması, yeni şartlara ve değişikliklere uygun, daha açıklayıcı güvenlik çalışmalarının yapılmış olmasından kaynaklandı.

Yeni güvenlik anlayışı çerçevesinde yapılan çalışmalar incelendiğinde, güvenliğin kim için inşa edildiği meselesinin sorgulandığı

⁵⁰ Tayyar Arı, *Uluslararası İlişkiler ve Dış Politika*, 7. Baskı, MKM Yayınları, Bursa, 2008, s. 585.

⁵¹ Keith Krause and Michael C. Williams, “From Strategy to Security: Foundations of Critical Security Studies”, Keith Krause and Michael C. Williams (ed.), *Critical Security Studies: Concepts and Cases*, UCL Press, UK, 1997, p. 33.

görülür. Martin Shaw da, güvenlik üzerine düşünülürken, öncelikli güvenliği sağlanacak obje üzerinde anlaşılammış olduğunu bildirir; önceliği insana ya da devlete tanıyan güvenlik çalışmalarının eksik kalacağına inanır. Ona göre, sosyal gruplar ve küresel toplum, yapılan güvenlik çalışmalarına referans olarak dâhil edilmelidir. Güvenliğin tek boyutuyla ele alınması, doğru sonuçlara ulaşılmasını engelleyecektir. Sistemin bütün aktörleri etkileşim içerisinde oldukları diğer aktörlerin güvenlik durumunu etkileyecektir. Bu nedenle farklı aktörler arasındaki ekonomik olmayan; fakat sosyal, kültürel ve değişik alanlarda kurulan ilişkiler güvenlik çalışmalarında ele alınmalıdır.⁵² Güvenliğin referans objelerinin bu şekilde çoğalması neticesinde sistemin farklı unsurlarının güvenlikleri yeni güvenlik çalışmalarının konularını oluşturmuştur.

Yeni güvenlik anlayışı, farklı aktörlerin başka alanlardaki güvenliklerinin yeni tehditler tarafından tehdit edilmesiyle güvenliğin kapsamının yeni koşullara uygun şekilde yenilenmesi ihtiyacı sonucunda doğmuştur denilebilir. Güvenliğin, devletin güvenliğini merkeze alan geleneksel anlayışa karşı, başka düzeylerdeki güvenlik durumlarını da içerecek şekilde genişletilmesi gerektiğini ilk dile getirenlerden biri de Buzan olmuştur. Buzan'a göre güvenlik, üç düzeyi ve beş ana alanı (sektörü) içerecek şekilde genişletilmelidir. Ulusal güvenliğin yanında birey güvenliği ve uluslararası güvenlik yeni düzeyler olmalıdır. Politik güvenlik, toplumsal güvenlik, ekonomik güvenlik ve çevresel güvenlik de askerî güvenlikle birlikte yeni güvenlik alanları olarak belirlenmelidir.⁵³ Buzan, realist yaklaşımdan farklı olarak mevcut tehditlerin sadece devletlerin fiziksel varoluşlarına yönelik olmayabileceğinin altını çizer. Devletlerin, fikirsel, fiziksel ve kurumsal varlıklarının, çevre kaynaklı, toplumsal altyapısı olan, ekonomik, siyasi ve askerî tehditlerin varlığı

⁵² Martin Shaw, "There Is No Such Thing as Society": Beyond Individualism and Statism in International Security Studies, *Review of International Studies*, 19, 1993, ss. 159-175. aktaran Pınar Bilgin, "Individual and Societal Dimensions of Security", *International Studies Review*, Vol. 5, No. 2, Jun. 2003, p. 209.

⁵³ Buzan, *People, States and Fear: An Agenda for International Security Studies in the Post Cold War Period*, a.g.e., p. 363.

durumunda tehdit altında olacağını belirtir. Bu farklı kaynaklardan gelen tehditlerin arasında önem derecelerine göre sıralama yapmak da makul değildir. Çünkü önem dereceleri zamana ve koşullara bağlı olarak değişebilir. Örneğin, çevresel tehditler öncelikli olmayan tehditler olarak kabul edilebilir, ancak su kıtlığının tecrübe edilmesiyle askerî tehditlerin üstünde değerlendirilebilir. Askerî olmayan tehditlerin ortak yanları öngörülebilir olmayışlarıdır. Ne zaman ortaya çıkacakları da belirsizdir. Bu nedenle güvenlik meseleleri başka çerçevelerden ve askerî olmayan başka ihtimallerin de hesaba katılmasıyla ele alınmalıdır.⁵⁴

Küreselleşme, güvenlik alanında yenilenmenin ortaya çıkmasını sağlayan en önemli gelişmelerdendir. Çünkü küreselleşme, sistem üzerinde anlayış değişikliğinin yaşanmasını sağlayacak koşulları şekillendiren etki yapmıştır. Sınırların geçirgenleşmesi, insan hareketliliğinin daha zor kontrol edilmesi, ticari faaliyetlerin denetlenmesi konusunda faaliyet gösteren mekanizmaların daha az çalıştırılması ya da işlevsizleşmesi, küreselleşme sonucunda gerçekleşmiştir. Bu gelişmeler insan kaynaklı tehditlerin artış göstermesinin önünü açmıştır. Terör saldırıları, organize suç örgütlerinin etkinliklerini artırması, insan kaçakçılığı oranlarının artış göstermesi gibi yeni güvenlik sorunları, küreselleşmenin uluslararası sistemin farklı alanlardaki mekanizmasının işleyişinde meydana getirdiği değişimler sonucunda gerçekleşmiştir. Aslında bu tehditler Soğuk Savaş yılları boyunca da varlık göstermiştir ancak küreselleşme süreciyle yaşanan değişim, bu tehditlerin daha etkin olarak varlık göstermeleri için uygun zemini oluşturmuştur.⁵⁵ Küreselleşmeyle tehdit algısında meydana gelen en önemli değişim, tehditlerin tek boyutlu ve devletten devlete olan klasik tehditler olarak değil; çok boyutlu ve asimetrik tehditler olarak kabul edilmeye başlanmış olmasıdır.⁵⁶

Küreselleşme, bireyin özgürleşmesi, kendi hayatı ve güvenliğiyle ilgili daha çok söz sahibi olması için koşulların oluşturulması aşamasında

⁵⁴ Buzan, a.g.e., pp. 134-141.

⁵⁵ Terry Teriff et. al., *Security Studies Today*, USA Polity Press, 1999, pp. 115-117.

⁵⁶ Bilal Karabulut, *Güvenlik, Küreselleşme Sürecinde Güvenliği Yeniden Düşünmek*, Barış Kitap, Ankara, 2011, s. 6.

önemli rol oynamıştır. Geleneksel güvenlik anlayışında devletin güvenliğinin önceliklendirilmesi, devletin güvenliği için alınacak tedbirlerin vatandaşların özgürlük ve haklarının önüne geçmesine neden olmuştur. 1990'lı yıllardan itibaren küreselleşme sürecinin de etkisiyle özgürlüklerin devlet güvenliğinin önünde değerlendirilmesiyle yeni güvenlik anlayışı ortaya çıkmıştır.⁵⁷

Küreselleşme süreci insanların ulus devlet vatandaşlığından başka aidiyetleri ve kimliklerinin olduğunu göstermiştir. Ulus devlet yapılanmasının en ideal siyasal yapılanma olup olmadığı, küreselleşmenin oluşturduğu fikrîsel altyapının desteğiyle sorgulanmıştır. Dolayısıyla ulus devletin hâkim unsur olduğu geleneksel güvenlik anlayışı, küreselleşmenin etkisiyle yenilenmeye başlanmıştır.⁵⁸

Küreselleşme güvenliğin mekânsal boyutuna ilişkin değerlendirmelerin değişmesine de yol açmıştır. Çünkü küreselleşme sürecinin yol açtığı insan, sermaye ve mal değişiminde sınırların ortadan kalkması, uluslararası ilişkilerin devlet sınırlarından bağımsız hâle gelmesi, güvenlikle ilgili yeni değerlendirmelerin yapılmasına neden olmuştur.⁵⁹ 1980'lerden bu yana geleneksel güvenlik anlayışından farklı olarak ortaya çıkan güvenlik kavramları arasında; ortak güvenlik, karşılıklı güvenlik, iş birlikçi güvenlik, güvenlik ortaklığı ve kapsamlı güvenlik sayılabilir.⁶⁰ Neticede, küreselleşme süreciyle, güvenlik ulusal ve uluslararası güvenlik anlayışından küresel güvenlik anlayışına doğru evrilmeye başlamıştır.

Soğuk Savaş sonrası küreselleşmenin de etkisiyle ortaya çıkan yeni güvenlik alanları birey güvenliği, çevresel güvenlik, ekonomi güvenliği, sağlık güvenliği, demografik güvenlik, doğal kaynakların güvenliği, enerji güvenliği, gıda güvenliği, bilgi-bilişim ve teknoloji güvenliği olarak sıralanabilir.⁶¹ Bunlara toplumsal güvenlik⁶² de dâhil

⁵⁷ Oğuzlu, a.g.m., s. 6.

⁵⁸ Oğuzlu, a.g.m., s. 9.

⁵⁹ Brauch, a.g.m., s. 15.

⁶⁰ Brauch, a.g.m., s. 14.

⁶¹ Karabulut, a.g.e., s. 123.

edilebilir. Bu yeni güvenlik alanları ortaya çıkan tehditlerin birden fazla alanla ilgili sorun oluşturma kapasitelerinin olması nedeni ile birbirleriyle ilgilidir. Doğal kaynakları tehdit edecek bir sorun, kitlesel göçlere neden olabileceği gibi, neticede göç veren devletin ve göç alan devletlerin ekonomik güvenlikleri de tehlike altına girebilecektir.⁶³

Yeni güvenlik anlayışına akademik alanda en önemli destek Kopenhag Okulu mensuplarından gelmiştir. Buzan'ın çalışmaları neticesinde, güvenlik başka boyutlarda ele alınmıştır. Bunlardan biri de toplumsal güvenlidir. Topluluğun kimliğine yönelik algılanan tehdide karşı savunulması olarak tanımlanabilecek toplumsal güvenlik,⁶⁴ Soğuk Savaş sonrası dönemin üzerine çalışma yapılan en önemli güvenlik alanlarından biridir. Devletin askerî güvenliğinin sağlanmış olması, toplumsal güvenliğin sağlandığı anlamına gelmemektedir. Çünkü toplumsal güvenliğin konusu olan kimlikler devletten ayrı olarak teşekkül eder. Bu çerçevede, toplumsal güvenlik "kimlik güvenliği" olarak anlaşılabilir.⁶⁵ Toplumsal güvenlik, güvenliğin hapsedildiği dar alandan çıkartılıp başka yönleriyle ele alınmasını sağlamış olan yeni güvenlik algısının bir parçasıdır.

Çevre güvenliği alanında yapılan çalışmalar da güvenlik anlayışının değiştiğini göstermektedir. Almanya'daki ve Avrupa'nın bazı bölgelerindeki asit yağmurları, küresel ısınma gibi olaylar dikkatlerin askerî güvenlikten yaşamın olmazsa olmazı çevreye kaymasına neden olmuştur. Neticede, çevre güvenliği endişeleri, devletleri rekabetçi yerine iş birlikçi çözümler bulmaya sevk etmiştir.⁶⁶ Çünkü çevre sorunları sınır aşan niteliktedir; tek tek devletlerin etkili çözümler üretmeleri mümkün olmamaktadır.

Yeni güvenlik anlayışının ortaya çıkmasında teorik anlamda en

⁶² Ole Waever, "Toplumsal Güvenliğin Değişen Gündemi", *Uluslararası İlişkiler*, Cilt 5, Sayı 18, Yaz 2008.

⁶³ Karabulut, a.g.e., s. 123.

⁶⁴ Waever, a.g.m., s. 153.

⁶⁵ Waever, a.g.m., ss. 153-155.

⁶⁶ Brauch, a.g.m., s. 5.

önemli katkılardan birini eleştirel güvenlik çalışmaları yapmıştır. Eleştirel teorisyenler için, devletler, farklı niteliklere sahip olmaları ve güvensizlik sorununun çözümünden ziyade parçası olmaları sebebiyle, güvenlik analizlerinin temelinde yer almamalıdır. Devletler, kendi halkları için güvenlik de sağlayabilir, tehdit kaynağı da olabilir. Bu sebeple, devlet yerine bireye odaklanılmalıdır.⁶⁷ Eleştirel güvenlik çalışmaları, devletin önemli bir aktör olduğunu kabul eder; fakat bunu yaparken diğer aktörlerin gözden kaçırılmaması gerektiğini, diğer aktörlere yönelmiş tehditlerin hem devletlerin hem uluslararası yapının güvenliğini tehdit ettiğini belirtir.⁶⁸ Eleştirel yaklaşımın farklı fraksiyonları güvenliğin tanımını genişletmiştir. Düşmanların ve savaşların olmadığı bir yapıyı mutlak güvenli olarak görmemiş; ekonomik, kültürel ve sosyal anlamda sorunsuz yapıları güvenli olarak tanımlamışlardır. Eleştirel çalışmaları ilk başlatan merkez olan Frankfurt Okulu'nun mensupları, birey ve özgürlüğünü önemli olarak kabul etmiş; modern yaşamın bireyleri özgürleştirmediğini, ürettiği yeni mitler aracılığıyla onları kontrol ederken sınırlandırdığını belirtmiştir. Modernizm ile birlikte insanların, özellikle mülkiyet kavramının doğurduğu eşitsizlikler nedeniyle özgürlükleri kısıtlandığı için, güvenlik problemleri yaşamaya başladığını söylemişlerdir. Özgürlüğü engellenen bireyin potansiyelinin sınırlandırıldığını; bu durumun da başlı başına güvenliği tehdit eden yeni durumların yaşanmasına yol açtığını öne sürmüşlerdir.⁶⁹

Eleştirel güvenlik çalışmaları yapanların ortak noktalarından biri de demokrasiye olan inançlarıdır. Kozmopolit demokrasi anlayışı, eleştirel çalışmalar yapanlar için ihtilafli bir kavram olsa bile, genel olarak demokrasinin her yerde/alanda gelişmesinin desteklenmesinin gerekli olduğu savunmuşlardır. Devletler, BM gibi uluslararası örgütlenmeler, küresel etkinliği olan diğer örgütlenmeler, yerel örgütler demokrasiyi içselleştirir ve uygulamaya yansıtırlarsa, küresel bir

⁶⁷ John Baylis, "Uluslararası İlişkilerde Güvenlik Kavramı", *Uluslararası İlişkiler*, Cilt 5, Sayı 18, Yaz 2008, ss. 69-85, s. 81.

⁶⁸ Kraus and Williams, a.g.e., p. xvi.

⁶⁹ Birdişli, a.g.e., ss. 52-57.

demokrasi ortamının var olabileceğini varsaymaktadırlar. Onlara göre güvenliğin sağlanabilmesi için, demokrasinin varlığı ve uygulanması bir ön koşul olmakla birlikte, siyasal toplum yapısı hayata geçirilmeli; söylemler etik kaygılar çerçevesinde belirlenmeli; özgürleştirici siyasal yöntemler kullanılmalıdır. Özgürleştirme uygulanmadan kapsayıcı bir güvenlik anlayışının meydana gelmesi mümkün değildir.⁷⁰ Eleştirel çalışma yapan akademisyenlerin görüşleri arasında, güvenliğin sağlanması amacıyla geleneksel güvenlik anlayışında kullanılanlardan farklı yöntemler önermeleri nedeniyle bir benzeşme mevcuttur.

Yeni güvenlik anlayışına bir diğer önemli katkı, feminist teorisyenlerden gelmiştir. Feminist teorisyenlere göre, güvenliği problemleri yapan erkek egemen yaşam şekli, toplumsal yapı ve inanç sistemleridir. Tüm güvenlik problemlerinin temelinde cinsiyet ayrımı vardır. Kadınlar dünyanın her yerinde ve tarihin her evresinde erkek egemenliğine boyun eğmek zorunda bırakılmıştır. Bu ayrımcılık, baskı ve sömürüyü beslemiştir. Feministlere göre, erkek egemenliğine dayalı baskı ve sömürü düzeni, güvenlik sorunlarını besleyen şiddet, baskı, rekabet ve çatışmayı da gündeme getirmiştir. Savaş ve çatışmaların arkasında erkeklerin saldırgan doğalarının olduğunu söyleyen feminist teorisyenler, güvenlik ortamının oluşmasının ön koşulunun, sistemdeki erkek egemen yapının değiştirilmesi olduğuna inanır.⁷¹ Mevcut yapının değişmesinin güvenli yaşam için ilk adım olduğunu belirtirler.⁷² Feminist teoride, kozmopolit güvenliğin tesis edilmesi için kadınlara, sistemde daha çok yer verilmesi gerekli görülmüştür. Kadınlar, yeni nesilleri barış konusunda eğitime potansiyeline sahip olduğundan, bu insanların barış ve güvenlik konularına bakışını değiştirmeye yardımcı olacaktır. Feminist güvenlik anlayışında öncelikli olan insan

⁷⁰ Ken Booth, *Dünya Güvenliği Kuramı*, çev. Çağdaş Üngör, Birinci Baskı, Küre Yayınları, Ağustos, 2012, ss. 77-81.

⁷¹ Birdiqli, a.g.e., ss. 58-59.

⁷² Susan McKay, "Women, Human Security, and Peace-building: A Feminist Analysis", *Conflict and Human Security: A Search for New Approaches of Peace-building (2004)*, IPSHU English Research Report Series No. 19, pp. 152-168.

güvenliğidir. Devlet merkezli güvenlik ve barış anlayışı, tüm dünyayı kapsayacak bir barış ortamının oluşmasına hizmet etmemektedir. Bu nedenle insan güvenliği anlayışının yerleştirilmesi gerekmektedir. Bu anlayış sayesinde insan ihtiyaçları ve çevresel gereklilikler çatışmalar olmadan karşılanabilecektir.⁷³

Feministlere göre, güvenliği tehdit eden en önemli unsurlardan biri; kadınları, çocukları ve sıra dışı grupları tehdit eden yapısal şiddettir. Yapısal şiddet kadınların, çocukların ve sıra dışı grupların hayatlarını etkilemektedir. Baskıcı sosyo-kültürel yapı, ekonomik sorunların sonuçları olarak ortaya çıkan işsizlik, açlık ve hastalık gibi tehditler, bireylerin yaşamını etkileyen yapısal şiddetin unsurlarıdır.⁷⁴ Sosyo-kültürel özellikler ve siyasi-iktisadi yapıdaki sorunlar yapısal şiddeti beslemekte, şiddetin süreklilik kazanmasına neden olmaktadır. Böyle bir durumda, şiddet sistemleşmekte; aile içi şiddet toplumsal şiddeti; toplumsal şiddet de uluslararası anlaşmazlıkları beslemektedir. Her düzeydeki şiddet ve sorunlu yapılar birbirini desteklediğinden, uluslararası güvenliğin ya da ulusal güvenliğin diğer düzeylerde yaşanan sorunlardan soyutlanarak ele alınması, dolayısıyla güvenliğin, diğer düzeylerdeki sorunlu durumlara rağmen ulusal ve uluslararası düzeyde gerçekleştirilmesi mümkün değildir. Güvenlik problemleri arasındaki ilişki belirlenmelidir.⁷⁵ Feminist yaklaşım, eril güvenlik anlayışını değiştirmek için kadınların siyasal ve askerî kurumların ve örgütlenmelerin karar alma mekanizmalarında daha çok yer almaları gerektiğini belirtmektedir.⁷⁶ Karar verici konumuna yükselen kadınların güvenlik sorunlarının ele alınış şekillerini, farklı bakış açılarıyla, değiştirebileceğine

122

Security
Strategies
Year: 13
Issue: 25

⁷³ Ian Gibson, "Human Security: A Framework for Peace Constructs, Gendered Perspectives and Cosmopolitan Security", *Journal of Peace, Conflict and Development*, Issue 17, August 2011, pp. 85-86.

⁷⁴ Muhittin Ataman, "Feminist Yaklaşımlar ve Uluslararası İlişkiler Teorileri", , der. Tayyar Arı, *Uluslararası İlişkilerde Postmodern Analizler 1. Kimlik Kültür Güvenlik ve Dış Politika*, MKM Yayınları, Nisan 2012, s. 93.

⁷⁵ Eric M. Blanchard, "Gender, International Relations and the Developments of Feminist Security Theory", *Chicago Journals*, Vol 28, No.4, Summer 2003, pp. 1296-1298.

⁷⁶ Ataman, a.g.m., s. 92.

inanılmaktadır. Böylece savaşın gerçekleşmesi ihtimali azalacaktır. Çünkü kadınlar çatışmaları önlemek, var olanları çözebilmek için şiddet içermeyen araçları, teknikleri ve stratejileri kullanmaktadır.⁷⁷

Soğuk Savaş sonrası yeni dönemde, güvenlik artık sınırlar üstü bir durumdur ve akla ilk gelen güvenlik ise insan güvenliği olmaya başlamıştır. 1990'larda uluslararası ilişkiler disiplininin çalışma alanının insani kalkınma, kalkınma ve çatışma arasındaki ilişki, sınır aşan ve sayıları artan tehditler, gelişen uluslararası insani normlar gibi yeni unsurlarla zenginleşmesi, insan güvenliği kavramının doğmasına neden olmuştur.⁷⁸ Zamanla ulus devletlerin dikkatini çeken insan güvenliği anlayışı, 2000'li yıllarda Japonya'nın resmî dış politikasının ana hedeflerinden biri olurken,⁷⁹ uluslararası örgütlerin de güvenlik tanımlamalarının bir parçası haline gelmiştir. Eski BM Genel Sekreteri Kofi Annan, güvenliğin yeni tanımını yapmış ve merkeze insanı koymuştur. İnsan güvenliğinin askerî anlamda güvenliğin sağlanmasından öte anlamlar içerdiğini belirtmiş; gerçek güvenlik durumunun barış kültürünün oluşturulmasıyla mümkün olduğunu vurgulamıştır.⁸⁰ İnsan güvenliği anlayışı, ulus devletlerin güvenliğin sağlanmasından sorumlu sistemdeki tek aktör olduğu yönündeki kabule karşı çıkmış; uluslararası örgütlerin ve sivil toplum kuruluşlarının da bu konuda çeşitli fonksiyonlar üstlenebileceğini belirtmiştir.⁸¹

Yapılan teorik incelemelerden sonra değişen koşulların güvenlik anlayışındaki değişimi zorunlu kıldığı anlaşılmaktadır. Yeni şartlara uygun güvenlik/güvensizlik durum ya da durumlarını açıklamak için geliştirilen yeni güvenlik anlayışları, geçmiş dönemin şartlarına uygun

⁷⁷ Ataman, a.g.m., s. 94.

⁷⁸ Burak Tangör, "Kuramsal Tartışmalar Işığında İnsan Güvenliği ve Politikaları", *Uluslararası Hukuk ve Politika*, Cilt. 8, Sayı: 30, ss. 59-92, 2012, s. 61.

⁷⁹ Gibson, a.g.m., p. 91.

⁸⁰ Kofi Annan, "Towards a Culture of Peace", Seçen, Federico Mayor- Roger-Pol Droit, *Letters to Future Generations*, UNESCO Publishing, s.15. Erişim tarihi: 15.02.2015, <http://unesdoc.unesco.org/images/0011/001185/118573E.pdf>.

⁸¹ A. Şevket Ovalı, "Ütopya ile Pratik Arasında: Uluslararası İlişkilerde İnsan Güvenliği Kavramsallaştırması", *Uluslararası İlişkiler*, Cilt 3, Sayı 10, Yaz 2006, s. 6.

olan güvenlik anlayışının etkinliğini yitirmesine neden olmuştur. Uluslararası örgütler de yeni güvenlik anlayışına uygun olarak kendilerini yenilemiştir. Çalışmanın bu kısmında, konu NATO ve BM örnekleri üzerinden analiz edilmeye çalışılacaktır.

3. NATO, BM ve Yeni Güvenlik Anlayışı

NATO, İkinci Dünya Savaşı'nın ardından SSCB'den algılanan tehdit neticesinde 1949'da kurulan ve üye devletlerin savunma örgütü olması amacıyla oluşturulan bir örgütlenmedir. BM Antlaşması'nın 51. Maddesinde⁸² belirtildiği üzere, BM, üye devletlerin öz ve ortak savunmalarını gerçekleştirebilmek için kurulmuştur. Örgüt geliştirilen stratejilerin rehberliğinde Soğuk Savaş yılları boyunca kuruluş amacına hizmet etmiş, fakat Doğu Bloğu'nun dağılmasıyla güvenlik alanında ilk sorgulanan konulardan biri NATO'nun varlık sebebi olmuştur. Varşova Paketi dağıldığı için NATO'ya ihtiyaç kalmadığı yönünde fikirler beyan edilirken, Avrupa'da yaşanan çatışmaların NATO müdahalesiyle çözülmesi hâlâ etkili bir örgüt olduğunu göstermiştir.⁸³ 1989 tarihli Hükümet ve Devlet Başkanları Zirvesi sonuç bildirisine bakıldığında, NATO'nun değişimi takip ederek yeni döneme uygun bir güvenlik stratejisi geliştirmeyi hedeflediği anlaşılmaktadır. Bildiride, Sovyet Bloğu'nda yaşanan değişimin, bazı eski Doğu Bloğu üyesi devletlerin serbest piyasa uygulaması denemelerinin ve demokratikleşme çalışmalarının takdir edildiği belirtilmiştir. Anti demokratik uygulamalara devam eden yönetimler uyarılmış; Avrupa Güvenlik ve İşbirliği Konseyi (AGİK) vasıtasıyla gerçekleştirilecek görüşmeler sayesinde Batı ve Doğu Blokları arasında yapıcı diyalog ve iş birliğinin sağlanacağı vurgulanmıştır. Yeni dönemde askerî rekabetin yerini iş birliği anlayışına, karşılıklı güven duygusuna, insan hakları ve siyasal özgürlüklere saygı anlayışına dayalı barışçıl ve yapıcı bir rekabetin alması gerektiği

124

Security
Strategies
Year: 13
Issue: 25

⁸² *BM Kurucu Antlaşması 51. Madde* için Bkz. <https://treaties.un.org/doc/publication/ctc/uncharter.pdf>.

⁸³ Abdulkadir Baharççek, "Soğuk Savaşın Anlamı ve Sona Ermesinin Türk Dış Politikası Üzerindeki Etkileri", İdris Bal (der.), **21. Yüz Yılım Eşiğinde Türk Dış Politikası**, 1. Baskı, Alfa Basım Yayım Dağıtım, 2001, s. 44.

belirtilmiştir.⁸⁴

Soğuk Savaş sonrası NATO’da gözlemlenen değişim, güvenlik konusundaki anlayış değişikliğini en güzel yansıtan örneklerden biridir. NATO, Batı Bloğu’nun savunma örgütü olmaktan ziyade toplumsal, ekonomik ve siyasal işlevlerle donatılmış küresel güvenlik anlayışını benimseyen bir örgütlenme olma yolunda evirilmektedir. İnsan hak ve özgürlüklerinin, ulus devletlerin sınırlarının kutsallığının üzerinde tutulması anlayışı, yeni dönemde NATO’da çeşitli değişikliklerin yaşanmasına yol açmıştır.⁸⁵ NATO güvenlik alanında yaşanan değişime uyumlu olarak kendini yenilemektedir. Bu yenileme, bir yanda kurumsal mekanizmada kendini gösterirken; diğer yanda güvenlik anlayışını gösteren Strateji Konsepti Belgeleri’nde varlığını hissettirmektedir. 1999 ve 2010 Strateji Güvenlik Konseptlerinde, özgürlük, demokrasi, insan hakları ve hukukun üstünlüğü NATO’nun üzerinde yükseldiği değerler olarak tanımlanmıştır.⁸⁶ Bu değerlerin, askerî savunma amacı ile kurulmuş bir örgütün temel değerleri olarak tanımlanması, güvenlik algılamasında değişim yaşandığının göstergeleridir. NATO, 1999 Washington Zirvesi’yle birlikte “kapsamlı güvenlik kavramı stratejisi” konusunda fikir birliğini sağlamış; böylece güvenlik alanını genişletmiştir. Bu strateji kapsamında askerî kuvvetlerde indirim yapılmış, NATO üyesi olmayan devletlerde yaşanan güvenlik sorunlarına dahi yeni oluşturulacak ve hareket kabiliyeti yükseltilmiş mobil kuvvetlerle müdahale edilebileceği kararlaştırılmıştır. Böylece, NATO üyeleri bir iç halka oluştururken üyelerin çevresi de dış güvenlik halkası kabul edilerek NATO’nun etkinlik alanı genişletilmiştir.

Güvenlikle ilgili anlayış değişikliğinin ilk sinyalleri, uygulamaya ilişkin olmuştur. Soğuk Savaş’ın sona ermesinden hemen

⁸⁴ *Declaration of the Heads of State and Government, 29 May 1989*, Erişim tarihi: 02.05.2015, http://www.nato.int/cps/en/natohq/official_texts_23554.htm?selectedLocale=en.

⁸⁵ Canbolat, a.g.e., ss. 101-102.

⁸⁶ Erdem Özlük ve Duygu Özlük, “NATO’yu Anlamak: Dönüşümü, Yeni Kimlikleri ve Uyum Süreçleri”, *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, Sayı: 31, 2014, s. 211.

sonra, NATO üyesi olmayan devletlerle gevşek ittifak ilişkisi kurulmuştur. Gevşek ittifak ilişkisi anlayışı çerçevesinde, 1991 yılında Kuzey Atlantik İş Birliği Konseyi (KAİK) oluşturulmuştur. Eski Doğu Bloğu üyesi 22 devletle gerçekleştirilen bu konsey sonradan Barış İçin Ortaklık (BİO) ismi altında faaliyetlerini yürütmüştür. BİO uygulamaları marifetiyle sadece askerî değil, siyasi meselelerde ve çevre konularında da karşılıklı görüşme, danışma mekanizmalarının kurulması ön görülmüştür. Bu girişim, dağılan Sovyet Bloğu üyelerinin liberal dünyaya ve onun değerlerine uyum sağlamasını kolaylaştırmak için kullanılmıştır.⁸⁷ NATO, bu girişimiyle güvenliğin askerî olmayan boyutlarının da var olduğunu kabul etmiş; askerî anlamda güvenlik ortamını oluşturabilmek için bu ortamın devam etmesini sağlayacak yan koşulların oluşturulması konusunda harekete geçmiştir. Daha sonraki yıllarda dağılan Doğu Bloğu'nun bazı üyeleri NATO üyesi olmuştur. Bu gelişmelerle birlikte değerlendirildiğinde, NATO'nun güvenlik anlayışında ortaya çıkan değişikliğin de etkisiyle kolektif güvenlik örgütü olma yolunda ilerlediği iddia edilmektedir.⁸⁸

11 Eylül terör saldırıları, Kosova ve Bosna'daki çatışmalar gibi uluslararası güvenliği tehdit eden olaylar NATO'nun güvenlik anlayışını değiştirmesini zorunlu kılmıştır. NATO 1999'da Yeni Strateji Konsepti'ni Soğuk Savaş sonrası koşullara uygun olarak geliştirmiş, yaşanan gelişmelerin ardından 2010 yılında tekrar güncellemiştir. 1999 yılı belgesinde güvenliği tehdit eden yeni riskler; siyasal, sosyal, ekonomik istikrarsızlıklar, milliyetçi ve etnik temelli çatışmalar, kitle imha silahlarının yayılması olarak sıralanmıştır.⁸⁹ 1999 Washington Zirvesi'nde kabul edilen Yeni Stratejik Konsept'te yeni tehditlere karşı yeni uygulamaların geliştirilmesi gerektiği belirtilmiştir. Caydırma ve

⁸⁷ Beril Dedeoğlu, *Uluslararası Güvenlik ve Strateji*, 3. Baskı, Yeni Yüzyıl, İstanbul, 2014, ss. 321-322.

⁸⁸ Özlük ve Özlük, a.g.m., s. 212.

⁸⁹ *Alliance's Strategic Concept*, Approved by the Heads of State and Government participating in the meeting of the North Atlantic Council in Washington D.C., issued on 23-24 April 1999, NATO Web Sitesi: <http://www.nato.int/docu/pr/1999/p99-065e.htm>.

savunma, örgütün temel işlevleri olarak kabul edilirken, önleyici diplomasi ve kriz yönetimi gibi uygulamalar konseptte başvurulacak yeni yöntemler ve görevler olarak sayılmıştır. 2010 yılındaki belgeye bakıldığında, terörizmle mücadelenin birincil güvenlik gündemi haline geldiği anlaşılmaktadır. 2010 belgesinde risk ve tehdit tanımlamalarının yaşanılanlara bağlı olarak değiştiği görülmektedir. Belgeye göre, sınır aşan suçlar, iklim değişikliği ve çevre sorunları, enerji kaynaklarının birbirine bağlanması gibi sorunlar yeni güvenlik problemleridir. Bunlar askerî çözüm önerileriyle üstesinden gelinebilecek sorunlar değildir. Askerî olmayan araç ve yöntemlerin kullanılması zaruridir. Siber savunma, doğal kaynakların korunması, enerji güvenliği ve doğal afetlerde yardım gibi konular da NATO'nun faaliyet alanına dâhil edilmiştir.⁹⁰ Bu alanlarda faaliyet gösterebilmek için örgüt kendini yenilemek durumunda kalmıştır.⁹¹ Konseptlerden de anlaşıldığı gibi NATO'nun yaşadığı bu değişimin nedenlerinden biri de güvenliği farklı açılardan tehdit eden yeni risklerin belirmiş olmasıdır.

2010 Yeni Stratejik Konsepti'nde yeni tehditlerle etkin mücadele için ekonomik ve siyasal araçların daha sık kullanılması gerektiği belirtilmiştir. Eski ve yeni ortaklarla iş birliği alanlarının ve iş birliği düzeyinin geliştirilmesi hedeflenmiştir. Rusya ile ilişkilerin geliştirilmesine özel önem atfedilmiştir.⁹² Esasında, NATO'nun yeni güvenlik anlayışı doğrultusunda ve dünya gerçeklikleri çerçevesinde güvenliğin tesis edilmesi için benimsediği yöntem, iş birliğidir. 1989 ve sonrasındaki NATO belgeleri incelendiğinde bu görülmektedir. NATO 1989'dan sonra güvenliği farklı boyutlarıyla ele almaya başlamış;

⁹⁰ *Strategic Concept for the Defence and Security of the Members of the North Atlantic Treaty Organisation Adopted by Heads of State and Government in Lisbon*, 10 Nov 2010, Erişim tarihi: 01.09.2015, http://www.nato.int/cps/en/natohq/official_texts_68580.htm?selectedLocale=en.

⁹¹ Dedeoğlu, a.g.e., s. 329.

⁹² *Strategic Concept for the Defence and Security of the Members of the North Atlantic Treaty Organisation Adopted by Heads of State and Government in Lisbon*, 10 Nov 2010, Erişim tarihi: 01.09.2015, http://www.nato.int/cps/en/natohq/official_texts_68580.htm?selectedLocale=en.

kapsamlı güvenliğin var olan başka örgütlenme ve kurumların desteğiyle sağlanabileceğini belirtmiştir. 1990'daki Londra Konferansı⁹³ ve 1991 Temmuz'unda gerçekleştirilen bir başka toplantıyla NATO, güvenliği sağlamak için kullandığı yöntemi değiştireceğini, iş birliği esası üzerine kurulu güvenlik anlayışını hayata geçirme niyetinde olduğunu göstermiştir. Batı Avrupa Birliği (BAB), AGİK, Avrupa Birliği (AB) ve Avrupa Konseyi (AK) iş birliği yapılacak örgütler olarak tespit edilmiştir.⁹⁴ 1999 tarihli konseptte göre NATO, BM Güvenlik Konseyi'nin yanı sıra AGİT'le birlikte hareket edecek; AGİT'in davet etmesi halinde barış koruma operasyonlarına katkıda bulunacaktır.⁹⁵ NATO'nun gevşek yapılı bir iş birliği platformu olarak tanımlanabilecek AGİT'le birlikte hareket etmesi yaşadığı dönüşümü gösteren bir diğer gelişme olarak değerlendirilebilir. 2004 yılında gerçekleştirilen İstanbul Zirvesi'nde daha önce başlatılan Akdeniz Diyalogu Platformu'nun Orta Doğu devletlerini de içine alacak şekilde genişletilmesi kararlaştırılmıştır. Bu kararla öncelikle savunma ve güvenlik alanlarında başlatılacak iş birliğinin zamanla diğer politika alanlarını kapsayacak şekilde genişletilmesi, geliştirilen iş birliği sayesinde güvenlik çemberinin genişletilmesi amaçlanmıştır.⁹⁶ Bu anlayış değişikliğinin ilave olarak, 1999'da kabul edilen Yeni Güvenlik Stratejisi çerçevesinde NATO'nun gerçekleştirdiği askerî operasyonlarda amaç değişikliğinin yaşandığı belirtilmelidir. Kosova olaylarına müdahale eden NATO'nun amacının toprak koruma olmadığı bildirilmiş; NATO'nun üzerine inşa edildiği ortak değerlerinden insan hakları, hürriyeti ve onurunun dokunulmazlığının

128

Security
Strategies
Year: 13
Issue: 25

⁹³ *Declaration on a Transformed North Atlantic Alliance "The London Declaration"*, 05-06 Jul. 1989, Erişim Tarihi: 02.05.2015, http://www.nato.int/cps/en/natohq/official_texts_23693.htm?selectedLocale=en.

⁹⁴ *NATO's Core Security Functions in The New Europe*, 06-07 Jun.1991, Press Release M-1(91) 44 44, Erişim Tarihi: 02.05.2015, http://www.nato.int/cps/en/natohq/official_texts_23861.htm?selectedLocale=en.

⁹⁵ Mustafa Aydın ve Fulya Ereker, *Türkiye'de Güvenlik Algı, Politika, Yapı*, 1. Baskı, İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları, İstanbul, Kasım 2013, s. 40.

⁹⁶ *Istanbul Summit Communiqué*, 28 June 2004, Erişim Tarihi: 03.05.2015, <http://www.nato.int/docu/pr/2004/p04-096e.htm>.

ihlal edilmiş nedeniyle müdahalenin yapıldığı açıklanmıştır.⁹⁷ Müdahale sonrasında Kosova'ya tekrar istikrarın gelmesi amacıyla NATO yardımları devam etmiştir.⁹⁸ Soğuk Savaş yıllarında ise üye devletlerin sınırlarının korunması temel güvenlik meselesi olarak tespit ediliyordu. Dolayısıyla tüm bunlar NATO'nun güvenlik sorunlarına artık sadece askerî perspektiften bakmadığını kanıtlar niteliktedir. NATO iş birliğine dayalı güvenlik anlayışıyla güvenlik alanını genişletmeyi hedeflemektedir. Küresel bir güvenlik ağı oluşturmaya çalışan NATO, merkeze de kendisini oturtmayı tasarlamaktadır.⁹⁹ Güvenliğin küresel olarak ve değişik boyutlarıyla ele alınması bu çerçeveden bakınca sadece ulus devletler için değil; varlıklarını devam ettirmek isteyen uluslararası örgütlenmeler için de bir gereklilik halini almaktadır.

Özetle, NATO, Soğuk Savaş sonrası güvenliği tesis edip kalıcı kılmak için farklı yöntemlere başvurmuştur. Üye sayısını artırıp sahip olduğu değerleri daha geniş coğrafyaya yayarak ortak değer temelinde bir güven ortamının tesis edilmesini sağlamak istemiştir. 1994 ve sonrasındaki genişlemeler NATO'nun gelecekte de varlığını devam ettirecek bir örgütlenme olduğunun anlaşılmasını sağlamıştır. Aynı zamanda NATO bir zamanlar düşman kabul edilen Rusya'yla ortaklık antlaşması imzalamış; güvenliğin askerî rekabetle sağlanamayacak bir hâl aldığını anladığını göstermiştir. NATO uygulamaları yeni güvenlik anlayışının Soğuk Savaş sonrası ayakta kalan tek savunma örgütlenmesi tarafından benimsendiğini göstermiştir.

Soğuk Savaş sonrası BM'nin güvenlik anlayışında meydana gelen değişim de, yeni dönemin güvenlik durumunun iki kutuplu sistemden farklı olarak tezahür ettiğini göstermektedir. BM özellikle yeni dönemde insan güvenliği anlayışına vurgu yapmaktadır. Eski BM

⁹⁷ Javier Solana, "NATO's Success in Kosovo", *Foreign Affairs*, Vol. 78, No. 6, November/December 1999, pp. 114–121.

⁹⁸ George Robertson (Lord Robertson of Port Ellen), *Kosova One Year On. Achievement and Challenge*, Erişim tarihi: 10.05.2015. <http://www.nato.int/kosovo/repo2000/report-en.pdf>.

⁹⁹ Dedeoğlu, a.g.e., ss. 330-331.

Genel Sekreterleri Boutros Ghali ve Kofi Annan, güvenliğin sadece askerî-siyasi güvenlik alanına sıkıştırılmaması gerektiği yönündeki düşüncelerini dile getirirken, BM'nin yeni koşullara uygun şekilde yeniden yapılanması küresel güvenlik ve yönetişimin sağlanması konusunda çalışmalar yürütmüştür. Aynı zamanda kolektif güvenlik ve küresel yönetim gibi güvenlikle ilgili yeni kavramsallaşmaların oluşmasına katkıda bulunmuşlardır.¹⁰⁰ BM, güvenliğin öncelikle insan unsuru dikkate alınarak tesis edilmesi durumunda sürdürülebilir olduğunu belirtmektedir. Örgüt, uluslararası sistemi tehdit eden çevre sorunları, salgın hastalıklar ve kitlesel yasadışı göç gibi tehlikelere dikkat çekmiştir. Bunlar askerî olmayan güvenlik tehditleridir. Bu kapsamda, yeni koşullar ve Dünya Şartı dikkate alınarak değerlendirme yapıldığında, BM sosyal ve ekonomik adalet olmaksızın barışın tesis edilemeyeceğine inandığını göstermiştir. Dünya Şartı, çevre, kalkınma, demokrasi ve barış sorunlarına ilişkin kapsayıcı çerçeve hükmünde iken, yeni nesil küresel varlık sorunlarına entegre çözümler üretecek temel bir çalışmadır.¹⁰¹ Dünya Şartı, AB gibi örgütlenmelere de rehberlik etmektedir. Bernstein'a göre, AB'nin küresel anlamda sistemde olumlu değişiklikleri yapabilen bir güce kavuşması, Dünya Şartı'nın değer temelli ve etik kaygılarla hazırlanmış düzenlemelerinin oluşturduğu zeminde daha kolaylaşacaktır.¹⁰² Bu çerçeveden bakılınca, BM, Soğuk Savaş sonrası dönemde güvenlik anlayışının yenilenmesi konusunda etkili çalışmalar yapmakta ve diğer aktörlere rehberlik etmektedir.

BM, tıpkı NATO'nun yaptığı gibi yeni güvenlik anlayışına uygun yeni yöntemler geliştirme stratejisini benimsemiştir. Özellikle insan güvenliği anlayışı çerçevesinde, insanların güvenliğini tehdit eden tehlike o

130

Security
Strategies
Year: 13
Issue: 25

¹⁰⁰ Nihal Ergül, "Yeni Güvenlik Anlayışı Kapsamında Birleşmiş Milletler' in Rolü ve Uygulamaları", Atilla Sandıklı (der.), *Teoriler Işığında Güvenlik, Savaş, Barış ve Çatışma Çözümleri*, Bilgesam Yayınları, İstanbul, 2012, s. 183.

¹⁰¹ Johannah Bernstein, *The Policy Relevance of the Earth Charter for Europe: A Paper Prepared for the Maastricht Forum on the Future of Europe*, Maastricht University Press, Earth Charter International, Hollanda 9-11 May 2007, p. 16.

¹⁰² Bernstein, a.g.y., p. 17.

insanların hükümetlerinden dahi gelse, insani amaçlar çerçevesinde müdahalenin yapılabileceği belirtilmiştir. Güvenlik Konseyi'nin 688 sayılı kararıyla Irak'a yapılan müdahale, 794 sayılı kararıyla Somali'ye yapılan müdahale, adı geçen devletlerin içişlerine müdahale olarak adlandırılabilen gibi, BM'nin yeni güvenlik anlayışının ürünleri olarak da örnek gösterilebilir.¹⁰³ Bu müdahalelerle BM, insan güvenliğinin, klasik güvenlik anlayışından farklı olarak devlet güvenliğinden sonra gelmediğini göstermiştir. Rothschild, BM'nin değişen güvenlik anlayışının, Soğuk Savaş sonrası güvenlik anlayışını yansıttığını belirtirken; Ghali'nin konuşmasındaki ülkesel güvenlik anlayışından tek tek bireylerin güvenliği anlayışına geçişini BM'nin değişen algılamasının göstergesi olarak sunar. Kısacası BM de 1990'lardan itibaren güvenliğin alanının genişlediğini kabul etmektedir.¹⁰⁴

İnsan güvenliği anlayışı, BM'nin yaptığı tanımlamayla ayakları yere basar hale gelmiştir. Birleşmiş Milletler Kalkınma Programı (UNDP) tarafından yapılan tanıma göre, insan güvenliği kronik tehditler olan açlık, hastalık, engellenme ya da baskılardan ve günlük yaşamı tehdit eden tehlikelerden uzak olma halidir.¹⁰⁵ UNDP raporunda, güvenliğin uzun bir dönem insanlardan çok devletleri ilgilendiren bir kavram olarak görüldüğü belirtilirken, insan güvenliğini oluşturan yedi temel boyuttan bahsedilir. Bunlar; ekonomik güvenlik, gıda güvenliği, sağlık güvenliği, çevresel güvenlik, kişisel güvenlik, toplum güvenliği ve politik güvenliktir. Bu boyutlarda güvenlik sağlandığında insan güvenliği de sağlanabilecektir.¹⁰⁶ Görüldüğü gibi, raporda insan güvenliği, güvenliğin başka boyutlarıyla birlikte ele alınmaktadır. Bu alanları da kapsayan

¹⁰³ Ergül, a.g.m., s. 185.

¹⁰⁴ Emma Rothschild, "What Is Security?", *Daedalus*, Vol. 124, No. 3, The Quest for World Order, Summer, 1995, pp. 53-98, p. 56.

¹⁰⁵ UNDP, *Human Development Report 1994*, Oxford University Press, New York, 1994, ss. 22-23, Erişim tarihi: 15.12.2014, http://hdr.undp.org/sites/default/files/reports/255/hdr_1994_en_complete_nostats.pdf.

¹⁰⁶ UNDP, a.g.e., pp. 24-25.

konularda tesis edilecek güvenliğin, insanın insan olmasından ötürü kazandığı iyi şartlar altında ve güven içinde yaşama hakkının teslim edilebilmesi için gerekli olduğu vurgulanmaktadır.¹⁰⁷

BM, sivil inisiyatifler tarafından barışın tesis edilmesi için yapılan girişimlere destek vermektedir. The Hague Agenda tarafından düzenlenen *the Hague Appeal for Peace Conference*,¹⁰⁸ bunlara verilebilecek bir örnektir. Geniş katılımlı olan bu konferansın amacı, devletler üstü işleyen bir mekanizma inşa edip siviller düzeyinde girişimlerin yapılmasını mümkün kılarak tüm dünyaya hâkim olacak barış kültürünü oluşturmaktır.¹⁰⁹ BM'nin Genel Sekreter düzeyinde katılım gösterdiği bu girişim, barış halini sadece devletlerarasında savaş olmaması durumu olarak değil, toplumda sosyal ve ekonomik adaletsizliklerin olmaması durumu olarak tanımlamaktadır. İnsanın ve onun ihtiyaçlarının güvenlik politikalarının öncelikli konuları olması gerektiği yönünde inancı destekleyen bu tür girişimler, devletlerden bağımsız ve onların üstünde güvenlik durumlarının inşa edilebilmesi için gerekli kabul edilmektedir.

Yeni güvenlik anlayışı, güvenliğin yeni ve asimetrik tehditler tarafından tehdit edildiği inancına dayanır. Belirtildiği gibi, sınır aşan nitelikteki tehditlerle devletlerin tek başlarına mücadele etmesi mümkün değildir. BM, 31 Ocak 1992 tarihli bildirisinde güvenliğin ekonomik, çevresel, sosyal boyutlarının olduğunu vurgulamış; bu alanlarda beliren güvenlik sorunlarının çözüm beklediğinin altını çizmiş; yeni sorunlar konusunda BM'nin neler yapması gerektiği sıralanmıştır. Zamanın BM Genel Sekreteri Ghali'nin hazırladığı Barış İçin Gündem Raporu'nda dünya güvenliğinin içinde bulunduğu durum resmedilmiş; yeni sorunların ve muhtemel çatışmaların nasıl engellenebileceği belirtilmiştir. Devletlerin iç güvenlik meselesi olarak

132

Security
Strategies
Year: 13
Issue: 25

¹⁰⁷ Commission on Human Security, *Human Security Now*, UN Publications, New York, 2003, ss. 10-12.

¹⁰⁸ Daha geniş bilgi için bkz. Gipson, a.g.m., pp. 94-97.

¹⁰⁹ Gouri Sadhwani *The Hague Appeal for Peace Conference*, <http://www.mediate.com/articles/hague.cfm>, Erişim tarihi: 11.09.2014.

adlandırdığı sorunların kolektif güvenliği tehdit ettiği ve bunlara çözüm üretilmesi gerektiği anlatılmıştır. İnsan güvenliğinden bahsederken, BM'nin bütün organlarının ortak bir insan güvenliği anlayışı oluşturulması amacına yönelik önemli ve vazgeçilmez rollerinin olduğu da eklenmiştir.¹¹⁰ Güvenlik Konseyi toplantısında da uluslararası güvenliğin sağlanması için güvenliğin sadece askerî boyutunun değil, özellikle ekonomik ve sosyal boyutlarının üzerinde durulması gerektiği belirtilmiştir. Bu bağlamda, ekonomik kalkınmışlığın sağlanması ve sürdürülebilir kalkınmanın önemi vurgulanmış; demokrasi uygulamalarının yerleşmesine de destek olunması gerektiği bildirilmiştir.¹¹¹ Bu dokümanlardan da anlaşıldığı gibi, BM kendine yeni dönemde yeni bir güvenlik vizyonu oluşturmuş; eylemlerini de bu anlayışa uygun olarak gerçekleştirmiştir.

BM Genel Sekreteri Kofi Annan tarafından hazırlanan ve sonrasında milenyum toplantısında raporlaştırılan “*We the peoples: The Role of the United Nations in the 21th Century*” başlıklı çalışma, BM'nin güvenlik alanında farklı algılamalar geliştirdiğine dair belgelerden biri kabul edilmektedir. Yeni güvenlik anlayışının silahsızlanmayı ve savaşların olmamasını zorunlu kılan ve tekil olarak bireylerin iyi hal durumlarına odaklanan insan güvenliği anlayışının geliştirilmesini teşvik ettiği belirtilmekte ve bu bağlamda BM'nin üstleneceği rollerden bahsedilmektedir.¹¹²

BM'nin mevzuat düzenlemelerinde görülen zihniyet değişiminin uygulanmaya konulması ise biraz daha vakit almıştır. Nitekim Yugoslavya krizinde, yaşanan insanlık suçlarına rağmen gerekli müdahalenin

¹¹⁰ Report of the Secretary-General, *An Agenda for Peace Preventive diplomacy, peacemaking and peace-keeping*, A/47/277 - S/24111 17 June 1992, Erişim tarihi: 10.09.2015. http://www.unrol.org/files/A_47_277.pdf.

¹¹¹ **Repertoire of the Practice of the Security Council, Decision of 31 January 1992** (3046th meeting): statement by the President, Erişim tarihi: 10.09.2015, http://www.un.org/en/sc/repertoire/89-92/Chapter%208/GENERAL%20ISSUES/Item%2028_SC%20respons%20in%20maint%20IPS.pdf.

¹¹² Kofi Annan, *We the Peoples: The Role of the United Nations in the 21th Century*, Erişim tarihi: 5.10.2015, http://www.un.org/en/events/pastevents/pdfs/We_The_Peoples.pdf.

yapılması BM'nin sorgulanmasına neden olmuştur. Bu eleştiriler sonucunda BM yapısal yenilenmesini gerçekleştirmiştir.¹¹³ Esasında, BM, Soğuk Savaş dönemi bitince kendi içinde kurumsal anlamda değişikliğe gitmiştir. Burada yeni koşullara uygun olarak kendini dönüştürme ihtiyacının ortaya çıkması ve iki bloklu yapının kontrol edici etkisinin azalmış olması rol oynamıştır. Aynı zamanda kendi içinde yer alan bazı ajans, program ve kuruluşları da daha etkin olarak kullanmaya başlamıştır. Örneğin UNDP daha etkin kullanılmaya başlanan bir program olmuştur. Dünya çapında etkinlik sayısını artıran UNDP, 2030 yılına kadar gerçekleştirilecek sürdürülebilir kalkınma hedefleri ismi altında ekonomik, sosyal ve çevresel unsurları içeren bir program kabul etmiştir.¹¹⁴ Belirlenen küresel ölçekteki hedeflere ulaşılması ile dünya barışına, dolayısıyla güvenliğe katkı sağlanacaktır. Bu da BM'nin yeni güvenlik anlayışının gerekleri çerçevesinde belirlenmiş somut programının olduğunu göstermektedir. BM güvenlik alanında, sorun çözen mekanizma niteliğini güçlendirmek amacıyla, aralarında sebep sonuç ilişkisi ya da organik bağlar bulunan sorunlarla ilgilenmesi için ofisler kurmuştur. Var olan programlar, ofisler ve bölümler yenilenecek etkinlik dereceleri artırılmak istenmiştir. Bu uygulamaya örnek olarak Birleşmiş Milletler Uyuşturucu ve Suç Ofisi (UNODC) gösterilebilir. UNODC daha önce var olan Birleşmiş Milletler Uluslararası Uyuşturucu Kontrol Programı (UNDCP) ile Suç Önleme ve Ceza Adaleti bölümlerinin birleştirilmesiyle kurulmuştur. Ofis, yasadışı uyuşturucu ticareti suçlarının önlenmesi, bunlarla mücadele edilmesi, uluslararası terörizm ve siyasal yolsuzluklar konularında düzenli ve kapsamlı çalışmalar yapılması, nihayetinde bu suçlara çözüm bulunmasında BM'ye yardımcı olması amacıyla kurulmuştur.¹¹⁵ Ofis'in mücadele ettiği sorunlar yeni güvenlik anlayışı çerçevesinde güvenliği tehdit eden sınır aşan tehlikeler olarak tanımlanmaktadır. *UN Women* ise

134

Security
Strategies
Year: 13
Issue: 25

¹¹³ Ergül, a.g.m., s. 186.

¹¹⁴ <http://www.undp.org/content/undp/en/home/mdgoverview/>, Erişim tarihi: 01.09.2015.

¹¹⁵ <http://www.unodc.org/unodc/en/about-unodc/index.html?ref=menutop>, Erişim tarihi: 01.09.2015.

2010 yılında BM'nin kurumsal mekanizmasında reform programı dâhilinde kurulmuştur. Amacı, küresel düzeyde cinsiyet ayrımcılığının önlenmesi ve kadınların desteklenmesidir.¹¹⁶ *UN Women*, feminist güvenlik anlayışının BM düzleminde karşılık bulduğunun göstergesidir. Kadın haklarının uygulanmaya konulması yöntemiyle insan güvenliği anlayışında yol kat edilmektedir. Birleşmiş Milletler İnsan Yerleştirme Programı (*UN Habitat*), BM Genel Kurulu'nun 2002 tarihli kararına dayanarak faaliyet göstermektedir. Program daha önce merkez olarak rol üstlenmekle birlikte, 2002'de statüsünün güçlendirilmesi amacıyla program haline dönüştürülmüştür. Özellikle şehirleşmenin artması ve bunun neden olduğu sorunların güvenliğin çevresel ve insani boyutları üzerinde sonuç doğurmaya başlaması, BM'nin güvenliğin bu alanlarında da çalışmasını gerekli kılmıştır. Bu nedenle BM, UN Habitat'ın bütçesini artırmış, teşkilatlanmasının genişlemesini sağlamıştır.¹¹⁷ Birleşmiş Milletler Mülteciler Yüksek Komiserliği (UNHCR), BM'nin toplumsal güvenlik ve insan güvenliği çerçevesinde faaliyet gösteren komiserliğidir. Bütçesi zaman içinde büyüyen komiserliğin, 2015 yılı kaynağı yedi milyar dolar olarak belirlenmiştir.¹¹⁸ Mültecilerin, özellikle mülteci çocuk ve kadınların güvenliğinin tesis edilmesi ve standartlarının yükseltilmesi amacıyla harcanan bu kaynak, BM'nin güvenlik anlayışındaki değişimin göstergelerindedir. BM, kendine bağlı komiserlikleri, programları ve bunların rapor ve çalışmaları aracılığıyla dikkatleri yeni güvenlik sorunlarına çekmekte ve bu alanlarda ortak bilinç oluşturmaya çalışmaktadır. Bu da BM'nin ulus devlet güvenliği anlayışından uzaklaştığını göstermektedir. BM'nin güvenlik anlayışını yenilenmesini zorunlu kılan, sadece sistemsel değişim değildir, aynı zamanda küreselleşme sayesinde artık kontrol edilemeyen iletişim imkânları da uluslararası kamuoyunun taleplerine cevap verilmesini örgüte dayatmaktadır.

¹¹⁶ <http://www.unwomen.org/en/about-us/about-un-women>, Erişim tarihi: 01.09.2015.

¹¹⁷ <http://unhabitat.org/about-us/history-mandate-role-in-the-un-system/>, Erişim tarihi: 02.09.2015.

¹¹⁸ <http://www.unhcr.org/pages/49c3646cbc.html>, Erişim tarihi: 02.09.2015.

Uluslararası örgütlerin yeni dönemde uluslararası değerlerin koruyuculuğunu, temsili ve yaygınlaştırılması görevini üstlenmiş olmaları, güvenliğin yerleştirilmesi için askerî önlemlerin yeterli olmadığı anlayışının örgütlerin karar verici mekanizmaları tarafından kabul edildiğini göstermektedir. Soğuk Savaş sonrası, NATO, savunma örgütü olmaktan öteye geçmiş ve bir iş birliği platformu haline gelmiş ve yayınladığı belgelerle güvenliğin farklı boyutları olduğunu göstermiştir. BM ise yeni güvenlik anlayışının ilham kaynağı ve aynı zamanda ürünü olan insan güvenliği anlayışının küresel olarak kabul edilmesini sağlama amacıyla çalışmalar yürütmektedir. Bu bağlamda, BM, Soğuk Savaş döneminden farklı fonksiyonları yerine getirmektedir. Elbette tüm bunlar koşullarda, sistemde tehdit ve risk algılamasında meydana gelen köklü değişiklikler neticesinde, güvenlik anlayışının değişmesi ile mümkün olmuştur.

NATO ve BM gibi uluslararası sistemin aktörleri arasında zikredilen örgütlerin yeni güvenlik anlayışı çerçevesinde mevzuat ve uygulamalarında yenilenmeye gitmiş olması, sistemde etkili aktör olmak isteyen diğer aktörlere de rehberlik etmesi açısından önemlidir. Soğuk Savaş sisteminin güvenlik anlayışına takılıp kalan aktörler sert güçlerini artırırken, diğer güç alanlarına yeterince yatırım yapamayacaktır. Oysa dünyada varlığı kabul edilen ve etkili güç olmak isteyen aktörlerin farklı güç alanlarına ilişkin potansiyellerini destekleyecek girişimlerde ve eylemlerde bulunması bir zorunluluk halini almıştır. Sadece askerî gücüne yatırım yapan fakat geniş halk kitleleri üzerinde nüfuz sağlayacak yumuşak güç ya da her ikisinin de makul oranda kullanımı olarak tanımlanabilecek akıllı güç araçları kullanılmadan gücün etkinlik alanını artırmak mümkün olmayacaktır. Bahsi geçen örgütler gerekli değişiklikleri yaparak dünya gerçekliklerine adapte olmuş ve bu sayede gelecekteki varlıklarını da garantilemeye çalışmıştır. Yeni anlayışı özümseyerek NATO örneği düşünüldüğünde etkinlik anlamında coğrafi sığılıktan da kurtulabilmişlerdir. Neticede yeni güvenlik anlayışına uyum sağlayan aktör sistemde yaşanan değişimi anladığını gösterirken, bunu kendisi için bir fırsata dönüştürme imkânına da sahip olmaktadır.

Her iki örgüt de güvenlik anlayışlarını revize ederek, uluslararası siyasette etki edebilecekleri konuların kapsamını genişletmiştir. Ulus

devletlerin sınır güvenliğinden ziyade küresel güvenlik anlayışını destekleyerek saygınlık düzeylerini artırırken politik kararlarının desteklenme ihtimalini de artırmışlardır.

4.Sonuç

Güvenliğin geleneksel yorumunda devletlerin varlıklarının devam ettirilmesi temel güvenlik meselesi iken, yeni güvenlik anlayışında sadece devletlerin fiziksel varlıklarının devam ettirilmesi üzerine odaklanılmaz; değerlerin korunması, toplumsal ilişkilerin muhafaza edilmesi, insanların fiziksel varlıkları ve hayat standartlarının korunup geliştirilmesi güvenlik konularına dâhil edilir.¹¹⁹ Yeni güvenlik anlayışı merkeze insanı koyarak ve yeni tehditleri değerlendirerek, güvenliğin başka alanlarda da inşa edilmesi gerektiğini iddia etmektedir. Geleneksel güvenlik anlayışını benimseyenler ise bunun güvenliğin alanının aşırı genişlemesine neden olacağı, böylece bu alanda yapılan çalışmaların açıklayıcı olmaktan uzaklaşacağı gerekçeleriyle önceliği askerî meselelere vermeye devam etme taraftarıdır. Örneğin Miller'e göre, kutuplaşmanın bitmiş olması savaş tehdidinin de bittiği anlamına gelmemektedir. Sistem hâlâ anarşiktir. Balkanlar'da yaşanan çatışmalar da askerî tehditlerin öncelikli sorun olarak ele alınmasının gerekli olduğunu göstermektedir.¹²⁰ Yine, Walt, güvenlik çalışmalarına pek çok yeni tehdidin eklenebileceğini fakat bunun güvenlik çalışmalarının sınırlarını çok genişleteceğini belirtirken, bu tehditleri ortadan kaldırmaya yönelik etkin politikaların oluşturulmasının güçleşeceği üzerinde durmaktadır.¹²¹ Walt, yeni tehditlerin ortaya çıkmış olmasının savaşların sebep olacağı yıkımı ortadan kaldırmadığını vurgularken, ulusal güvenlik kapsamında askerî tehditlerin öncelikli olarak çalışmalarda dikkate alınması gerektiğini savunmaktadır.¹²² Bu bağlamda, Soğuk Savaş sonrası tehditlerin çeşitlenmesi, realistlere göre, yapılan güvenlik çalışmalarında köklü bir anlayış değişikliğini zorunlu kılmamaktadır. Çevre sorunları, küresel

¹¹⁹ Karabulut, a.g.m., s. 2.

¹²⁰ Miller, a.g.m., p. 24.

¹²¹ Walt, a.g.m., p. 213.

¹²² Walt, a.g.m., p. 217.

ısınma ve ozon tabakasının delinmesi tek başlarına önemli sorunlar olsa ve insan yaşamını tehdit etse bile güvenlik çalışmalarının çerçevesini belirleyecek kadar önemli değildir. Ancak bu sorunlar nedeniyle savaş çıkacak olursa ya da çıkma ihtimali belirirse, o vakit güvenlik çalışmalarına dâhil edilmelidir inancı hâkimdir.¹²³ Bu bilgilerden hareketle, realist güvenlik anlayışının askerî olmayan tehditlerin güvenlik sorunu olarak değerlendirilmemesi gerektiği sonucuna varılmaktadır. Daha doğrusu realistlerin güvenliğin kapsamını ulusal ve uluslararası askerî çatışmalar, bunların önlenmesi ve nedenleri gibi başlıklar çerçevesinde şekillendirdiği anlaşılmaktadır. Bu nedenle askerî çatışmaya neden olma potansiyeli taşımayan ve devletlerin ulusal güvenlikleri tehlikeye atmayacak olan yeni döneme ait tehditler temel güvenlik problemleri olarak değerlendirilmez.

Buna karşın, Krahnann, askerî olmayan tehditleri devlet kaynaklı olmayan tehditler olarak adlandırır. Soğuk Savaş sonrası iç savaşlar ve terörizm gibi devlet kaynaklı olmayan tehditler devletlerarası savaştan algılanan tehditlerin yerini almıştır. Artık bir üçüncü dünya savaşının yaşanması beklenmemektedir, fakat küreselleşme ve gelişen karşılıklı ilişkiler ağı nedeniyle yeni tehditlere karşı devletler savunmasız hâle gelmektedir. Kitlemel göç hareketleri sonucunda devletlerdeki göçmen nüfusunun artmasıyla temel mal ve hizmetlerin ve enerji kaynaklarının fiyatları yükselmekte; bu da ekonomik ve toplumsal sorunların yaşanmasına neden olmaktadır. Uluslararası etkileşim artarken devletlerin egemenlik alanlarında kontrolü azalmakta ve devlet kaynaklı olmayan tehditler daha kolay varlık sorunları hâline gelebilmektedir.¹²⁴ Yeni tehditler, özellikle çevresel olanlar, sınır aşan mahiyettedir. Bu

138

Security
Strategies
Year: 13
Issue: 25

¹²³ Sean M. Lynn-Jones, "International Security Studies after the Cold War: An Agenda for the Future", *CSIA Discussion Paper 91-11*, Kennedy School of Government, Harvard University, December 1991. pp.5-6. Erişim tarihi: 04.03.2015, http://live.belfercenter.org/files/disc_paper_91_11.pdf.

¹²⁴ Elke Krahnann, "Security Governance and Networks: New Theoretical Perspectives in Transatlantic Security", *Cambridge Review of International Affairs*, Vol. 18, No. 1, April 2005, pp. 16-17.

tehditlerle mücadele bireylerin, toplumların, devletlerin ve uluslararası kurumsal mekanizmaların birlikte hareket etmesiyle mümkün olmaktadır.¹²⁵

Soğuk Savaş dönemi ve sonrasında yapılan güvenlik çalışmalarının arasında gözlemlenen farklılık, güvenlikten ne anladıkları konusunda kendini göstermektedir. 1990'dan sonra yapılan çalışmalarda realist retoriğe ait güvenlik anlayışına yöneltilmiş eleştiriler mevcuttur. Bu dönemden itibaren yapılan çalışmalarda “uluslararası güvenlik” anlayışından küresel güvenlik anlayışına doğru bir geçişin olması gerektiği vurgulanmaktadır. Artık yeni çalışmalara ilham kaynağı olan düşünce, küresel varoluşun güvenliğini sağlayacak güvenlik politikalarına rehberlik edebilmektir.

Küreselleşmenin de etkisiyle güvenlik başka boyutlarıyla ele alınmaya başlandığı zaman, uluslararası örgütler de kendilerini bu yeni anlayışa uygun olacak şekilde yenilemek zorunda kalmıştır. NATO ve BM, yeni döneminin güvenlik problemlerinin eski dönemin yöntemleriyle çözülemeyeceğinin bilinciyle kendilerini yeni olana uygun hâle getirmiştir. Güvenliği farklı boyutlarıyla ele almışlar, özellikle iş birliği ve diyalogu güçlendirerek değer temelli strateji ve anlayış değişikliğini yaparak güvenliği kalıcı kılmak istemişlerdir. Sadece devletlerin değil, toplumların, bireylerin güvenlik problemlerini güvenlik ajandalarına not etmiş; insan güvenliğinin sağlanmadığı durumda kapsamlı güvenliğin gerçekleşmeyeceğinin farkına varmışlardır. Geleneksel güvenlik anlayışı çerçevesinde kurgulanan NATO ve BM, yeni koşullara uygun olacak şekilde güvenlik anlayışlarını yenilememekle kalmamış; güvenliğin farklı alanlarda tesis edilmesi neler yapılması gerektiğini de belirtmiştir. Yeni şartlara uygun olarak güvenliği tesis edilmesi çalışmalarına katkıda bulunabilmek amacıyla hızlı bir dönüşüm yaşamışlardır. Soğuk Savaş döneminin eseri olan bu iki örgütün geçirdiği değişim, yeni güvenlik anlayışının örgütler düzeyinde de kabul

¹²⁵ Joseph S. Nye, *Understanding International Conflicts. An Introduction to Theory and History*, Longman, USA, 2003, p. 250.

edildiğinin göstergesi olması açısından önem arz etmektedir.

Summary

Security, which is evaluated within the framework of the entity problem, has been identified as one of the areas of international politics after the Second World War. It conceptually has a history as deep as the history of human being and gains meaning with risk and threat concepts. The end of the Cold War has caused changes in security perceptions, as well as in other sectors. In the new era, the system is altered due to the fundamental changes in conditions. Individuals, international organizations, international companies, national and international community are being accepted as new actors now. Globalization makes the relations between the actors of the system more complicated, while increasing interdependency among them. The above summed up “change” has brought the question of “whose security?” to mind. After the end of the Cold War, a discussion also started about how and by which instruments should the security be ensured.

Security, on whose definition there is no consensus, is evaluated within the framework of national security by the traditional security concept. In this concept, the important thing is to ensure military and political security of the nation state. National borders are untouchable and sovereignty is indivisible. According to the traditional security concept, which is represented by realist thought, security problems are constant, due to either human nature or structural factors. States have to rely on their own power and abilities to ensure security because collaborations do not make sense in most cases.

Contrary to these views, new security concept positions the individual and the society into the center of security. It evaluates security with different actors and different dimensions. Environment, society, and economy are identified as new areas in security by Buzan. The new security concept states that the system has changed and the risks and threats have increased and diversified. It is not possible to solve the new security challenges with the old methods. Nation states are not able to overcome new threats because of the trans boundary

nature of them. Therefore, the collaboration method should be preferred; international organizations and civil initiatives are to be activated. If human security can be established; a comprehensive and global security may also be ensured. Feminist theorists accept that it is a necessity to make fundamental revisions in existing security perceptions and applications to ensure the global security. On the other hand, critical approach emphasizes that individuals need to be liberated. According to them, reduction of the role of the nation state in international system will serve to the purpose of ensuring comprehensive security.

NATO and UN are special international organizations because they have been accepted as important elements of the international system not only during the Cold War period, but also after the Cold War. The purpose of both organizations is to prevent the deterioration of the security situation and to reconstruct the corrupted security situation. Both organizations have also been revised according to changing conditions of post Cold War era. This may be clearly observed when the NATO's security strategy documents and institutional changes are examined. The UN has been one of the main proponents of the human security concept. By means of new units created within the organization, security studies are carried out in the fields of society, individuals, environment, and economy.

NATO and UN are two actors of international system, which have solved the problem of survival and increased their efficiency level in the new era by revising themselves. Transformation of these two organizations can be considered as one of the proofs, which indicate that security concept has changed. Even though proponents of traditional security concept contradict, the security concept has changed as a result of the systematic and perceptual changes. NATO's transformation from a joint defense organization to a collective security organization and UN's works in different areas of security support the claim of change.

KAYNAKÇA

Kitaplar

ARI, Tayyar, *Uluslararası İlişkiler Teorileri. Çatışma. Hegemonya, İşbirliği*, Alfa, Bursa, 2002.

ARI, Tayyar, *Uluslararası İlişkiler ve Dış Politika*, 7. Baskı, MKM Yayınları, Bursa, 2008.

AYDIN, Mustafa ve EREKER, Fulya, *Türkiye’de Güvenlik Algı, Politika, Yapı*, 1. Baskı, İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları, İstanbul, Kasım 2013.

BALTA PAKER, Evren, *Küresel Güvenlik Kompleksi. Uluslararası Siyaset ve Güvenlik*, Birinci Baskı, İletişim, İstanbul, 2012.

BİRDİŞLİ, Fikret, *Soğuk Savaş Sonrası Dönemde Güvenlik Alanında Yaşanan Son Gelişmeler İle Birlikte Teori ve Pratikte Uluslararası Güvenlik. Kavram, Teori, Uygulama*, Seçkin, Ankara, Ocak 2014.

BOOTH, Ken, *Dünya Güvenliği Kuramı*, çev. Çağdaş Üngör , Birinci Baskı, Küre Yayınları, Ağustos 2012.

BREZEZINSKI, Zbigniew, *Büyük Satranç Tahtası Amerika’nın Küresel Üstünlüğü ve Bunun Jeostratejik Gereklilikleri*, çev. Yelda Türedi, İnkılâp Kitapevi, İstanbul, 2005.

BURTON, John W., “International Relations or World Society”, Paul R. Viotti and Mark V. Kauppi, (ed.), *International Relations Theory: Realism, Pluralism, Globalism*, 2. ed., Macmillan Publishing Co.

BUZAN, Barry, *People, States and Fear: An Agenda for International Security Studies in the Post Cold War Period*, Brighton, Harvester Wheatsheaf, 1991.

BUZAN Barry, WAEVER Ole and WILDE De Jaap, *Security: A New Framework for Analysis*, Lynne Rienner Publishers, London, 1998.

CANBOLAT, İbrahim S., *Uluslararası İlişkilerde Türkiye Savaş ve Barış Arasında Dünya*, 4. Baskı, Aktüel, Bursa, Kasım 2012.

CARR, E. H. *Yirmi Yıl Krizi 1919-1939*, Can Cemgil (çev.), 2. Baskı, İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları, Ekim 2015.

DEDEOĞLU, Beril, *Uluslararası Güvenlik ve Strateji*, 3. Baskı, Yeni Yüzyıl, İstanbul, 2014.

HELD, David, *Democracy and The Global Order From The Modern State to Cosmopolitan Governance*, Polity Press, 1995.

HOBBS, Thomas, *Leviathan*, der. C. B. Macpherson, Harmondsworth, Penguin, 1986.

KARABULUT, Bilal, *Güvenlik. Küreselleşme Sürecinde Güvenliği Yenide Düşünmek*, Barış Kitap, Ankara, 2011.

KRAUSE, Keith and WILLIAMS, Michael C., “From Strategy to Security: Foundations of Critical Security Studies”, Keith Krause and Michael C. Williams (ed.) , *Critical Security Studies: Concepts and Cases*, UCL Press, UK, 1997.

MORGENTHAU, Hans J., *Politics Among Nations , The Struggle For Power and Peace*, MC Graw Hill Higher Education, Seventh Edition.

MEARSHIMER, John J., *The Tragedy of Greta Power Politics*, W. W. Norton, New York, 2001.

NYE, Joseph S., *Understanding International Conflicts. An Introduction to Theory and History*, Longman, USA, 2003.

STEANS, Jill, PETTIORD, Lloyd, DIEZ, Thomas and EL-ANIS, Imad, *Introduction to International Relations Perspectives and Themes*, 3rd Edition, Routledge, 1999.

TERIFF, Terry, CROFT, Stuart, JAMES, Lucy and MORGAN, Patrick M., *Security Studies Today*, USA Polity Press, 1999.

Makaleler

ATAMAN, Muhittin, “Feminist Yaklaşımlar ve Uluslararası İlişkiler Teorileri”, Tayyar Arı (der.) *Uluslararası İlişkilerde Postmodern Analizler 1. Kimlik Kültür Güvenlik ve Dış Politika*, MKM Yayınları, Nisan 2012.

AYDIN Mustafa, “Uluslararası İlişkilerde Teori, Yaklaşım ve Analiz”, *Siyasal Bilgiler Fakültesi Dergisi*, Cilt 50, No. 3–4, 1996.

AYDIN, Mustafa, “Uluslararası İlişkilerin “Gerçekçi” Teorisi: Kökeni, Kapsamı, Kritiği”, *Uluslararası İlişkiler*, Cilt 1, Sayı 1, Bahar 2004.

BAHARÇİÇEK, Abdulkadir, “Soğuk Savaşın Anlamı ve Sona Ermesinin Türk Dış Politikası Üzerindeki Etkileri”, İdris Bal (der.), *21. Yüzyılın Eşiğinde Türk Dış Politikası*, 1. Baskı, Alfa Basım Yayım Dağıtım, Bursa, 2001.

BALDWIN, David A., “The Concept of Security”, *Review of International Studies*, 1997.

- BAYLIS, John, “Uluslararası İlişkilerde Güvenlik Kavramı”, *Uluslararası İlişkiler*, Cilt 5, Sayı 18, Yaz 2008, pp. 69-85.
- BERENSKOETTER, Felix Sebastian, “Mapping the Mind Gap: A Comparison of US and European Security Strategies”, *Security Dialogue*, Vol. 36, No. 1, March 2005, pp. 75-90.
- BİLGİN, Pınar, “Individual and Societal Dimensions of Security”, *International Studies Review*, Vol. 5, No. 2, Jun. 2003.
- BOOTH, Ken, “Security and Emancipation”, *Rewiev of International Studies*, Vol. 17, No. 4, Oct. 1991, pp. 313-326.
- BOOTH, Ken, “Security and Self: Reflections of a Fallen Realist”, Keith Krause and Micheal C. Williams (ed.), *Critical Security Studies: Concepts and Cases*, UCL Press, UK, 1997.
- BRAUCH, Hans Günter, “Güvenliğin Yeniden Kavramsallaştırılması: Barış, Güvenlik, Kalkınma ve Çevre Kavramsal Dörtlüsü”, *Uluslararası İlişkiler*, Cilt 5, Sayı 18, Yaz 2008.
- BLANCHARD, Eric M., “Gender, International Relations and the Developments of Feminist Security Theory”, *Chicago Journals*, Vol 28, No. 4, Summer 2003.
- ERGÜL, Nihal, “Yeni Güvenlik Anlayışı Kapsamında Birleşmiş Milletler’in Rolü ve Uygulamaları”, Atilla Sandıklı (ed.), *Teoriler Işığında Güvenlik, Savaş, Barış ve Çatışma Çözümleri*, Bilgesam Yayınları, İstanbul, 2012.
- HERZ, John H., “Idealist Internationalism and Security Dilemma”, *World Politics*, Cilt. 2, No. 2, 1950.
- HEURLIN, Bertel and KRISTENSEN, Kristian, “International Security”, *International Relations*, Vol. 2.
- ERSOY, Eyüp, “Realizm”, Ramazan Gözen (der.), *Uluslararası İlişkiler Teorileri*, İletişim Yayınları, 1. Baskı, İstanbul, 2014.
- GIBSON, Ian, “Human Security: A Framework for Peace Constructs, Gendered Perspectives and Cosmopolitan Security”, *Journal of Peace, Conflict and Development*, Issue 17, August 2011.
- GRAY, Colin S., “The 21st Century Security Environment and the Future of War”, *Parameters*, Winter 2008-2009.

- KRAHMANN, Elke, "Security Governance and Networks: New Theoretical Perspectives in Transatlantic Security", *Cambridge Review of International Affairs*, Vol 18, Num. 1, April 2005.
- MEARSHIMER, John J., "Back to the Future: Instability in Europe after the Cold War", *International Security*, Vol. 15, No. 1, Summer 1990.
- MILLER, Benjamin, "The Concept of Security: Should It Be Redefined?", *Journal of Strategic Studies*, Vol. 24, Issue. 2, 2001.
- MUTIMER, David, "Reimagining Security: The Metaphors of Proliferation", Keith Karuse and Michael C. Williams (ed.), *Critical Security Studies: Concepts and Cases*, UCL Press, UK, 1997.
- OĞUZLU, H. Tank, "Dünya Düzenleri ve Güvenlik: Ulus-Devlet Güvenlik Anlayışı Aşılıyor mu?", *Güvenlik Stratejileri Dergisi*, Sayı 06, 2007.
- OVALI, A. Şevket, "Ütopya İle Pratik Arasında: Uluslararası İlişkilerde İnsan Güvenliği Kavramsallaştırması", *Uluslararası İlişkiler*, Cilt 3, Sayı 10, Yaz 2006.
- ÖZLÜK, Erdem ve ÖZLÜK, Duygu, "NATO'yu Anlamak: Dönüşümü, Yeni Kimlikleri ve Uyum Süreçleri", *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, Sayı. 31, 2014.
- ROTHSCHILD, Emma, "What Is Security?", *Daedalus*, Vol. 124, No. 3, The Quest for World Order, Summer 1995.
- SOLONA, Javier, "NATO's Success in Kosovo", *Foreign Affairs*, Vol. 78, No. 6, November/December 1999.
- TANGÖR, Burak, "Kuramsal Tartışmalar Işığında İnsan Güvenliği ve Politikaları", *Uluslararası Hukuk ve Politika*, Cilt 8, Sayı 30, 2012.
- ULLMAN, Richard H., "Redefining Security", *International Security*, Vol. 8, No. 1, Summer 1983.
- WAEVER, Ole, "Toplumsal Güvenliğin Değişen Gündemi", *Uluslararası İlişkiler*, Cilt 5, Sayı 18, Yaz 2008.
- WALT, Stephen M., "The Renaissance of Security Studies", *International Studies Quarterly*, Vol. 35, No. 2, Jun. 1991.
- WALTZ, Kenneth N., "Anarchic Orders and Balances Of Power", Robert O. Keohane (der.), *Neorealism and Its Critics*, Columbia University Press, New York, 1986.

WALTZ, Kenneth N., “The Origins of War in Neorealist Theory”, *Journal of Interdisciplinary History*, Vol. 18, No. 4, The Origin and Prevention of Major Wars, Spring 1988.

WOLFERS, Arnold, “National Security: As an Ambiguous Symbol”, *Political Science Quarterly*, Vol. 67, No. 4, December 1952.

İnternet Kaynakları, Kurumların Raporları, Kararları ve Strateji Dokümanları

Alliance’s Strategic Concept, Approved by the Heads of State and Government participating in the meeting of the North Atlantic Council in Washington D.C., Issued on 23-24 April 1999, NATO Web Sitesi: <http://www.nato.int/docu/pr/1999/p99-065e.htm>, Erişim tarihi: 01.05.2015.

ANNAN, Kofi, “*Towards a Culture of Peace*” , Seçen, Federico Mayor-Roger-Pol Droit, Letters to Future Generations, UNESCO Publishing, <http://unesdoc.unesco.org/images/0011/001185/118573E.pdf>, Erişim tarihi: 15.02.2015

ANNAN, Kofi, *We the peoples: The Role of the United Nations in the 21th Century*, http://www.un.org/en/events/pastevents/pdfs/We_The_Peoples.pdf, Erişim tarihi: 5.10.2015

BERNSTEIN, Johannah, *The Policy Relevance of the Earth Charter for Europe*, A Paper Prepared for the Maastricht Forum on the Future of Europe, Maastricht University Press, Earth Charter International, Hollanda 9-11 May 2007.

BM Kurucu Antlaşması 51. Madde, <https://treaties.un.org/doc/publication/ctc/uncharter.pdf>, Erişim Tarihi: 06.04.2015.

Commission on Human Security, *Human Security Now*, UN Publications, New York, 2003.

Conclusions and Plan of Action of the Extraordinary European Council Meeting, 21.09.2001, http://eu-un.europa.eu/articles/en/article_153_en.htm, Erişim tarihi: 20.02.2015.

Declaration of the Heads of State and Government, 29 May 1989, [http://www.nato.int/cps/en/natohq/official_texts_23554.htm?selectedL](http://www.nato.int/cps/en/natohq/official_texts_23554.htm?selectedLocale=en)ocale=en, Erişim tarihi: 02.05.2015.

Declaration on a Transformed North Atlantic Alliance “The London Declaration”, 05-06 July 1989, http://www.nato.int/cps/en/natohq/official_texts_23693.htm?selectedLocale=en, Erişim tarihi: 02.05.2015.

Human Security Report 2005, <http://www.hsrgroup.org/human-security-reports/2005/text.aspx>, Erişim tarihi: 02.01.2015.

Istanbul Summit Communiqué, 28 June 2004, <http://www.nato.int/docu/pr/2004/p04-096e.htm>, Erişim tarihi: 03.05.2015.

LYNN-JONES, Sean M., *International Security Studies after the Cold War: An Agenda for the Future. CSIA Discussion Paper 91-11*, Kennedy School of Government, Harvard University, December 1991. http://live.belfercenter.org/files/disc_paper_91_11.pdf, Erişim tarihi: 02.03.2015.

NATO's Core Security Functions in the New Europe, 06-07 Jun.1991, Press Release M-1(91) 44 44, http://www.nato.int/cps/en/natohq/official_texts_23861.htm?selectedLocale=en, Erişim tarihi:02.05.2015,

MCKAY, Susan, “Women, Human Security, and Peace-building: A Feminist Analysis”, *Conflict and Human Security: A Search for New Approaches of Peace-building* (2004), ***IPSHU English Research Report Series*** No. 19.

Report of the Secretary-General (1992), An Agenda for Peace Preventive diplomacy, peacemaking and peace-keeping, A/47/277 - S/24111 17 June 1992, http://www.unrol.org/files/A_47_277.pdf, Erişim tarihi: 10.09.2015.

Repertoire of the Practice of the Security Council, Decision of 31 January 1992 (3046th meeting): statement by the President, http://www.un.org/en/sc/repertoire/89-92/Chapter%208/GENERAL%20ISSUES/Item%2028_SC%20respons%20in%20maint%20IPS.pdf, Erişim tarihi:10.09.2015.

ROBERTSON, George (Lord Robertson of Port Ellen), ***Kosova One Year On. Achievement and Challenge***, <http://www.nato.int/kosovo/rep2000/report-en.pdf>, Erişim tarihi:10.05.2015.

SADHWANÍ, Gouri, ***The Hague Appeal for Peace Conference***, <http://www.mediate.com/articles/hague.cfm>, Erişim tarihi:11.09.2014.

Strategic Concept for the Defence and Security of the Members of the North Atlantic Treaty Organisation Adopted by Heads of State and Government in Lisbon, 10 Nov 2010, http://www.nato.int/cps/en/natohq/official_texts_68580.htm?selectedLocale=en, Erişim Tarihi: 01.09.2015.

UNDP, *Human Development Report 1994*, Oxford University Press, New York, 1994,

http://hdr.undp.org/sites/default/files/reports/255/hdr_1994_en_complete_nostats.pdf, Erişim tarihi: 15.12.2014.

<http://www.eolss.net/sample-chapters/c14/E1-35-04-02.pdf>, Erişim tarihi: 25.02.2015.

<http://www.undp.org/content/undp/en/home/mdgoverview/>, Erişim tarihi: 01.09.2015.

<http://www.unodc.org/unodc/en/about-unodc/index.html?ref=menutop>, Erişim tarihi: 01.09.2015.

<http://www.unwomen.org/en/about-us/about-un-women>, Erişim tarihi: 01.09.2015.

<http://unhabitat.org/about-us/history-mandate-role-in-the-un-system/>, Erişim tarihi: 02.09.2015.

<http://www.unhcr.org/pages/49c3646cbc.html>, Erişim tarihi: 02.09.2015.

İnternet Sitelerine Yapılan Siber Saldırıları: 2015 Yılı Türk Kamu Siteleri İncelemesi

Cyber Attacks to Web Sites: Examination of Government Web Sites of Turkey in 2015

Hüseyin ÇAKIR*, Nursel YALÇIN** ve Mehmet Serkan KILIÇ***

Öz

Kamunun internet ortamında sunduğu hizmetlerin artması, siber saldırı risklerini de beraberinde getirmektedir. Günümüzde kamu kurumlarına ait internet sitelerine yönelik yapılan siber saldırılar hızlı bir şekilde artmaktadır. Bu çalışmada, 2015 yılında Türkiye’de kamuya ait “.gov.tr” uzantılı internet sitelerine yapılan siber saldırıların (bütünlük ihlalleri) değerlendirilmesi amacıyla Zone-H internet sitesinde yer alan toplam 848 saldırı kaydı incelenmiştir. Gerçekleştirilen saldırılar; aylara göre saldırı bilgileri, ana sayfa saldırı bilgileri, geçmiş saldırı bilgileri, sunuculara ait bilgiler ve saldırganlara ait bilgiler olmak üzere beş açıdan analiz edilmiştir. Zone-H kayıtlarında yer alan takma isimlere, mesajlara, resim ve video paylaşımlarına göre saldırıların 25 farklı ülkeden toplam 131 farklı bilgisayar korsanı/bilgisayar korsanları grubu tarafından gerçekleştirildiği anlaşılmıştır. Bununla beraber saldırıların %70’inin Türkiye merkezli olduğu ve saldırıya uğrayan internet sitelerinin %35’inin geçmişte de saldırıya uğradığı görülmüştür.

Anahtar Kelimeler: Bütünlük İhlali, Bilgisayar Korsanı, Siber Saldırı, Zone-H.

* Yrd.Doç.Dr., Gazi Üniversitesi, Bilişim Enstitüsü, Adli Bilişim Anabilim Dalı, e-posta: hcakir@gazi.edu.tr.

** Yrd.Doç.Dr., Gazi Üniversitesi, Gazi Eğitim Fakültesi, Bilgisayar ve Öğretim Teknolojileri Eğitimi Bölümü, e-posta: nursel.yalcin@hotmail.com.

*** Doktora Öğrencisi, Gazi Üniversitesi, Bilişim Enstitüsü, Bilişim Sistemleri Anabilim Dalı, e-posta: mserkanklc@hotmail.com.

Abstract

The increase in the internet services provided by government brings the risks of cyber attacks. Today, the cyber attacks to the web sites of the government institutions have increased rapidly. In this study, 848 cyber attack records in Zone-H web site have been examined to evaluate the cyber attacks (integrity violations) to Turkish government web sites with ".gov.tr" extensions. The attacks, which were performed, have been analyzed through five different perspectives as attack information by months, information of homepage attacks, information about past attacks, information about servers and information about attackers. According to fake names, messages, and sharing of pictures and videos in Zone-H records, it has been made clear that the cyber attacks have been performed by 131 different hackers or hacker groups from 25 different countries. In addition to this, it has also been seen that 70% of attacks are of Turkey origin and 35% of web sites, which were attacked, had been attacked previously.

Keywords: Integrity Violation, Hacker, Cyber Attacks, Zone-H.

150

Security
Strategies
Year: 13
Issue: 25

1. Giriş

Ülkemizde 2008 yılında altı milyon civarında olan geniş bant internet aboneleri sayısı, 2015 yılı ikinci çeyrek sonu itibarıyla 44,3 milyonu aşmıştır.¹ İnternetin yaygınlaşması ile beraber alışverişten, akademik çalışmalara kadar birçok iş ve işlem internet ortamında hızlı ve kolay bir şekilde gerçekleştirilmektedir.

Yüksek hızlı bilgisayar teknolojisi, internet, televizyon, ATM, cep telefonu, uydu teknolojisi, dijital kayıt sistemleri, robotlar ve lazer teknolojisi insan hayatında her gün daha etkin bir şekilde kullanılmış ve devlete ait işlemlerde de kullanılabilir hale gelmiştir.² Bilgi ve iletişim

¹ *BTK Üç Aylık Pazar Verileri Raporu: 2015 Yılı 2. Çeyrek*, Bilgi Teknolojileri ve İletişim Kurumu, Sektörel Araştırma ve Strateji Geliştirme Dairesi Başkanlığı, Ankara, 2015, s. 9.

² Özgür Sayar, Türkiye’de ve Dünyada Elektronik Devlet Uygulamaları Bağlamında Risk Faktörleri, Beykent Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul, 2007, s. 9.

teknolojilerindeki gelişmelere paralel olarak kamu kurumları tarafından oluşturulan internet siteleri; idarelere zaman, yer, verimlilik ve benzeri bakımlardan fayda sağlamaktadır. Oluşturulan internet siteleriyle etkin, verimli, hesap verebilir, vatandaş beyanına güvenen ve şeffaf bir kamu yönetimi oluşturmak, kamu hizmetlerinin hızlı, kaliteli, basitleştirilmiş ve düşük maliyetli bir şekilde yerine getirilmesini sağlamak amaçlanmaktadır.³ Bu amaçla ülkeler gelişmişlik düzeylerine göre kamu hizmetlerini internet ortamına aktarmakta ve vatandaşlarına hızlı ve kaliteli hizmetler sunmaktadır.

Kamu kurumları tarafından oluşturulan internet siteleri ve sunulan hizmetlerin vatandaşlar üzerinde pozitif etkisi bulunmakla beraber, sunulan hizmetin kesintisiz ve güvenli bir şekilde sağlanması önemli bir zorluktur. Çeşitli sebeplerle başta kamu internet siteleri olmak üzere ülkede stratejik olarak önemli görülen internet sitelerine yapılan siber saldırılar, itibar kaybına ve hizmetlerin aksamasına neden olmaktadır.

İnternet sitelerine yönelik saldırılar; sitenin politik ve sosyal mesaj vermek amaçlı ele geçirilmesi ve Hizmet Engelleme Saldırısı (*Denial of Service Attack-DoS*) saldırısı ile siteye erişimin engellenmesi olmak üzere iki şekilde gerçekleştirilmektedir.⁴ Birçok bilgisayar sahibi, bilgisayarlarının zombi olduğunun (ele geçirildiğinin) veya Dağıtık Hizmet Aksatma (*Distributed Denial of Service-DDoS*) saldırısı yaptığının farkında olmamakta ve bilgisayarlarının hedef internet sitesine arka planda bağlantı kurmaya çalıştığını bilmemektedir.⁵ Diğer taraftan, devlet politikaları sebebi ile planlı şekilde DDoS saldırısı yapıldığı durumlar da bulunmaktadır. Kullanıcılar çeşitli platformlar aracılığıyla

(Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi).

³ Ali Haydar Doğu, “İdarelerin İnternet Sitelerinden Doğan Sorumlulukları”, *18. Türkiye’de İnternet Konferansı Bildirileri*, 9-11 Aralık 2013, İstanbul Üniversitesi, İstanbul, 2013, s. 2.

⁴ Dorothy E. Denning, “Cyber Conflict as an Emergent Social Phenomenon”, (Ed: Holt, T.J. ve Schell, B.H.), *Corporate Hacking and Technology-Driven Crime: Social Dynamics and Implications*, IGI Global Press, PA, ABD, 2011, 170-186, s. 173.

⁵ Mahruze Kara, *Siber Saldırılar - Siber Savaşlar ve Etkileri*, İstanbul Bilgi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul, 2013, s. 38. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi).

örgütlenerek ve kendi rızalarıyla bilgisayarlarına kurdukları programlar ile DDoS saldırılarının bir parçası olmakta ve yapılan siber saldırı eylemini desteklemektedir.

İnternet sitelerinde bulunan açıklıklar veya sosyal mühendislik yöntemleri ile internet sitelerine yetkisiz şekilde erişilmesi, başta ana sayfa olmak üzere sitenin sayfalarına mesajlar bırakılması ve özel verilerin (kişisel veri, gizli veri) ele geçirilmesi diğer bir yaygın siber saldırı yöntemidir. Bilgisayar korsanları tarafından farklı motivasyonlarla gerçekleştirilen bu saldırılar; toplum tarafından farklı algılanmakta ve farklı tepkiler verilmesine sebep olmaktadır.

Bir internet sitesine yapılan saldırı ve siteye bırakılan mesajlar, ziyaretçiler üzerinde negatif etki bırakması nedeniyle ticari olarak prestij kaybına neden olmakta ve iş dünyası açısından siber saldırılar önemli bir tehdit olarak görülmektedir.⁶ Toplumun bir kesimi tarafından ise aynı eylem bir konuya dikkat çekildiği gerekçesi ile alkışlanabilmektedir. Jurgenson benzer şekilde, politik veri sızma ile dünya gündemine gelen Wikileaks ve Julian Assange hakkında siber-liberalist/siber-anarşist tanımlaması konusunda toplumda tartışmalar yaşandığına⁷ dikkat çekmektedir. Kimliklerin kolayca gizlenebildiği ve iz sürmenin son derece zor olduğu siber alanda rakip veya düşman olarak görülen devletlere zarar verici nitelikte siber saldırıları destekleyen devletler bulunmaktadır.⁸ Bu durum siber saldırıların çok farklı motivasyonlarla bir silah olarak kullanıldığını göstermektedir.

Siber saldırıların oluşturduğu etki ve tahribattan dolayı, tespiti önemli bir konu olmuştur ve bu yönde akademik çalışmalar ağırlık

⁶ Tushar Kanti et. al., "Implementation of an Efficient Web Defacement Detection Technique And Spotting Exact Defacement Location Using Diff Algorithm", *International Journal of Emerging Technology and Advanced Engineering*, 2012, 2 (3), 252-256, p. 252.

⁷ Nathan Jurgenson, "Liquid Information Leaks", *International Journal of Communication*, 2014, 8, 2651-2665, s. 2657.

⁸ Mehmet Nesip Ögün ve Adem Kaya, "Siber Güvenliğin Milli Güvenlik Açısından Önemi ve Alınabilecek Tedbirler", *Güvenlik Stratejileri Dergisi*, 2013, 18, 145-181, s. 167.

kazanmıştır. Kanti vd. tarafından yapılan bir çalışmada, tahrif edilmiş internet sitesi sayfalarının tespiti amacıyla internet tarayıcıları için geliştirilen algoritma ile ziyaret edilen internet sayfalarının karma değerlerinin düzenli olarak hesaplanması, karşılaştırılması ve farklılık durumunda uyarı vermesi amaçlanmıştır.⁹ Borgolte vd. tarafından yapılan çalışmada ise, saldırıya uğrayan internet sitelerine bilgisayar korsanları tarafından mesaj bırakılmasından hareketle internet sayfalarına ait ekran görüntülerinin alınması, resim tabanlı analiz edilmesi ve sitenin saldırıya uğrayıp uğramadığının tespiti amaçlanmıştır.¹⁰ Saldırıya uğrayan internet sitelerinin en kısa sürede tespit edilmesi ihtiyacı, saldırıların toplum üzerinde oluşturacağı negatif etkinin en aza indirilmesi isteğidir. Bu açıdan bilişim teknolojilerine olan bağımlılığın devam ettiği sürece “siber saldırı” ve “siber güvenlik” konularının kamuoyunda önemli yer tutacağı değerlendirilmektedir.

Bu çalışmada, gelişen ve kullanım alanı yaygınlaşan bilişim teknolojileri ile beraber internet sitelerine yapılan siber saldırılar Türkiye özelinde ele alınmıştır. Birçok devlet hizmetinin elektronik ortamda vatandaşlara sunulduğu ülkemizde, devlete ait internet sitelerine yapılan saldırılar incelenerek farklı açılardan değerlendirmelerde bulunulmuştur. Açık kaynaklardan elde edilen veriler üzerinde yapılan bilimsel değerlendirmeler ile ülkemizin siber güvenlik politikalarına katkı sağlanması amaçlanmaktadır.

Çalışmanın ilk bölümünde, siber güvenlik ihlalleri erişilebilirlik, bütünlük ve gizlilik açılarından ele alınarak bilgi verilmiştir. “Bilgisayar Korsanı ve Bilgisayar Korsanlığı Kültürü” isimli ikinci bölümde bilgisayar korsanlığı ve bilgisayar korsanı kavramları hakkında genel bilgiler verildikten sonra bilgisayar korsanlığı kültüründe sistem kırıcılar, bilgisayar korsanlığı kültüründe gizlilik, bilgisayar korsanlığı kültüründe aleniyet ve bilgisayar korsanlığı kültüründe motivasyon alt başlıkları

⁹ Tushar Kanti et. al., a.g.m., s. 253.

¹⁰ Kevin Borgolte et. al., Meerkat: Detecting Website Defacements Through Image-Based Object Recognition, *24th USENIX Security Symposium*, 12-14 August 2015, Washington, DC, USA, 2015, p. 545.

altında bilgisayar korsanlığı kültürü konusu irdelenmiştir. Çalışmanın “Türkiye’de Kamuya Ait İnternet Sitelerine Yapılan Siber Saldırıları” isimli üçüncü bölümünde ise 2015 yılında Türk kamu sitelerine yönelik yapılan siber saldırılar ele alınmıştır. Çalışmaya konu veriler açık kaynak üzerinde Zone-H internet sitesinde (www.zone-h.org) yer alan “.gov.tr” uzantılı siber saldırı kayıtları esas alınarak oluşturulmuştur. Buna göre, Zone-H internet sitesinde yer alan 2015 yılına ait toplam 848 saldırı kaydı; aylara göre saldırı bilgileri, ana sayfa saldırı bilgileri, geçmiş saldırı bilgileri, sunuculara ait bilgiler ve saldırganlara ait bilgiler olmak üzere beş açıdan analiz edilmiştir. Özellikle saldırganlara ait bilgiler isimli alt başlıkta, internet sitelerine bırakılan mesajlar incelenerek saldırganlara ait ülke bilgileri tespit edilmeye çalışılmıştır. Çalışmanın son bölümünde ise genel bir değerlendirme yapılarak çalışma boyunca ulaşılan sonuçlara yer verilmiştir.

2. Siber Güvenlik İhlalleri

Siber güvenlik; sanal ortamda gerçekleşen saldırılar sonucu bilişim sistemlerinin zarar görmemesi, yetkisiz bir şekilde sayısal verilere ulaşılmaması ve zarar verilmemesi ile yaşanan siber saldırılar sebebiyle kamuoyunda korku ve panik oluşmaması için alınması gereken önlemlerdir. Bu önlemler, vatandaşların bilinçlendirilmesinden ve kişisel bilgisayar güvenliğinin sağlanmasından ulusal siber olaylara müdahale ekiplerinin oluşturulmasına kadar bir dizi alt başlıklardan oluşmaktadır.

İnternet üzerindeki işlemlerin ekonomik değerinin artması, internetin anonim yapısı, saldırı araçlarının ucuzlaması ve bunlara erişimin kolaylaşması, suçlular arasındaki iş birliğinin kolaylaşması ve artması gibi nedenlerle önümüzdeki dönemde yeni suç türlerinin ortaya çıkması ve siber suçlarda artışın devam etmesi beklenmektedir.¹¹ Siber saldırıların engellenmesi ve güvenliğin sağlanması ise uluslararası kabul görmüş üç temel güvenlik standardı olan erişilebilirlik, bütünlük ve gizliliğin korunması ve ihlal edilmemesinin sağlanmasıdır.

¹¹ *2015-2018 Bilgi Toplumu Stratejisi ve Eylem Planı*, Kalkınma Bakanlığı, Bilgi Toplumu Dairesi Başkanlığı, s.29.

Erişilebilirlik, bir bilgiye ulaşmaya yetkili olan herkesin gerektiğinde o bilgiye erişiminin mümkün olması; bütünlük, bir bilginin hiçbir şekilde değiştirilmemiş olması; gizlilik ise bir bilgiye erişim hakkı olan kişilerin belirlenmesi ve diğer kişilerin bilgiye ulaşmasını engellemesidir.¹² Bu üç temel güvenlik ögesinden herhangi birinin zarar görmesi durumunda güvenlik zafiyeti oluşmaktadır. Bilgi güvenliği kurumlar ve bireyler için vazgeçilmez ve değerli bir varlık olan bilginin korunması için gerekmektedir.¹³

2.1. Erişilebilirlik İhlali

Türk Dil Kurumu sözlüğünde “genel ağda bir sayfanın ulaşılabilir olması”¹⁴ şeklinde tanımlanan erişilebilirlik, hukuki sınırlamalar saklı kalmak üzere aynen seyahat ve haberleşme özgürlüğü gibi bireylerin istediği internet sitesine bağlanabilme, ulaşabilme ve ziyaret edebilme özgürlüğüdür.

Ülkemizde internet siteleri erişiminin engellenmesi başta 5651 Sayılı Kanun olmak üzere yasal mevzuatlarla düzenlenmiştir. Buna göre, 5651 Sayılı Kanunda belirtilen katalog suçlar kapsamında verilen erişimin engellenmesi kararları, kararı veren hâkim, mahkeme veya cumhuriyet savcısı tarafından gereği yapılmak üzere Bilgi Teknolojileri ve İletişim Kurumu’na (BTK) gönderilmekte ve kararlar BTK tarafından yerine getirilmektedir. Ayrıca anılan kanunun sekizinci maddesinde sayılan suçların oluşması durumunda ilgili içerik veya yer sağlayıcı yurtdışında ise BTK tarafından resen erişimin engellenmesi yapılabilmektedir. Hukuki sınırlamalar haricinde, bir internet sitesine yasadışı müdahaleler ile de erişim engellenebilmektedir.

DDoS, en basit saldırı tipi olduğundan siber saldırılarda yoğun olarak kullanılmaktadır. Saldırının amacı, sistemi durdurarak prestij ve

¹² Emine İlçin Tuğ vd., “Bilişim Güvenliği Tedbirleri ve TKDK Kurumunda Uygulama Örneği”, *Bilişim Teknolojileri Dergisi*, 2014, 7 (1), 11-18, s. 12.

¹³ Hafize Keser ve Can Güldüren, “Bilgi Güvenliği Farkındalık Ölçeği (BGFÖ) Geliştirme Çalışması”, *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 2013, 23 (3), 1167-1184, s. 1168.

¹⁴ Türk Dil Kurumu İnternet Sitesi, www.tdk.gov.tr, (Erişim Tarihi: 04.12.2015).

maddi kayıp sağlamaktır. Bilgisayar korsanlığı eylemciliği grupların genellikle kullandıkları bu yöntem, rahatsız edici ve maddi zararlara yol açan bir unsurdur.¹⁵ Devletler arasında yaşanan siyasi gerilimlerin yansımaları olarak siber dünyada gerçekleşen saldırılarda da karşı tarafa zarar vermek ve ülke güvenliğini sağlayan yönetimlerin itibarını sarsmak için bu tür yöntemler kullanılmaktadır.¹⁶ Yaşanan erişilebilirlik ihlallerinin çoğunluğunda internet sitesi içeriğine zarar verilmemekte ve kullanıcıların siteye olan erişimleri bir süreliğine engellenmektedir.

2.2. Bütünlük İhlali

İnternet sitelerinin başta sistem açıklıkları olmak üzere çeşitli yöntemler kullanılarak tamamının veya bir bölümünün içeriğine ulaşılarak değişikliklerde bulunulması durumunda, bütünlük ihlali oluşmaktadır. İnternet sitesinin bilgisayar korsanlığına maruz kalması olarak bilinen bu ihlalde siteye olan erişimin engellenmesinin yanı sıra içeriğinin değiştirilmesi ve zarar verilmesi durumu da söz konusudur.

İnternet sitelerine yönelik yapılan en önemli iki saldırı yönteminin Yapılandırılmış Sorgu Dili (*Structured Query Language-SQL*) Girişi ve Çapraz Site Betik (*Cross-Site Scripting-XSS*) Saldırısı olduğu hususu *Open Web Application Security Project (OWASP)* tarafından açıklanmıştır. İnternet sayfalarında bulunan veri girişi formları aracılığı ile zararlı kodların çalıştırıldığı saldırılarda¹⁷ internet sitesi açıklıkları kullanılmakta ve site bütünlüğüne zarar verilmektedir. Kullanılan açıklıklar ile birçok saldırı siber ortamın sadece görünen yüzü olan web sitelerinin ana sayfalarına karşı gerçekleşmekte ve aslında ciddi zararlar oluşturmamaktadır.¹⁸ Bununla birlikte, siteye bırakılan mesajlar

¹⁵ Mahruze Kara, *a.g.e.*, s. 38.

¹⁶ Muharrem Gürkaynak ve Adem Ali İren, "Reel Dünyada Sanal Açmaz: Siber Alanda Uluslararası İlişkiler", *Süleyman Demirel Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 2011, 16 (2), 263-279, s. 271.

¹⁷ Sandra Sarasan, "Detection and Prevention of Web Application Security Attacks", *International Journal of Advanced Electrical and Electronics Engineering*, 2013, 2 (3), 29-34, s. 29.

¹⁸ Mehmet Nesip Öğün ve Adem Kaya, *a.g.m.*, s. 171.

sebebiyle maddi kazanç ve imaj kaybı söz konusu olmaktadır.

2015 yılında yapılan bir araştırmada; internet site saldırılarının %24'ünde bırakılan mesajlar bir gün içinde kaldırılırken, %50'sinde bırakılan mesajların bir hafta içinde kaldırıldığı anlaşılmıştır. Bu durum, şirket sahiplerinin web site koruma ve saldırı tespit sistemlerine yeteri kadar yatırım yapmadığını göstermektedir.¹⁹ Saldırı sonrası en kısa sürede internet sitelerinin eski haline getirilerek imaj ve prestij kaybı yaşanmaması amacıyla, site sahiplerinin ek harcamalar yapması ve gerekli güvenlik tedbirlerini alması gerekmektedir.

2.3. Gizlilik İhlali

Bilginin yetkisiz kişilerin eline geçmesi olarak tanımlanabilecek gizlilik ihlali; internet sitesine yetkisiz şekilde erişen ve bütünlük ihlali yapan saldırgan tarafından sunucuda bulunan ve herkese açık olmayan elektronik verilerin ele geçirilmesidir. Bu verilerin ele geçirilmesi başlı başına suç oluşturmakla beraber, verilerin maddi menfaate dönüştürülmesi veya çeşitli ortamlarda yayınlanarak alenileştirilmesi ise suçun ağırlaştırılmış hâli ve/veya başka suçların oluşması durumudur. Bu açıdan bakıldığında bilişim sisteminde yer alan veriler üzerinde hukuka aykırı birtakım işlemler gerçekleştiren kişilerin eylemi Türk Ceza Kanunu'nun (TCK) 244'üncü maddesinin ikinci fıkrası kapsamında suç teşkil etmektedir. Bu eylemin icrası ile kişinin kendine veya başkasına haksız menfaat sağlaması durumunda ise TCK 244'üncü maddesinin dördüncü fıkrasında yer alan suç oluşacaktır.

Bilgisayar korsanları, sosyal mühendislik yaparak veya internetin açıklıklarından faydalanarak sosyal uygulama ve e-posta hesaplarının şifrelerini kırabilmekte; sistemlere izinsiz sızabilmekte; ulusal ve uluslararası güvenlik sınırlarına erişebilmekte ve eriştiği bilgileri çalabilmektedir.²⁰ Her ne kadar bazı saldırılarda hedef; kendi çıkarı değil, organizasyonların bilgi güvenliği konusundaki yetersizliklerinin

¹⁹ Kevin Borgolte et. al., *a.g.e.*, p. 598.

²⁰ Mahruze Kara, *a.g.e.*, s. 9.

vurgulanması amacıyla kamuoyuna duyurulması²¹ olsa da, yapılan saldırılar sonucu yaşanan bilgi kayıpları kurumların itibarlarını zedelemekte; güvenilirliklerini azaltmakta; pazar ve müşteri kayıplarına neden olabilmektedir.²² Sonuç olarak, bazı uygulamaların yardımıyla basit bir şekilde ana sayfa değişikliği yapmanın ötesinde, orta seviyenin üzerindeki bilişim bilgisiyle hedef sunucuyu kontrol altına alarak yetkisiz şekilde bilgilere erişmek, gizlilik ihlalini oluşturmaktadır ve bu durum TCK'nın 243'üncü maddesinin birinci fıkrasında suç olarak düzenlenmiştir.

3. Bilgisayar Korsanı ve Bilgisayar Korsanlığı Kültürü

Bilgisayar korsanlığı kavramının ilk ortaya çıktığı yer, ABD'deki Massachusetts Institute of Technology'dir (MIT). MIT öğrencilerinin kendi aralarında yaptıkları eşek şakalarına verdikleri isim “*hack*”tir (korsanlıktır). Zamanla bilgisayar aracılığıyla yapılan şakalar için de bu isim kullanılmıştır.²³ 1988'de Clifford Stoll tarafından yazılan “*Stalking The Willy Hacker*” başlıklı makalede²⁴ bilgisayar korsanlığı ve bilgisayar korsanı terimleri ilk kez bilgisayar suçlusu anlamında kullanılmış ve takip eden yılda, Robert Tapan Morris Jr. tarafından yayılan Morris virüsü, popüler medyada bu kullanımın yaygınlaşmasını sağlamıştır.²⁵ Zeki insanların yaptıkları zekice şaka olarak tanımlanan “*hack*” (korsanlık) kavramı, bir süre sonra diğer insanlar üzerinde oluşan olumsuz algı ile beraber “suç” olarak görülmeye başlanmıştır.

Benzer durum ülkemiz açısından da geçerlidir. Türk Dil Kurumu (TDK), Güncel Türkçe Sözlük'te “bilgisayar korsanı” (“*hacker*”) terimi

158

Security
Strategies
Year: 13
Issue: 25

²¹ Alexandra Whitney Samuel, *Hactivism and the Future of Political Participation*, Harvard University Department of Government, Cambridge, ABD, 2004, p. 11 (Yayımlanmamış Doktora Tezi).

²² Emine İlçin Tuğ vd., a.g.m., s. 11.

²³ Gökşin Akdeniz, “Hacker Etiği”, (Der: Keleş, A.R. ve Sal, Y.), *Hack Kültürü ve Hactivizm: Yeni bir Siyaset Biçimi*, Alternatif Bilişim Derneği Yayını: İstanbul, 2013, 9-15, s. 9.

²⁴ Makale için bkz. <http://pdf.textfiles.com/academics/wilyhacker.pdf>, Erişim Tarihi: 20 Şubat 2017.

²⁵ Ufuk Eriş, *Türkiye’de Kırıcı (Hacker) Kültürü*, Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Eskişehir, 2009, s. 64 (Yayımlanmamış Doktora Tezi).

“bilgisayar ve haberleşme teknolojileri konusundaki bilgisini gizli verilere ulaşmak, ağlar üzerinde yasal olmayan zarar verici işler yapmak için kullanan kimse” olarak tanımlanmaktadır.²⁶ Oysa ki, bu terimin TDK tarafından 2005 yılında “bilgisayar haberleşme teknolojileri konusunda bilgi sahibi olan, bilgisayar programlama alanında standardın üzerinde beceriye sahip bulunan ve böylece ileri düzeyde yazılımlar geliştiren kişi”²⁷ olarak tanımlandığı bilinmektedir. Bilgisayar korsanı ve bilgisayar korsanlığı kavramlarındaki bu anlam kaymasında, toplumsal algı ve “standardın üzerindeki bilgi ve becerinin” yetkisiz erişim faaliyetlerinde kullanılıyor olmasının payı büyüktür. Bu bağlamda bilgisayar korsanı kavramının, genel olarak bilişim sistemleri konusunda yetenekli, sistem açıklıklarını arayan ve bu açıklıklardan izinsizce sisteme sızan kişiler²⁸ olarak tanımlanması mümkündür. Bununla birlikte, son dönemde ortaya çıkan bilgisayar korsanlığı eylemciliği kavramı ile birlikte kavram karmaşası tekrar yaşanmakta ve bilgisayar korsanlarının suçlu mu yoksa kahraman mı oldukları tartışma konusu olmaktadır.

Bilgisayar korsanlığı kültürünü “internet erişimi özgürlüğüne karşı yapılan her türlü düzenleme, sınırlama ve sansüre karşı düşmanlık” olarak ele alan düşünceye²⁹ paralel olarak bilgisayar korsanı, kişisel çıkarının değil; bilginin ve daha da ötesinde denetim altına alınmamış anlamın peşinde olan kişi olarak³⁰ da tanımlanabilmektedir. Bilgisayar korsanlığı eylemciliği ise politik gerekçelerle temelde birey yararını güderek internet üzerinden siber saldırı, protesto ya da eylem biçiminde bireysel tepkinin siber biçim ile yer değiştirmesi olarak ifade edilmektedir.³¹ Bu düşünceye

²⁶ Türk Dil Kurumu İnternet Sitesi, www.tdk.gov.tr, (Erişim Tarihi: 08.12.2015).

²⁷ Ufuk Eriş, *a.g.e.*, s. 67.

²⁸ Mahruze Kara, *a.g.e.*, s. 9.

²⁹ Nathan Jurgenson, *a.g.m.*, s. 2556.

³⁰ Özgür Uçkan, “Hacker’lar: Viral Kültürün “Semantik Gerillalar”ı mı, Enformasyon Toplununun Veri Hırsızları mı?”, (Der: Keleş, A.R. ve Sal, Y.), *Hack Kültürü ve Haktivizm: Yeni bir Siyaset Biçimi*, Alternatif Bilişim Derneği Yayını: İstanbul, 2013B, 41-47, s. 46.

³¹ Ceren Yegen, Dijital Aktivizmin Bir Türü Olarak Haktivizm ve “RedHack”, *Intermedia Uluslararası Hakemli İletişim Bilimleri E-Dergisi*, 2014, 1 (1), 118-132, s. 129.

göre, bilgisayar korsanları toplum yararına sanal ortamda mücadele eden siber eylemcilerdir.

Devlet politikaları açısından bakıldığında ise, yapılan siber saldırıların terörist faaliyet olarak da değerlendirilebileceği görülmektedir. Örneğin ABD Federal Araştırma Bürosu (*Federal Bureau of Investigation-FBI*), ulus alt grupları veya gizli ajanlar tarafından bilgi, bilgisayar sistemleri, bilgisayar programları ve elektronik verilere yönelik yapılan planlı ve politik motivasyonlu saldırılar sonucu halk üzerinde şiddet ve panik oluşması durumunu “siber terörizm” olarak tanımlamaktadır.³² Böylece, bilgisayar sistemlerine yönelik yapılan saldırılar sonucu, toplum nezdinde manevi hasar oluşması durumunda saldırganlar bilgisayar korsanı değil; terörist olarak adlandırılabilen ve eylemler için farklı tanımlamalar yapılabilmektedir. Örneğin, El Kaide bağlantılı internet aracılığıyla yapılan siber saldırılar için “elektronik cihat” tanımlamasının kullanıldığı³³ görülmektedir.

Sonuç olarak, uluslararası toplum (hatta devletler kendi içinde) hangi eylemin saldırı veya hangi eylemin saldırı tehdidi olduğu konusunda ittifak edememiştir. Bu durum, siber saldırı gibi kavramları tanımlamak, üzerinde uzlaşmak ve uluslararası barış ve güvenliği sağlamak konusunda gelecekte büyük zorluklarla karşı karşıya kalınacağını göstermektedir.³⁴ Bu bağlamda, gerçekleşen bir internet sitesi saldırısının faili; mağdur açısından “bilgisayar korsanı” iken, toplumun bir kısmı tarafından “bilgisayar korsanlığı eylemcisi” ve diğer bir kısmı tarafından “kahraman” olarak tanımlanabilmekte; devlet veya başka devletler açısından ise “terörist” olarak ilan edilebilmektedir.

160

Security
Strategies
Year: 13
Issue: 25

³² Aakashdeep Sharma ve Narinder Singh, “Cyber Terrorism And Cyber Laws: The Challenge For Governments”, *IAHRW International Journal of Social Sciences Review*, 2014, 2 (3), s. 1.

³³ Dorothy E. Denning, *a.g.e.*, s. 176.

³⁴ Muharrem Gürkaynak ve Adem Ali İren, *a.g.m.*, s. 276.

3.1. Bilgisayar Korsanlığı Kültüründe Sistem Kırıcılar

Bilgisayar korsanlığı kültüründe bilgisayar korsanı sadece sistem açıklıklarını kullanarak saldırıda bulunan kişi değil; aynı zamanda sosyal mühendislik olarak tanımlanan yöntemleri kullanan ve verdiği mesajlarla bir anda büyük yankı uyandırmayı becerebilen zeki insanlardır.

İnternette ulaşılabilen, sistem açıklıklarının ve bu açıklıklardan nasıl istifade edilebileceğinin adım adım anlatıldığı dokümanları uygulayarak veya başkalarının bu amaçla ürettiği programları kullanarak sistemlere girmek “bilgisayar korsanlığı” değildir.³⁵ Bedava yazılımla insanların sistemlerine kişisel çıkar elde etmek için giren kişiler de “bilgisayar korsanı” olarak değil, “sistem kırıcı” olarak tanımlanmalıdır.³⁶ Google, Bing gibi arama motorları kullanılarak internet sitelerinde bulunan potansiyel açıklıkların basitçe öğrenilmesi ile “*Google Hacking*” olarak adlandırılan saldırı yöntemleri³⁷ sistem kırıcılar tarafından tercih edilmektedir. Hazır komut dizileri ve başkaları tarafından yazılan programlar kullanılarak sanal saldırıda bulunulması; gerçek bilgisayar korsanları tarafından küçümsenmekte ve “bilgisayar korsanlığı” olarak değil “yaramazlık” olarak³⁸ tanımlanmaktadır.

Sistem kırıcı ile bilgisayar korsanı arasındaki en önemli fark, sistem kırıcı açıklık zafiyeti bulduğu herhangi bir internet sitesine saldırı düzenleyip tahrif ederek mesaj bırakırken; bilgisayar korsanı ise, hedef olarak belirlediği internet sitesinde açıklık aramakta, sosyal mühendislik gibi farklı yöntemlerle “o internet sitesine” erişim sağlamak ve mesaj bırakmaktadır.

³⁵ Hakan Hekim ve Oğuzhan Başbüyük, “Siber Suçlar ve Türkiye’nin Siber Güvenlik Politikaları”, *Uluslararası Güvenlik ve Terörizm Dergisi*, 2013, 4 (2), 135-158, s. 142.

³⁶ Özgür Uçkan, 2013B, a.g.m., s. 46.

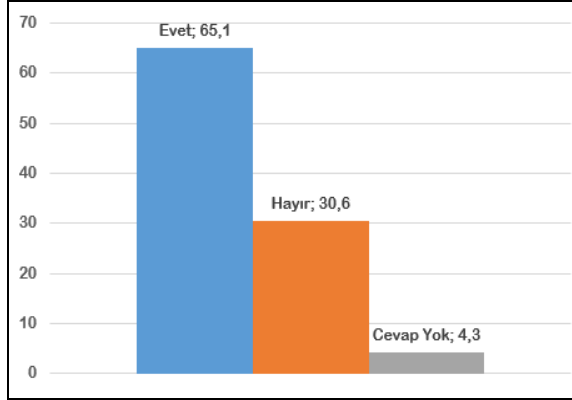
³⁷ HP İnternet Sitesi, Analysis of an Automated Mass Hack and Defacement Exploiting CVE-2013-5576, <http://community.hpe.com/t5/Security-Research/HP-Security-Research-Threat-Intelligence-Briefing-Episode-8/ba-p/6248499>, (Erişim Tarihi:01.12.2015), s. 5.

³⁸ Steven M. Furnell, The Problem of Categorising Cybercrime and Cybercriminals, *2nd Australian Information Warfare and Security Conference*, 29-30 November 2001, Perth, Western Australia, 2001, p. 6.

3.2. Bilgisayar Korsanlığı Kültüründe Gizlilik

Bilgisayar korsanlarının tamamına yakınının takma isim kullanması ve deşifre olmamak için çeşitli yöntemler geliştirmesi, bilgisayar korsanlığı kültüründe gizliliğe verilen önemi göstermektedir. Örneğin ülkemizde bir dönem adından çokça söz ettiren RedHack'in verdiği röportajlarda, grup üyelerinin birbirlerini tanımadığını, memleket veya cinsiyet bilgilerinin bile bilinmediğini ifade etmesi, gizliliğe verilen önemi göstermektedir.

2009 yılında ülkemizde yapılan bir doktora çalışmasında, bilgisayar korsanları odaklı sitelere üye Türk bilgisayar korsanlarıyla anket yolu ile internet sitesi saldırısının suç olup olmadığı sorulması ve katılımcıların %65,1'inin "Evet" cevabını vermesi,³⁹ bilgisayar korsanlığı kültüründe gizliliğin nedeni hakkında ipucu vermektedir. Buna ilişkin sonuçlar Şekil 1'de yer almaktadır.

Şekil 1: İnternet Sitelerine Yönelik Bilgisayar Korsanlığı Suç Mudur?⁴⁰

³⁹ Ufuk Eriş, *a.g.e.*, s. 174.

⁴⁰ Ufuk Eriş, *a.g.e.*, s. 174.

Uluslararası bilgi güvenliği standartlarına göre, internet sitesi saldırıları “bütünlük ihlali”; site üzerinde yer alan verilerin ele geçirilmesi ve/veya yayınlanması ise “gizlilik ihlali” olarak sınıflandırılmaktadır.⁴¹ Bu sınıflandırmaya paralel şekilde, ülkemiz ceza kanunlarında da düzenlemeler mevcuttur. TCK’nın 243’üncü maddesinin birinci fıkrasında, “bir bilişim sisteminin bütününe veya bir kısmına, hukuka aykırı olarak girme ve orada kalmaya devam etme” suçu düzenlenmiştir. Aynı maddenin üçüncü fıkrasında ise “bu saldırı nedeniyle sistemin içerdiği verilerin yok olması veya değişmesi” durumunda cezanın artırılması öngörülmüştür. Bir internet sitesinin yönetim paneline yetkisiz şekilde ulaşma, ücretli veya ücretsiz üyelik gerektiren bir alana üyelik hakkı olmaksızın girme ve benzeri eylemler bu madde kapsamına girmektedir. TCK’nın 244’üncü maddesinin birinci fıkrasında “bir bilişim sisteminin işleyişini engelleme veya bozma” ve ikinci fıkrasında “bilişim sistemindeki verileri bozma, yok etme, değiştirme veya erişilmez kılma, sisteme veri yerleştirme, var olan verileri başka bir yere gönderme” eylemleri düzenlenmiştir. 243’üncü maddeye göre daha ağır cezaî müeyyide içeren 244’üncü maddedeki tanımlamalar internet sitelerine yapılan DOS/DDOS saldırıları (erişilebilirlik ihlali) ve site sayfalarına mesajlar bırakılarak değişiklik yapılması eylemlerine (bütünlük ihlali) karşılık gelmektedir. Saldırı yapılan internet sitesinde kişilere ait kayıtlar, yazışmalar, fotoğraflar gibi özel hayatına ilişkin verilerin elde edilmesi (gizlilik ihlali) durumu, TCK’nın 134’üncü maddesinde “özel hayatın gizliliğini ihlal” suçu olarak düzenlenmiştir. Burada dikkat edilmesi gereken husus ise; verinin elde edilmesi suçun oluşması için yeterli olduğu ve üçüncü kişiler nezdinde ifşa edilmesi halinde cezada artırımı gidileceğidir.

Bilişim sistemlerine yönelik sistemi engelleme ve bozma eylemlerinde, kanun koyucu herhangi bir saike yer vermediğinden, suçun oluşması bakımından saik aranmayacaktır. Yine, aynı şekilde çalışmaması veya hatalı çalışması halinde doğabilecek hasardan çok sayıda insanın

⁴¹ Hafize Keser ve Can Güldüren, a.g.m., s. 1168.

etkileneceği bir sisteme yapılan bir saldırıyla küçük bir şirketin internet sayfasına düzenlenen saldırı arasında da bir fark gözetilmemiştir.⁴²

Her ne kadar bilgisayar korsanının sisteme sızarak yapmış olduğu illegal davranışların, devlet adına yapıldığında legal olarak görüldüğü⁴³ iddia edilse de, ülkemiz açısından TCK'da bu yönde bir düzenleme bulunmamaktadır. Bu bağlamda, toplumsal duyarlılık oluşturma, dünyanın başka bir bölgesinde meydana gelen haksızlığa dikkat çekme, maddi çıkar sağlama, kişisel olarak kendini ispatlama gibi hangi amaçla olursa olsun, bir bilişim sistemine yetkisiz olarak girme, bütünlüğüne zarar verme ve sistemde bulunan verileri ele geçirme suçtur ve kanuni yaptırımı bulunmaktadır. İşte bu gerçek, bilgisayar korsanlarını gizliliğe yönlendirmekte ve kimliklerini saklama zorunluluğu hissetmelerine neden olmaktadır.

3.3. *Bilgisayar Korsanlığı Kültüründe Aleniyet*

Bilgisayar korsanlığı ve övünmek iç içe geçmiştir. Her ne kadar politik bilgisayar korsanlığı eylemlerinde daha az düzeyde de olsa, övünmek ve başarı duygusu bilgisayar korsanlığı kültürünün ruhunda vardır.⁴⁴ Bu sebeple ister politik, ister maddi kazanç, isterse de kişisel tatmin amaçlı olsun, eylemi gerçekleştiren bilgisayar korsanı eyleminin geniş bir kitle tarafından duyulmasını ve kendisinin de takma isimle dahi olsa anılmasını istemektedir. Yapılan saldırılarda gizli bilgi temin etme ve istihbarat toplama gibi örtülü bir amaç yok ise, eylemin alenileştirilmesi amacıyla tahrif edilen internet sitelerine mesajlar bırakılmakta; eylem hakkında forum siteleri, sosyal medya ve farklı ortamlarda duyurular yapılmaktadır.

Tahrif edilen internet sitelerinin en büyük ortak özelliği, bilgisayar korsanları tarafından ziyaretçiler için mesajlar bırakılmasıdır.⁴⁵ Politik

⁴² Hakan Hekim ve Oğuzhan Başbüyük, a.g.m., s. 150.

⁴³ Mahruze Kara, *a.g.e.*, s. 11.

⁴⁴ Özgür Uçkan, "Dijital Aktivistizmin Sınır Boyunda Hacktivistizm: Anonymous ve RedHack Örnekleri", (Der: Keleş, A.R. ve Sal, Y.), *Hack Kültürü ve Hacktivistizm: Yeni bir Siyaset Biçimi*, Alternatif Bilişim Derneği Yayını: İstanbul, 2013A, 53-79, s. 69.

⁴⁵ Kevin Borgolte et. al., *a.g.e.*, p. 595.

olmayan site saldırılarında yayınlanan mesajlar; “bu sayfa hax0r tarafından ele geçirilmiştir!” gibi basit bir yazı, diğer bilgisayar korsanı arkadaşlarına “teşekkür” veya fotoğraf yayınlanması şeklindedir. Bilgisayar korsanlığı eylemciliğine dayalı saldırılarda ise politik mesajlar bırakılmaktadır. Bu mesajlar, saldırı yapılan organizasyonun eleştirilmesi olabileceği gibi, ilişkili başka organizasyona (hedef ülkeye ait herhangi bir internet sitesi) ait eleştiriler de olabilmektedir.⁴⁶

Bilgisayar korsanları tarafından gerçekleştirilen eylemlerinin topluma duyurulması, başarılarının arşivlenmesi ve bununla övünülmesi amacıyla Zone-H internet sitesine kayıt yapılmaktadır.⁴⁷ Benzer amaçla, 1995-2001 yılları arasında yayın yapan Attrition (www.attrition.org), Nisan 2001 itibariyle artan saldırı kaydı taleplerini karşılayamama gerekçesi ile yeni kayıt almayı engellemiştir.⁴⁸ Bütünlük ihlali yapılan internet sitelerine ait ekran görüntülerinin kaydedildiği Zone-H (www.zone-h.org) internet sitesi ise 2002 yılında kurulmuştur. 01.01.2016 tarihi itibariyle sitede, 116.266 kayıtlı kullanıcı ve 11.270.816 internet sitesi saldırı kaydı mevcuttur. Siteye yapılan kayıtlar; kamu sitesi, ana sayfa saldırısı, aynı siteye daha önce yapılan saldırılar, aynı IP üzerinde toplu saldırılar ve bilgisayar korsanı tarafından yapılmış diğer saldırılar detaylı şekilde sınıflandırılmakta ve bu kayıtlarda sorgu yapılmasına imkân tanınmaktadır. Sitede, ayrıca, üyelere yönelik belirledikleri internet sitelerine saldırı olması durumunda haber vermek üzere erken uyarı sistemi mevcuttur. 01.01.2016 tarihi itibariyle 6064 kullanıcının Zone-H internet sitesi erken uyarı sistemine üyeliği bulunmaktadır.

3.4. Bilgisayar Korsanlığı Kültüründe Motivasyon

Siber saldırılar, kişisel menfaat veya internet mafyasına hizmet etmek için yapılabilmektedir. Bilgisayar korsanlığı eylemciliğine dayalı gruplar ise saldırılarını siyasi hedeflerine propaganda yapmak, gürültü

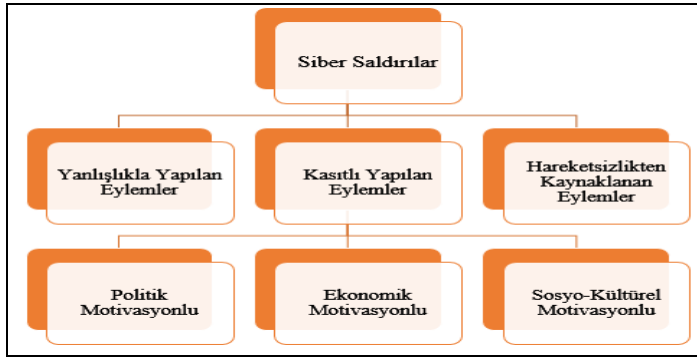
⁴⁶ Alexandra Whitney Samuel, *a.g.e.*, p. 56.

⁴⁷ HP İnternet Sitesi, Analysis of an Automated Mass Hack and Defacement Exploiting CVE-2013-5576, <http://community.hpe.com/t5/Security-Research/HP-Security-Research-Threat-Intelligence-Briefing-Episode-8/ba-p/6248499>, (Erişim Tarihi:01.12.2015), s. 32.

⁴⁸ Alexandra Whitney Samuel, *a.g.e.*, p. 8.

çıkarmak ve dikkatleri üzerlerine çekmek için yapmaktadır. Devlet destekli saldırılar genellikle inkâr edilse de, hedef ülkenin siber ortamına müdahale etmek, ekonomik zarar vermek ve istihbarî bilgilerini ele geçirmek amaçlanmaktadır.⁴⁹ Siber saldırılarda motivasyon unsurunun anlaşılması için bilişim sistemlerine yönelik siber güvenlik risklerinin incelenmesi faydalıdır.

Siber güvenlik riskleri; yanlışlıkla yapılan eylemler, kasıtlı yapılan eylemler ve hareketsizlikten kaynaklanan eylemler olmak üzere üç sebepten kaynaklanmaktadır. Kasıtlı yapılan eylemler üç kategoriye ayrılmaktadır. Bunlar; hedefi yıkmak, bozmak ve kontrol altına almak, espionaj ve politik mesaj vermek amaçlı yapılan “politik motivasyonlu”, hırsızlık, fikri mülkiyet ve sanayi casusluğu gibi maddi çıkar amaçlı yapılan “ekonomik motivasyonlu” ve politik, teolojik, felsefi, toplum yararına veya ego, merak ve ego amaçlı yapılan “sosyo-kültürel motivasyonlu” saldırılardır.⁵⁰ Siber saldırı motivasyonlarına ait özet bilgi Şekil 2’de yer almaktadır.

Şekil 2: Siber Saldırı Eylemleri ve Motivasyonları⁵¹

⁴⁹ Mahruze Kara, *a.g.e.*, s. 5.

⁵⁰ Chen Han and Rituja Dongre, (2014), “What Motivates Cyber-Attackers?”, *Technology Innovation Management Review*, 2014, (Oct.2014), 40-42, p. 41.

⁵¹ Chen Han and Rituja Dongre, a.g.m., p. 42.

Furnell, siber saldırı yapan saldırganların bilgi seviyeleri ve dünya görüşlerinin farklı olduğunu vurguladıktan sonra, bilgisayar korsanlarının sınıflandırılması ile motivasyonları arasındaki farkın daha rahat görülebileceğini iddia etmektedir.⁵² Furnell tarafından yapılan sınıflandırma Şekil 3’te yer almaktadır.

	Siber Terörist	Siber Saldırgan	Haktivist	Zararlı Kod Yazarı	Cracker
Meydan Okuma				✓	✓
Ego				✓	✓
Espiyonaj		✓		✓	
İdeoloji	✓	✓	✓		
Eğlence				✓	✓
Para		✓		✓	✓
İntikam	✓		✓	✓	

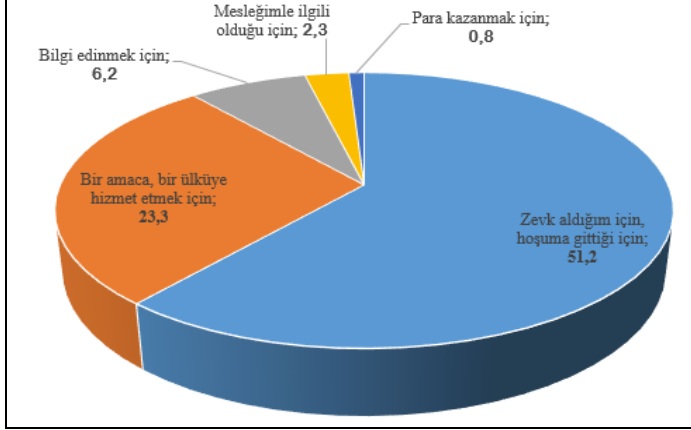
Şekil 3: Bilgisayar Korsanları ve Motivasyonları⁵³

2009 yılında ülkemizde yapılan bir doktora çalışmasında, Türkiye’de bilgisayar korsanları alt kültürünün var olan durumunu değerlendirmek amacıyla, bilgisayar korsanları odaklı sitelere üye olan Türk bilgisayar korsanlarının 258’ine çevrimiçi anket uygulanmış ve 18 Türk bilgisayar korsanı ile mesajlaşma, yüz yüze veya telefonla olmak üzere görüşme yapılmıştır. Elde edilen verilere göre, internet sitesine yönelik bilgisayar korsanlığı gerçekleştirme nedenleri (motivasyonları) sırasıyla; “zevk alma, hoşça gitme”, “bir amaca, ülkeye hizmet etme”, “bilgi edinme”, “mesleki” ve “para kazanma” şeklinde olduğu görülmüştür.⁵⁴ Buna ilişkin sonuçlar Şekil 4’te yer almaktadır.

⁵² Steven M. Furnell, *a.g.e.*, p. 6.

⁵³ Steven M. Furnell, *a.g.e.*, p. 7.

⁵⁴ Ufuk Eriş, *a.g.e.*, s. 164.

Şekil 4: İnternet Sitelerine Yönelik Bilgisayar Korsanlığı Nedenleri⁵⁵

Siber saldırı motivasyonu konusunda bahsedilmesi gereken önemli bir husus, belirli bir düşünceye hizmet etmekten ziyade, sistem açıklıklarından faydalanarak maddi kazanç elde etmek için yapılan siber saldırılardır. Maddi kazanç elde etmek amacıyla yapılan saldırılardan elde edilen verilerin kullanılması veya satılmasıyla “internet mafyacılığı” kavramı ortaya çıkmıştır.⁵⁶ Bilgisayar korsanları tarafından ele geçirilen kredi kartı bilgilerinin satıldığı, rakip şirketler için bilgisayar korsanlarının kiralandığı, kişisel verilerin el değiştirdiği, sistem açıklıklarının pazarlandığı bir sektör ortaya çıkmıştır ki, bu durum “Bilgisayar Korsanı Pazarı” olarak da adlandırılmaktadır.⁵⁷ Bu sektörün öncülerinden *CarderPlanet* ve *DarkMarket* isimli forum sitelerine yapılan operasyonlar dünya genelinde büyük yankı uyandırmıştır. Çok sayıda ülkenin koordinasyonlu çalışması sonucu yapılan operasyonla, ABD ve Türkiye’nin de aralarında

⁵⁵ Ufuk Eriş, *a.g.e.*, s. 164.

⁵⁶ Mahruze Kara, *a.g.e.*, s. 25.

⁵⁷ Lillian Ablon et. al., “Markets for Cybercrime Tools and Stolen Data: Hackers’ Bazaar”, *USA National Security Research Division*, 2014, p.4.

bulunduğu birçok ülkede çok sayıda siber suçlu yakalanmıştır.⁵⁸ Bununla birlikte, sanal ortamda bu tür faaliyetlerin devam ettiği ve yetkisiz şekilde ele geçirilen bilginin maddi kazanç konusu yapıldığı platformların bulunduğu iddia edilmektedir.

4. Türkiye’de Kamuya Ait İnternet Sitelerine Yapılan Siber Saldırılar

Bilgisayar korsanları tarafından siber saldırı düzenlenebilecek kamu kuruluşları, özel şirketler, polis ve sağlık sektörü tarafından kullanılan çağrı merkezleri gibi çok sayıda hedef bulunması; saldırı düzenlenebilecek zayıf halka bulunmasını kolaylaştırmaktadır.⁵⁹ Teknolojik anlamda güçlü olan devletlerin, bilişim sistemlerine bağımlılıkları sebebiyle saldırıya en açık devlet olmaları⁶⁰ ve daha fazla saldırıya uğramaları normaldir.

Denning’e göre, siber saldırılar bilgisayar korsanlığı eylemleri, elektronik cihaz ve vatansız saldırılar olmak üzere üçe ayrılmaktadır. Siber saldırıların sosyal ve politik aktivizmin amaçlı yapıldığı bilgisayar korsanlığı eylemlerinde de hedef kamu kurumları, ulusal ve uluslararası şirketlerdir. El Kaide’nin terörist faaliyetlerine destek vermek amaçlı yapılan siber saldırılarda hedef başta ABD ve diğer Batı ülkeleri olmak üzere devlet kurumları ve hükümet dışı kuruluşlardır. Vatansız saldırılar devlet-devlet çatışması olmakla birlikte, failer hükümetler değil; vatandaşlar ve gurbetçilerdir. Vatansız saldırılarda hedef, karşı devlete ait kamu ve hükümet dışı kuruluşlardır.⁶¹ Bu bağlamda bilgisayar korsanlarının motivasyonu farklı olsa da, ortak saldırı hedefleri büyük oranda kamu kurumlarına ait internet siteleri olduğu anlaşılmaktadır.

İnternetin iz sürülebilme konusunda güçlükler içeren doğası gereği, siber saldırıların kaynağı net olarak tespit edilememektedir.⁶² ABD’de 2004 yılında yapılan bir doktora çalışmasında; Kasım 2000 ayında ortaya

⁵⁸ Jonathan Lusthaus, “Electronic Ghosts”, *Democracy Journal*, 2014, 31, 45-57, p. 51.

⁵⁹ Muharrem Gürkaynak ve Adem Ali İren, a.g.m., s. 267.

⁶⁰ Şeyda Türkay, “Siber Savaş Hukuku Ve Uygulanma Sorunsalı”, *İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi Mecmuası*, 2013, 71 (1), 1177-1228, s. 1217.

⁶¹ Dorothy E. Denning, a.g.e., s. 172.

⁶² Mehmet Nesip Ögün ve Adem Kaya, a.g.m., s. 164.

çıkaran ve iki yıl boyunca Hindistan ve İsrail karşıtı çok sayıda siber saldırı düzenleyen WFD (*World's Fantabulous Defacers*) bilgisayar korsanı grubu ele alınmış ve grup hakkında detaylı bilgi, saldırı yapılan sitelere bırakılan mesajlar ve Zone-H kayıtlarından temin edilmiştir.⁶³ 2010 yılında Pakistanlı “*Pak Cyber Army*” ve “*PakHaxors*” isimli bilgisayar korsanları grupları ile Hindistanlı “*Indishell*” ve “*Indian Cyber Army*” isimli bilgisayar korsanları grupları arasında karşılıklı yapılan siber saldırıların ele alınmasında da Zone-H kayıtlarına atıfta bulunulmuştur.⁶⁴ Bu sebeple, çalışmada internet sitesi saldırıları değerlendirilirken, Zone-H kayıtları temel veri kaynağı olarak tercih edilmiştir.

BTK tarafından yayınlanan Üç Aylık Pazar Verileri Raporuna göre; 2015 yılı ikinci çeyrek itibarıyla “nic.tr” kayıtlarında 367.342 adet “.tr” uzantılı alan adı bulunmaktadır. Bu alan adlarının %76,8’i “.com.tr”, %6,8’i “.gen.tr”, %3,6’sı “.gov.tr”, %3,0’i ise “.web.tr” uzantısına sahiptir.⁶⁵ Yayınlanan verilere göre, ülkemizde 13.224 “.gov.tr” uzantılı internet sitesi bulunmaktadır. Zone-H kayıtlarına göre, 2002 yılından 2015 yıl sonuna kadar ülkemizde kamuya ait “.gov.tr” uzantılı internet sitelerine yönelik gerçekleştirilen saldırı sayısı 8.998 olup bu saldırıların 3.602’si tekil, 5.396’sı ise toplu saldırı şeklindedir. 8.998 saldırı içerisinde aynı internet sitesine ait mükerrer saldırılar, aynı internet sitesinin farklı sayfalarına ait saldırılar ve aynı internet sitesine ait farklı alt etki alanı saldırıları olmakla beraber 8.998 saldırı sayısının oldukça yüksek olduğu açıktır.

Bu çalışmada Zone-H internet sitesinde yer alan kayıtlardan 2015 yılına ait “.gov.tr” uzantılı internet sitelerine yönelik gerçekleştirilen 848 saldırı kaydı ele alınmıştır. Bu saldırılar aylara göre saldırı bilgileri, ana sayfa saldırı bilgileri, geçmiş saldırı bilgileri, sunuculara ait bilgiler ve saldırganlara ait bilgiler olmak üzere beş açıdan analiz

⁶³ Alexandra Whitney Samuel, a.g.e., p. 56.

⁶⁴ Vaidehi Sachin, *Cyber Terror – The Hidden Crime*, Quality Printers: Hindistan, 2010, s. 64.

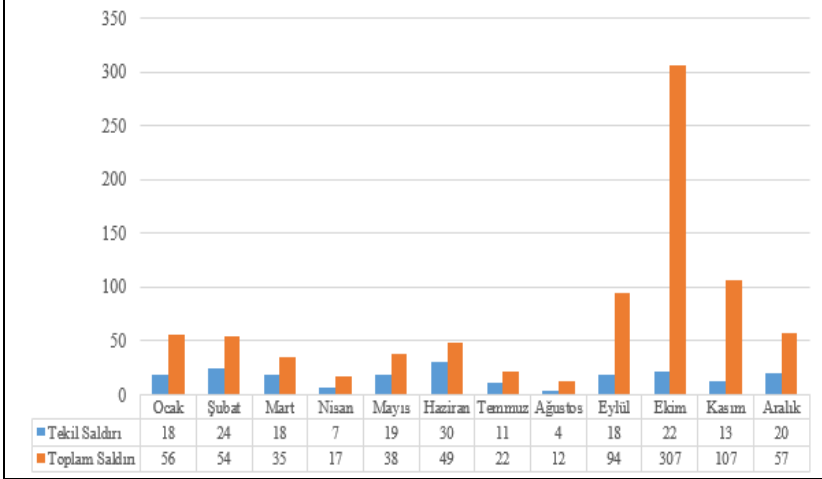
⁶⁵ *BTK Üç Aylık Pazar Verileri Raporu: 2015 Yılı 2. Çeyrek*, Bilgi Teknolojileri ve İletişim Kurumu, Sektörel Araştırma ve Strateji Geliştirme Dairesi Başkanlığı, Ankara, 2015, s. 10.

edilmiştir. Çalışmaya konu verilerin sadece Zone-H kayıtlarına dayanması ve çalışmada sadece “.gov.tr” uzantılı kamu sitelerinin dikkate alınması ve “.edu.tr” gibi farklı uzantılı kamu internet sitelerinin çalışmaya dâhil edilmemesi ise çalışmanın en büyük sınırlılığı olmuştur. Zone-H’da 2015 yılına ait “.mil.tr” ve “.pol.tr” uzantılı internet siteleri ile ilgili herhangi bir kayıt bulunmadığı anlaşılmıştır.

4.1. Aylara Göre Saldırı Bilgileri

İnternet sitelerine yapılan saldırılar Zone-H kayıtlarında “tekil saldırı” (*single IP*) ve “toplu saldırı” (*mass defacement*) olarak kategorize edilmektedir. Bilgisayar korsanları tarafından sunucu üzerinde bulunan bir açıklıkla sunucu üzerinde bulunan tüm internet sitelerine toplu olarak saldırı yapılması “toplu saldırı” olarak tanımlanmaktadır. Zone-H kayıtlarına göre, 2015 yılında gerçekleşen 848 saldırının 204’ünün tekil saldırı, 644’ünün ise toplu saldırı olduğu görülmektedir. Buna göre, tekil saldırı sayısının toplam saldırı sayısına oranının yaklaşık 1/4 seviyesinde olduğu görülmektedir. Böylece bilgisayar korsanlığına maruz kalan internet sitelerinin büyük kısmının aynı IP adresinde yayın yaptığı anlaşılmaktadır.

Ülkemizde kamu kurumlarına ait internet sitelerine yapılan tekil saldırılar aylara göre incelendiğinde, Temmuz ve Ağustos aylarında nispeten azalma olmakla beraber, yıl boyunca her ay ortalama 18 internet sitesine saldırı düzenlendiği anlaşılmaktadır. Buna ilişkin veriler Şekil 5’te yer almaktadır.

Şekil 5: 2015 Yılında Saldırıya Uğrayan Kamu Sitelerinin Aylara Göre Dağılımı⁶⁶

Küçük ve orta ölçekli internet sitelerine yönelik yapılan tekil saldırılar çoğu zaman önemsiz görülmekle birlikte, günlük binlerce internet sitesinin saldırıya uğraması, önemli gider ve verimlilik kaybına neden olmaktadır. Bu saldırıların birçoğunda ise toplu saldırı araçları kullanılmakta, hızlı bir şekilde internet sitelerinde var olan açıklıklar tespit edilmekte ve “*Oday exploit*”e dönüştürülmektedir.⁶⁷ Toplu saldırılar aynı IP üzerinde yayın yapan birden fazla internet sitesinin tek seferde tahrif edilmesi ve bütünlük ihlalinin yaşanması anlamına gelmektedir. Bu durumun sebebi, aynı kuruma ait farklı hizmet, birim ve şubelere

⁶⁶ Bu tablo Zone-H internet sitesinde yer alan “Special Defacement” verilerinden elde edilerek oluşturulmuştur. <http://www.zone-h.org/archive/special=1>, (Erişim Tarihleri: 10.11.2015 ve 01.01.2016).

⁶⁷ HP İnternet Sitesi, Analysis of an Automated Mass Hack and Defacement Exploiting CVE-2013-5576, <http://community.hpe.com/t5/Security-Research/HP-Security-Research-Threat-Intelligence-Briefing-Episode-8/ba-p/6248499>, (Erişim Tarihi: 01.12.2015), s. 3.

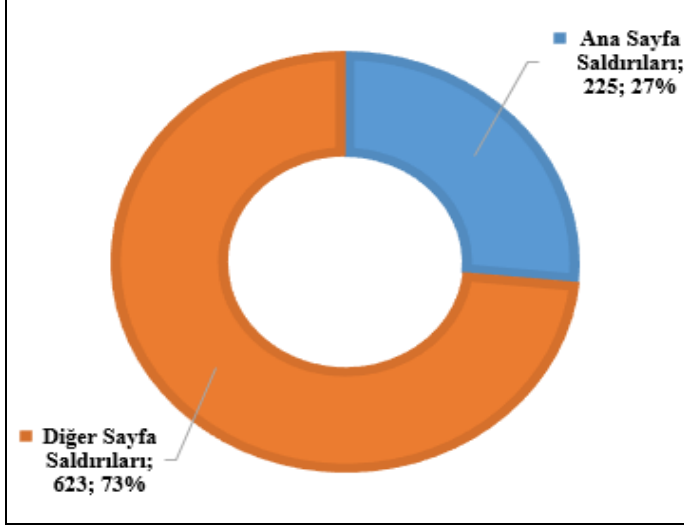
ait internet sitelerinin aynı IP adresi üzerinde ve (büyük çoğunluğunun) aynı etki alanı üzerinde farklı alt etki alanları yayın yapmasıdır. Örneğin, ülkemizde A kurumuna ait www.akurumu.gov.tr internet sitesinde bulunan bir zafiyet doğrudan kurumun 81 il yapılanmasına ait internet sitelerini (www.istanbul.akurumu.gov.tr gibi) de tehdit etmektedir.

Aylara göre saldırılarda, Temmuz ve Ağustos aylarında göreceli bir azalma olması; saldırıların yaz aylarında azaldığı izlenimini oluşturmakla beraber, bu konuda net bir değerlendirme yapabilmek için aynı döneme ait geçmiş yıllara ait kayıtların da incelenmesi, yakalanan bilgisayar korsanlarının yaş-egitim durumlarının değerlendirilmesi ve bu yönde bir ifadelerinin bulunup bulunmadığının araştırılması gerekmektedir. Yapılan literatür taramasında bu çerçevede bir tespit bulunulmamıştır.

Tekil ve toplu saldırı arasındaki ciddi fark bulma nedeni örnek verilerek açıklanmıştır. Birçok kurumda, internet sitesi güvenliğinin merkez teşkilatı bilgi işlem birimleri tarafından sağlandığı ve taşra birimlerince sadece veri girişi yapıldığı dikkat alındığında, merkez birimlerince alınan/alınacak güvenlik tedbirlerinin önemi ortaya çıkmaktadır.

4.2. Ana Sayfa Saldırı Bilgileri

2015 yılında ülkemizde kamu kurumlarına ait internet sitelerine yönelik gerçekleştirilen 848 saldırı incelendiğinde bu saldırıların 255'inin internet sitesinin ana sayfasına yönelik olduğu görülmektedir. Buna ilişkin veriler Şekil 6'da yer almaktadır.

Şekil 6: 2015 Yılında Türk Kamu İnternet Sitelerine Yönelik Ana Sayfa Saldırısı Dağılımı⁶⁸

174

Security
Strategies
Year: 13
Issue: 25

Bir internet sitesinin ana sayfasına bırakılan mesajların kısa sürede daha fazla kullanıcı tarafından görülmesi sebebiyle, toplum üzerindeki kısa sürede daha fazla etki bırakmaktadır. İnternet sitelerinin alt dizininde bulunan bir sayfaya (örneğin www.akurumu.gov.tr/duyurular/guncelihakeler/sandalyeihalesi.php) yapılan saldırı ve bırakılan bir mesaj ise sınırlı sayıda kullanıcı tarafından fark edilebilmekte bazı durumlarda ise sadece sistem yöneticileri tarafından tespit edilebilmektedir. Bu açıdan bilgisayar korsanları tarafından ana sayfa saldırılarına daha fazla önem verilmekte ve ana sayfa saldırıları prestij olarak değerlendirilmektedir.

⁶⁸ Bu tablo Zone-H internet sitesinde yer alan “Special Defacement” verilerinden elde edilerek oluşturulmuştur. <http://www.zone-h.org/archive/special=1>, (Erişim Tarihleri: 10.11.2015 ve 01.01.2016).

4.3. Geçmiş Saldırı Bilgileri

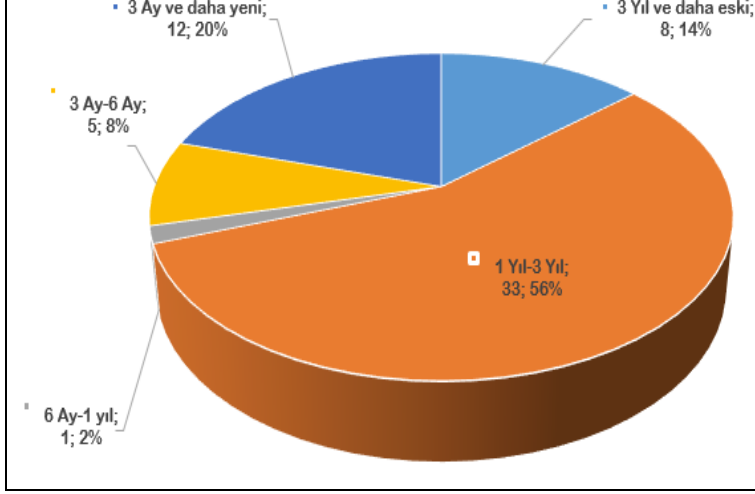
2015 yılında ülkemizde kamu kurumlarına ait 848 internet sitesine saldırı gerçekleşmekle beraber toplam 297 internet sitesinin geçmişte de saldırıya uğradığı anlaşılmaktadır. Geçmiş saldırılar analiz edildiğinde ise aynı internet sitesine tekrar yapılan saldırılarda, saldırganların büyük kısmının farklı olduğu görülmektedir. Böylece, bilgisayar korsanlarının saldırdıkları internet sitelerine tekrar saldırma konusunda özel bir çaba içerisinde olmadıkları sonucuna ulaşılabilmektedir.

Siber güvenlik olaylarıyla ilgili saldırı şekilleri ve bunlara karşı korunma tedbirlerinin kaydedildiği ve gerektiğinde ilgililerce erişilebilecek bir veri tabanı oluşturulması, benzer saldırılar meydana gelmesi durumunda iş gücü ve zaman kaybının azaltılmasını ve hatta ortadan kaldırılmasını sağlamak açısından son derece önemlidir.⁶⁹ Bu bağlamda, internet sitelerinin güvenliğinden sorumlu görevlilerin yaşanan saldırılar sonrası detaylı analiz yapılarak kullanılan yol ve yöntemlerin deşifre edilmesi, var olan açıklıkların kapatılması ve elde edilen bulguların ortak veri tabanlarına aktarılmasının fayda sağlayacağı açıktır.

2015 yılı Kasım ayında ülkemize ait saldırıya uğrayan 107 kamu internet sitesi incelendiğinde; 48 internet sitesinin ilk defa; 50'sinin iki defa; altısının üç defa; ikisinin dört defa ve birinin ise beş defa saldırıya uğradığı görülmektedir.

Daha önce saldırıya uğrayan 59 internet sitesinin geçmiş saldırıların 12'sinin üç ay içinde; beşinin üç ay içinde; birinin 6-12 ay içerisinde; 33'ünün bir ile üç yıl içinde 18'inin bir yıl içinde ve 38'inin bir yıldan daha az süre içinde gerçekleşmiş olduğu anlaşılmaktadır. 2015 yılı Kasım ayına ilişkin saldırıya uğrayan Türk kamu internet sitelerine ilişkin bilgiler Şekil 7'de yer almaktadır.

⁶⁹ Mehmet Nesip Ögün ve Adem Kaya, a.g.m., s. 174.

Şekil 7: 2015 Yılı Kasım Ayında 2'nci Defa Saldırıya Uğrayan Türk Kamu Siteleri⁷⁰

176

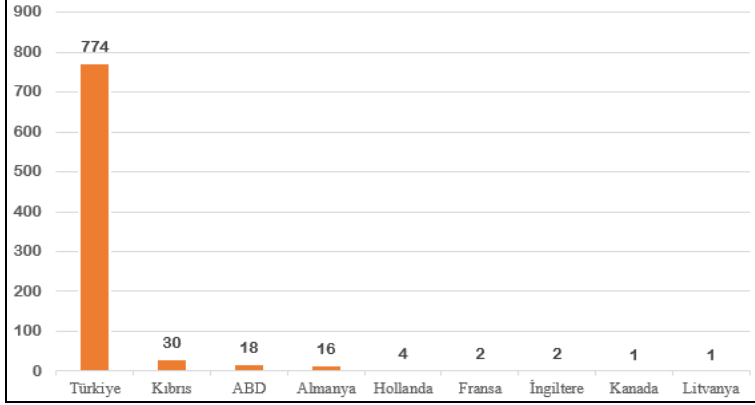
Security
Strategies
Year: 13
Issue: 25

4.4. Sunuculara Ait Bilgiler

2015 yılında ülkemizde kamu kurumlarına ait internet sitelerine yönelik gerçekleştirilen 848 saldırıya ait sunucu bilgileri incelendiğinde; saldırıya uğrayan internet sitelerinden 774'ünün Türkiye'de yayın yaptığı, diğerlerinin ise yurtdışında yayın yaptığı anlaşılmaktadır. 2015 yılında saldırıya uğrayan Türk kamu internet siteleri sunucularına ait yer bilgileri ülkelere göre Şekil 8'de yer almaktadır.

⁷⁰ Bu tablo Zone-H internet sitesinde yer alan "Special Defacement" verilerinden elde edilerek oluşturulmuştur. <http://www.zone-h.org/archive/special=1>, (Erişim Tarihleri: 10.11.2015 ve 01.01.2016).

Internet Sitelerine Yapılan Siber Saldırıları:
2015 Yılı Türk Kamu Siteleri İncelemesi

Şekil 8: 2015 Yılında Saldırıya Uğrayan Kamu Siteleri Sunucularına Ait Yer Bilgileri⁷¹

Şirket içinden yapılan saldırılar önemli bir tehdittir. Sistem ile ilgili alınan güvenlik tedbirlerini en iyi içeride çalışanlar bilmekte ve art niyetli çalışanlar taşınabilir bellekler aracılığıyla özel bilgileri kolayca çalabilmektedir.⁷² Şirket çalışanlarının maddi çıkar, tehdit veya başka bir sebeple sistem güvenlik açıklarını veya doğrudan sistemde bulunan verileri üçüncü kişilerle paylaşması mümkündür. Siyasi olarak problem yaşanan karşı devlete ait internet sitelerine yönelik millî ve manevi duygularla şirket çalışanları tarafından suistimalde bulunulması da ihtimal dâhilindedir.

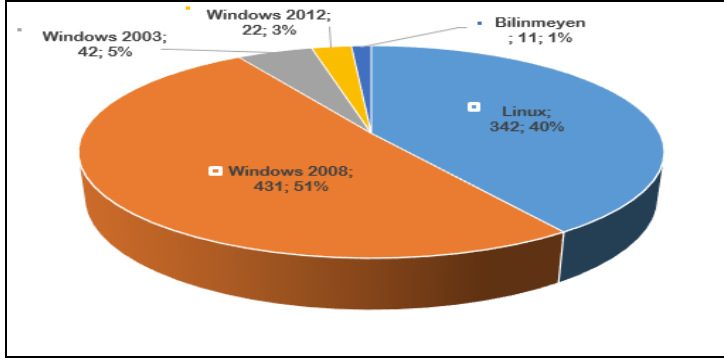
Özellikle “.gov.tr” uzantılı internet sitelerinin yurtdışında başka ülkelere ait sunucularda yayın yapmasının başlı başına bir risk oluşturduğu değerlendirilmektedir. Bu durum, kamu kurumları tarafından ekonomik

⁷¹ Bu tablo Zone-H internet sitesinde yer alan “Special Defacement” verilerinden elde edilerek oluşturulmuştur. <http://www.zone-h.org/archive/special=1>, (Erişim Tarihleri: 10.11.2015 ve 01.01.2016).

⁷² Okechukwu Wori, “Computer Crimes: Factors of Cybercriminal Activities”, *International Journal of Advanced Computer Science and Information Technology*, 2014, 3 (1), 51-67, p. 61.

sebeplerle yapılan bir tercih sonucu ortaya çıkmış olabileceği gibi; yer sağlayıcıları tarafından ve kurum yetkilisinin bu yönde rızası olmaksızın yurtdışında bulunan bir sunucudan alan sağlamış olmasıyla da mümkün olmaktadır. Siber savaş ve bilgi hırsızlığı gibi konuların tartışıldığı günümüzde bu durumun ülkemiz açısından zafiyet oluşturacağı açıktır.

Saldırıya uğrayan internet sitelerinin yayın yaptığı sunuculara ait işletim sistemi bilgileri incelendiğinde, 495 internet sitesinin Windows işletim sistemi üzerinde; 342 internet sitesinin ise Linux işletim sistemi üzerinde yayın yaptığı anlaşılmaktadır. İşletim sistemi bilgilerine ait bilgiler Şekil 9’da yer almaktadır.

Şekil 9: 2015 Yılında Saldırıya Uğrayan Kamu Siteleri Sunucularına Ait İşletim Sistemi Bilgileri⁷³

Sistem yöneticileri tarafından internet sitesi yönetimi Dreamweaver veya KompoZer gibi web editörleri, FTP programları veya Secure Shell (SSH) programları ile yapılmaktadır. Bu sebeple, birçok sistem yöneticisi sunucuda bulunan işletim sistemi türüyle ilgilenmemektedir.

⁷³ Bu tablo Zone-H internet sitesinde yer alan “Special Defacement” verilerinden elde edilerek oluşturulmuştur. <http://www.zone-h.org/archive/special=1>, (Erişim Tarihleri: 10.11.2015 ve 01.01.2016).

Diğer taraftan ASP, .NET, MSSQL veya Access gibi Windows tabanlı teknolojilerin kullanılan internet sitelerinde genellikle kolaylık açısından Windows işletim sistemini tercih edilmektedir.⁷⁴ Windows işletim sistemlerinde bulunan ağ paylaşımlarında gerekli sınırlamalar yapılmaması, saldırganlarca kullanılan otomatik araçlarla suistimal edilebilmektedir.⁷⁵ İnternet sitesi saldırılarında sıklıkla kullanılan SQL girişlerine ve XSS saldırısına karşı kod açıklıklarına (eksik kod, hatalı kod, vb.) dikkat edilmeli; ayrıca kullanılan uygulamaların güncel olması sağlanmalıdır.⁷⁶ Bu bağlamda kullanılan bilgi teknolojileri ürünlerinde ve sistemlerinde siber güvenlik standartlarında test ve belgelendirme yapılmasıyla⁷⁷ kullanıcı kaynaklı hataların önüne geçilebilecektir.

Bilişim teknolojilerinde bulunan açıklıkların yayınlandığı Yaygın Güvenlik Açıkları ve Etkilenmeler (*Common Vulnerabilities and Exposures-CVE*) verilerine göre; Windows Server 2000’de 507, Windows Server 2003’de 855, Windows Server 2008’de 636 ve Windows Server 2012’de 249 açıklık bulunmaktadır.⁷⁸ Bu açıdan bakıldığında, internet sitesinin yayın yaptığı sunucu üzerinde hangi işletim sistemi ve türü olursa olsun güncellemelerin düzenli olarak yapılması ve yayınlanan açıklıkların takip edilmesi gerekmektedir. Ayrıca sunucudaki verilerin belirli periyotlarla düzenli bir şekilde yedeklerinin (*backup*) alınması, olası saldırı durumunda zararın en aza inmesini ve vatandaşlara sunulan hizmetlerin aksamamasını sağlayacaktır.

⁷⁴ Christopher Heng, “Should You Choose a Linux or a Windows Web Hosting Package? And Is There Such a Thing as a Mac Web Host?”, <http://www.thesitewizard.com/webhosting/linux-vs-windows.shtml>, (Erişim Tarihi: 10.12.2015).

⁷⁵ Harkarandeep Kaur, et. al., “Analyzing Website Hacking Tool and Their Prevention Techniques”, *International Journal of Computer and Communication System Engineering*, 2015, 2 (3), 523-529, s. 525.

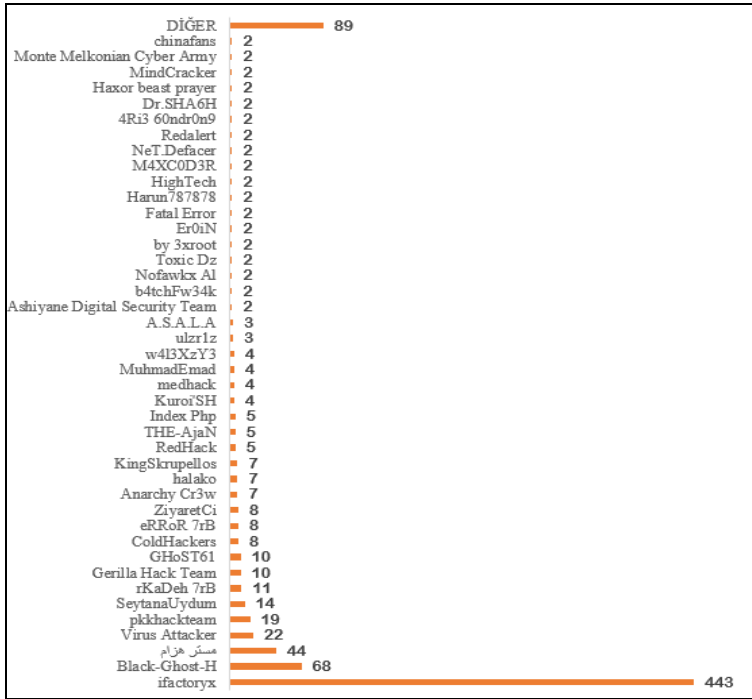
⁷⁶ Sandra Sarasan, a.g.m., s. 34.

⁷⁷ Mariye Umay Akkaya, Siber Güvenlik Standartları ve Belgelendirmeleri, *ICSG İSTANBUL 2014-Uluslararası İstanbul Akıllı Şebekeler ve Şehirler Kongre ve Fuarı*, 8-9 Mayıs 2014, Bildiri Kitabı, İstanbul, 2014, ss. 48-52, s. 49.

⁷⁸ CVE Details İnternet Sitesi, Top 50 Products By Total Number Of "Distinct" Vulnerabilities, <https://www.cvedetails.com/top-50-products.php>, (Erişim Tarihi: 10.12.2015).

4.5. Saldırganlara Ait Bilgiler

2015 yılında ülkemizdeki kamu kurumlarına ait internet sitelerine yönelik gerçekleştirilen 848 saldırı toplam 131 farklı saldırı/grup tarafından gerçekleştirilmiştir. Zone-H kayıtlarında yer alan saldırı isimleri ve saldırı sayıları Şekil 10’da yer almaktadır. Toplam 89 saldırı tarafından gerçekleştirilen birer saldırı ise “diğer” olarak gösterilmiştir.

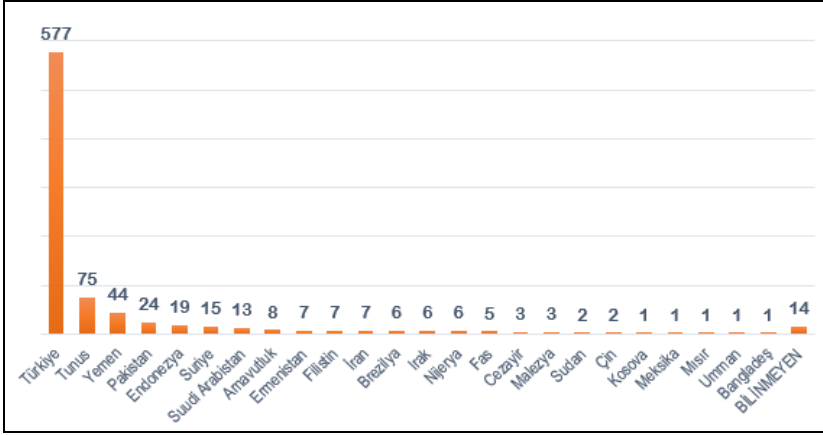

Şekil 10: 2015 Yılında Türk Kamu İnternet Sitelerine Saldırı Gerçekleştiren Saldırgan Bilgileri⁷⁹

⁷⁹ Bu tablo Zone-H internet sitesinde yer alan “Special Defacement” verilerinden elde edilerek oluşturulmuştur. <http://www.zone-h.org/archive/special=1>, (Erişim Tarihleri:

Internet Sitelerine Yapılan Siber Saldırıları:
2015 Yılı Türk Kamu Siteleri İncelemesi

Bilgisayar Korsanları ve Bilgisayar Korsanlığı Kültürü başlıklı bölümde, saldırganlar tarafından bir takma isim belirlendiği ve tahrif edilen (bütünlüğü bozulan) internet sitesine mesajlar bırakıldığından bahsedilmişti. Sadece tahrif edilen internet sitelerine bırakılan mesajlar ve saldırganlara ait takma isimler ile bir şahıs/grup/ülkeyi sorumlu tutmak yeterli değildir. Bununla beraber, bırakılan mesajlar incelendiğinde Şekil 11'deki sonuçlar elde edilmiştir.

Şekil 11: 2015 Yılında Türk Kamu İnternet Sitelerine Yönelik Saldırı Gerçekleştirenlerin Ülke Bilgileri⁸⁰

Saldırıları ait ülke bilgileri incelendiğinde, saldırıların %70'inin Türkiye merkezli olduğu ve toplamda 25 farklı ülkeden saldırı yapıldığı görülmektedir. Bununla beraber, saldırı mesajları incelendiğinde,

10.11.2015 ve 01.01.2016).

⁸⁰ Bu tablo Zone-H internet sitesinde yer alan "Special Defacement" verilerinde yer alan saldırıya uğramış (tahrif edilmiş) internet sitelerine bırakılan mesajlar (yazı, resim vb.) incelenerek oluşturulmuştur. <http://www.zone-h.org/archive/special=1>, (Erişim Tarihleri: 10.11.2015 ve 01.01.2016).

saldırıların bir kısmının Türkiye politikaları ve saldırıya uğrayan kamu kurumlarının uygulamaları ile ilgili olmadığı ve saldırının siyasi bir yönünün bulunmadığı anlaşılmaktadır. Bu bağlamda, yapılan saldırıların IP-tarama yöntemi ile rastgele seçilmiş olabileceği ve kişisel ego/tatmin amacıyla yapılmış olabileceği değerlendirilmektedir.

Tunus, Yemen ve Pakistan başta olmak üzere yapılan saldırıların büyük bir kısmında bırakılan mesajların “Filistin’e özgürlük”, “Müslümanlar terörist değildir” vb. şekilde olduğu veya ABD ve İsrail karşıtı söylemler içerdiği görülmektedir. Brezilya ve Endonezya başta olmak üzere yapılan saldırıların bir kısmında ise müzik ve fotoğraf paylaşımı yapıldığı anlaşılmaktadır. Yurtdışından yapılan saldırıların sadece küçük bir kısmında Türkiye’nin Suriye politikasının eleştirildiği görülmektedir. Bu açıdan, Türkiye harici saldırıların ülkemiz açısından siyasi/politik yönünün bulunmadığı ve rastgele seçilmiş hedef saldırısı olduğu anlaşılmaktadır.

Ülkemizden yapılan saldırıların bir kısmında “açıklıklarınızı kapatın” şeklinde uyarı şeklinde mesajlar bırakıldığı veya ABD ve İsrail karşıtı söylemler içerdiği ve ülke politikaları ile ilgili içerik bulunmadığı anlaşılmaktadır. Diğer taraftan saldırıların bir kısmında “Kürtlere özgürlük”, “Kürdistan Katliamlarına Dur Diyeceğiz”, “Serbest bilgi akışı engellenemez” gibi siyasi/politik mesajlar bulunduğu ayrıca terör örgütü PKK/KCK lehine resim ve video paylaşımlarının bulunduğu görülmektedir.

5. Sonuç ve Değerlendirme

Bilgisayar kullanımı ve internet erişiminin yaygınlaşması, insanların alışkanlıklarında büyük değişiklikler yapmış ve yaşamın bir parçası haline gelmiştir. Devletler tarafından bilgilendirme amaçlı internet sitelerinin kurulması ve bir kısım kamu hizmetlerinin bu internet siteleri aracılığıyla gerçekleştirilmesi; günlük hayatta zaman, emek ve maddi tasarruf sağlamıştır.

Toplumlar üzerinde bunca olumlu faydası bulunan internet sitelerine yönelik çeşitli motivasyonlarla siber saldırılar düzenlenmekte ve bu siteler mesaj verme, meydan okuma ve kendini ispat etme ortamı haline getirilmektedir. Bu durum, ticari açıdan kazanç ve itibar kaybına neden olurken, kamu kurumları açısından toplum üzerinde negatif

algıların oluşmasına neden olabilmektedir. Kamuya ait internet sitelerinin siyasi kararlara ve politikalara tepki olarak yetkisiz bir şekilde mesaj yayınlama ortamı olarak kullanılması, kabul edilemeyecek bir durumdur. Bu açıdan kamu kurumlarına yapılan siber saldırıların analiz edilmesi, tekrarlanmamasına yönelik tedbirlerin alınması ve üzerinde akademik çalışmaların yapılması gerekmektedir.

Bu çalışmada, 2002 yılından itibaren internet sitelerine yapılan saldırıların bilgisayar korsanları tarafından kaydedildiği Zone-H (www.zone-h.org) kayıtları ele alınmıştır. Zone-H üzerinde 2015 yılına ait “.gov.tr” uzantılı toplam 848 saldırı kaydı; ana sayfa saldırı bilgileri, geçmiş saldırı bilgileri, sunuculara ait bilgiler ve saldırganlara ait bilgiler olmak üzere beş açıdan analiz edilmiştir. 2015 yılında “.mil.tr” ve “.pol.tr” uzantılı internet sitelerine saldırı olmadığı anlaşılmış; “.edu.tr” gibi farklı uzantılı kamu internet siteleri ise çalışmaya dâhil edilmemiştir.

Zone-H kayıtlarına göre 2015 yılında gerçekleşen 848 saldırının 204’ü tekil saldırı, 644’ü ise toplu saldırı şeklindedir. Toplu saldırı sayısının yüksek olması nedeniyle, saldırıya uğrayan internet sitelerinin büyük kısmının aynı IP adresi üzerinde yayın yaptığı anlaşılmaktadır. Bu durumun en önemli sebebi, özellikle aynı kuruma ait farklı hizmet, birim ve şubelere ait internet sitelerinin aynı IP adresi üzerinde ve (büyük çoğunluğunun) aynı etki alanı üzerinde farklı alt etki alanları ile yayın yapmasıdır.

Gerçekleştirilen 848 saldırının 225’i gibi önemli bir oranının internet sitesinin ana sayfasına yönelik olduğu görülmektedir. Toplum üzerinde kısa sürede daha fazla etki bırakılması amacı ile bilgisayar korsanları tarafından ana sayfa saldırılarına daha fazla önem verilmekte ve ana sayfa saldırıları prestij olarak değerlendirilmektedir.

Benzer şekilde saldırı gerçekleştirilen 848 internet sitesinin %35’inin (toplam 297 internet sitesi) geçmişte de saldırıya uğradığı anlaşılmaktadır. 2015 yılı Kasım ayında saldırıya uğrayan 107 internet sitesi arasında toplam beş defa saldırıya uğramış internet sitesinin bulunması ve 12 internet sitesinin üç ay içinde tekrar saldırıya uğramış olması; alınan/alınması gereken güvenlik tedbirlerinin tekrar gözden geçirilmesi gerektiğini göstermektedir. Diğer taraftan, aynı internet sitesine tekrar yapılan siber

saldırılarda saldırganların büyük kısmının farklı olması; bilgisayar korsanlarının saldırdıkları internet sitelerine tekrar saldırma konusunda özel bir çaba içinde olmadığını göstermektedir.

2015 yılında ülkemizde siber saldırı gerçekleştirilen kamu kurumlarının internet sitelerine ait sunucuların 774'ü Türkiye'de yayın yaparken, 74 sunucunun yurtdışında sekiz farklı ülkede bulunduğu anlaşılmaktadır. Bu durum, özellikle yurtdışında sunucunun bulunduğu şirket çalışanlarının maddi çıkar, tehdit, milli ve manevi duygular veya başka bir sebeple art niyetli eylemlerde bulunma riskini beraberinde getirmektedir. Bu açıdan başta “.gov.tr” uzantılı internet siteleri olmak üzere ülkemizde kamuya ait internet sitelerinin yurtdışından yayın yapmasına izin verilmemeli; böylece, siber saldırı ve bilgi sızma riskleri azaltılmalıdır.

Saldırıya uğrayan internet sitelerinin yayın yaptığı sunucuların 495'inin Windows işletim sistemi, 342'sinin ise Linux işletim sistemine sahip olduğu anlaşılmaktadır. Farklı işletim sistemleri üzerinde yayın yapılması konusunda bir değerlendirme yapılamamakla birlikte, işletim sistemlerinde bulunan açıklıkların kapatılabilmesi ve açıklık sebebiyle siber saldırı riskinin azaltılması amacıyla işletim sistemleri ve kullanılan uygulamaların düzenli olarak güncellenmesi gerekmektedir. Diğer taraftan, sunucudaki verilerin düzenli şekilde yedeklenmesi (*backup* alınması) saldırı zararlarını azaltacaktır.

2015 yılında ülkemizde kamu kurumlarına ait internet sitelerine yönelik gerçekleştirilen 848 saldırının 25 farklı ülkeden toplam 131 farklı bilgisayar korsanı/bilgisayar korsanları grubu tarafından gerçekleştirildiği anlaşılmaktadır. Bununla beraber bilgisayar korsanları tarafından yapılan kayıtlardan oluşan Zone-H verilerinde yer alan takma isimler, mesajlar, resimler ve videolarla doğrudan bir şahsı/grubu/ülkeyi sorumlu tutmak mümkün değildir. Bırakılan mesajlar ve yapılan paylaşımların hedef saptırma amaçlı olması mümkündür. Diğer taraftan, özellikle yurtdışından yapılan saldırıların tamamına yakınında ülkemiz açısından siyasi/politik yönünün bulunmadığı ve IP-tarama yöntemiyle rastgele seçilmiş hedef saldırısı olduğu değerlendirilmektedir.

Yapılan saldırıların %70'inin Türkiye merkezli olduğu görülmektedir. İnternet sitelerine bırakılan mesajların bir kısmının Türkiye

politikaları ve saldırıya uğrayan kamu kurumlarının uygulamaları ile ilgili olmadığı, saldırının siyasi bir yönünün bulunmadığı; “açıklarımızı kapatın” şeklinde uyarı biçimindeki mesajlardan veya ABD ve İsrail karşıtı söylemlerden anlaşılmaktadır. Diğer taraftan, saldırıların bir kısmında “Kürtlere özgürlük”, “Kürdistan Katliamlarına Dur Diyeceğiz”, “Serbest bilgi akışı engellenemez” gibi siyasi/politik mesajlar bulunduğu ayrıca terör örgütü PKK/KCK lehine resim ve video paylaşımlarının bulunduğu görülmektedir.

Siyasi/politik, ekonomik, ego, eğlence, millî ve manevi duygular gibi farklı motivasyonlara sahip bilgisayar korsanlarının en büyük ortak noktası; siber saldırı yapılacak hedeflerin kamu kurumlarına ait internet siteleri olmasıdır. Devletler sundukları hizmetleri internet ortamına aktardıkça (bilgi amaçlı internet sitesi oluşturma ve e-devlet hizmetleri gibi), bilişim sistemlerine bağılılıkları artmakta ve saldırıya açık hale gelmektedir. Bu bağlamda, bilişim teknolojilerini en fazla kullanan devletlerin siber saldırıya maruz kalma riskleri yüksek iken, internet ortamında düşük profilde faaliyette bulunan devletler için bu risk daha azdır. Gelişen teknolojik imkânlar, vatandaşların beklentisi ve vatandaş odaklı, şeffaf bir kamu yönetimi anlayışı ile ülkemizde de bilişim sistemlerine olan bağılılığın artacağı beklenmektedir. Bu artışa paralel olarak ülkemiz açısından siber saldırı riskinin de yükseleceği değerlendirilmektedir.

Summary

Information security protects information from unauthorized access, use, modification, or destruction. As a result of improvements in information technologies (IT) and dependency on IT systems, cyber attacks to IT systems have increased. Thus cyber security concept has become an important issue for all governments. Therefore, the aim of information security is defined as “to minimize the risk of exposing information.”

In this study, cyber security is handled with the perspective of cyber attacks to websites. As the starting point, information security is mentioned and it is followed by “cyber security violations” and “hacker and hack culture” parts. In the third part, “the cyber attacks to the

websites with “.gov.tr” extensions of the governmental institutions in Turkey in 2015” is analysed by using 848 cyber-attack records which have been obtained from Zone-H (www.zone-h.org). The last part of the study is the conclusion of this examination.

The aim of cyber security is to protect IT systems and ensure information security. Cyber security has three crucial components as availability, integrity, and confidentiality. These components are important to ensure cyber security and all of them must be protected for violations. This concept is also valid and has an important role for the security of websites. Today, governments present a great number of public services via internet. The increase of services also brings with the risk of cyber attacks to websites. In this study, cyber attacks to websites are examined with the perspective of “integrity violations”. Integrity violation, which is also known as web defacement, is a cyber attack to websites by changing the interface to face page, especially to black page.

Hacker is someone who searches and investigates the weaknesses of the IT systems, uses the exploits and accesses the systems as unauthorised user. Hack culture is a belief and consideration of hackers. In this study, hack culture is discussed in the subheadings as “crackers in hack culture”, “privacy in hack culture”, “publicity in hack culture”, and “motivation in hack culture”. Firstly, hacker and cracker are different terms. Their motivations and IT knowledge are not the same. Crackers use package software and access IT systems without much information. Also, their aims and motivation are usually to have fun, to prove themselves, and to gain money or reputation. On the other hand, hackers are well informed about computer technologies, network systems, programming languages, and social engineering. Most hackers attack a system with ideological, cultural, or political purposes. In hack culture, privacy is very important, because materialized action is not legal. For example, a study which was made in 2009 in Turkey about hackers showed that %65.1 of hackers knows that their actions are illegal. Moreover, announcing the cyber attack is another important concept in hack culture. Most hackers want to be recognized with nick or group names. For this reason, they save their records and publish them via websites, social media, and other platforms. The motivation in hack culture is

differed with hacker profile such as cyber terrorists, cyber warriors, hacktivists, malware writers, crackers, etc. Their motivation is categorized in three groups as political, economic and socio-cultural. The aim of this study is to give information about hack, hacker and hack culture as well as to analyse the cyber attacks to websites. Due to the fact that there is no official published data, the data in this study has been obtained from an open source. Zone-H is a public website on which attackers have saved their defacements since 2002. Their data is accessible with some little limitation.

In this study, the zone-h records have been filtered with “.gov.tr”, which is the extension for government websites in Turkey. The total score is 8.998 from 2002 to the end of 2015. Due to the fact that a massive amount of data was listed, a re-filtering of the source with the dates between 01.01.2015 and 31.12.2015 has been performed and 848 records have been gathered. This study only focuses on government websites with the extensions of “.gov.tr”. Websites with “.edu.tr” extensions and others have been ignored. The data has been analysed through five different perspectives as attack information by monthly, homepage defacement, attacks history, information about servers, and information about attackers.

After having analysed the 848 records, it has been seen that 204 defacements are “single IP defacement” and 644 of them are “mass defacement”. It means that most of the government websites are serving with the same IP (same server). The single IP records are nearly same for all months with approximately 18 attacks per month. The number of attacks in July and August decreases relatively but it is not possible to make a decision.

Homepage defacements are more prestigious in hack culture. Mostly, subdomain attacks are not praiseworthy for people, so hackers want to attack the homepage. It is seen that 255 of 848 records belong to homepage defacements. Therefore, it can be said for most of the websites that attackers could not find any vulnerabilities and weaknesses in home directory.

After having analysed the 848 records, it is seen that 297 web sites which were attacked had also been attacked previously. It is also shown that almost all attackers who have attacked the same websites are different users. Thus, it can be said that attackers were not interested in re-attacking the websites which they had attacked previously. 107 of the records in November 2015 also show that 50 websites were attacked twice, six websites were attacked three times, two websites were attacked four times and one website was attacked five times in total. In addition to this, 12 attacks were materialized within three months. Therefore, it can be said that website admins do not review the cyber security preventions sufficiently after the defacements.

The study shows that all of the government websites are not located within Turkey. When the 848 website server locations are analysed, it is seen that there are eight different countries,, where website servers are located in. 774 websites are located within Turkey, others are located in Cyprus (30), the USA (18), Germany (16), the Netherlands (four), France (two), the UK (two), Canada (one) and Lithuania (one). When the server operating systems (OS) are analysed, it is seen that 495 servers have Windows OS, 342 serves have Linux OS and 11 servers have unknown operating systems.

According to fake names, messages, and the sharing of pictures and videos in Zone-H records, it has been made clear that the cyber attacks have been performed by 131 different hackers or hacker groups in 25 different countries. Additionally, this study shows that 70% of the origins of cyber attacks are based in Turkey and 35% of websites had been attacked previously.

Kaynakça

Kitaplar

AKDENİZ, Gökşin. “Hacker Etiği”, (Der: Keleş, A.R. ve Sal, Y.), *Hack Kültürü ve Hactivizm: Yeni Bir Siyaset Biçimi*, Alternatif Bilişim Derneği Yayını, İstanbul, 2013. 9-15.

BTK, *Üç Aylık Pazar Verileri Raporu: 2015 Yılı 2. Çeyrek*, Bilgi Teknolojileri ve İletişim Kurumu, Sektörel Araştırma ve Strateji Geliştirme Dairesi Başkanlığı, Ankara, 2015.

DENNING, Dorothy E. "Cyber Conflict as an Emergent Social Phenomenon", (Ed: Holt, T.J. ve Schell, B.H.), *Corporate Hacking and Technology-Driven Crime: Social Dynamics and Implications*, IGI Global Press, PA, ABD, 2011, 170-186.

SACHIN, Vaidehi. *Cyber Terror – The Hidden Crime*, Quality Printers: Hindistan, 2010.

Makaleler ve Kitap Bölümleri

ABLON, Lillian; LIBICKI, Martin C. and GOLAY, Andrea A., "Markets for Cybercrime Tools and Stolen Data: Hackers' Bazaar", *USA National Security Research Division*, 2014.

GÜRKAYNAK, Muharrem ve İREN, Adem Ali. "Reel Dünyada Sanal Açmaz: Siber Alanda Uluslararası İlişkiler", *Süleyman Demirel Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 2011, 16 (2), 263-279.

HAN, Chen and DONGRE, Rituja. "What Motivates Cyber-Attackers?", *Technology Innovation Management Review*, (Oct.2014), 40-42.

HEKİM, Hakan ve BAŞIBÜYÜK, Oğuzhan. "Siber Suçlar ve Türkiye'nin Siber Güvenlik Politikaları", *Uluslararası Güvenlik ve Terörizm Dergisi*, 2013, 4 (2), 135-158.

İLÇİN TUĞ, Emine; ADAK, Ş. Feyza ve ÇAKIR, Hüseyin. "Bilişim Güvenliği Tedbirleri ve TKDK Kurumunda Uygulama Örneği", *Bilişim Teknolojileri Dergisi*, 2014, 7 (1), 11-18.

JURGENSON, Nathan. "Liquid Information Leaks", *International Journal of Communication*, 2014, 8, 2651–2665.

KANTI, Tushar; RICHARIYA, Vineet and RICHARIYA, Vivek. "Implementation of an Efficient Web Defacement Detection Technique And Spotting Exact Defacement Location Using Diff Algorithm", *International Journal of Emerging Technology and Advanced Engineering*, 2012, 2 (3), 252-256.

KAUR, Harkarandeep; SINGH, Er. Gurjot and KHURANA, Suman. "Analyzing Website Hacking Tool and Their Prevention Techniques", *International Journal of Computer and Communication System Engineering*, 2015, 2 (3), 523-529.

KESER, Hafize ve GÜLDÜREN, Can. “Bilgi Güvenliği Farkındalık Ölçeği (BGFÖ) Geliştirme Çalışması”, *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 2013, 23 (3), 1167-1184.

LUSTHAUS, Jonathan. “Electronic Ghosts”, *Democracy Journal*, 2013, 31, 45-57.

ÖĞÜN, Mehmet Nesip ve KAYA, Adem. “Siber Güvenliğin Milli Güvenlik Açısından Önemi ve Alınabilecek Tedbirler”, *Güvenlik Stratejileri Dergisi*, 2013, 18, 145-181.

SARASAN, Sandra. “Detection and Prevention of Web Application Security Attacks”, *International Journal of Advanced Electrical and Electronics Engineering*, 2013, 2 (3), 29-34.

SHARMA, Aakashdeep and SINGH, Narinder. “Cyber Terrorism And Cyber Laws: The Challenge For Governments”, *IAHRW International Journal of Social Sciences Review*, 2014, 2 (3).

TÜRKAY, Şeyda. “Siber Savaş Hukuku Ve Uygulanma Sorunsalı”, *İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi Mecmuası*, 2013, 71 (1), 1177-1228.

UÇKAN, Özgür. “Dijital Aktivizmin Sınır Boyunda Hacktivism: Anonymous ve RedHack Örnekleri”, (Der: Keleş, A.R. ve Sal, Y.), *Hack Kültürü ve Hacktivism: Yeni bir Siyaset Biçimi*, Alternatif Bilişim Derneği Yayını, İstanbul, 2013A, 53-79.

UÇKAN, Özgür. “Hacker’lar: Viral Kültürün “Semantik Gerillalar”ı mı, Enformasyon Toplumunun Veri Hırsızları mı?”, (Der: Keleş, A.R. ve Sal, Y.), *Hack Kültürü ve Hacktivism: Yeni bir Siyaset Biçimi*, Alternatif Bilişim Derneği Yayını, İstanbul, 2013B, 41-47.

YEGEN, Ceren. “Dijital Aktivizmin Bir Türü Olarak Hacktivism ve “RedHack”, *Intermedia Uluslararası Hakemli İletişim Bilimleri E-Dergisi*, 2014, 1 (1), 118-132.

WORL, Okechukwu. “Computer Crimes: Factors of Cybercriminal Activities”, *International Journal of Advanced Computer Science and Information Technology*, 2014, 3 (1), 51-67.

Bildiriler

AKKAYA, Mariye Umay. Siber Güvenlik Standartları ve Belgelendirmeleri, *ICSG İSTANBUL 2014-Uluslararası İstanbul Akıllı Şebekeler ve Şehirler Kongre ve Fuarı*, 8-9 Mayıs 2014, Bildiri Kitabı, İstanbul, 2014, ss:48-52.

BORGOLTE, Kevin; KRUEGEL, Christopher and VIGNA, Giovanni. “Meerkat: Detecting Website Defacements Through Image-Based Object Recognition”, *24th USENIX Security Symposium*, 12-14 August 2015, Washington, DC, USA.

DOĞU, Ali Haydar. “İdarelerin İnternet Sitelerinden Doğan Sorumlulukları”, *18. Türkiye’de İnternet Konferansı*, 9-11 Aralık 2013, İstanbul Üniversitesi, İstanbul, 2013.

FURNELL, Steven M. “The Problem of Categorising Cybercrime and Cybercriminals”, *2nd Australian Information Warfare and Security Conference*, 29-30 November 2001, Perth, Western Australia.

Tezler

ERİŞ, Ufuk. “Türkiye’de Kırıcı (Hacker) Kültürü”, Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Eskişehir, 2009, (Yayımlanmamış Doktora Tezi).

KARA, Mahruze. Siber Saldırıları - Siber Savaşlar ve Etkileri, İstanbul Bilgi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul, 2013, (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi)

SAMUEL, Alexandra Whitney. “Hacktivism and the Future of Political Participation”, Harvard University Department of Government, Cambridge, USA, 2004 (Yayımlanmamış Doktora Tezi)

SAYAR, Özgür. “Türkiye’de ve Dünyada Elektronik Devlet Uygulamaları Bağlamında Risk Faktörleri”, Beykent Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul, 2007 (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi).

İnternet Kaynakları

CVE Details İnternet Sitesi, 2015, “Top 50 Products By Total Number Of “Distinct” Vulnerabilities”, <https://www.cvedetails.com/top-50-products.php>, (Erişim Tarihi: 10.12.2015).

HENG, Christopher. 2014, “Should You Choose a Linux or a Windows Web Hosting Package? And Is There Such a Thing as a Mac Web Host?”, <http://www.thesitewizard.com/webhosting/linux-vs-windows.shtml>, (Erişim Tarihi: 10.12.2015).

HP İnternet Sitesi. 2013, “Analysis of an Automated Mass Hack and Defacement Exploiting CVE-2013-5576”, <http://community.hpe.com/t5/Security-Research/HP-Security-Research-Threat-Intelligence-Briefing-Episode-8/ba-p/6248499>, (Erişim Tarihi: 01.12.2015).

Kalkınma Bakanlığı İnternet Sitesi. “2015-2018 Bilgi Toplumu Stratejisi ve Eylem Planı”, Kalkınma Bakanlığı, Bilgi Toplumu Dairesi Başkanlığı, www.bilgitoplumustratejisi.org. (Erişim Tarihi: 01.12.2015).

Türk Dil Kurumu İnternet Sitesi. “Güncel Türkçe Sözlük”, www.tdk.gov.tr, (Erişim Tarihi: 08.12.2015).

Zone-H İnternet Sitesi. Special Defacement, <http://www.zone-h.org/archive/special=1>, (Erişim Tarihi: 10.11.2015 ve 01.01.2016).

192

Security
Strategies

Year: 13

Issue: 25

YAYIM ESASLARI

Güvenlik Stratejileri Dergisi'ne gönderilen yazıların başka bir yayın organında yayımlanmamış veya yayımlanması amacıyla iletilmemiş olması gereklidir. Daha önce bilimsel toplantılarda sunulmuş olan bildiriler, bildiri kitapçığında yayımlanmamış olması ve bu durumun belirtilmesi koşuluyla kabul edilebilir. Dergiye gönderilecek yazılar, araştırılan konuya yeni bir boyut katacak nitelikte ve özgün olmalıdır.

A. YAZIM KURALLARINA İLİŞKİN ESASLAR

1. Yazım dili Türkçedir. İngilizce, Fransızca ve Almanca yazılmış çalışmalar da yayımlanabilir. Dergiye gönderilen yazıların yazım düzeltmesini Yazı Kurulu yapar. Türkçe makalelerin yazım ve noktalamasında ve kısaltmalarda Türk Dil Kurumu internet sitesindeki Güncel Sözlük ve Yazım Kuralları esas alınır. Gönderilen yazılar dil ve anlatım açısından bilimsel ölçülere uygun, açık ve anlaşılır olmalıdır.
2. Gönderilen makale, öz (*abstract*), kaynakça, özet ve dipnotlar dâhil 7.000 ile 10.000 kelime arasında olmalıdır.
3. Türkçe veya İngilizce makaleler, makalenin başlangıç kısmına yazılmış, Türkçe ve İngilizce olarak hazırlanmış makale başlıklarını da içeren 150 kelimeyi aşmayan öz, Türkçe ve İngilizce beş anahtar kelime ile gönderilmelidir. Öz ve abstract, makalenin amacını, yöntemini, hipotezini/araştırma sorusunu ve bulgularını içermeli; makalenin ulaştığı sonucu kısaca belirtmelidir. Ayrıca makalenin sonunda 750 kelimeyi geçmeyecek şekilde geniş özete (Türkçe yazılmış makaleler için İngilizce özete *-summary-* ve İngilizce yazılmış makaleler için Türkçe özete) yer verilmelidir. Geniş özet, özde yer verilen hususlara ilave olarak vurgulanması gerekli görülen noktaları, tartışmaları ve makalenin genel akışını içermelidir.
4. Almanca ve Fransızca yazılmış makaleler için makalenin başına makalenin yazıldığı dilde (Almanca veya Fransızca), İngilizce ve Türkçe 150'şer kelime öz ile beşer anahtar kelime eklenmelidir. Ayrıca makalenin sonuna 750'şer İngilizce ve Türkçe özete yer verilmelidir.
5. Yazar adı, sağ köşeye, italik koyu, 11 punto olarak yazılmalı; unvanı, görev yeri ve elektronik posta adresi dipnotta (*) işareti ile 9 punto yazılarak belirtilmelidir. Diğer açıklamalar için yapılan dipnotlar metin içinde ve sayfa altında numaralandırılarak verilmelidir.
6. Yazı karakteri Times New Roman, 11 punto, satırlar bir buçuk aralıklı, dipnotlar 9 punto ve tek aralıklı yazılmalıdır.

B. SAYFA DÜZENİNE İLİŞKİN ESASLAR

1. Paragraf arası, ilk satır 1.25, paragraflar arası önceki 3 nk, sonra 3 nk, iki yana dayalı, satır aralığı bir buçuk olmalıdır.
2. Makalelerde en fazla üç düzeyli altbaşlık kullanılmalıdır. Altbaşlıklarda ilk altbaşlık koyu, ikinci altbaşlık koyu ve italik, üçüncü altbaşlık ise italik olmalıdır. Giriş ve sonuç dâhil olmak üzere altbaşlıklara rakam verilmelidir.
3. Sayfa numaraları alt sağda verilmelidir.

C. REFERANS VE GÖNDERMELERE İLİŞKİN ESASLAR

1. Yazıda kullanılacak kaynaklara yapılacak atıflarda dipnot usulü kullanılacaktır. Dipnotlar sayfa altına ve numaralandırılarak verilecektir. Atıflar, metin içinde

(Örn. Çetinkaya, 2006: 101.) şeklinde gösterilmeyecektir.

2. Atıfta bulunulan kaynağın tam kimliği verilecektir, atıfta bulunulmamış eserler kaynakçada gösterilmeyecektir.

3. Dipnotlarda yayın adları (Kitaplarda kitap adı, makalelerde dergi adı) italik ve koyu yazılacak, atıflarda alıntı yapılan sayfa numarası mutlaka belirtilecektir.

Kitaplar için

1. Aynı kaynağa yapılan atıflarda yazar adı ve soyadı, a.g.e. (adı geçen eser), a.g.m. (adı geçen makale) ve a.g.y. (adı geçen yayın) ifadesi ve sayfa numarası kullanılmalı, aynı sayfa için aynı yer kısaltmaları italik olarak yazılmalıdır.

2. Dipnotlar verilirken diğer dillerden kaynaklar için İngilizce yazım kuralları, Türkçe kaynaklar için ise Türkçe yazım kuralları temel alınmalıdır.

3. Aynı yazarın birden fazla eserinin olması durumunda yapılan atıflarda yazar adı ve soyadı, eserin yayım tarihi, a.g.e. ifadesi ve sayfa numarası yazılmalı, yazarın aynı tarihli birden fazla eserinin olması durumunda ise eserin tarihinin yayına A, B, C harfleri konularak atıf yapılmalı ve bu durum kaynakçada da belirtilmelidir.

(1) Tek yazarlı kitaplar:

Yazar adı ve soyadı, *eser adı*, (varsa cilt numarası), (varsa çeviren), yayınevi, yayımlandığı yer, yayımlandığı tarih, sayfa numarası. (varsa cilt numarası), (varsa çeviren), yayınevi, yayımlandığı yer, yayımlandığı tarih, sayfa numarası.

Hikmet Celkan, *Ziya Gökalp'in Eğitim Sosyolojisi*, MEB Basım Evi, İstanbul, 1990, ss. 14-25.

Hikmet Celkan, *Eğitim Bilimine Giriş 2.Baskı*, Pegem Akademi Yayınları, Ankara, 2011, ss. 14-25.

Hikmet CELKAN, 1990, a.g.e., s. 16.

Joseph Needham, *Science and Civilization in China*, Vol: 5, Cambridge Univ. Press, Cambridge, 1954, p. 7.

(2) İki yazarlı kitaplar:

Birinci yazarın adı ve soyadı ve ikinci yazarın adı ve soyadı, *eser adı*, (varsa cilt numarası), (varsa çeviren), yayınevi, yayımlandığı yer, yayımlandığı tarih, sayfa numarası. (varsa cilt numarası), (varsa çeviren), yayınevi, yayımlandığı yer, yayımlandığı tarih, sayfa numarası.

Ekrem Memiş ve Nuri Köstüklü, *Yeni ve Yakınçağda Türk Dünyası*, Çizgi Kitabevi, Konya, 2002, s. 114.

Arnold Gessell and Ilg L. Francis, *Child Development: An Introduction to the Study of Human Growth*, Harper and Row Publications, New York, 1949, p. 280.

(3) İkiyden fazla yazarlı kitaplar:

Yazarın adı ve soyadı vd., *eser adı*, (varsa cilt numarası), (varsa çeviren), yayınevi, yayımlandığı yer ve yayımlandığı tarih, sayfa numarası, (varsa cilt numarası), (varsa çeviren), yayınevi, yayımlandığı yer ve yayımlandığı tarih, sayfa numarası.

Durmuş Yalçın vd., *Türkiye Cumhuriyeti Tarihi II*, Atatürk Araştırma Merkezi, Ankara, 2002, ss. 9-14.

Luis Benton et. al., *Informal Economy*, The John Hopkins University Press, Baltimore, 1989, pp. 47-59.

(4) Çeviri Kitaplar:

Walter Isaacson, *Steve Jobs*, çev. Dost Körpe, Domingo Yayınevi, İstanbul, 2011, s. 540.

(5) Yazar veya Editör Adı Bulunmayan Kitap ve Makaleler:

“Türkiye ve Dünyada Yükseköğretim”, *Bilim ve Teknoloji*, TÜSİAD Yayınları, İstanbul, 1994, s. 81.

(6) Birden Fazla Ciltten Oluşan Kitaplar:

Halil İnalçık, *Osmanlı İmparatorluğu'nun Ekonomik ve Sosyal Tarihi* (çev. Halil Berktaş), Cilt: 1, Eren Yayını, İstanbul 2000, s. 100.

Makaleler için

Yazar adı ve soyadı, “makale adı” (varsa çeviren), *yayımlandığı süreli yayının adı*, yayımlandığı yıl, cilt no (Romen)/sayı:, dergide yer aldığı sayfa aralığı, alıntının yapıldığı sayfa numarası.

(1) Tek yazarlı makaleler:

R. Kutay Karaca, “Türkiye-Çin Halk Cumhuriyeti İlişkilerinde Doğu Türkistan Sorunu”, *Gazi Akademik Bakış*, 2008, Cilt: 1, 219-245, s. 220.

John C. Grene, “Reflections on the Progress of Darwin Studies”, *Journal of the History of Biology*, 1975, Vol: 8, 243-273, p. 270.

(2) İki yazarlı makaleler:

Mehmet Güven ve Derya Kürüm, “Öğrenme Stilleri ve Eleştirel Düşünme Arasındaki İlişkiye Genel Bir Bakış”, *Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 2006, 75-90, s.78.

Tom D. Lewis and Gerald Graham, “Seven Tips for Effective Listening”, *British Journal of Social Work*, 2003, 13-35, p. 30.

(3) İki yazarlı makaleler:

Mehmet Demir vd., “Öğretmen Adaylarının Öğretmenlik Mesleğine İlişkin Algıları”, *Anadolu Eğitim Dergisi*, 2005, 70 (1), 23-42, s. 24.

Michael Stowe et. al., “Required knowledge, skills and abilities from healthcare clinical managers’ perspectives”, *Academy of Health Care Management Journal*, 2011, 55-62, p. 60.

(4) Derleme Kitaplarda Kitap Bölümü/Makale:

Engin Avcı, “Türkiye’de Terörizm ve Terörizmle Mücadele”, Gökhan Sarı ve Cenker Korhan Demir, (ed.), *Güvenlik Bilimlerine Giriş*, Jandarma Basımevi, Ankara, 2015, 281-310, s. 305.

(5) Yazarı Belli Olmayan Makale:

“Balkanlarda Türk Varlığı”, *Toplumsal Tarih*, Ankara, 1990, cilt X, sayı 7, 8-10, s. 8.

(6) Günlük Gazetelerden Alınmış Makaleler:

Hasan Pulur, “Atatürk’ün Hayalleri”, *Milliyet*, 10 Kasım 2011, s. 3.

(7) İnternet Dergisinde Makale:

Alıntının tam adresi yazılmalıdır.

Hasan Kopkallı, “Does frequency of online support use have an effect on overall grades?”, *The Turkish Online Journal of Distance Education*, <http://tojde.anadolu.edu.tr/> (Erişim tarihi: 18.11.2009)

Tezler için

Yayımlanmamış Tezlerin başlıkları için *italik* kullanılmayacaktır.

Yazar adı ve soyadı, tezin adı, tezin yapıldığı kurum ve enstitü, yapıldığı yer ve tarih, sayfa numarası, (Yayımlanıp yayınlanmadığı ve tezin akademik derecesi).

Kenan Sezer, Sanayi Atıklarında Bazı Organik Kirleticilerin Belirlenmesi, Trakya Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Edirne, 2004, s. 53 (Yayımlanmamış Doktora Tezi).

Raporlar için

(1) Yazarı Belli Olan Rapor

Fatma Gök, *Öğretmen Profili Araştırma Raporu*, Eğitim Bilim ve Kültür Emekçileri Sendikası Yayınları, Ankara, 1999, s. 25.

(2) Yazarı Belli Olmayan Rapor

Arnavutluk Ülke Raporu, TİKA Yayını, Ankara, 1995, s. 7.

(3) Bir Kurum, Firma ya da Enstitünün Yazarı Olduğu Rapor

Dış Politika Enstitüsü, *Uluslararası İlişkilerle İlgili Anayasaya Konabilecek Hükümler*, Siyasal Bilgiler Fakültesi Yayınları, Ankara, 1990, s. 33.

Ansiklopedi

Ömer C.Saraç, Kağıt, Millî gelir, Ak İktisat Ansiklopedisi, Cilt: II, Ak Yayınları, İstanbul, 1973, ss. 20-30.

İnternet için

(1) Kamu Kurumlarının İnternet Sayfaları

T.C. Dışişleri Bakanlığı Resmî İnternet Sayfası, “Türkiye Ukrayna Anlaşması”, <http://www.mfa.gov.tr/turkce/group/ ikili/11.htm>.

(2) E-Posta Yoluyla Tartışma Gruplarına, Forumlara vb. Gönderilen Mesajlar

Abdulvahap Kara, “Kazak Mitolojisinin Dildeki Yansımaları”, (Mesaj: 25), 10 Temmuz 2007, http://groups.google.com/group/turk-tarihciler/browse_thread/thread/f8cef971cca8fd7b.

Konferanslarda Sunulan Tebliğler için

Dritan Egro, “Arnavutluk’ta Osmanlı Çalışmaları”, *XIII. Türk Tarih Kongresi, Bildiriler, 4-8 Ekim 1999*, Cilt: I, TTK Yayını, Ankara, 2002, s. 14.

Broşür için

Alev Keskin, *1877-78 Osmanlı-Rus Harbi Harp Tarihi Broşürü*, Genelkurmay Başkanlığı Askerî Tarih ve Stratejik Etüt Başkanlığı Yayınları, Ankara, 2000, s. 7.

Resmî Yayınlar için

İsmet Binark, *Balkan Ülkelerinin Tarihi Kaynakları Bakımından Başbakanlık Osmanlı Arşivlerinin Önemi*, Başbakanlık Osmanlı Arşivi Yayını, Ankara, 1996, s. 9.

Haritalar ve Şemalar için

Şanlıurfa Turizm Haritası, Harita, Şanlıurfa Valiliği Yayını, Şanlıurfa, 1983.

Bülten için

Afyon Kocatepe Üniversitesi Haber Bülteni, Afyon Kocatepe Üniversitesi Yayınları, Afyon, 1999, s. 8.

D. BELGE, TABLO, ŞEKİL VE GRAFİKLERİN KULLANIMINDA UYULACAK ESASLAR

1. Ekler (belgeler), yazının sonunda verilecek ve altında belgenin içeriği hakkında kısa bir bilgi ile bilimsel kaynak gösterme ölçütlerine uygun bir şekilde kaynak yer alacaktır.
2. Diğer ekler (Tablo, Şekil ve Grafik) normal yazı dışındaki göstergelerin çok olması durumunda Tablo, Şekil ve Grafik için başlıklar; Ek Tablo: 1, Ek Grafik: 3 ve Ek Şekil: 7 gibi yazılmalı, ekler, Kaynakça'dan sonra verilmelidir. Bu eklere metin içerisinde yapılan atıflar mutlaka Ek Tablo:1, Ek Grafik: 3 veya Ek Şekil: 7 şeklinde yapılmalıdır. Tablo, şekil, grafik ve resim için şayet alıntı yapılmışsa, mutlaka kaynak belirtilmelidir.
3. Metin içerisindeki Tablolar tablo üstünde isimlendirilecek alıntı yapıldığı kaynak türüne göre dipnot sistemine göre verilecektir.
4. Metin içerisinde yer alan şekil, grafik ve haritalar hemen altında isimlendirilecek ve alıntı yapıldığı kaynak türüne göre dipnot sistemine göre verilecektir.

E. KAYNAKÇA YAZIMINDA UYULACAK ESASLAR

1. Kaynakçada yazar soyadı büyük ve başta; adı ise küçük harflerle yazılacaktır.
2. Kaynaklar alfabetik sıra ve alıntı türüne göre tasniflenerek verilecektir. (Kitaplar, makaleler, internet kaynakları vs.)
3. Makalelerde sayfa numaraları belirtilmeyecektir.

F. DEĞERLENDİRME

1. Dergi Yayın Kurulu, biçim ve alanlar açısından uygun bulduğu yazıları konunun uzmanı hakemlere (en az iki hakeme) gönderir, değerlendirmelerin ikisi de olumlu ise yayına kabul edilir. Biri olumlu, diğeri olumsuz ise makale üçüncü bir hakeme gönderilir. Yayımlanması için düzeltilmesine karar verilen yazıların, yazarları tarafından en geç 20 gün içerisinde teslim edilmesi gereklidir. Düzeltilmiş metin, gerekli görüldüğü durumlarda, değişiklikleri isteyen hakemlerce tekrar incelenebilir.
2. Gönderilen yazılar iki alan uzmanının "yayımlanabilir" onayından sonra, Yayın Kurulu'nun son kararı ile yayımlanır. Yazarlar, hakem ve Yayın Kurulu'nun eleştiri, değerlendirme ve düzeltmelerini dikkate almak zorundadırlar. Katılmadığı hususlar olması durumunda, yazar bunları gerekçeleri ile ayrı bir sayfada bildirme hakkına sahiptir.
3. Hakem oluru alan makaleler, Yayın Kurulu tarafından derginin konu içeriği esas olmak üzere, hakem raporlarının tamamlanma tarihlerine göre sıraya konarak yayımlanır.
4. Dergiye gönderilen yazılar yayımlansın veya yayımlanmasın iade edilmez.
5. Güvenlik Stratejileri Dergisi'nde yayımlanan makalelerdeki görüşler, yazarlarının şahsi görüşleri olup; hiçbir kurum ve kuruluşun resmî görüşü niteliğini taşımaz.

KİTAP İNCELEME VE KİTAP TANITIMI ESASLARI

1. Uluslararası ilişkiler, strateji, güvenlik, tarih, istihbarat, savunma kaynakları alanlarında yurt içi ve yurt dışında yayımlanmış akademik eserlerin tanıtım ve incelemeleri yapılmalıdır.
2. Kitap tanıtımı metinleri, dipnotlar hariç, 500-1.000 kelime arasında, kitap inceleme metinleri ise 2.500-4.000 kelime arasında olmalıdır.
3. Başlık bilgilerinde tanıtım veya incelemesi yapılan eserin adı, yazarı, yayımlandığı şehir ve yayınevi, yayım yılı ve ISBN numarası yazılmalıdır.
4. Çalışmanın sonuna incelemeyi veya tanıtımı yapan yazarın unvanı, görev yeri ve elektronik posta adresi yazılmalıdır.
5. Kitap tanıtımı bir eserin sırf özeti değil, eleştirel olarak değerlendirmesi olmalıdır. Kitap tanıtımı yapan yazar kitapla aynı fikirde olabilir veya kitabın fikirlerine karşı çıkabilir veya kitabın sunduğu bilgilerde, yargılarda veya yapıda örnek teşkil eden veya eksik kalan yönleri belirtebilir. Kitap tanıtımı yapan yazar ayrıca kitapla ilgili düşüncelerini de açık bir şekilde ifade etmelidir.
6. Kitap incelemesi, bir kitaptan ortaya konulan en önemli noktalara ışık tutularak bunların eleştirel olarak tartışılmasıdır. Kitap incelemesi giriş, kitabın özeti, eleştirel tartışma ve sonuç gibi genel bir yapıyı takip etmelidir. Kitap incelemesi yazarı,
 - Giriş kısmında ana tez ve yaklaşımını ifade etmelidir.
 - Özet kısmında kitabın esas argüman ve iddiaları üzerine odaklanmalı ve çalıştığı disipline getirdiği katkı ve itirazları sıralamalıdır.
 - Eleştirel tartışma kısmında kitap yazarının alanında yaptığı katkıların önemini değerlendirmeli, argümanlarının dayandığı veriler ve bunların bağlama uygun kullanılıp kullanılmadığını incelemelidir.
 - Sonuç kısmında kitaba ilişkin ulaştığı sonuçları ifade etmelidir.

PUBLISHING PRINCIPLES

Works sent to the Journal of Security Strategies must not be published in any other publication or must not be sent to another publication in order to be published. Papers presented in symposiums are acceptable, if they have not been published in the book of symposium papers and if the author confirms this condition. The works sent to the journal must authentic and must have a quality of introducing new dimension to the subject.

A. PRINCIPLES AS TO THE EDITORIAL BOARD

1. Language of publication is Turkish. However, works written in English, German, and French may also be published. Reductions to papers submitted to the journal are made by Vice Editors and the Editorial Board. The online edition of the spelling guide of Turkish Language Institution is taken into account for language use, punctuation, and abbreviations. The texts submitted must be clear and understandable, and be in line with scientific criteria in terms of language and expression.
2. The texts submitted must be between 7,000 and 10,000 words including the abstract, references, summary, and footnotes.
3. For texts written in English, the texts must be submitted with the abstract no longer than 150 words and five keywords at the beginning of the paper and the summary of the paper no longer than 750 words at the end of the paper. The abstract must include purpose, method, hypothesis/question and findings of the article and present the conclusion reached in the article shortly. The summary must include the points and arguments which are considered to emphasize and the general outline of the article, in addition to the points pointed out in the abstract.
4. Texts written in German or French must be submitted with the abstract no longer than 150 words and five keywords written both in the language of the paper (German or French) and in English at the beginning of the paper and the summary of the paper no longer than 750 words written in English at the end of the paper.
5. Name of the author must be placed at the right corner in bold italics, in 1 type size; his/her title, place of duty and e-mail address must be indicated in the footnote with (*) in 9 type size. Footnotes for other explanations must be provided both in the text and down the page in numbers.
6. The type character must be Times New Roman, 11 type size, line spacing 1,5, footnotes in 9 type size and with single line spacing.

B. PRINCIPLES AS TO PAGE LAYOUT

1. Indentation must be, for the first line, 1, 25; spacing before must be 3 pt, after must be 3 pt, justified, and line spacing must be 1, 5.
2. Subheadings must be at most in three levels. In the subheadings, the first level of the subheading must be written in bold, the second level subheading must be written in bold and italic and the third level of subheading must be written in italic. The subheadings including the introduction and the conclusion must be given numbers.
3. Page numbers must be placed bottom right.

C. PRINCIPLES AS TO REFERENCES AND CITATIONS

1. The references to the sources used in the text shall be given in the style of footnotes. The footnotes shall be written at the bottom of the page by using footnote numbers.

References shall not be presented in the text (e.g. Çetinkaya, 2006: 101.).

2. Full identity of the resources cited shall be given; any un-cited resource shall not be presented in the references.

3. Name of publications (name of book for books, name of journal for papers) shall be indicated in italic and bold, page numbers cited should be absolutely specified.

For Books

1. References and citations for the same publication shall be made by using "Ibid", the same place for the same page. Techniques for citation are presented below.

2. In the footnotes, resources from other languages shall use the English principles, and Turkish references shall use the Turkish principles.

3. If more than one publication from the same author is cited, name, and surname of author, year of publication, "ibid" and page number shall be used. If more than one publication with same year of publication from the same author is cited, letters A, B, C shall be used after year of publication, and it also shall be stated in bibliography.

(1) Books with Single Author:

Name and surname of the author, *name of work* (volume No if available), (translator if any), publisher, place and date of publication, page number.

Joseph Needham, *Science and Civilization in China*, Vol: 5, Cambridge Univ. Pres, Cambridge, 1954, p. 7.

Joseph Needham, *Science in Traditional China*, Harvard Univ. Pres, 1981, p. 37.

Joseph Needham, 1954, *Ibid*, p. 48.

(2) Books with Two Authors:

Name and surname of the first author and name and surname of the second author, *name of work* (volume No if available), (translator if any), publisher, place and date of publication, page number.

Arnold Gessell and Ilg L. Francis, *Child Development: An Introduction to the Study of Human Growth*, Harper and Row Publication, New York, 1949, p. 280.

(3) Books with More Than Two Authors:

Name and surname of the author et. al., *name of work* (volume No if available), (translator if any), publisher, place and date of publication, page number.

Luis Benton et. al., *Informal Economy*, The John Hopkins University Press, Baltimore, 1989, pp. 47-59.

(4) Translated Books:

Walter Isaacson, *Steve Jobs*, trans. Dost Körpe, Domingo Publication, İstanbul, 2011, p. 540.

(5) Books with Name of Author or Editor Non-Specified:

"Türkiye ve Dünyada Yükseköğretim", *Bilim ve Teknoloji*, TÜSIAD Publication, İstanbul, 1994, p. 81.

(6) Publications with More Than One Volume:

Halil İnalçık, *Osmanlı İmparatorluğu'nun Ekonomik ve Sosyal Tarihi* (trans. Halil Berktaş), Vol: 1, Eren Publication, İstanbul, 2000, p. 100.

For Papers

Name and surname of the author, “name of paper” (translator if any), *name of periodical in which it is published*, publication year, volume No (Roman)/number: pages in journal, cited page number.

(1) Papers with One Author:

John C. Grene, “Reflections on the Progress of Darwin Studies”, *Journal of the History of Biology*, 1975, Vol: 8, 243-273, p. 270.

(2) Papers with Two Authors:

Tom D. Lewis and Gerald Graham, “Seven Tips for Effective Listening”, *British Journal of Social Work*, 2003, 13-35, p. 30.

(3) Papers with more than Two Authors:

Michael Stowe et al., “Required Knowledge, Skills and Abilities from Healthcare Clinical Managers’ Perspectives”, *Academy of Health Care Management Journal*, 2011, 55-62, p. 60.

(4) Chapter/Article in Compilation Books:

Engin Avcı, “Türkiye’de Terörizm ve Terörizmle Mücadele”, Gökhan Sarı ve Cenker Korhan Demir, (ed.), *Güvenlik Bilimlerine Giriş*, Jandarma Basımevi, Ankara, 2015, 281-310, s. 305.

(5) Paper with Author Non-Specified in Journals:

“Balkanlarda Türk Varlığı”, *Toplumsal Tarih*, Ankara, 1990, Vol: X, Issue: 7, 8-10, p. 8.

(6) Papers from Daily Newspapers:

Hasan Pulur, “Atatürk’ün Hayalleri”, *Milliyet*, 10 Kasım 2011, p. 3.

(7) Paper from Internet Journal:

Full address should be written.

Hasan Kopkallı, “Does frequency of online support use have an effect on overall grades?”, *The Turkish Online Journal of Distance Education*, <http://tojde.anadolu.edu.tr/> (Access date: 18.11.2009).

For Theses

No *italics* shall be used for headings of non-published theses.

Name and surname of the author, name of thesis, institution and institute of the thesis, place and date of the thesis, page number, (whether it has been published and academic degree of the thesis).

Kenan Sezer, Sanayi Atıklarında Bazı Organik Kirleticilerin Belirlenmesi, Trakya Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Edirne, 2004, p. 53 (Unpublished Doctorate Thesis).

Report

(1) Report with Author Specified

Fatma Gök, *Öğretmen Profili Araştırma Raporu*, Eğitim Bilim ve Kültür Emekçileri Sendikası Publishing, Ankara, 1999, p. 25.

(2) Report with Author Non-Specified

Arnavutluk Ülke Raporu, TİKA Publishing, Ankara, 1995, p. 7.

(3) *Prepared by an Institution, Firm or Institute*

Dış Politika Enstitüsü, *Uluslararası İlişkilerle İlgili Anayasaya Konabilecek Hükümler*, Siyasal Bilgiler Fakültesi Publishing, Ankara, 1990, p. 33.

Encyclopedia

Ömer C.Saraç, Kâğıt, Millî gelir, Ak İktisat Ansiklopedisi, Vol: II, Ak Yayınları, İstanbul, 1973, pp. 20-30.

Internet

(1) *Web Pages of Public Institutions*

T.C. Dışişleri Bakanlığı Resmî İnternet Sayfası, “Türkiye Ukrayna Anlaşması”, <http://www.mfa.gov.tr/turkce/grouph/ikili/11.htm>.

(2) *Messages Sent to Discussion Boards, Forums etc by E-Mail*

Abdulvahap Kara, “Kazak Mitolojisinin Dildeki Yansımaları”, (Message: 25), 10 July 2007, http://groups.google.com/group/turk-tarihciler/browse_thread/thread/f8cef971cca8fd7b.

Declarations to Conferences

Dritan Egro, “Arnavutluk’ta Osmanlı Çalışmaları”, *XIII.Türk Tarih Kongresi Bildiriler 4-8 October 1999*, Vol: I, TTK Publishing, Ankara, 2002, p. 14.

Brochure

Alev Keskin, *1877-78 Osmanlı-Rus Harbi Harp Tarihi Broşürü*, Genelkurmay Başkanlığı Askerî Tarih ve Stratejik Etüt Başkanlığı Publishing, Ankara, 2000, p. 7.

Official Publications

İsmet Binark, *Balkan Ülkelerinin Tarihi Kaynakları Bakımından Başbakanlık Osmanlı Arşivlerinin Önemi*, Başbakanlık Osmanlı Arşivi Yayını, Ankara, 1996, p. 9.

Maps and Figures

Şanlıurfa Tourism Map, Map, Şanlıurfa Valiliği Publishing, Şanlıurfa, 1983.

Bulletins

Afyon Kocatepe Üniversitesi News Bulletin, Afyon Kocatepe Üniversitesi Publishing, Afyon, 1999, p. 8.

D. PRINCIPLES TO ABIDE BY IN USING OF DOCUMENTS, TABLES, FIGURES AND GRAPHICS

1. Attachments (documents) shall be presented at the end of the text and down below shall be brief information as to the content of the document and proper citation in line with the relevant criteria.

2. Other attachments (Table, Figure and Graphics) shall be presented as Additional Table: 1, Additional Graphic: 3 and Additional Figure: 7 if indicators other than the text are too many in number; attachments shall be presented after the References. References to these attachments in the text shall absolutely be made as Additional Table: 1, Additional Graphic: 3 or Additional Figure: 7. If citation has been made for table, figure, graphic or picture, resource shall absolutely be indicated.

3. The names of the tables within the text shall be written on the top of the table and these tables shall be cited in the footnote according the publication type from which it was cited.

4. The names of the figures, graphics and maps within the text shall be written at the

bottom of the figures, graphics and maps and these figures, graphics and maps shall be cited in the footnote according the publication type from which it was cited.

E. PRINCIPLES TO ABIDE BY IN PRESENTATION OF REFERENCES

1. Surname of the author shall be at the beginning with capital letters, name with small letters.
2. Resources shall be sorted alphabetically and according to their types (Books, articles, internet resources).
3. Page numbers shall not be indicated for papers.

F. ASSESSMENT

1. Publication Board of the Journal sends to referees of expertise in the field (at least two referees) the papers it has found relevant in terms of form and fields; the papers are accepted for publication with the approval of at least two referees out of the three. The papers, which have been decided to be reviewed, shall be submitted by the author(s) within no later than 20 days. The revised text may be re-examined by the demanding referees if found necessary.
2. The papers submitted shall be published with the final decision of the Publication Board, following the “can be published” approval of the three experts in the field. Authors shall take into account criticism, assessment and revisions of the referees and the Publication Board. If the author has any points, he/she does not agree with, he/she has the right to specify these issues in a separate page with the justifications thereof.
3. The papers, following the approval by the referees, are ordered by the Publication Board, based on dates of completion of referee reports and also based on the scope of the journal.
4. The papers submitted to the journal shall not be given back whether published or not.
5. The views in the papers published in The Journal of Security Strategies are the personal views of the authors, and are no way the official view of any institution or organization.

GUIDELINES FOR BOOK REVIEWS AND REVIEW ESSAYS

1. Book reviews and review essays shall be written on the academic works in the fields of international relations, strategy, security, history, intelligence, and defense resources, published in Turkey or abroad.
2. Book reviews shall be about 500-1,000 words, excluding the footnotes; and review essays shall be about 2,500-4,000 words.
3. Title information of the reviews shall include name of the book reviewed, author of the book, city of publication and publication house, publication year and ISBN number.
4. Name of the reviewer and his/her institution shall be written at the end of the review essay or book review.
5. Book reviews shall not be just the summary of the work but shall be the critical discussion of the work. Book Reviewer shall offer agreement or disagreement and identify where he/she find the work exemplary or deficient in its knowledge, judgments, or organization. Reviewer shall clearly state his/her opinion of the work in question.
6. Review essay shall offer insight into the most important points of the book and review these points within a critical approach. Review essays shall follow a general pattern of introduction, summary of the book, critical discussion and conclusion. Author of the review essay shall
 - express his/her thesis and approach in the introduction.
 - focus on main arguments and assertions of the book and list its contributions and objections in its field in the summary.
 - evaluate the contributions of the author of the book to his/her field and examine the data on which his/her arguments have been based and the way in which he/she has used these data within the context in the critical discussion.
 - express the conclusion reached about the book.